ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE” A MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ „ȘTIINȚE PENALE ȘI DREPT PUBLIC”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 343.9(043.3)

FRUNZĂ Alexandru

ANALIZA CRIMINOLOGICĂ ȘI PREVENIREA CRIMINALITĂȚII ÎN MEDIUL RURAL

Teză de doctor în drept
Specialitatea: 554.02 - Criminologie

Autor: **FRUNZĂ Alexandru**

Conducător științific: **RUSU Oleg,** doctor în drept, conferențiar universitar

Comisia de îndrumare: **LARII Iurie,** doctor în drept, profesor universitar

CHIRIȚA Valentin, doctor în drept, conferențiar universitar

OSADCII Cornel, doctor în drept, conferențiar universitar

CHIȘINĂU, 2025

© FRUNZĂ Alexandru, 2025

CUPRINS

ADNOTARE (în română, engleză și rusă).....5
LISTA ABREVIERILOR.....8
INTRODUCERE.....9
1. ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE LA TEMA TEZEI DE DOCTOR.....20
1.1 Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctorat în Republica Moldova.....20
1.2 Materiale științifice la tema tezei de doctorat publicate în România.....27
1.3 Materiale științifice la tema tezei de doctorat publicate în alte state.....32
1.4 Concluzii la Capitolul 1.....44

2. ASPECTE PRELIMINARE PRIVIND CRIMINALITATEA RURALĂ.....47
2.1 Definirea conceptului de criminalitate rurală.....47
2.2 Criminalitatea rurală *versus* criminalitatea urbană – abordări corelative de conținut din perspectiva mai multor state.....60
2.3 Indici cantitativi și calitativi privind criminalitatea în mediul rural.....69
2.4 Concluzii la Capitolul 2.....85

3. CARACTERISTICA CRIMINOLOGICĂ A CRIMINALITĂȚII RURALE.....88
3.1 Factori criminogeni ai criminalității rurale.....88
3.1.1 Aspecte generale.....88
3.1.2 Factorii politici și geografici.....91
3.1.3 Factori economici.....97
3.1.4 Factori socio-culturali.....109
3.1.5 Factori demografici.....130
3.1.6 Factorii psihologici.....133
3.2 Personalitatea infractorului din mediul rural.....138
3.3 Victimizarea în mediul rural.....151
3.4 Concluzii la Capitolul 3.....167

4. PREVENIREA CRIMINALITĂȚII RURALE.....170
4.1 Măsuri generale de prevenire a criminalității în mediul rural.....170

4.2 Măsuri special-criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural.....176
4.3 Măsuri individuale de prevenire a criminalității în mediul rural.....185
4.4 Măsuri de prevenire victimologică a criminalității în mediul rural.....191
4.5 Colaborarea instituțională în contextul prevenirii criminalității în mediul rural.....201
4.6 Concluzii la Capitolul 4.....213

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....217
BIBLIOGRAFIE.....222
ANEXE.....253
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII.....282
CV-UL AUTORULUI.....283

ADNOTARE

FRUNZĂ Alexandru. Analiza criminologică și prevenirea criminalității în mediul rural. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2025.

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale şi recomandări, bibliografie din 322 de titluri, 6 anexe, 213 de pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 20 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: criminalitate rurală, factori criminogeni, geografia criminalității, urbanizare, personalitate, șomaj, sărăcie, prevenire, victimizare, violență, siguranță comunitară.

Scopul lucrării constă în realizarea caracteristicii criminologice comprehensive a criminalității rurale prin relevarea dimensiunilor conceptuale, indicilor cantitativi și calitativi, explicarea genezei și a trăsăturilor caracteristice personalității infractorilor și a victimelor infracțiunilor în vederea elaborării pe această bază a unui model preventiv eficient de prevenire a criminalității rurale.

Obiectivele lucrării: definirea și conceptualizarea criminalității rurale; elucidarea indicilor cantitativi și calitativi ai criminalității rurale; identificarea și caracterizarea factorilor criminogeni ai criminalității rurale; caracterizarea personalității infractorului rural; analiza victimologică a criminalității rurale; identificarea măsurilor de prevenire criminologică a criminalității rurale; fundamentarea măsurilor prevenirii victimologice a criminalității rurale; elaborarea unor propuneri şi recomandări în vederea perfecționării sistemului de măsuri orientat spre prevenirea fenomenului criminalității rurale.

Noutatea științifică și originalitatea tezei de doctorat derivă din abordarea sa unică și multidimensională asupra unui domeniu insuficient explorat în Republica Moldova, oferind o perspectivă inedită și detaliată asupra criminalității rurale cu soluții practice pentru abordarea unui fenomen complex și în continuă evoluție și cu implicații importante pentru securitatea comunităților rurale.

Rezultatele obținute contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: conceptualizarea fenomenului criminalității rurale; cartografierea criminalității rurale la nivel național; analiza factorilor criminogeni specifici mediului rural; dezvoltarea unui cadru teoretic nou pentru studierea criminalității rurale; identificarea și analiza tipologiilor infractorilor din mediul rural; propunerea de strategii de prevenire și intervenție adaptate; contribuția la activitățile și practicile de prevenire a criminalității.

Importanța teoretică a tezei de doctorat este semnificativă și multistratificată, reflectând contribuția studiului atât la avansarea cunoștințelor academice în domeniul criminologiei, cât și la îmbunătățirea strategiilor practice de prevenire a criminalității în mediul rural.

Valoarea aplicativă este reflectată prin fundamentarea strategiilor și programelor de prevenire și intervenție adaptate la particularitățile comunităților rurale. Rezultatele tezei pot conduce la formularea politicilor publice și alegerea priorităților de acțiune în domeniul prevenirii criminalității și promovării siguranței comunitare în zonele rurale, stimulând parteneriate între sectoarele publice și private și contribuind la creșterea gradului de conștientizare și înțelegere a fenomenului criminalității rurale, prin sensibilizarea și prevenirea criminalității.

Implementarea rezultatelor științifice: analizele, concluziile şi recomandările formulate își găsesc aplicabilitatea în realizarea unor noi studii științifice, în procesul de elaborare a normelor juridice, în programele de studii ale instituțiilor de învățământ, dar şi în activitatea organelor abilitate cu competențe de prevenire şi combatere a criminalității.

ANNOTATION

FRUNZĂ Alexandru. Criminological analysis and the prevention of crime in rural areas.

Doctoral thesis in law. Chișinău, 2025.

Structure of the thesis: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography consisting of 322 titles, 6 annexes, 211 pages of main text. The obtained results are published in 20 scientific papers.

Keywords: rural crime, criminogenic factors, geography of crime, urbanization, personality, unemployment, poverty, prevention, victimization, violence, community safety.

Purpose of the research: This work aims to provide a comprehensive criminological characterization of rural crime by highlighting its conceptual dimensions, quantitative and qualitative indicators, and explaining the genesis and characteristic traits of offenders and victims, with the goal of developing an effective preventive model for combating rural crime.

Objectives of the research: define and conceptualize rural crime; clarify its quantitative and qualitative indicators; identify and characterize its criminogenic factors; describe the personality of the rural offender; conduct a victimological analysis of rural crime; identify criminological prevention measures; substantiate victimological prevention measures; and develop proposals and recommendations to improve the system of measures aimed at preventing rural crime.

Scientific novelty and originality of the doctoral thesis derive from its unique and multidimensional approach to a domain insufficiently explored in the Republic of Moldova, offering a new and detailed perspective on rural crime with practical solutions for addressing a complex and continuously evolving phenomenon with important implications for the security of rural communities.

The obtained results contribute to solving an important scientific problem: conceptualization of the phenomenon of rural crime; mapping rural crime at the national level; analysis of criminogenic factors specific to the rural environment; development of a new theoretical framework for the study of rural crime; identification and analysis of typologies of rural offenders; proposing adapted prevention and intervention strategies; contributing to prevention activities and practices.

Theoretical significance of the doctoral thesis is considerable and multilayered, reflecting the study's contribution both to the advancement of academic knowledge in the field of criminology and to the improvement of practical strategies for preventing crime in rural areas.

Practical value is reflected in the substantiation of prevention and intervention strategies and programs adapted to the particularities of rural communities. The results of the thesis may contribute to the formulation of public policies and the setting of priorities in the field of crime prevention and community safety promotion in rural areas, fostering partnerships between public and private sectors and contributing to raising awareness and understanding of rural crime through prevention and victimization reduction.

Implementation of the scientific results: the analyses, conclusions, and recommendations formulated find their applicability in conducting new scientific research, in the process of drafting legal norms, in the curricula of educational institutions, as well as in the activities of bodies empowered with competences in preventing and combating crime.

АДНОТАЦИЯ

ФРУНЗЭ Александру. Криминологический анализ и предупреждение преступности в сельской местности. Диссертация на соискание степени доктора юридических наук. Кишинёв, 2025.

Структура диссертации: введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 322 наименований, 6 приложений, 213 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 20 научных работах.

Ключевые слова: сельская преступность, криминогенные факторы, география преступности, урбанизация, личность, безработица, бедность, профилактика, виктимизация, насилие, общественная безопасность.

Цель работы является всесторонняя криминологическая характеристика сельской преступности путем раскрытия её концептуальных измерений, количественных и качественных показателей, объяснения генезиса и характерных особенностей личности преступников и жертв преступлений с целью разработки на этой основе эффективной модели профилактики сельской преступности.

Задачи работы: определение и концептуализация сельской преступности; выявление количественных и качественных показателей сельской преступности; идентификация и характеристика криминогенных факторов сельской преступности; характеристика личности сельского преступника; виктимологический анализ сельской преступности; выявление мер криминологической профилактики сельской преступности; обоснование мер виктимологической профилактики сельской преступности; разработка предложений и рекомендаций по совершенствованию системы мер, направленных на предупреждение явления сельской преступности.

Научная новизна и оригинальность диссертации заключаются в её уникальном и многомерном подходе к недостаточно изученной в Республике Молдова проблеме, что позволяет предложить новое и детализированное видение сельской преступности, а также практические решения для анализа сложного и постоянно развивающегося феномена, имеющего важные последствия для безопасности сельских сообществ.

Полученные результаты способствуют решению важной научной задачи: концептуализации феномена сельской преступности; картографированию сельской преступности на национальном уровне; анализу криминогенных факторов, специфичных для сельской среды; разработке новой теоретической базы для изучения сельской преступности; выявлению и анализу типологий сельских преступников; предложению адаптированных стратегий профилактики и вмешательства; содействию профилактической деятельности и практике предупреждения преступности.

Теоретическая значимость диссертации является существенной и многослойной, отражая вклад исследования как в развитие академических знаний в области криминологии, так и в совершенствование практических стратегий предупреждения преступности в сельской местности.

Практическая ценность выражается в обосновании стратегий и программ профилактики и вмешательства, адаптированных к особенностям сельских сообществ. Результаты диссертации могут способствовать формированию государственной политики и определению приоритетов действий в сфере предупреждения преступности и укрепления общественной безопасности в сельской местности, стимулировать партнерство между государственным и частным секторами, а также способствовать повышению уровня осведомленности и понимания феномена сельской преступности путем её профилактики и снижения виктимизации.

Внедрение научных результатов: проведённые анализы, выводы и рекомендации находят своё применение в реализации новых научных исследований, в процессе разработки правовых норм, в учебных программах образовательных учреждений, а также в деятельности органов, наделённых полномочиями по предупреждению и борьбе с преступностью.

LISTA ABREVIERILOR

alin.	–	alineat
art.	–	articol
cap.	–	capitol
et. al.	–	și alții
etc.	–	et cetera
lit.	–	literă
p.	–	pagină
pct.	–	punct
pp.	–	pagini
nr.	–	numărul
op. cit.	–	opera citată
subpct.	–	subpunct
vol.	–	volum
BNS	–	Biroul Național de Statistică
DGI și EO	–	Direcția generală informații și evidențe operative
Ed.	–	Editura
GPS	–	Sistemul de poziționare globală
IGP	–	Inspectoratul General al Poliției
IPP	–	Institutul de Politici Publice
MAI	–	Ministerul Afacerilor Interne
ODD	–	Obiective ale Dezvoltării Durabile
ONU	–	Organizația Națiunilor Unite
RM	–	Republica Moldova
SNPCR	–	Strategia Națională de Prevenire a Criminalității Rurale
STI	–	Serviciul Tehnologii Informaționale
SUA	–	Statele Unite ale Americii
UE	–	Uniunea Europeană
UTAG	–	Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei abordate. În contextul schimbărilor profunde care se produc pe mapamond, determinate de globalizare, regionalizare, industrializare, digitalizare, migrație, război și alte provocări de securitate, cercetarea criminalității din mediul rural comportă o actualitate incontestabilă. Aceste schimbări au afectat mediile rurale, atrăgând după sine necesitatea unor noi intervenții pentru fundamentarea unor politici publice eficiente de prevenire și control corespunzătoare tendințelor de metamorfozare a criminalității. Deși în mod tradițional mediul rural din Republica Moldova este perceput ca un spațiu conservator, fiind caracterizat printr-o relativă stabilitate, datele statistice atestă răspândirea unor forme specifice de activități infracționale: criminalitate organizată și criminalitate de mediu, corupere electorală, contrabandă, trecere ilegală a frontierei de stat și organizare a migrației ilegale, infracțiuni în domeniul transporturilor etc.

Criminalitatea rurală este adesea percepută ca fiind mai puțin relevantă decât cea urbană, pe fondul presupunerii că zonele rurale sunt pașnice și lipsite de infracționalitate. Totuși, această percepție este contrazisă de realitatea că aproape jumătate din populația globală (45%[1]) locuiește în medii rurale, care se confruntă cu transformări sub influența noilor dinamici economice globale. Mitul comunităților rurale „imune la criminalitate" persistă, ignorând complexitatea și varietatea criminalității care se manifestă în aceste zone. În ciuda densității demografice scăzute și a izolării caracteristice, care teoretic ar putea reduce atractivitatea zonei pentru anumite tipuri de infracționalitate, există comunități rurale unde riscul de victimizare criminală violentă este comparabil sau chiar îl depășește pe cel urban.

Particularitățile zonei rurale, cum ar fi distanțele mari între localități, accesul limitat la transport și comunicații, precum și specificul activităților economice sezoniere, contribuie la o dinamică distinctă a criminalității. Aceste caracteristici, împreună cu distanța față de instituțiile de aplicare a legii, sau prezența mai rară a reprezentanților instituțiilor de aplicarea legii, pot influența comportamentul infracțional și capacitatea comunităților de a răspunde eficient la criminalitate.

În plus, factori precum sărăcia, alcoolismul, lipsa oportunităților de angajare și izolarea socială exacerbează vulnerabilitatea locuitorilor din zonele rurale față de diverse forme de criminalitate. Acești factori evidențiază nevoia unei abordări criminologice specializate, care să

[1] World Bank: World Urbanization Prospects. Rural population. [citat 30.03.2025]. Disponibil: https://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL?end=2024&start=1960.

recunoască și să abordeze particularitățile criminalității rurale, subliniind necesitatea dezvoltării de strategii de prevenire și intervenție adaptate contextului rural specific.

Studiul își propune să decodifice profilul criminologic al zonei rurale, identificând nu doar tipologiile predominante de delincvență și criminalitate, dar și particularitățile victimologice specifice, analizând vulnerabilitatea populației rurale în fața diverselor forme de victimizare. De asemenea, studiul vizează o evaluare a eficienței strategiilor de prevenire a criminalității existente și adaptarea acestora la contextul socio-economic și cultural rural, în scopul dezvoltării unor modele de intervenție criminologică mai eficace și mai sensibile la particularitățile zonei rurale.

Pe fundalul acestui cadru analitic amplu, teza are drept obiectiv să contribuie la îmbogățirea literaturii de specialitate prin oferirea unui corpus de cunoștințe axat pe mecanismele criminogene rurale, să ofere o bază empirică solidă pentru reformularea politicilor de prevenire a criminalității și să faciliteze implementarea unor practici criminologice inovatoare, centrate pe reducerea ratelor de infracționalitate și pe îmbunătățirea sentimentului de securitate în comunitățile rurale. Teza urmărește să stabilească o nouă paradigmă în criminologia rurală, contribuind semnificativ la evoluția și diversificarea domeniului criminologic.

Analiza criminologică detaliată, combinată cu abordări preventive inovative și adaptate la particularitățile mediului rural, va contribui la o mai bună înțelegere a fenomenului criminalității rurale și la dezvoltarea unor strategii de prevenire mai eficiente.

Încadrarea temei în preocupările internaționale. Prima dimensiune care nuanțează actualitatea temei de referință o constituie „globalizarea și schimbările demografice". Transformările economico-globale și mișcările demografice influențează fără doar și poate structura comunităților rurale, ceea ce poate conduce la noi forme de criminalitate sau la intensificarea acelor existente. Prin urmare, studiul criminalității rurale oferă înțelesuri profunde asupra modului în care globalizarea afectează securitatea locală și viața comunităților rurale.

O altă dimensiune de interes o constituie trans-naționalizarea infracționalității. Criminalitatea rurală cuprinde o gamă largă de infracțiuni cu caracter transnațional printre care menționăm infracțiunile de mediu, traficul de droguri, traficul de imigranți și traficul de persoane, contrabanda etc. Studiul acestui spectru divers oferă perspective esențiale asupra particularităților crimelor infracționale specifice săvârșite în zone rurale. Prin urmare, înțelegerea specificului criminalității rurale este esențială pentru elaborarea unor strategii eficiente de prevenție.

În același filtru de idei, poate fi menționată „cooperarea internațională și schimbul de bune practici", mai ales atunci când este vorba de prevenirea criminalității în context transfrontalier. Studiul criminalității rurale stimulează cooperarea internațională și schimbul de cunoștințe și bune practici între diferite țări și regiuni, mai ales în cazul criminalității de mediu. Aceasta poate

contribui la dezvoltarea unor abordări inovative și adaptate contextului divers european pentru gestionarea problemelor de securitate rurală în cadrul UE.

Nu în ultimul rând, studierea criminalității rurale se încadrează perfect în conceptul internațional de „dezvoltare durabilă" valorificat de către Adunarea Generală a ONU prin aprobarea celor 17 Obiective ale Dezvoltării Durabile (ODD)[2]. Sustenabilitatea și dezvoltarea rurală reprezintă obiective fundamentale, iar criminalitatea poate avea un impact negativ asupra dezvoltării durabile, afectând economia locală, coeziunea socială și calitatea vieții. Înțelegerea turațiilor și conținutului criminalității rurale este crucială pentru promovarea unei dezvoltări rurale echitabile și sustenabile.

Prin urmare, subiectul cercetat se încadrează în preocupările internaționale prin contribuția sa la înțelegerea globală a crimei și prin relevanța sa pentru dezvoltarea de strategii eficace de prevenire și combatere a criminalității în contexte diverse. Abordarea temei în cercetare și politici publice reflectă recunoașterea importanței securității și justiției pentru toate comunitățile, indiferent de locația geografică.

Încadrarea temei în preocupările naționale. Tema tezei de doctorat se încadrează într-un cadru de actualitate pronunțat în domeniul științei criminologice naționale, evidențiind nevoia acută de a explica tendințele și geneza criminalității rurale, în scopul consolidării capacităților preventive și de control. Relevanța studierii criminalității rurale se înscrie cu perfecțiune în paradigma mai multor acțiuni evolutiv-progresive actuale pentru Republica Moldova.

În primul rând, este vorba de implementarea sectorială a Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, în care multe dintre grupurile de acțiuni clasificate pe Capitole pot fi aplicate doar în contextul unei prevenții eficiente a crimelor care se produc în mediul rural (Cap. 23 – Sistem judiciar și drepturi fundamentale, Cap. 24 – Justiție, libertate și securitate, Cap. 27 – mediu și schimbări climatice etc.).

În cel de-al doilea rând, studiul se înscrie cu perfecțiune în paradigma Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD), naționalizate de către Republica Moldova și puse în aplicare prin Legea nr. 315 din 17.11.2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030"[3]. Este incontestabil că asigurarea siguranței și securității publice în mediul rural

[2] *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă*. Adoptată de Adunarea Generală a ONU la 25 septembrie 2015. [citat 26.04.2025]. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_ro.

[3] Legea pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030", nr. 315 din 17.11.2022. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 409-410.

va contribui fundamental și la realizarea celor trei piloni ai „dezvoltării durabile”: economic, social și ecologic.

Și nu în ultimul rând, buna înțelegere a tendințelor și genezei criminalității rurale este esențială pentru consolidarea capacităților autorităților naționale de a răspunde adecvat la provocările acestui tip de criminalitate, inclusiv prin formarea și dotarea corespunzătoare a forțelor de ordine, precum și prin implicarea comunității în strategii de prevenție. Prin urmare, prevenirea eficientă a criminalității rurale necesită o abordare multidisciplinară și intersectorială, implicând colaborarea între autoritățile de aplicare a legii, administrația locală, organizațiile societății civile și cetățeni.

Gradul de cercetare al temei. În Republica Moldova nu identificăm studii complexe privind criminalitatea rurală sau care ar aborda unele segmente cognitive la nivel academic a acesteia. Totuși printre autorii autohtoni sau români dedicați, care plenar sau tangențial s-au preocupat de acest segment al cunoașterii se înscriu: Bujor V., Larii Iu., Rotari O., Gladchi Gh., Ciobanu Ig., Bejan V., Cojocaru R., Ionașcu V. (Republica Moldova); Bădescu Il., Rădulescu S.M., Dâmboeanu C., Banciu D., Balica E., Margineanu I., Hotca A.M. (România).

O abordare criminologică mai aprofundată a criminalității rurale a fost atestată în doctrina criminologică a Federației Ruse, iar printre autorii dedicați subiectului, lucrările cărora au fost examinate în acest cadru, se înscriu: Бабаев М.М., Долгова А.И., Красковский Я.Э., Левашова О.В., Сорокин А.Б., Шуклина Е.А., Присяжный М.Ю., Мусеибов А.Г., Ильяшенко А.Н. etc.

În contrast, preocupări constante, materializate în abordări exegetice progresive de cunoaștere a criminalității rurale au fost identificate în lucrări de specialitate a statelor occidentale: Donnermeyer J.F., DeKeseredy W.S., Weisheit R.A., Falcone D.N., Wells L.E. (SUA); Marshall B., Johnson S.D., Nurse A., Lawtley A., Deane M., White R., South N., Bowden M. (Marea Britanie); Ceccato V., Abraham J., Anderson J. (Suedia); Homel P., Harkness A. (Australia); Ďurkovičová J., Lazíková J., Takáč I. și Rumanovská Ľ. (Slovacia) etc.

În esență, aceste studii au evidențiat că mediul rural nu este imun la criminalitate, ci prin specificul său determină o gamă variată de infracțiuni, unele dintre care fiind unice contextului nativ de comitere. Conform acestor rezultate, s-a stabilit că, în fond, criminalitatea rurală include atât infracțiuni tradiționale, cum ar fi furtul, violența domestică și abuzul de substanțe, cât și tipuri specifice de criminalitate legate de contextul rural, precum criminalitatea împotriva naturii, criminalitatea verde și criminalitatea agricolă.

Cercetările au explorat modul în care caracteristicile specifice ale mediului rural, adică izolarea, accesul limitat la servicii și resurse, dependența de mediul natural pot influența tiparele criminalității.

Scopul lucrării constă în realizarea caracteristicii criminologice comprehensive a criminalității rurale prin relevarea dimensiunilor conceptuale, indicilor cantitativi și calitativi, explicarea genezei și a trăsăturilor caracteristice personalității infractorilor și a victimelor infracțiunilor în vederea elaborării pe această bază a unui model preventiv eficient de prevenire a criminalității rurale.

În vederea realizării scopului propus au fost post formulate următoarele **obiective:**

- *analiza materialelor științifice dedicate criminalității rurale*, în vederea constatării gradului de cercetare a problematicii în literatura criminologică de specialitate națională și străină;

- *definirea și conceptualizarea criminalității rurale*, care va facilita identificarea și înțelegerea particularităților criminalității rurale din Republica Moldova;

- *elucidarea indicilor cantitativi și calitativi ai criminalității rurale* în vederea explorării cognitive și empirice a conținutului criminalității rurale;

- *identificarea și caracterizarea factorilor criminogeni ai criminalității rurale* pentru determinarea exegezei acestui tip de criminalitate care ar fundamenta formularea predilectă și țintită a măsurilor preventive;

- *caracterizarea personalității infractorului rural* prin constatarea trăsăturilor biopsihosociale comune infractorilor rurali*;*

- *analiza victimologică a criminalității rurale* din perspectiva analizării factorilor de victimizare și a trăsăturilor aferente victimelor infracțiunii;

- *identificarea măsurilor de prevenire criminologică a criminalității rurale* aplicabile la diferite nivele preventive (general, special și individual) prin luarea în considerație a factorilor care determina geneza acestor infracțiuni;

- *fundamentarea măsurilor prevenirii victimologice a criminalității rurale,* prin valorificarea predilectă a situațiilor premisă care determină vulnerabilitatea potențialelor victimei;

- *elaborarea unor propuneri şi recomandări* în vederea perfecționării sistemului de măsuri orientat spre prevenirea fenomenului criminalității rurale prin eficientizarea subiecților implicați în acțiuni preventive.

Ipoteza cercetării constă în adaptarea prospectivă a cadrului legal preventiv la specificul rural, prin minimalizarea predilectă a factorilor endogeni sau exogeni specifici care determină sau condiționează prin interacțiune geneza criminalității rurale; dezvoltarea unui cadru de cooperare și parteneriat proactiv al autoritățile publice locale și al instituțiilor care acordă servicii sociale, va contribui la aplicarea soluțiilor inovative și sustenabile în prevenirea criminalității rurale; implementarea unor strategii și programe de prevenire comunitară terțiară, cu implicarea autorităților locale și a societății civile, va reduce în mod eficient rata recidivei în mediul rural.

Metodologia cercetării științifice. În cadrul prezentului studiu au fost aplicate diverse metode de cercetare științifică, specifice analizei fenomenului criminalității. Astfel, s-a recurs la *metoda analizei comparative*, menită să evidențieze diferențele și convergențele conceptuale din abordările privind criminalitatea rurală în mai multe sisteme juridice; *metoda analizei logice*, prin intermediul căreia au fost structurate și sintetizate pozițiile doctrinare exprimate în literatura de specialitate; *metoda prospectivă*, orientată spre identificarea unor direcții viabile de îmbunătățire a reglementărilor legale, cu scopul consolidării mecanismelor de prevenire a criminalității.

În afară de metodele teoretice de cercetare enunțate supra, au mai fost utilizate și metode empirice de cercetare, printre acestea menționăm:

- **Analiza statistică.** În prezenta lucrare au fost utilizate datele statistice obținute de la DGI și EO a STI al MAI[4] și datele statistice publicate pe pagina oficială a BNS al Republicii Moldova. Folosirea datelor statistice ne-a permis să stabilim caracteristicile cantitative ale criminalității rurale, permițând identificarea tendințelor, modelarea distribuției geografice și evaluarea intensității fenomenului la nivel național și regional. De asemenea, metodele statistice sunt utilizate pentru a cartografia zonele cu risc criminogen ridicat și pentru a evalua corelații între criminalitatea rurală și variabilele socio-economice, demografice și de mediu;

- **Studii de caz și analiza calitativă.** Interviurile semi-structurate și grupurile focale cu diverse părți interesate, inclusiv comunități locale, autorități de aplicare a legii, victime ale infracțiunilor și infractori, oferă perspective calitative asupra cauzelor, consecințelor și percepțiilor legate de criminalitatea rurală;

- **Sondaj de opinie (selectiv)** desfășurat în perioada 01.11.2023 – 06.11.2023, în regim online, privind stabilirea determinantelor violenței domestice în mediul rural, cu chestionarea a 84 de femei care locuiesc în mediul rural din Republica Moldova;

- **Sondaj de opinie (selectiv)** desfășurat în perioada 15.09.2023 – 25.09.2023, în regim online, privind stabilirea personalității infractorului din mediul rural, cu chestionarea funcționarilor publici cu statut special ai poliției (65 de salariați) din cadrul Inspectoratelor de poliție Sîngerei, Rîșcani, Ungheni, Fălești și Edineț din Republica Moldova;

- **Sondaj de opinie (selectiv)** desfășurat în perioada 25.04.2022 – 09.05.2022, în regim online, privind aprecierea sentimentului de neliniște și vulnerabilitate criminologică în zonele rurale din Republica Moldova, pe un eșantion de 451 de persoane (213 bărbați și 238 de femei), începând cu vârsta de 25 ani.

[4] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

Noutatea științifică a tezei de doctorat derivă din abordarea multidimensională a unui domeniu explorat insuficient în Republica Moldova, oferind o perspectivă nouă și comprehensivă asupra studierii criminalității rurale, cu soluții practice de prevenire și eficientizarea pe această cale a securității comunităților rurale.

Principalele elemente de noutate științifică includ: conceptualizarea fenomenului criminalității rurale; cartografierea criminalității rurale în Republica Moldova; analiza factorilor criminogeni specifici mediului rural; propunerea de modele, algoritme și măsuri de prevenire adaptate la mediul rural. Printre acestea, cele mai inovative elemente ale studiului constau în:

1. definirea criminalității rurale ca fiind *un domeniu sectorial al criminologiei, alcătuit dintr-o totalitate de infracțiuni săvârșite în mediul rural, caracterizate prin trăsături unitare ce rezultă din habitatul social specific, determinat de domeniile de concentrare a forței de muncă, mod de viață, tradiții și relații socio-culturale comunitare specifice*;

2. relevarea configurării structurale a criminalității rurale în funcție de principalele categorii de infracțiuni: în domeniu transporturilor – 23,24%; contra patrimoniului – 22,45%; contra autorităților publice – 19,67%; contra familiei și minorilor – 7,57%; contra securității publice și a ordinii publice – 6,5%; contra vieții și sănătății persoanei – 4,25%; privind viața sexuală – 4,1%; contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor – 3,94%; contra justiției – 3,50%; contra sănătății publice și conviețuirii sociale – 1,49%; contra bunei desfășurări a activității în sfera publică – 1,20%; economice – 1%; contra libertății, cinstei și demnității persoanei – 0,64%; de mediu – 0,15%; militare – 0,15%; informatice și în domeniul comunicațiilor electronice – 0,04% (anul de referință – 2024);

3. stabilirea geografiei criminalității rurale, din care rezultă regiunea centrală a țării a înregistrat cea mai înaltă rată a criminalității comparativ cu regiunile sudică și nordică. Regiunea nordică se distinge printr-o rată medie de criminalitate, în timp ce regiunea sudică manifestă cel mai scăzut nivel de incidență criminală. Această distribuție geografică a criminalității rurale sugerează abordări diferențiate în strategiile de prevenire și combatere a fenomenului criminal;

4. determinarea factorilor criminogeni specifici ai criminalității rurale, care în mare parte sunt reprezentați de provocările intrinseci ale ruralității (șomaj, sărăcie, inegalitate de gen, consumul de băuturi alcoolice, depopulare, deficitul infrastructural și izolare) și determină apariția unor condiții propice pentru comiterea infracțiunilor, perpetuând astfel sentimentele de insecuritate comunitară;

5. inegalitatea de gen, corelată cu diverși factori socio-economici, constituie un factor cultural distinct care influențează în mod semnificativ prevalența crescută a violenței în familie în mediul rural, în raport cu cel urban. Dificultatea prevenirii violenței în familie în mediul rural se

datorează în mare parte latenței sporite, determinată de cele mai frecvente cazuri de reticența victimei de a sesiza autoritățile;

6. definirea personalității infractorului rural prin prisma unor semne generale care-l caracterizează, după cum urmează: de regulă, bărbați cu vârsta medie de 30 de ani, cetățeni ai Republicii Moldova, cu loc permanent de trai în localitățile rurale în care sunt comise infracțiuni, fără studii sau cel puțin cu studii gimnaziale, fără surse permanente de existență, angajați în munci ocazionale (zilieri), fără antecedente penale, tentați de a săvârși infracțiuni sub influența consumului excesiv al băuturilor alcoolice;

7. elaborarea prospectivă a unei Strategii Naționale de Prevenire a Criminalității Rurale (SNPCR) va contribui fundamental și la atingerea obiectivelor „dezvoltării durabile" legate de protejarea mediului, prin includerea unor măsuri specifice de combatere a criminalității de mediu: conservarea biodiversității locale, protejarea patrimoniului natural, promovarea practicilor agricole și forestiere sustenabile;

8. promovarea următoarelor măsuri speciale preventive aplicabile: consolidarea instituțională și creșterea capacităților locale; crearea și dezvoltarea rețelelor de coordonare; implicarea comunității în acțiuni preventive; educarea și informarea în mediul rural; intervenții în domeniul asistenței sociale; perfecționarea instrumentelor de transparență economică; digitalizarea și tehnologia informației;

9. argumentarea unui algoritm proactiv de prevenire individuală a criminalității în mediul rural, care o oferă posibilitatea reducerii riscurilor infracționale prin intervenții personalizate: identificarea persoanelor din mediul rural cu un potențial risc criminogen; procesarea și cercetarea, inclusiv științifică a datelor prin evaluarea detaliată a factorilor de risc; elaborarea unui plan individualizat de prevenire; implementarea planului individualizat de prevenire.

Problema științifică de importanță majoră ce a fost rezolvată în prezenta lucrare rezidă în dezvoltarea unui cadru teoretic de cercetare al criminalității rurale prin conceptualizarea fenomenului ca domeniu sectorial al criminologiei, relevarea factorilor endogeni și exogeni care-i determină geneza, a coordonatelor biopsihosociale aferente personalității infractorilor, precum și a celor de victimizare din mediile urbane. Din perspectiva criminologiei aplicative, a fost elaborat un cadru conceptual al sistemului de prevenire criminologică și victimologică a criminalității rurale, fundamentat pe modele teoretice și algoritmi de intervenție adaptați diferitelor niveluri de prevenire.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Importanța teoretică și valoarea aplicativă a tezei de doctorat sunt semnificative și multistratificate, reflectând contribuția studiului

atât la avansarea cunoștințelor academice în domeniul criminologiei, cât și la îmbunătățirea strategiilor practice de prevenire a criminalității în contextul rural național.

Importanța teoretică rezidă în dezvoltarea doctrinei criminologice naționale prin abordarea științifică și holistică a dimensiunilor criminologice care caracterizează criminalitatea rurală. Teza contribuie în mod esențial la extinderea și adaptarea teoriilor criminologice existente la contextul abordării criminalității rurale, subliniind particularitățile și provocările inerente acestui mediu. Studiul oferă noi perspective asupra cunoașterii cauzalității criminalității în zonele rurale, îmbogățind considerabil arsenalul teoretico-cognitiv al criminologiei.

Lucrarea integrează și analizează critic literatura de specialitate națională și internațională pe tema criminalității rurale, identificând lacunele de cunoaștere și stabilind noi direcții de cercetare. Aceasta contribuie la consolidarea bazei teoretice pentru înțelegerea și abordarea fenomenului criminalității rurale. Teza propune un model conceptual nou pentru analiza și prevenirea criminalității rurale în Republica Moldova, oferind o structură teoretică pentru investigarea relațiilor complexe dintre factorii sociali, economici, culturali și instituționali care influențează criminalitatea rurală.

Valoarea aplicativă constă în aceea că teza oferă o bază empirico-științifică argumentativă pentru elaborarea și punerea în aplicarea a unor strategii și programe de prevenire adaptate la particularitățile comunităților rurale. Aceste strategii pot fi implementate de autoritățile locale și naționale pentru a reduce incidența criminalității și a îmbunătăți securitatea comunitară.

Rezultatele cercetării pot furniza informații utile pentru formularea politicilor publice și alegerea priorităților de acțiune în domeniul prevenirii criminalității și promovării siguranței comunitare în zonele rurale. Teza subliniază necesitatea unei abordări intersectoriale și a colaborării între diferite subiecte implicate în prevenirea criminalității, stimulând parteneriate între sectoarele public, privat și non-profit. De asemenea, lucrarea poate contribui la creșterea gradului de percepere a criminalității rurale, promovând pe această cale sensibilizarea publică cu privire la prevenirea criminologică și victimologică a acestui tip de criminalitate.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele investigației au fost puse în discuție în cadrul următoarelor întruniri științifice: Международная научно-практическая конференция юридического факультета СПбГЭУ, Право и современная экономика: *Новые вызовы и перспективы в условиях пандемии* din 8 aprilie 2021; Conferința internațională de științe criminalistice ed. a XI-a: *Criminalistica - pilonul principal al probațiunii judiciare în procesul penal şi civil* din 20-21 octombrie 2023; Conferința științifică internațională ed. a II-a *Strategia securității Uniunii Europene în contextul metamorfozelor relațiilor internaționale* din 22 aprilie 2022; Conferința științifică internațională ed. a III-a *Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din*

perspectiva eticii globale din 15 aprilie 2022; Conferința științifico-practică internațională *Teoria și practica administrării publice* din 20 mai 2022; Conferința științifico-practică internațională *Rolul științei în asigurarea securității naționale și a activității anticrimă* din 21 decembrie 2021; Conferința științifică internațională *Omul, criminologia, știința* din 24 martie 2023; Conferința științifică cu participare internațională *Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice* din 09 decembrie 2021; Conferința științifică cu participare internațională *Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice* ed. a II-a din 8 decembrie 2022.

Totodată, conceptele de bază ale studiului au fost prezentate în variate reviste științifice de profil: Revista Cogito (România); European Journal of Law and Public Administration (România); Revista Română de Criminalistică (România); Revista Dreptul (România); Revista Universul Juridic (România); Revista Legea și Viața (Republica Moldova).

Sumarul compartimentelor tezei. Structura tezei a fost concordată cu scopul și obiectivele trasate, fiind compusă din: adnotările redactate în limbile română, engleză și rusă; lista abrevierilor utilizate; partea introductivă; patru capitole repartizate în nouăsprezece subcapitole; concluziile generale și recomandări; lista surselor bibliografice; anexele; declarația privind originalitatea și asumarea răspunderii, precum și curriculum vitae al autorului.

Introducerea, în calitate de fundament teoretic al demersului științific, are rolul de a justifica alegerea temei și de a contura direcția generală a cercetării. Aceasta este structurată în mod sistematic și cuprinde următoarele componente: 1) relevanța și actualitatea subiectului investigat; 2) formularea scopului general și a obiectivelor specifice ale lucrării; 3) enunțarea ipotezei de cercetare; 4) prezentarea metodologiei științifice aplicate; 5) delimitarea bazei empirice a studiului; 6) evidențierea elementelor de noutate științifică; 7) precizarea problemei științifice actuale soluționate în cadrul tezei; 8) exprimarea contribuției teoretice și a utilității practice a rezultatelor obținute; 9) aprobarea științifică a concluziilor și succinta prezentare a structurii tezei.

Capitolul 1, intitulat *Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctor* este consacrat examinării celor mai relevante lucrări științifice (manuale, monografii, teze de doctorat, articole, studii și reviste) apărute în Republica Moldova și în străinătate, care abordează tema cercetării. Capitolul realizează o incursiune în cele mai sensibile dimensiuni ale subiectului: istorică, criminologică, sociologică și statistică.

Capitolul 2, denumit *Aspecte preliminare privind criminalitatea rurală*, se dedică studiului diacronic al conceptului de criminalitate rurală și identificării trăsăturilor sale fundamentale. Totodată, sunt supuse analizei nivelul criminalității rurale în raport cu criminalitatea urbană, nivelul criminalității rurale raportat la 10000 de locuitori, structura criminalității rurale și

geografia criminalității rurale, precum și evoluția unor infracțiuni pe fundalul proceselor electorale, reprezentate de alegerile prezidențiale și referendumului republican constituțional care s-au derulat în Republica Moldova în anul 2024, precum și a războiului din Ucraina.

În cadrul **Capitolului 3**, cu titlul *Caracteristica criminologică a criminalității rurale*, este realizată o analiză asupra impactului factorilor criminogeni specifici, reprezentați în mare parte de provocările intrinseci ale ruralității, personalității infractorului din mediul rural precum și victimizarea în mediul rural cu evidențierea categoriilor tradițional vulnerabile ale populației din zonele rurale.

Capitolul 4, intitulat *Prevenirea criminalității rurale*, cuprinde o analiză complexă a măsurilor criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural, precum și a colaborării instituționale în acest proces.

La finalul lucrării este prezentat un set de concluzii generale și recomandări menite să contribuie la perfecționarea fundamentelor teoretice și la racordarea eficientă a prevederilor legislative la necesitățile reale ale procesului de prevenire a criminalității, cu respectarea principiilor fundamentale ale statului de drept, în formele sale cele mai relevante pentru societatea contemporană.

1. ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE LA TEMA TEZEI DE DOCTOR

1.1 Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctorat în Republica Moldova

Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctorat constituie un punct de pornire obligatoriu de parcurs în elaborarea unei lucrări comprehensive, trecute prin filtrul cercetării științifice. Pe de o parte, acest lucru oferă o documentare vastă în domeniul supus cercetării, întrucât cunoașterea prestanței științifice a altor autori la dezvoltarea cunoașterii științifice a criminalității rurale reprezintă un instrumentar de cercetare inerent și firesc unor lucrări de anvergură, precum ar fi o teză de doctorat. Pe de altă parte, explorarea nivelului de cunoaștere într-un domeniu oarecare oferă posibilitatea unei inserții eficiente în cadrul lucrării a subiectelor neexploatate la moment, inclusiv prin prisma fundamentării științifice a videlor și lacunelor existente. Doar într-un atare context, pot fi atinse rezultate științifice de performanță și relevante după conținut, care ar ridica nivelul de cunoaștere criminologică a subiectului și care ar permite elaborarea unor recomandări viabile și corespunzătoare timpului de prevenire a acestui tip de criminalitate.

Referindu-ne la literatura de specialitate criminologică autohtonă, ținem să constatăm lipsa unor studii criminologice dedicate în exclusivitate criminalității rurale. Plecând de la o atare situație deficitară, lucrările care urmează să fie suspuse atenției cititorului vor fi clasificate în două mari categorii:

1. lucrări în care, deși nu sunt destinate în special criminalității rurale, contextual sau alternativ, sunt abordate elemente criminologice ale acesteia;

2. lucrări criminologice cu caracter general, care relevă fundamentele criminologiei autohtone utilizate la elaborarea prezentei teze de doctorat.

O primă lucrare care face corp cu prima categorie a publicațiilor științifice, în care contextual sunt reflectate probleme legate de criminalitatea rurală, o formează studiul monografic elaborat de către autorul Ionașcu V. cu titlul *Infracțiunea de violență în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire*[5]. Lucrarea abordează în mod comprehensiv fenomenul violenței în familie, cu un accent deosebit pe contextul rural. Această lucrare a fost esențială pentru cercetarea noastră, întrucât a furnizat o perspectivă aprofundată

[5] Ionașcu, V. *Infracțiunea de violență în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire. Studiu monografic*. Chișinău: Departamentul Editorial – Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2021. 200 p. ISBN 978-9975-121-96-5.

asupra prevalenței violenței în familie în comunitățile rurale, unde aproximativ 57% din cazuri sunt raportate. Analiza criminologică detaliată, împreună cu evaluarea reglementărilor normative existente și propunerea de măsuri de prevenire eficiente, oferă o bază solidă pentru înțelegerea specificului violenței în familie în mediul rural.

Prin identificarea și analizarea factorilor culturali, socio-economici și educaționali care contribuie la incidența mai ridicată a acestui tip de infracțiune în zonele rurale, lucrarea sus-menționată vine în sprijinul dezvoltării unor strategii de intervenție și prevenție adaptate nevoilor specifice ale acestor comunități. În acest mod, studiul contribuie semnificativ la literatura de specialitate, oferind o perspectivă esențială pentru abordarea eficientă a violenței în familie în zonele rurale și pentru îmbunătățirea politicilor publice și a practicilor de intervenție socială în aceste comunități.

În procesul elaborării cercetării au fost utilizate și constatările făcute de autorii Larii Iu., Cojocaru R., Ionașcu V. și Rotaru I., în studiul cu titlul *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*[6]. Prin urmare, această lucrare reprezintă o contribuție semnificativă la înțelegerea complexității și dinamicii criminalității violente în contextul național, cu o atenție specială acordată aspectelor rurale ale fenomenului. Lucrarea oferă o analiză amănunțită a tendințelor generale ale criminalității violente, identificând principalele cauze și condiții care favorizează apariția și dezvoltarea acestui tip de criminalitate în mediul rural.

Prin utilizarea unor date statistice detaliate și a unei metodologii riguroase, autorii reușesc să elucideze sistemul cauzal al criminalității, evidențiind factorii specifici care contribuie la perpetuarea și intensificarea violenței în aceste zone. Studiul abordează teme variate, precum influența condițiilor socio-economice defavorabile, gradul de acces la serviciile sociale și de educație, precum și rolul tradițiilor și normelor culturale în perpetuarea unor forme de comportament violent.

Contribuția majoră a lucrării constă în propunerea unor soluții și recomandări de politici publice menite să prevină și să combată criminalitatea violentă în mediul rural, punând bazele pentru o strategie integrată de prevenție a criminalității, adaptată particularităților și nevoilor specifice ale comunităților rurale din Republica Moldova.

Un alt studiu, care, tangențial, abordează elementele criminalității rurale, îl constituie articolul științific elaborat de autorii Larii Iu. și Cojocaru R. cu titlul: *Influența procesului de urbanizare accelerată asupra criminalității*. Cunoașterea criminalității urbane are o deosebită semnificație pentru buna înțelegere a criminalității rurale, deși constituie opusul acesteia. Autorii

[6] Larii, Iu. [et al.] *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*. Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Chișinău, 2018. 40 p. ISBN 978- 9975-121- 43-9.

concluzionează asupra următorilor factori ai criminalității rurale: „intensificarea violenței urbane, îndeosebi în zonele aflate la periferii; creșterea permanentă a nivelului criminalității și a gradului de gravitate a acesteia; prezența în rândul populației a unor grupuri de persoane predispuse spre activitate criminală; intercalarea procesului de migrație cu problemele de adaptare a imigranților; precum și influența directă a infrastructurii urbane, care asigură un potențial sporit pentru diverse activități ilicite în domeniul patrimonial, economic, financiar, bancar etc.”[7].

Un alt studiu important în contextul cercetării criminalității rurale îl constituie *Ocuparea forței de muncă în mediul rural al Republicii Moldova și factorii destabilizatori*[8] realizat de către autorii Nirean E. și Bujor T., care oferă o analiză profundă și cuprinzătoare a dinamicii pieței muncii rurale în contextul socio-economic actual al Republicii Moldova. Prin abordarea atentă a aspectelor legate de ocuparea forței de muncă și identificarea factorilor care destabilizează mediul rural, acest studiu contribuie semnificativ la înțelegerea unora dintre cauzele fundamentale ale criminalității rurale.

Elementul central al lucrării este explorarea detaliată a modului în care instabilitatea economică, lipsa oportunităților de angajare și migrația forței de muncă spre zone urbane sau străinătate influențează structura socială și coeziunea comunităților rurale. Acești factori, potrivit autorilor, creează un mediu propice pentru manifestări deviante, inclusiv creșterea ratelor criminalității.

Studiul aduce în prim-plan o serie de recomandări strategice pentru îmbunătățirea situației ocupării forței de muncă în mediul rural, sugerând că astfel de intervenții ar putea avea efecte pozitive nu doar asupra economiei locale, dar și asupra reducerii criminalității. Prin analiza sa detaliată a factorilor economici și sociali care afectează mediul rural, lucrarea contribuie la o mai bună înțelegere a dinamicii criminalității rurale, oferind o bază solidă pentru elaborarea de politici publice orientate spre prevenirea și combaterea criminalității în aceste comunități.

O altă lucrare importantă care a fost studiată în contextul cercetării este *Elemente de criminologie*[9] de Bujor V. și grupul de autori, care se distinge prin abordarea detaliată a devianței și a factorilor criminogeni specifici comunităților rurale, cu un accent particular pe impactul consumului de băuturi alcoolice asupra ratelor criminalității în aceste zone. Acest studiu contribuie

---

[7] Larii, Iu., Cojocaru, R. *Influența procesului de urbanizare accelerată asupra criminalității.* În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională: „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, Ediția III-a”, 07 decembrie 2023. Chișinău, 2023. pp. 244-250. [citat 11.04.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/197092.

[8] Nirean, E., Bujor, T. *Ocuparea forței de muncă în mediul rural al Republicii Moldova și factorii destabilizatori*. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2019, nr. 2 (122). pp. 82-90. [citat 22.06.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/83323.

[9] Bujor, V. [et al.] *Elemente de criminologie*. Chișinău: Academia MAI al RM „Ștefan cel Mare”, 1997. 86 p. ISBN 9975-67-049-0.

esențial la înțelegerea dinamicilor sociale și culturale care favorizează manifestarea comportamentelor deviante și criminale în mediul rural, evidențiind legătura între consumul excesiv de alcool și creșterea incidenței actelor de violență și a altor infracțiuni. Utilizarea acestei lucrări în cercetarea noastră, a permis o analiză profundă a mecanismelor prin care alcoolismul exacerbează problemele sociale și economice existente în mediul rural, intensificând vulnerabilitatea la comportamente deviante și infracționale.

Materialul științific cu titlul *Analiza criminologică a influenței proceselor demografice actuale asupra criminalității din Republica Moldova,* elaborat de autorii Bejan O., Bujor V. și Botnaru Gh., bazat pe studii empirie de anvergură a constituit o sursă foarte importantă de explorare a anumitor subiecte abordate în prezenta lucrare. Autorii, în premieră pentru Republica Moldova, au analizat problematica influenței proceselor demografice asupra tendințelor evolutive ale criminalității. În opinia autorilor „fiecare factor demografic exercită o influență specifică asupra criminalității, care poate fi chiar contrară. De aceea, se impune stabilirea impactului conjugat al proceselor demografice asupra criminalității […]. Puterea de acțiune a proceselor demografice a fost sensibilă pe termen scurt, considerabilă pe termen mediu și majoră pe termen lung”[10]. Autorii, prin studii și date empirice, au constatat că diminuarea populației urbane în raport cu cea rurală, în perioada 2001-2010, a determinat o diminuare a criminalității de până la - 1,3 % și, respectiv, o sporire a criminalității în aceleiași limite începând cu anul 2011.

Un alt studiu important și actual îl reprezintă *Criminalitatea în perioada pandemiei „coronavirus”*[11] elaborat de autorul autohton, Pop O., prin care investighează modul în care criza sanitară generată de pandemia COVID-19 a influențat tendințele criminalității atât în mediul urban, cât și în cel rural. Lucrarea pune accent pe schimbările comportamentale și sociale care au survenit în urma măsurilor de carantină și distanțare socială, evidențiind impactul specific asupra criminalității rurale.

Unul dintre aspectele centrale abordate de Pop O. este creșterea vulnerabilității comunităților rurale în contextul pandemiei, generată de izolare, dificultăți economice și acces limitat la servicii. Autorul identifică o serie de factori, precum diminuarea activităților economice tradiționale și creșterea tensiunilor în cadrul familiilor datorită presiunilor financiare și sociale, care au contribuit la modificarea dinamicii criminalității în zonele rurale.

---

[10] Bejan, O., Bujor, V., Botnaru Gh. *Analiza criminologică a influenței proceselor demografice actuale asupra criminalității din Republica Moldova*, Chișinău, 2012. 100 p. ISBN 978-9975-4360-5-2.

[11] Pop, O. *Criminalitatea în perioada pandemiei „coronavirus”*. În: Preocupări contemporane ale criminologiei, dreptului și psihologiei în condiții de pandemie: dedicată împlinirii a 25 de ani a învățământului criminologic și 30 de ani de dezvoltare a Psihologiei Aplicate, 17 octombrie 2020. Chișinău, Republica Moldova: Institutul de științe penale și criminologie aplicată, 2020. pp. 18-26. [citat 29.03.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/115322. ISBN 978-9975-3314-2-5.

Studiul analizează, de asemenea, adaptarea infractorilor la noile condiții, observând o mutație a tipurilor de infracțiuni prevalente în mediul rural, cu o creștere a delictelor cibernetice, a fraudelor și a violenței domestice. Prin utilizarea datelor statistice și a analizei comparative, autorul Pop O. oferă o perspectivă complexă asupra modului în care pandemia a remodelat profilul criminalității rurale, subliniind totodată importanța adaptării strategiilor de prevenire și intervenție la noile realități sociale și economice.

În continuare ne vom referi la lucrările științifice din domeniul criminologiei cu caracter general elaborate de criminologi și cercetători ai doctrinei naționale. Chiar dacă nu abordează sectorial fenomenul criminalității rurale, aceste lucrări de referință au stat la baza conturării principalelor concepte și premise criminologice fundamentale ale cercetărilor întreprinse în cadrul acestei lucrări.

Din această categorie face parte lucrarea elaborată de către autorii Bujor V. și Miron-Popa C., cu titlu *Bazele analizei statistice a criminalității*[12]. Lucrarea a reprezentat o resursă esențială pentru înțelegerea și aplicarea metodologiilor statistice în analiza fenomenului criminalității, cu o aplicabilitate directă în studiul criminalității rurale. Această lucrare a fost instrumentală în procesul nostru de cercetare, oferind instrumentele necesare pentru a procesa și interpreta datele statistice legate de criminalitatea rurală. Prin intermediul metodologiilor prezentate, am reușit să stabilim atât indicii cantitativi, care reflectă volumul și dinamica infracționalității în mediul rural, cât și indicii calitativi, care evidențiază specificul, cauzele și contextul în care se manifestă aceste infracțiuni. Utilizarea acestei lucrări a permis o analiză riguroasă și o interpretare corectă a datelor, facilitând înțelegerea adâncă a particularităților criminalității rurale în Republica Moldova și identificarea tendințelor și modelelor specifice, contribuind, astfel, semnificativ la calitatea și acuratețea studiului nostru.

O contribuție esențială la dezvoltarea domeniului supus cercetării este realizată de criminologul Larii Iu. Lucrarea sa *Criminologie*, ediție revizuită și adăugită[13] poate fi considerată o lucrare fundamentală în domeniul criminologiei, oferind o bază conceptuală robustă pentru înțelegerea criminalității în general, cu aplicații directe în analiza specificului criminalității rurale. Lucrarea se distinge prin abordarea sa exhaustivă și sistematică a conceptelor de bază din criminologie, punând accentul pe teorii, modele explicative și factori criminogeni, care sunt importanți pentru decodificarea fenomenului criminal în mediile rurale.

---

[12] Bujor, V., Miron-Popa, C. *Bazele analizei statistice a criminalității*. *Material didactic*, Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți, Tipogr. "Print-Caro SRL", 2010. 131 p. ISBN 978-9975-4098-0-3.

[13] Larii, Iu. *Criminologie*, ediție revizuită și adăugită, Ed. Cartea Militară, Chișinău, 2020. 290 p. ISBN 978-9975-3363-5-2.

Prin revizuirea și completarea ediției anterioare[14], autorul nu doar că actualizează informațiile în concordanță cu ultimele cercetări și evoluții în domeniu, dar și extinde discuția spre noi paradigme și perspective asupra criminalității. Importanța studiului în cadrul cercetărilor privind criminalitatea rurală constă în capacitatea sa de a oferi cititorilor un cadru teoretic complex și bine structurat, care facilitează înțelegerea profundă a criminalității rurale în contextul mai larg al criminologiei. Prin clarificarea și definirea conceptelor cheie, lucrarea sus-menționată devine un instrument indispensabil pentru formularea unor noi concepte specifice criminalității rurale și pentru elaborarea de strategii eficace de prevenire și combatere a acesteia.

Contribuții valoroase în domeniu au fost aduse de autoarea Rotari O. prin studiul său *Criminologie,* Ediție revăzută și adăugită[15], care oferă o analiză teoretică și practică a criminalității, îmbinând concepte generale cu studii de caz. Lucrarea abordează noțiunile fundamentale și metodologiile criminologiei, obiectul și ramurile acesteia, precum și tehnicile de investigare. Ea oferă o perspectivă profundă asupra teoriilor și practicilor privind cauzele fenomenului social al criminalității, mecanismele comportamentale, criminalitatea feminină, violența domestică și delincvența juvenilă, incluzând și aspecte de victimologie și prevenire victimologică, cu accent pe tipologii, strategii de intervenție și resocializare.

Această abordare ne-a permis să propunem măsuri corespunzătoare, adaptate realităților și nevoilor specifice ale mediului rural, cu scopul de a reduce incidența criminalității și de a îmbunătăți siguranța comunităților rurale. Utilizarea acestei lucrări în studiul nostru a contribuit semnificativ la elaborarea unui set de recomandări bazate pe dovezi și orientate spre eficacitatea și sustenabilitatea intervențiilor de prevenire a criminalității în mediul rural.

Un alt cercetător autohton cu renume este Gladchi Gh., care, prin lucrarea *Criminologie*[16], aduce o contribuție valoroasă în domeniul studiilor criminologice, concentrându-se pe analiza amănunțită a determinantelor criminalității, cu o atenție deosebită acordată mediului rural. Această lucrare a fost esențială în cercetarea noastră, oferind un cadru detaliat pentru înțelegerea factorilor care influențează criminalitatea în comunitățile rurale. Prin expunerea și analiza detaliată a caracteristicilor specifice ale victimelor și situațiilor victimogene din mediul rural, autorul Gladchi Gh. contribuie la o mai bună înțelegere a dinamicii și particularităților criminalității rurale. În plus, lucrarea aduce în discuție și strategii eficiente de prevenire a criminalității, cu aplicabilitate în

[14] Larii, Iu. *Criminologie,* Acad. „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, Chișinău: S.n., 2004. 150 p. ISBN: 9975-935-28-1.
[15] Rotari, O. *Criminologie,* Ediție revăzută și adăugită, Ed. Rev. – Ch.: ULIM, Chișinău, 2011. 890 p. ISBN 978-9975-101-57-8.
[16] Gladchi, Gh. *Criminologie*, Acad. „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, CEP. USM, Chișinău, 2019. 619 p. ISBN 978-9975-142-99-1.

mediul rural, punând accent pe măsuri de prevenire primară, secundară și terțiară, adaptate la specificul și nevoile comunităților rurale.

În același context, amintim o altă lucrare de anvergură elaborată de autorul Gladchi Gh. intitulată *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienești*[17]. Cercetarea este una fundamentală pentru prevenirea victimologică în Republica Moldova. În cadrul acesteia autorul fundamentează conceptul de victimă și victimiologie; coordonatele biopsihosociale ale personalității victimelor infracțiunilor; particularitățile de victimizare; prevenirea victimologică și a infracțiunilor etc. Lucrarea a oferit posibilitatea investigării de perspectivă a problemelor prevenirii victimologice a criminalității rurale, mai ales cu referință la crimele de violență săvârșită pe criteriul discriminării de gen.

La elaborarea studiului au fost utilizate tezele, ideile, constatările și concluziile autorului autohton Ciobanu Ig. din lucrarea *Criminologie*[18], pe care o putem considera drept o resursă esențială pentru înțelegerea conceptelor fundamentale din domeniul criminologiei, oferind o bază teoretică solidă pentru studiul criminalității în general și al criminalității rurale în special. Această lucrare a fost utilizată în cercetarea noastră pentru a defini clar conceptul de criminalitate rurală, analizând particularitățile și diferențele sale față de criminalitatea urbană. Autorul a oferit o perspectivă cuprinzătoare asupra cauzelor și condițiilor care favorizează apariția criminalității în mediul rural, incluzând factori socio-economici, culturali și de mediu, care contribuie la particularitățile criminalității în aceste zone. Prin aplicarea cadrului teoretic expus în manualul de referință, am putut identifica specificul criminalității rurale din Republica Moldova și am stabilit o serie de factori criminogeni relevanți pentru aceste comunități. Lucrarea a oferit, de asemenea, un fundament pentru elaborarea unor strategii de prevenire și intervenție adaptate contextului rural, punând accent pe abordări multidisciplinare și pe cooperarea între diferite agenții și actori implicați în prevenirea și combaterea criminalității.

Cursul universitar *Criminologie*[19] de Bîrgău M. oferă o perspectivă cuprinzătoare asupra sistemului cauzal al criminalității, analizând în profunzime factorii și mecanismele care contribuie la manifestarea comportamentelor criminale. Autorul abordează tematica dintr-o perspectivă multidisciplinară, integrând cunoștințe din domenii variate, cum ar fi sociologia, psihologia, dreptul și medicina legală, pentru a oferi o înțelegere complexă a fenomenului criminalității. Această lucrare a fost esențială pentru cercetarea noastră, întrucât a oferit un cadru teoretic solid

[17] Gladchi, Gh. *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienești*, Acad. „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, CEP. USM, Chișinău, 2019. 481 p. ISBN 978-9975-149-30-3.
[18] Ciobanu, Ig. *Criminologie*. vol. II. Chișinău: Ed. Cartdidact, 2004. 298 p. ISBN: 9975-940-68-4.
[19] Bîrgău, M. *Criminologie: Curs universitar*, Ediția a 2-a revizuită și completată. Chișinău: Editura „Print-Caro" SRL., 2010. 684 p. ISBN 978-9975-4098-9-6.

pentru analiza cauzelor criminalității în mediul rural, permițându-ne să identificăm și să interpretăm corect factorii specifici care influențează rata criminalității în aceste zone. Utilizarea acestui curs universitar a facilitat clarificarea interacțiunii dintre diferiți factori criminogeni și modul în care aceștia se manifestă în contextul rural, contribuind, astfel, la îmbogățirea analizei noastre și la elaborarea unor strategii de prevenire și intervenție mai eficiente.

1.2 Materiale științifice la tema tezei de doctorat publicate în România

În contextul globalizării și regionalizării relațiilor socio-economice, care pare unul ireversibil pentru comunitatea umană, are loc și un amplu proces de internaționalizare a fenomenului criminalității, metamorfoză care este valabilă și pentru criminalitatea rurală. În vederea prevenirii eficiente a diferitelor forme de criminalitate este necesară o colaborare activă atât a actorilor internaționali/regionali, precum și între state. Eficiența preventivă în acest caz este determinată de politici comune, care pot fi concepute doar cadrul unei cooperări proactive, inclusiv pe tărâmul cercetărilor științifice.

Prin urmare, în cadrul metamorfozelor care se produc la nivel transfrontalier, zonele rurale nu mai sunt izolate de dinamica și problemele globale, inclusiv de criminalitate. Traficul de persoane, traficul de droguri, criminalitatea cibernetică, criminalitatea de mediu și alte forme de criminalitate organizată, inclusiv contrabanda și traficul de persoane, pot avea efecte profunde asupra comunităților rurale. Prin urmare, cercetările criminologice la nivelul diferitor state pot contribui la identificarea și înțelegerea acestor tendințe, facilitând cooperarea transfrontalieră în combaterea lor.

Studiul criminalității rurale în diverse state poate facilita schimbul de cunoștințe și bune practici între cercetători, practicieni și factori de decizie din diferite domenii și regiuni. Aceasta poate duce la îmbunătățirea colaborării și la dezvoltarea unor abordări inovative și integrate în prevenirea și combaterea criminalității rurale.

Înțelegerea criminalității rurale, într-o varietate de contexte naționale și culturale, poate contribui la o viziune mai completă și nuanțată asupra criminalității ca fenomen global. Aceasta permite identificarea unor modele și factori comuni, dar și a particularităților locale, esențiale pentru formularea unor răspunsuri eficace la provocările de securitate ale lumii contemporane.

Așadar, necesitatea unei cercetări criminologice academice laborioase a criminalității rurale, care ar include în sine doctrine apărute și dezvoltate în diferite state ale lumii constituie un deziderat al timpului. Totodată, cercetarea criminologică a criminalității rurale în doctrina altor state nu este doar o necesitate academică, ci și o condiție esențială pentru dezvoltarea unor societăți

mai sigure și mai reziliente, capabile să răspundă eficient la provocările complexe ale criminalității în secolul XXI.

Zonele rurale reprezintă adesea focalizarea principală a demersurilor academice dintr-o diversitate de discipline științifice, care vizează, în principal, evaluarea factorilor ce contribuie la evoluția și dezvoltarea acestor arii. În ciuda acestui interes larg, analiza criminologică a fenomenului criminalității în contextul rural rămâne relativ limitată sau dispersată. Existența unui corpus restrâns de studii dedicate exclusiv investigării dimensiunilor și particularităților criminalității rurale subliniază tendința de concentrare a cercetării criminologice spre mediile urbane, care, prin natura lor, prezintă o incidență ridicată a comportamentelor infracționale comparativ cu zonele rurale. Această predilecție se datorează percepției conform căreia, comunitățile rurale sunt caracterizate printr-o izolare și densitate demografică scăzută, factori ce ar determina, în opinia unor cercetători, o rată mai redusă a criminalității, reducând astfel atractivitatea acestui cadru pentru investigații criminologice ample.

Studiind și analizând literatura criminologică de specialitate românească, stabilim că, de fapt, conceptul de criminalitate rurală este abordat tangențial, dar nu la fel de frecvent ca subiectele legate de criminalitatea urbană sau alte domenii specifice ale criminologiei. Deși există studii și cercetări care tratează aspectele legate de criminalitatea în mediul rural, acestea sunt mai puțin numeroase comparativ cu cele concentrate pe criminalitatea urbană sau pe fenomenele de violență, criminalitate organizată, corupție și alte forme de devianță socială cu o prezență mai vizibilă în spațiul public și mediatic.

Totuși, în literatura criminologică românească, identificăm studii care se referă în mod special la criminalitatea rurală și care includ: analize statistice, elemente de politici preventive și combatere a criminalității în mediul rural. Deși doctrina românească în materia cercetată este mai dezvoltată decât cea din Republica Moldova, nici de această dată nu atestăm cercetări complexe a conceptului de criminalitate rurală, care ar îngloba toate dimensiunile criminologice pe care le implică cunoașterea fenomenului. În multe cercetări românești, criminalitatea rurală este asociată cu criminalitatea violentă și studiată predilect anume sub acest aspect.

Dintre autorii români care au abordat problema criminalității în mediile rurale pot fi remarcați Banciu D. și Balica E. Acești cercetători în lucrarea lor *Tendințe ale criminalității violente în comunitățile rurale. Evaluare și percepție publică*[20] explorează creșterea criminalității violente în comunitățile rurale între anii 2001 și 2006, un context surprinzător pentru un mediu

[20] Banciu, D., Balica, E. *Tendințe ale criminalității violente în comunitățile rurale*. Evaluare și percepție publică. În: Revista Română de Sociologie, nr. 1-2. București, 2009. pp. 153–176. [citat 12.03.2024]. Disponibil: https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.1-2-2009/07-BBalica.pdf.

perceput tradițional ca fiind mai conservator și pașnic în comparație cu cel urban. Prin analiza lor, autorii scot în evidență modul în care mediul rural, deși adesea considerat mai ferit de influențe negative, a fost, de fapt, vulnerabil la diverse forme de agresiune din partea propriei comunități, dar și din exterior, ceea ce a dus la o creștere a infracțiunilor violente. Studiul urmărește să ofere o înțelegere detaliată a tendințelor și dinamicilor criminalității violente în zonele rurale, examinând distribuția geografică a acestor infracțiuni și modul în care comunitățile rurale percep și sunt afectate de fenomenul violenței. Autori au semnalat o recrudescență a criminalității violente în mediul rural, considerat în mod tradițional ca fiind un spațiu conservator și stabil în comparație cu cel urban. Potrivit acestora, zonele rurale au devenit din ce în ce mai expuse unor presiuni și transformări profunde, generate atât de factori externi, cât și de evoluții interne, ceea ce a condus la o creștere îngrijorătoare a faptelor comise cu violență de către locuitorii acestor comunități. Pe fondul acestui fenomen, se subliniază că amplificarea actelor de violență îndreptate împotriva persoanei în satele românești nu reprezintă un proces întâmplător. Dimpotrivă, ea pare a fi determinată, printre altele, de o marginalizare prelungită din partea autorităților și de modificările sociale, economice și culturale profunde care afectează aceste localități, adesea percepute ca fiind „uitate în istorie". Astfel, o parte dintre așezările rurale, odinioară centre de vitalitate culturală, au ajuns într-o transformare paradoxală să fie asociate cu proliferarea actelor de violență, pe fondul acestor mutații profunde survenite mai ales după anul 1989.

Într-o altă cercetare, *Criminalitatea comisă cu violență în comunitățile rurale*[21], grupul de autori români, Banciu D., Rădulescu S.M. și Dâmboeanu C. analizează dinamica criminalității violente în mediul rural românesc, desfășurată în două perioade distincte: 1989 – 2000 și 2000 – 2005. Pe baza datelor empirice colectate de la instituțiile naționale competente, autorii identifică tendințe și variații teritoriale ale infracțiunilor violente în zonele rurale. Ei observă concentrări ale infracțiunilor grave - omor, viol, vătămări corporale grave și tâlhărie în anumite regiuni, în special în nord-estul României, în județe precum Iași, Bacău, Botoșani, Neamț, Suceava și Vrancea. Această repartizare geografică sugerează existența unor zone cu un înalt potențial criminogen. Deși distribuția geografică a acestor delicte oferă un cadru descriptiv al situației, fără a oferi explicații directe pentru creșterea violenței în mediul rural, ea poate fi legată de factori demografici, economici și culturali specifici regiunilor analizate, cum ar fi ratele natalității, migrația și mobilitatea populației, lipsa oportunităților de angajare, sărăcia, alcoolismul și violența domestică. Prin urmare, acest studiu scoate în evidență că în spatele tendințelor generale ale

[21] Banciu, D., Rădulescu, S.M., Dâmboeanu, C. *Criminalitatea comisă cu violență în comunitățile rurale*. În: Revista Română de Sociologie nr. 3-4. București, 2006. pp. 199-218. [citat 13.03.2023]. Disponibil: https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.3-4-2006/DAN%20BANCIU%20art2.pdf.

criminalității violente din mediul rural, există particularități și modele specifice legate de diferite tipuri de infracțiuni violente, precum și persistența anumitor factori de risc cu impact criminogen în anumite comunități rurale.

Autoarea Balica E. s-a evidențiat, în domeniul cercetării criminalității rurale, prin două lucrări remarcabile, *Criminalitatea violentă. Tendințe și factori de risc*[22] și *Delictele de omor în mediul familial românesc*[23].

Prima lucrare științifică se axează pe analiza fenomenului criminalității violente în contextul românesc, cu scopul de a explora cauzalitatea, specificul și dinamica anumitor tipuri de infracțiuni violente în cadrul contextului social, cultural și politic al perioadei de tranziție. Având în vedere gravitatea anumitor infracțiuni considerate a fi parte a spectrului criminalității violente, datorită impactului profund și adesea ireversibil asupra victimelor, precum omorul, analiza s-a concentrat în special pe acestea. În consecință, s-a acordat prioritate examinării evoluției și transformărilor calitative și cantitative ale infracțiunilor de omor, viol, vătămare corporală gravă și tâlhărie, între 1990 și 2006.

Totodată, în elaborarea acestui studiu, s-au utilizat date statistice referitoare la infracțiunile violente și tendințele lor, bazate pe anumiți indicatori statistici din perioada 1990 – 2006, obținute de la Inspectoratul General al Poliției din România și Institutul pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității, parte a Ministerului Administrației și Internelor, la fel, din România. Cercetările efectuate în Penitenciarele de Maximă Siguranță Craiova și Rahova au contribuit la redactarea părții secunde a lucrării.

Lucrarea *Delictele de omor în mediul familial românesc* de Balica E. este o investigație profundă și detaliată a fenomenului crimelor de omor comise în cadrul familiilor în România. Studiul oferă o perspectivă criminologică asupra naturii și dinamicii omorurilor care au loc în mediul familial, încercând să dezvăluie motivele, contextele și particularitățile acestui tip de violență. Autoarea analizează diversele aspecte ale violenței în familie care escaladează până la actul extrem al omorului, abordând teme precum profilul agresorilor și al victimelor, factorii declanșatori, precum și impactul social și emoțional asupra familiei și comunității. Lucrarea se bazează pe o metodologie riguroasă, incluzând analize statistice, studii de caz și interviuri cu profesioniști din domeniul juridic și asistenței sociale. Prin abordarea sa cuprinzătoare, lucrarea

[22] Balica, E. *Criminalitatea violentă. Tendințe și factori de risc*. Editura: Oscar Print, București, 2008. 315 p. ISBN 978-973-668-201-8.
[23] Balica, E. *Delictele de omor în mediul familial românesc*. În: Revista Română de Sociologie, nr. 1-2. București, 2006. pp. 27-38. [citat 01.02.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Ecaterina-Balica/publication/334773250_Delictele_de_omor_in_mediul_familial_romanesc/links/5ff9f645a6fdccdcb8435481/Delictele-de-omor-in-mediul-familial-romanesc.pdf.

aduce o contribuție valoroasă la înțelegerea mecanismelor complexe ale violenței în familie și la identificarea strategiilor de prevenție și intervenție în comunitățile rurale.

O altă lucrare care a fost studiată este, *Condițiile de viață ale populației din mediul rural*[24] de Mărginean I., publicată în revista *Calitatea vieții* în 2006, reprezintă un studiu sociologic amănunțit care explorează realitățile și provocările cu care se confruntă locuitorii zonelor rurale din România. Analiza se concentrează pe diferite dimensiuni ale condițiilor de viață, incluzând accesul la resurse, calitatea infrastructurii, educația, sănătatea, veniturile și locurile de muncă. Mărginean I. utilizează o abordare multidisciplinară pentru a evidenția discrepanțele dintre mediul rural și cel urban, subliniind nevoia de politici publice și intervenții strategice care să îmbunătățească nivelul de trai al populației rurale. Lucrarea oferă, de asemenea, o analiză a evoluției condițiilor de viață rurale în contextul tranziției post-comuniste și integrării europene, punând în lumină atât progresele, cât și obstacolele remanente. Prin abordarea sa cuprinzătoare, studiul contribuie la înțelegerea profundă a realităților sociale și economice ale vieții rurale în România.

În aceeași ordine de idei, a fost studiată și lucrarea științifică *Dicționar de criminologie rurală*[25] coordonată de Bădescu Il. și Cucu-Oancea O. În esență, lucrarea constă dintr-o analiză profundă a condițiilor socio-economice și culturale din mediul rural românesc, evidențiind provocările și dificultățile cu care se confruntă satele din România. Autorii aduc în atenție disparitățile dintre urban și rural, accentuând problemele structurale ale satelor, precum îmbătrânirea populației, migrația tinerilor către orașe sau străinătate, sărăcia, accesul limitat la educație și servicii de sănătate, precum și declinul tradițiilor și valorilor rurale.

Mai mult decât atât, autorii utilizează o abordare multidisciplinară, combinând date statistice, studii de caz și teorii sociologice pentru a oferi o imagine complexă și nuanțată a realităților rurale. Lucrarea servește ca un apel la acțiune pentru formularea și implementarea unor politici publice eficiente care să abordeze problemele identificate și să susțină dezvoltarea durabilă a mediului rural românesc. Prin caracterul său critic și constructiv, cartea este un instrument valoros pentru realizarea studiului nostru în contextul relevării cauzalității criminalității rurale și ulterior pentru planificarea unor măsuri de prevenire a acestui tip de criminalitate.

---

[24] Mărginean, I. *Condițiile de viață ale populației din mediul rural*. În: Revista Calitatea vieții, XVII/2006, nr. 1-2. București 2006. pp. 153-170. [citat 20.06.2023]. Disponibil: https://www.revistacalitateavietii.ro/journal/article/view/612/521.

[25] Bădescu, Il., Cucu-Oancea, O. *Dicționar de criminologie rurală*, Ed. Mica Valahie. București, 2005. 646 p. ISBN 973-7858-05-0.

În același timp, este utilă și contribuția autorului de Hotcă M.A., prin studiul *Protecția victimelor. Elemente de victimologie*[26], publicat în anul 2006. Această lucrare este o resursă esențială în domeniul victimologiei, oferind o analiză aprofundată a situației victimelor infracțiunilor și a mecanismelor de protecție disponibile la nivel legislativ și instituțional. Autorul abordează o varietate de subiecte, incluzând tipologiile victimelor, procesul de victimizare, drepturile și nevoile specifice ale victimelor, precum și sistemele de sprijin și reparație existente. Lucrarea se distinge prin abordarea sa comprehensivă, care integrează perspective teoretice, legislație relevantă, precum și studii de caz și exemple practice, accentuând importanța unei abordări multidisciplinare în protecția și asistența victimelor. La fel, în lucrare se discută provocările și limitările sistemului actual de protecție a victimelor, oferind recomandări pentru îmbunătățirea acestuia. Prin natura sa accesibilă și riguroasă, lucrarea reprezintă o resursă valoroasă pentru studiul aprofundat al victimelor criminalității rurale.

Bibliografia științifică din domeniul criminologiei românești, privind fenomenul criminalității rurale, prezentată în această secțiune, este selectivă și vizează lucrările fundamentale care abordează direct sau indirect problematica infracționalității în mediile rurale. Această selecție include atât studii monografice, cât și analize criminologice, articole de specialitate, rapoarte de cercetare și lucrări teoretice care explorează diverse aspecte legate de natura, dinamica, cauzele și consecințele criminalității în comunitățile rurale. Fiecare dintre aceste contribuții științifice oferă o perspectivă valoroasă asupra caracteristicilor specifice criminalității rurale, factorilor criminogeni predominanți în aceste zone, profilul infractorului rural, precum și asupra strategiilor eficiente de prevenire și combatere a acestui fenomen. Prin analiza comparativă a datelor statistice, examinarea cazurilor individuale și discuția teoretică, lucrările menționate contribuie la îmbogățirea cunoștințelor criminologice și la dezvoltarea unor abordări integrate pentru gestionarea și reducerea infracționalității rurale, promovând, totodată, o mai bună înțelegere a complexității și a particularităților acestui fenomen în contextul specific românesc.

1.3 Materiale științifice la tema tezei de doctorat publicate în alte state

În literatura criminologică rusă, conceptul de *criminalitate rurală* este abordat cu o atenție deosebită, fiind studiat în profunzime prin numeroase articole științifice și lucrări de doctorat. Acest bogat și, în același timp, diversificat patrimoniu științific, reflectă interesul crescut al comunității academice pentru particularitățile și dinamica infracționalității în zonele rurale ale Federației Ruse. Investigațiile teoretico-practice detaliate din materie oferă o înțelegere complexă

[26] Hotcă, M.A. *Protecția victimelor. Elemente de victimologie,* Ed. C.H. Beck. București, 2006. 336 p.

a factorilor criminogeni specifici mediului rural, incluzând aspecte socio-economice, culturale și instituționale. Totodată, sunt explorate modelele de victimizare, profilurile infractorilor și impactul politicii sociale și al măsurilor de prevenire a criminalității asupra comunităților rurale.

În aceste condiții, literatura criminologică rusă se dovedește a fi o resursă valoroasă pentru cercetarea profundă a criminalității rurale, chiar și din alte regiuni, oferind atât suport teoretic, cât și baze empirice pentru alte cercetări valoroase. Această abordare complexă și bine fundamentată contribuie semnificativ la corpusul internațional de cunoștințe în domeniul criminologiei rurale.

Printre primii autori de anvergură se înscrie Шуклина Е.А., care a elaborat teza de doctor cu titlul *Особенности преступности в сельской местности и ее предупреждения*[27]. Obiectul cercetării îl constituie particularitățile criminalității în mediul rural și activitatea de prevenire a acesteia pe teritoriul Federației Ruse, cercetare bazată empiric pe datele statistice specifice perioadei 2007 – 2014. În acest context, autoarea a supus cercetării starea, structura, dinamica și alți indici cantitativi și calitativi a criminalității rurale, trăsurile biopsihosociale generale ale personalității infractorilor, cauzele și condițiile infracțiunilor comise în mediul rural, măsurile de prevenire socială generală și specială-criminologică a criminalității în mediul rural cu aplicare predilectă pe teritoriul Federației Ruse.

În cursul cercetării criminalității rurale, efectuate în condițiile socio-economice contemporane, au fost identificate caracteristici criminologice specifice acestui tip de criminalitate și, ținând cont de acestea, a fost elaborat un sistem teoretic fundamentat și orientat, de măsuri practice de prevenire a acesteia. Conform cercetării, „zona rurală este o formațiune sistemică complexă, care include nu numai teritoriul populat (sate, comune, așezări de tip urban și alte așezări), dar și întregul teritoriu din afara orașelor, care face parte din Federația Rusă (păduri, munți, terenuri arabile, fânețe etc.)”.

În aceeași ordine de idei, criminalitatea rurală a fost definită drept „totalitatea infracțiunilor comise în așezările rurale și pe alte teritorii din afara orașelor, atât de către localnici, cât și de către persoane venite din afara regiunii și este caracterizată de specificul determinat de particularitățile zonei rurale”.

Într-o altă publicație a aceleiași autoare, *Криминологическая характеристика и особенности преступности в сельской местности*[28], în baza analizei comparative între

[27] Шуклина, Е.А. *Особенности преступности в сельской местности и ее предупреждения,* диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Саратов, 2014. 173 p.

[28] Шуклина, Е.А. *Криминологическая характеристика и особенности преступности в сельской местности*. В: Правовая политика и правовая жизнь, nr. 3, 2012. Саратов, Москва, 2012. pp. 131-136. [citat 26.06.2021]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/kriminologicheskaya-harakteristika-i-osobennosti-prestupnosti-v-selskoy-mestnosti.

criminalitatea urbană și cea rurală, autoarea a constatat că ponderea infracțiunilor comise în mediul rural este semnificativ mai mică față de ponderea infracțiunilor comise în orașe, constituind în ultimii nouă ani 20 – 21% din totalul infracțiunilor înregistrate în țară. Ca urmare, în decursul a opt ani, începând cu 2007, s-a constatat o tendință de scădere a numărului de infracțiuni comise în mediul rural. O constatare relevantă pentru prezentul studiu este că în mediul rural, comparativ cu cel urban, se comit semnificativ mai puține infracțiuni împotriva persoanei, în special omucideri, violuri, infracțiuni patrimoniale precum furturile, tâlhării, șantaj, precum și infracțiuni de serviciu și alte tipuri de acte penalizabile. De asemenea, același studiu a relevat informația că pentru mediul rural sunt mai caracteristice următoarele tipuri de infracțiuni: infracțiuni împotriva proprietății, reprezentând 57,9% din totalul infracțiunilor comise în mediul rural: furturi (48,0%), escrocherii (5,3%), jafuri (4,1%), alte infracțiuni (0,5%). Infracțiuni împotriva persoanei, reprezentând 22,2% din totalul infracțiunilor comise în mediul rural: amenințare cu omorul (7,5%), vătămări corporale (6,9%), vătămări corporale grave (2,7%), vătămări corporale de medie gravitate (2,5%), vătămări corporale ușoare (1,9%), omor (0,7%).

Infracțiuni împotriva securității publice și ordinii publice, reprezentând 15,7% din totalul infracțiunilor comise în mediul rural: trafic ilegal de droguri (5,8%), huliganism (5,4%), trafic ilegal de arme (2,9%), încălcarea regulilor de circulație și exploatarea mijloacelor de transport (1,6%)[29].

Un alt cercetător rus, Сорокин А.Б., la fel a realizat studii și cercetări despre criminalitatea rurală în teză de doctorat cu titlul *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности*[30], având la bază datele statistice specifice perioadei 1999 – 2004, de pe teritoriul Federației Ruse. Potrivit constatărilor autorului, starea criminalității în mediul rural era mai scăzută decât în mediul urban și poate varia la nivel de 30-40%. Dinamica criminalității în Rusia, din punct de vedere structural, corespundea aproximativ proporțiilor populației urbane și rurale (72% și 28%), însă ritmurile de creștere a criminalității rurale depășeau ritmurile de creștere ale criminalității urbane. Totodată, în cazul altor tipuri de infracțiuni, cum ar fi infracțiunile împotriva persoanei, infracțiunile economice se atestă o răspândire mai mare în zonele rurale decât cele urbane. Astfel, autorul a ajuns la concluzia că numărul omorurilor în zonele rurale este mai mare decât în cele urbane.

[29] Ibidem.

[30] Сорокин, А.Б., *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности.* Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Ростов-на-Дону, 2005. 224 p.

Așadar, autorul a concluzionat că „problemele combaterii criminalității în general și a celei rurale, ca parte a acesteia, reprezintă una dintre cele mai actuale sarcini ale practicii de aplicare a legii și ale științei juridice”. În aceeași ordine de idei, potrivit autorului „criminalitatea în mediul rural prezenta caracteristici specifice și constituie un obiect independent al cercetării criminologice”. Spre deosebire de tipurile similare de infracțiuni, cele comise în mediul rural, se caracterizează printr-un nivel de organizare familie – grup, cu o predominanță a motivației de câștig material.

Un accent deosebit, autorul Сорокин А.Б. l-a pus pe personalitatea infractorului rural, concluzionând că personalitatea acestuia diferă esențial de cea a altor infractori, în primul rând, prin caracteristicile sale socio-psihologice.

În cadrul aceluiași studiu, autorul a stabilit că intensificarea alcoolizării populației rurale constituie una dintre principalele condiții, care exercită o influență semnificativă asupra stării generale a situației criminogene din Federația Rusia. Autorul pune un accent deosebit și asupra subculturii rurale, care cu toate schimbările interne ale acesteia, păstrează o anumită stabilitate și, la rândul său, exercită o influență transformatoare asupra teritoriului înconjurător, modificând, inclusiv, aspectele sociale ale vieții populației și afectând distribuția populației. Întârzierea în dezvoltare a mediului rural este legată de avantajul evident al dezvoltării mai rapide celui urban, mai ales de amplasarea producției și așezarea populației; gradul înalt de concentrare și diversificare a producției; concentrarea forței de muncă calificată; legătura strânsă a producției cu știința și centrele educaționale; utilizarea eficientă a infrastructurii productive și sociale.

Conform opiniei lui Сорокин А.Б., „direcția principală în lupta împotriva criminalității în general și a celei rurale, în special, constă într-o abordare complexă, adecvată a noilor condiții socio-economice și politice”. Încercările de a crea un model universal al complexului cauzal al criminalității sunt puțin productive. Analiza conceptuală a cauzelor infracțiunilor și a condițiilor favorizante ne vorbește despre natura complexă și multifactorială a acestor fenomene. Acestea sunt modificate de caracteristicile specifice ale diferitelor regiuni, care se transformă odată cu metamorfozele din viața socială și juridică a societății. Astfel, este oportun să se stabilească, cel puțin ipotetic, cercul acelor fenomene și procese sociale care sunt strâns legate de criminalitate: creșterea conștiinței criminale de grup, corupția, ineficiența activității organelor de aplicare a legii și a justiției, beția, alcoolismul, narcotismul, marginalizarea anumitor grupuri ale populației, deformarea vieții spirituale a societății etc. Complexitatea fenomenului criminalității rurale determină necesitatea elaborării unor măsuri țintite și concrete de prevenție generală și specială a infracțiunilor, implementate de organele de aplicare a legii, perfecționarea sistemului de prevenție socială, precum și planificarea interinstituțională a activităților de combatere a criminalității.

Autoarea rusă Левашова О.В., în publicația sa *Сравнительный анализ сельской и городской преступности*[31] se expune asupra faptului că nivelul actual al criminalității urbane depășește de multe ori nivelul criminalității rurale în Federația Rusă. Această proporție s-a format încă în societatea sovietică la unele etape ale dezvoltării statalității socialiste. Cu toate acestea, se disting anumite tipuri de infracțiuni în care mediul rural demonstrează rate destul de ridicate. De exemplu, în cazul infracțiunilor împotriva persoanei și al infracțiunilor economice, teritoriile rurale depășesc zonele urbane.

Prin urmare, autoarea consideră că se poate vorbi despre caracteristicile specifice ale criminalității urbane, care apar sub influența mediului urban și a condițiilor de viață în oraș, permițând diferențierea între criminalitatea urbană și cea rurală și selectarea metodelor adecvate de intervenție pentru fiecare dintre ele. Dintre principalele caracteristici ale criminalității rurale în raport cu cea urbană evidențiate de Левашова О.В. menționăm: „criminalitatea urbană este la un nivel mai ridicat decât cea rurală; criminalitatea urbană se distinge printr-o diversitate mai mare, în timp ce criminalitatea rurală este caracterizată de o diversitate mai redusă a tipurilor de infracțiuni”.

Un alt criminolog rus care a studiat problema criminalității rurale prin prisma recidivei infracționale este Красковский Я.Э. Studiul a fost realizat în cadrul tezei de doctorat cu titlul *Предупреждение рецидивной преступности в сельской местности*[32].

Într-un articol, realizat în contextul tezei de doctorat, *Некоторые особенности краж, совершаемых рецидивистами в сельской местности*[33], autorul scoate în evidență complexitatea recidivei în mediul rural determinată, mai ales, de persistența sa. În acest context, ponderea recidivei penale în structura criminalității rurale este mai mică decât în orașe. Astfel, cercetările autorului au demonstrat clar acest lucru printr-o analiză criminologică a infracționalității realizată în regiunea Permi din Federația Rusă. Ca urmare, s-a constatat că dinamica criminalității recidiviste în mediul rural depinde în mod decisiv de schimbările din sfera socială. Schimbările survenite în anii '90 ai secolului trecut au creat condiții pentru o creștere abruptă a nivelului criminalității în mediul rural, unde nucleul său a fost reprezentat de criminalitatea recidivistă. Fără îndoială, aceasta a fost influențată de schimbările din legislație. În

[31] Левашова, О.В. *Сравнительный анализ сельской и городской преступности*. В: Центральный научный вестник. [citat 17.01.2022]. Disponibil: http://cscb.su/n/0222s01/0222s01015.htm.

[32] Красковский, Я.Э. *Предупреждение рецидивной преступности в сельской местности: диссертация* кандидата юридических наук: 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Рязань, 2010. 197 p.

[33] Красковский Я.Э. *Некоторые особенности краж, совершаемых рецидивистами в сельской местности*. В: Бизнес в законе, № 2, 2008. pp. 160-163. [citat 19.03.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/nekotorye-osobennosti-krazh-sovershaemyh-retsidivistami-v-selskoy-mestnosti.

plus, este strâns legată de criminalitatea primară, adică, cu creșterea criminalității primare, crește proporțional și recidiva.

Conform opiniei autorului, printre cele mai comune tipuri de criminalitate recidivistă în mediul rural se numără furturile - aproximativ 40% din toate infracțiunile comise de recidiviști. Următoarele sunt: traficul ilegal de droguri, traficul ilegal de arme, infracțiuni împotriva ordinii publice (huliganism), infracțiuni violente împotriva persoanei. Alte infracțiuni reprezintă individual un procent nesemnificativ aproximativ 0,8%. Acestea sunt insulta, șantajul, înșelăciunea, acțiunile ilegale cu caracter sexual, cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere și altele. În plus, „pentru mediul rural sunt caracteristice furturile de echipamente agricole".

Un rol considerabil în dezvoltarea progresivă a cunoașterii în domeniul criminologiei îl are autorul Бабаев М.М., cu studiul *Правонарушения в городе и в деревне: социальный и психологический аспекты*[34] în care este analizată infracționalitatea din perspectiva socială și psihologică în mediul urban și rural. Studiul compară cauzele și condițiile care favorizează comportamentul infracțional atât în mediul rural cât și în cel urban, subliniind diferențele de context social, economic și cultural. În același timp, autorul explorează caracteristicile psihologice ale infractorilor și influența mediului asupra comportamentului deviant, oferind o înțelegere complexă a factorilor care contribuie la comiterea infracțiunilor în orașe și sate.

Autorul rus Присяжный М.Ю., în lucrarea sa *Социально-географические исследования сельской местности в России*, abordează mediului rural dintr-o perspectivă social-geografică. Mai exact, el descrie complexitatea spațiilor rurale, evidențiind faptul că acestea nu se limitează doar la suprafețele situate numai în limitele teritoriale ale localităților rurale, dar și în afara acestora. Aceste spații includ, cu prioritate, zone agricole precum pășunile și terenurile cultivate, pădurile utilizate pentru exploatarea forestieră, spațiile acvatice, precum și carierele destinate extragerii resurselor pentru construcții[35].

În lucrarea *Криминология*[36], autoarea Долгова А.И. a reușit să reflecte și să analizeze cauzele criminalității, personalitatea infractorului și măsurile de prevenire a infracțiunilor. În acest sens, în lucrare se descriu diverse teorii criminologice care explică motivațiile și factorii ce contribuie la comiterea infracțiunilor. Autoarea examinează influența factorilor sociali, economici,

---

[34] Бабаев, М.М. *Правонарушения в городе и в деревне: социальный и психологический аспекты*. В кн.: «Люди в городе и на селе». М., 1978 М. 84 p.

[35] Присяжный, М.Ю. *Социально-географические исследования сельской местности в России*. В: Молодой ученый. 2011. № 4. (27) Т.1., Чита, 2011. pp. 127–133. [citat 01.03.2023]. Disponibil: https://moluch.ru/archive/27/2901/.

[36] Долгова, А.И. *Криминология*: Учебник для вузов. Издательство НОРМА. Москва, 2005. 912 p. ISBN 5-89123-931-0.

psihologici și culturali asupra comportamentului infracțional. În plus, lucrarea oferă soluții și strategii de prevenire a criminalității, subliniind importanța unei abordări sistemice în dezvoltarea unor politici eficiente de combatere a fenomenului infracțional.

În lucrarea sa, *Расследование краж, совершаемых в сельской местности,*[37] Мусеибов А.Г. se concentrează pe investigarea furturilor comise în mediul rural, evidențiind particularitățile acestor infracțiuni în contextul specific zonelor rurale. Autorul analizează modul în care condițiile socio-economice, demografice și organizaționale din mediul rural (precum izolare geografică și resursele limitate ale organelor de aplicare a legii) influențează comiterea și investigarea furturilor. De asemenea, se subliniază că metodele standard de investigare a infracțiunilor în mediul urban nu se potrivesc cu cele din mediile rurale. În această lucrare, noțiunea de „comunitate rurală" este definită ca o formă specifică de organizare socială care include diversitatea și totalitatea construcțiilor rurale, populația acestora desfășurând, preponderent, activități agricole.

Lucrarea lui Ильяшенко А.Н., *Противодействие насильственной преступности в семье: уголовно-правовые и криминологические аспекты* analizează modul de contracarare a infracțiunilor violente comise în cadrul familiei, abordând atât aspectele de drept penal, cât și cele criminologice. Lucrarea propune, concomitent, soluții și recomandări pentru eficientizarea intervenției statului în prevenirea și sancționarea acestor infracțiuni, subliniind importanța unei abordări integrate care să combine instrumentele juridice cu analizele criminologice pentru a diminua fenomenul violenței domestice[38].

Un rol important în cercetarea criminalității rurale, în cadrul acestei teze de doctorat, l-au avut materialele științifice elaborate în literatura de specialitate occidentală. Aceste studii criminologice au oferit perspective inovative de cercetare, care au contribuit la înțelegerea globală a acestui fenomen. Importanța acestei literaturi rezidă în faptul că prezintă o diversitate a metodologiilor de studiu în domeniul criminalității rurale, de la analize cantitative complexe la studii de caz și abordări calitative, care permit o înțelegere mai profundă a fenomenelor specifice și a dinamicii infracționalității în zonele rurale. În același context, literatura occidentală a contribuit cu teorii și constatări conceptuale inovatoare, care a ajutat la explicarea cauzelor și manifestărilor criminalității rurale în diferite contexte.

---

[37] Мусеибов, А.Г. *Расследование краж, совершаемых в сельской местности*: автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. 12.00.09 - уголовный процесс; криминалистика; теория оперативно-розыскной деятельности. Воронеж, 1998. 19 p.

[38] Ильяшенко, А.Н. *Противодействие насильственной преступности в семье: уголовно-правовые и криминологические аспекты*. Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Москва, 2003. 511 p.

Studiile occidentale sunt fundamentate pe cercetări comparative care explorează criminalitatea rurală în diferite țări și regiuni, oferind oportunitatea de a înțelege cum contextul socio-cultural, economic și juridic influențează criminalitatea rurală. Cercetătorii occidentali au fost printre primii care au abordat probleme emergente în criminalitatea rurală, cum ar fi impactul schimbărilor climatice, tehnologia digitală, traficul de droguri și exploatarea resurselor naturale, subliniind necesitatea unor răspunsuri inovatoare și adaptate la aceste noi provocări.

În acest registru de idei, studiul *Crime and Safety in the Rural*[39] de Ceccato V. și Abraham J., publicat în cadrul colecției *Springer Briefs in Criminology*, oferă o analiză amplă și multidisciplinară a criminalității și siguranței în mediul rural. Lucrarea abordează o gamă variată de aspecte legate de infracționalitate în zonele rurale, oferind o perspectivă comparativă și internațională asupra provocărilor și specificului acestui context. În mod special, autorii au investigat dinamica și particularitățile criminalității rurale, comparând-o frecvent cu cea urbană pentru a sublinia diferențele semnificative în ceea ce privește tipurile de infracțiuni, ratele de criminalitate, percepțiile comunității asupra siguranței și eficacității răspunsurilor instituționale. De asemenea, autorii au pus accent pe factorii socio-economici, culturali și geografici care influențează siguranța și criminalitatea în mediul rural, evidențiind rolul izolării, accesului limitat la resurse și particularitățile conviețuirii comunitare.

Un aspect central al studiului îl constituie strategiile de prevenire și combatere a criminalității în zonele rurale, cu o discuție detaliată privind necesitatea abordărilor personalizate, care să țină cont de particularitățile fiecărei comunități. Autorii Ceccato V. și Abraham J. explorează, totodată, rolul tehnologiilor noi și al inovației în îmbunătățirea siguranței în zonele rurale, inclusiv utilizarea sistemelor de supraveghere, a poliției comunitare și a inițiativelor de implicare a cetățenilor.

O altă lucrare valoroasă a autorului suedez Ceccato V. o constituie *Rural Crime and community Safety*[40]. Reieșind din conținutul lucrării constatăm că problema planează asupra ideii că criminalitatea este adesea percepută ca o problemă urbană, mai degrabă decât una care se întâmplă și în zonele rurale. Drept urmare, autorul își pune întrebarea: cât de sustenabilă este o asemenea viziune? Prin acest studiu se explorează relația dintre criminalitate și comunitate în zonele rurale, abordându-se noțiunea de siguranță ca parte a dinamicii comunitare în astfel de zone.

---

[39] Ceccato, V., Abraham, J. *Crime and Safety in the Rural*, *Lessons from research*. Stockholm, Sweden, 2022. 123 p. https://doi.org/10.1007/978-3-030-98290-4. ISSN 2192-8533, ISBN 978-3-030-98289-8.

[40] Ceccato, V. *Rural Crime and Community Safety*, *Routledge studies in Crime and Society*, Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group, an informa business © 2016. 424 p. ISBN 9781138065918.

Prin această lucrare se aduce o contribuție semnificativă științei criminologice formată în zona cunoașterii criminalității rurale, integrând o gamă de rezultate științifice prin care se facilitează buna înțelegere a modelelor de criminalitate și percepției siguranței în contextele rurale. Bazându-se pe o diversitate de metode originale de studiu, Ceccato V. se înscrie printre primii autori care a evidențiat și a particularizat criminalitatea de mediu în zonele rurale, mai ales a celei orientate împotriva faunei sălbatice, criminalitatea juvenilă și cea bazată pe discriminările de gen.

O altă lucrare valoroasă este *Rural transformations and rural crime. International Critical Perspectives in Rural Criminology*[41]. Autorii acestei lucrări, Bowden M. și Harkness A. conducându-se de ideea că „zonele rurale însăși se transformă în prezent prin noile modele de fluxuri globale pe măsură ce societățile trec prin tranziții interne „ajunge la constatarea că miturile despre zonele pașnice, libere de criminalitate dincolo de peisajul urban persistă, când, de fapt, criminalitatea rurală este de o mare diversitate, ridicând noi dileme de politică cu privire la poliție și guvernanța securității. Având în vedere că aproximativ 45 la sută din populația globală trăiește în zone rurale, o focalizare asupra criminalității rurale în aceste diverse comunități este crucială. Ca rezultat, această lucrare oferă un spațiu pentru cercetări și scrieri noi pe o gamă largă de subiecte despre criminalitatea rurală, transgresiunile rurale, securitatea și justiția.

În același timp, autorii Bowden M. și Harkness A. abordează transformările din mediul rural și repercusiunile pe care aceste transformări le provoacă asupra criminalității: noua ordine economică globală axată pe tehnologie; schimbări instituționale care se reflectă în modul în care structurile statului și mecanismele de piață influențează societatea civilă din zonele rurale etc. Aceste schimbări constituie provocări semnificative atât din perspectiva conceptuală, cât și din cea empirică pentru domeniul criminologiei, în încercarea de a înțelege particularitățile criminalității rurale, fenomenele de victimizare și impactul provocat comunității rurale.

O altă lucrare importantă este *Crime in Rural Areas: A Review of the Literature for the Rural Evidence Research Centre*[42] elaborată de Marshall B., Johnson S.D. oferind o sinteză amplă a cercetărilor existente despre criminalitatea în zonele rurale. Analizând diferite studii și date statistice, autorii explorează particularitățile și dinamica infracționalității în mediile rurale, comparativ cu cele urbane. Se pune accent pe identificarea tipurilor de crime prevalente în aceste

---

[41] Bowden, M., Harkness, A. *Rural transformations and rural crime. International Critical Perspectives in Rural Criminology.* published in Great Britain in 2022 by Bristol University Press, University of Bristol, 1–9 Old Park Hill, Bristol, BS2 8BB, UK, © Bristol University Press, 2022. 224 p. ISBN 978-1-5292-1775-9 hardcover, ISBN 978-1-5292-1776-6 ePub, ISBN 978-1-5292-1777-3 ePdf.

[42] Marshall, B., Johnson, S.D. *Crime in Rural Areas*: *A Review of the Literature for the Rural Evidence Research Centre.* Jill Dando Institute of Crime Science University College London, 2005. 57 p. [citat 22.02.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/254955314_Crime_in_Rural_Areas_A_Review_of_the_Literature_for_the_Rural_Evidence_Research_Centre.

zone, precum și pe factorii specifici care contribuie la manifestarea lor. De asemenea, lucrarea supune analizei provocările întâmpinate în prevenirea și combaterea eficientă a criminalității rurale, subliniind necesitatea unor strategii adaptate contextului socio-economic și cultural specific. Prin oferirea unei perspective cuprinzătoare asupra subiectului, Marshall și Johnson contribuie la îmbogățirea literaturii criminologice și la îmbunătățirea înțelegerii fenomenului de criminalitate în zonele rurale.

Studiul *Rural Criminology*[43] elaborat de Donnermeyer J.F. și DeKeseredy W.S. este o contribuție semnificativă în domeniul criminologiei, oferind o perspectivă aprofundată asupra fenomenelor infracționale în mediile rurale. Autorii consideră că „de la studiile privind criminalitatea agricolă din Australia, la violența împotriva femeilor din Appalachia SUA, la braconaj în Uganda, la furtul de terenuri în Brazilia, comunitatea criminologică a recunoscut că criminalitatea se manifestă în localitățile rurale în moduri care contestă teoriile și cercetările convenționale". Pentru prima dată, *Rural Criminology* reunește cercetările contemporane și considerațiile conceptuale pentru a sintetiza studiile despre criminalitatea rurală dintr-o perspectivă critică. Sunt relevante discuțiile asupra a trei subiecte importante pentru cunoașterea criminalității rurale: caracteristicile comunității și criminalitatea rurală, consumul de droguri, producția și traficul în contextul rural și criminalitatea agricolă.

Autorii menționați mai sus consideră că „niciodată până acum criminalitatea rurală nu a fost examinată în mod cuprinzător, folosind orice fel de abordare teoretică, fie ea critică sau altfel". Concomitent, autorii promovează ideea existenței unei Criminologii Rurale cu elemente și particularități definitorii, care o particularizează de Criminologia Urbană.

O lucrarea destul de valoroasă a autorului Weisheit R.A., este *Rural Crime from A Global Perspective*[44]. În studiul dat, autorul a analizat literatura de specialitate, în special sursele bibliografice care vizau criminalitatea rurală din perspectivă globală. În context, autorul a identificat un total de 121 de articole care abordau crima rurală în afara Statelor Unite. Lista finală, în care criminalitatea rurală cunoaște o abordare sectorială a inclus studii din 37 de țări diferite. Australia și Regatul Unit au fost cotate la egalitate pentru cel mai mare număr de articole, cu 24 de fiecare (19,8% fiecare). Următoarea țară a fost Africa de Sud cu 11 articole (9,1%). Celelalte studii erau răspândite în întreaga lume, de la Bangladesh, la India, la Tanzania, la Pakistan.

---

[43] Donnermeyer, J.F., DeKeseredy, W.S. *Rural Criminology* (New Directions in Critical Criminology) 1st Edition. nd by Routledge 711 Third Avenue, New York, 2014. 192 p. ISBN: ISBN 9780415634380.

[44] Weisheit, R.A. *Rural Crime from A Global Perspective*. In: International Journal of Rural Criminology, vol. 3, nr. 1, 2016. pp. 5-28. [citat 28.02.2024]. Disponibil: https://scispace.com/pdf/rural-crime-from-a-global-perspective-4tgzuytcou.pdf?utm.

În cadrul investigațiilor criminologice dedicate analizei criminalității rurale, s-a observat o diversitate impresionantă atât în ceea ce privește spectrul revistelor științifice în care au fost publicate studiile, cât și în rândul comunității academice care a contribuit la extinderea acestui domeniu de cercetare. A fost identificat un corp robust de 277 de cercetători, incluzând autori principali și coautori, care au explorat diferite aspecte ale criminalității în mediul rural, distribuindu-și contribuțiile într-un număr semnificativ de studii. Este remarcabil faptul că majoritatea acestor lucrări (66,1%) au fost elaborate și prezentate de echipe restrânse, cuprinzând unul sau doi autori, ceea ce subliniază adesea o abordare focalizată și profund personală în tratarea temei.

Această constatare sugerează o dispersie largă a interesului academic pentru tema criminalității rurale, fără ca vreun autor sau grup de autori să se impună ca fiind predominant sau dominant în literatura de specialitate. Această varietate extensivă în ceea ce privește contribuțiile și perspectivele abordate reflectă complexitatea și multidimensionalitatea fenomenului criminalității rurale, precum și necesitatea unei înțelegeri pluridisciplinare pentru a adresa eficient provocările și particularitățile asociate acestui tip de criminalitate.

Studiul *Crime and Policing in Rural and Small-town America*[45] de Weisheit R.A., Falcone D.N. și Wells L.E. tratează în mod cuprinzător fenomenul criminalității și al aplicării legii în mediul rural și orașele mici din America. Autorii contestă ideea că studiul criminalității se limitează doar la zonele urbane și susțin că comunitățile rurale, deși adesea percepute ca fiind mai puțin afectate de infracționalitate, prezintă caracteristici unice cum ar fi, izolare geografică, condiții economice specifice. Lucrarea analizează, în plus, structura și practicile poliției care activează în mediul rural, evidențiind provocările specifice, precum traficul de droguri, violența domestică, infracțiunile agricole și nevoile speciale de instruire, precum și resursele pentru aplicarea legii din aceste zone. Prin această abordare, autorii subliniază necesitatea dezvoltării unor politici și strategii noi de prevenire a criminalității.

O altă lucrare valoroasă este cea a autorului Nurse A., în studiul *Rural crime and policing*[46], care abordează chestiunea legată de criminalitate și aplicarea legii în mediul rural. Autorul analizează dificultățile de definire și măsurare a criminalității rurale, evidențiind faptul că clasificările existente variază în funcție de perspectivele demografice, economice, sociale și culturale. De asemenea, Nurse abordează provocările cu care se confruntă forțele de ordine în

[45] Weisheit, R.A., Falcone, D.N., Wells, L.E. *Crime and policing in rural and Small-Town America* (3rd ed). Long Grove, IL: Waveland Press, 2006. 247 p. ISBN 10: 1-57766-413-2, ISBN 13: 978-1-57766-413-0.

[46] Nurse, A. *Rural crime and policing*. In: Bosworth, G. and Somerville, P. (ed.) Interpreting Rurality: Multidisciplinary Approaches Routledge, 2013. pp. 205-218. [citat 19.06.2023]. Disponibil: https://repository.mdx.ac.uk/item/84xx6.

zonele rurale, unde resursele sunt adesea limitate, iar distanțele geografice sunt mari, aspecte care influențează modul în care crimele sunt înregistrate și investigate. Lucrarea examinează, în același timp, perspectivele diferitelor entități implicate și modul în care acestea contribuie la conturarea politicilor și practicilor de prevenire și combatere a criminalității.

Lucrarea autorilor Anderson J. și Homel P. întitulată *Reviewing the New South Wales local crime prevention planning process*[47] analizează procesul de prevenire a criminalității la nivel local în New South Wales, subliniind pașii esențiali care trebuie parcurși în dezvoltarea și implementarea planurilor de prevenire a criminalității. Autorii pun accent pe importanța includerii subiecților interesați în procesul de planificare și pe necesitatea adoptării unor strategii clare și bine definite pentru a preveni infracțiunile în diferite comunități. În studiul dat, se pune accent și pe provocările întâmpinate, cum ar fi dificultățile în implementarea în practică a strategiilor preventive, evidențiind necesitatea ca în procesul planificării, să fie discutate toate aspectele relevante, în vederea creșterii eficienței acțiunilor de prevenire a criminalității.

Lawtey A. și Deane M., în studiul *Community safety in rural areas*[48], analizează specificul siguranței comunitare în mediul rural, argumentând că deși ratele criminalității sunt, în general, mai scăzute decât în mediul urban, problemele de siguranță apar sub forme distincte, precum furtul de echipamente agricole și crimele legate de mediu. Autorii susțin că practicile de prevenire și intervenție dezvoltată pentru zonele urbane nu se potrivesc în mod direct cu realități și nevoile comunităților rurale, unde densitatea populației scăzute și distanțele mari impun abordări adaptate pentru aceste zone. Ei subliniază importanța implicării și consultării liderilor locali, dezvoltarea unor parteneriate specifice și implementarea unor strategii de siguranță care să răspundă condițiilor geografice și socio-culturale unice ale zonelor rurale.

Lucrarea *Criminality in the Rural Areas*[49] a autorilor Ďurkovičová J., Lazíková J., Takáč I. și Rumanovská Ľ. investighează manifestările criminalității în mediul rural, analizând particularitățile structurale ale zonelor rurale, coeziunea și izolarea economică a populației, genurile de infracțiuni și modul în care acestea se compară cu situația din mediul urban. Studiul subliniază faptul că, deși ratele criminalității în mediul rural sunt mai reduse, natura și impactul

[47] Anderson, J, Homel, P. *Reviewing the New South Wales local crime prevention planning process*. Australian Institute of Criminology. Canberra, 2005. 72 p. [citat 31.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/reviewing-the-new-south-wales-local-crime-prevention-planning-process.pdf.

[48] Lawtley, A., Deane, M. *Community safety in rural areas*. NACRO, 2000. [citat 17.05.2022]. Disponibil: http://www.nacro.org.uk/data/briefings/Nacro-2000071002-csps.doc.

[49] Ďurkovičová, J. [et al.] *Criminality in the rural areas*. In: Acta regionalia et environmentalica, 1/2014. Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, Nitra, 2014. pp. 12-17. [citat 30.09.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/269908973_Criminality_in_the_Rural_Areas.

acestor infracțiuni prezinta trăsături unice care impun formularea unor politici de siguranță și strategii de prevenire a criminalității adaptate contextului rural.

În manualul *Crimes Against Nature: Environmental Criminology and Ecological Justice*[50], White R. analizează conceptul de „criminologie verde" și examinează infracțiunile împotriva mediului din perspectiva justiției ecologice. Autorul explorează diferite forme de criminalitate de mediu, cum ar fi poluarea, defrișările, braconajul și distrugerea habitatelor naturale, subliniind impactul grav pe care aceste infracțiuni îl au asupra mediului și asupra comunității.

Autorul argumentează că prevenirea infracțiunilor împotriva mediului ar trebui să fie un element central al criminologiei verzi, propunând o abordare care să se concentreze nu doar pe respectarea legii, ci și pe protejarea mediului și pe prevenirea daunelor ecologice la nivel global. El examinează, totodată, răspunsurile instituționale la criminalitatea ecologică, subliniind necesitatea de a aborda aceste probleme într-un mod mai cuprinzător, care să includă măsuri de prevenție și justiție socială. Lucrarea este importantă pentru domeniul criminologiei verzi, oferind o bază teoretică și practică pentru a înțelege și a combate infracțiunile de mediu dintr-o perspectivă ecologică.

În studiul său *A Green Field for Criminology? A Proposal for a Perspective*[51], South N. propune dezvoltarea unei perspective ecologice în criminologie, cunoscută ulterior sub denumirea de criminologie verde. El argumentează că criminologia ar trebui să extindă domeniul său de interes pentru a include nu doar comportamentele deviante tradiționale, dar și infracțiunile și daunele aduse mediului înconjurător. Autorul subliniază importanța înțelegerii și abordării crimelor ecologice, precum poluarea, defrișările ilegale și braconajul, ca parte integrantă a studiului criminologic. Această propunere a fost esențială în fundamentarea criminologiei verzi ca subdomeniu distinct al criminologiei.

1.4 Concluzii la Capitolul 1

1. În rezultatul sintetizării materialelor științifice și a rezultatelor științifice în domeniul caracterizării și prevenirii criminologice a criminalității rurale, putem concluziona că acest domeniu al cunoașterii criminologice a fost relativ neglijat în doctrina autohtonă de specialitate națională. Totuși, printre autorii autohtoni sau români dedicați, care plenar sau tangențial sau preocupat de acest segment al cunoașterii, se înscriu Bujor V., Larii Iu., Rotari O., Gladchi Gh.,

[50] White, R. *Crimes Against Nature: Environmental Criminology and Ecological Justice*. Devon: Willan, UK: Willan Publishing, 2008. 328 p. ISBN 9781843923619.
[51] South, N. *A Green Field for Criminology? A Proposal for a Perspective*. In: Theoretical Criminology, vol. 2, nr. 2, 2013. pp. 211-233. [citat 15.10.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1362480698002002004.

Ciobanu Ig., Bejan O., Cojocaru R., Ionașcu V. (Republica Moldova); Banciu D., Rădulescu S.M., Dâmboeanu C., Balica E., Hotcă M.A. (România).

2. O abordare criminologică mai aprofundată a criminalității rurale a fost atestată în doctrina criminologică a Federației Ruse, iar printre autorii dedicați subiectului, lucrările cărora au fost examinate în acest cadru, se înscriu: Бабаев М.М., Долгова А. И., Красковский Я.Э., Левашова О.В., Сорокин А.Б., Шуклина Е.А., Присяжный М.Ю., Мусеибов А.Г., Ильяшенко А.Н. etc.

3. În contrast, preocupări constante, materializate în abordări exegetice progresive de cunoaștere a criminalității rurale au fost identificate în doctrina de specialitate a statelor occidentale: Donnermeyer J.F., DeKeseredy W.S., Weisheit R.A., Falcone D.N., Wells L.E. (SUA); Marshall B., Johnson S.D., Nurse A., Lawtley A., Deane M., White R., South N., Bowden M. (Marea Britanie); Ceccato V., Abraham J., Anderson J. (Suedia); Homel P., Harkness A. (Australia); Ďurkovičová J., Lazíková J., Takáč I. și Rumanovská Ľ. (Slovacia) etc.

4. Cumul lucrărilor științifice examinate în acest Capitol constituie un fundament epistemologic care a stat la baza elaborării prezentei lucrări de doctorat. În primul rând, arsenalul lucrărilor științifice din domeniu a oferit posibilitatea cunoașterii științifice a criminalității rurale din perspectiva științei criminologice. În cel de al doilea rând, examinarea materialelor științifice elaborate la teza de doctorat a oferit posibilitatea relevării problemelor legate de criminalitatea rurală care nu au fost explorate sau au fost explorate parțial în doctrina criminologică. În context, teza de doctorat vine să completeze patrimoniul cunoașterii în materia criminalității rurale din perspectiva cercetărilor criminologice.

5. Referindu-ne la gradul de cercetare al temei, concluzionăm că, în ciuda numeroaselor probleme teoretico-practice care rezultă din conținutul și tendințele de manifestare a fenomenului criminalității, știința criminologică națională este destul de deficitară în materia investigării științifice a criminalității rurale. În contrast, urmare a analizei materialelor științifice naționale publicate la tema tezei de doctorat s-a stabilit că comparativ cu alte state (Federația Rusă, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie etc.), în știința criminologică a Republicii Moldova acest gen de criminalitate nu a fost studiat distinct de alte forme de criminalitate.

6. Drept urmare, concluzionăm că lucrările științifice autohtone tratează evaziv sau chiar tangențial criminalitatea rurală din perspectiva științei criminologice. În contextul dezvoltării durabile a sectorului rural, care constituie un obiectiv țintă prioritar al UE, se impune cu pregnanță asigurarea securității comunitare în mediului rural, inclusiv prin prevenirea crimelor specifice acestui mediu. Or, în condițiile efortului substanțial depus de Republica Moldova pentru integrare în UE, dezvoltarea durabilă a mediului rural constituie un obiectiv-pilon ce urmează a fi atins și

pe plan național. Pentru atingerea acestui obiectiv imperios, considerăm ca fiind deosebit de importantă instituirea și aplicarea unor măsuri de preventive a criminalității rurale, fundamentate științific și adaptate la specificul național.

7. Reieșind din anvergura materialelor științifice publicate la tema tezei de doctorat supuse atenției cititorului, constatăm că printre cele mai importante probleme asociate cunoașterii criminalității rurale pe plan național, care constituie și obiectul de preocupare al prezentului studiu, se numără:

- dezvoltarea unui cadru teoretic național nou pentru studierea criminalității rurale prin conceptualizarea fenomenului și nuanțarea principalelor trăsături și tendințe care o definesc;

- demonstrarea modulului în care interacționează factorii criminogeni la formarea trăsăturilor biopsihosociale a personalității infractorilor din mediul rural și determinarea pe această cale a conduitelor infracționale prin valorificarea funcției explicative a criminologiei;

- identificarea trăsăturilor și vulnerabilităților aferente victimelor criminalității rurale, mai ales a celeia bazate pe gen;

- identificarea măsurilor preventive a criminalității rurale prin valorificarea funcției prevenitoare a criminologiei pentru fundamentarea prospectivă a unor strategii preventive eficiente la nivel național;

- integrarea perspectivei ecologice durabile în analiza criminologică a criminalității rurale prin particularizarea unor factori care determină săvârșirea infracțiunilor de mediu și elaborarea măsurilor preventive aferente.

2. ASPECTE PRELIMINARE PRIVIND CRIMINALITATEA RURALĂ

2.1 Definirea conceptului de criminalitate rurală

Criminalitatea este un fenomen social complex, caracterizat prin variații și evoluții în timp, ce poate îmbrăca diferite forme de manifestare, forme determinate de natura unui grup mai mare sau mai mic de crime din care se compun. Aceste forme de manifestare ale criminalității au fost desemnate în știința criminologică drept tipuri de criminalitate.

În contextul actual, termenul de „criminalitate" este atât de frecvent încorporat în discursul cotidian, încât acest fenomen social pare inseparabil de experiența umană. Conceptul de criminalitate, din perspectiva noastră, poate fi comparat cu ideea perenă a „războiului", având în vedere că natura războiului rămâne constantă de-a lungul timpului.

De-a lungul timpului, atenția acordată criminalității urbane în țările de pe continentul european a predominat, mai ales în contextul revoluției industriale din Marea Britanie, care a înregistrat o migrație masivă a populației către orașe. Focalizarea pe studiul criminalității urbane a dus la percepția că criminalitatea este, în principal, un fenomen urban. Totuși, este important de reiterat că mediul rural nu este lipsit de criminalitate, iar ideea unei „idile rurale" este o iluzie care poate fi înșelătoare și periculoasă.

În esență, prezența continuă a criminalității în mediul rural tinde să conducă la o evoluție deficitară, lipsind comunitățile respective de resursele necesare supraviețuirii și stimulând migrarea către orașe, în special a tinerilor. Aceasta poate avea consecințe semnificative asupra securității alimentare în anumite țări aflate în curs de dezvoltare, unde scăderea disponibilității forței de muncă în zonele rurale, combinată cu degradarea mediului provocată de activități ilegale, necesită o producție alimentară sporită pentru a susține populația urbană în creștere.

Una dintre provocările majore în studiul problemelor asociate mediului rural constă în elaborarea unei definiții care să reflecte în mod relevant amploarea conceptului de *criminalitate rurală*. Studiind literatura criminologică de specialitate în vederea identificării conceptului de criminalitate în mediul rural, constatăm, cu regret, că doctrina este relativ rezervată în acest sens, criminalitatea rurală nefiind recunoscută drept o categorie distinctă a criminalității și nici nu a fost examinată în toată complexitatea fenomenului. De asemenea, unii autori menționează că majoritatea lucrărilor criminologice nu conțin o delimitare exactă între criminalitatea rurală și cea urbană, sub fenomenul criminalității încadrându-le pe ambele[52].

---

[52] Briddell, L.O. *Rurality and crime: identifying and explaining rural/urban differences. A dissertation in sociology*. The Pennsylvania State University 2009, p. 3. [citat 26.02.2024]. Disponibil: https://etda.libraries.psu.edu/files/final_submissions/3811.

Deși literatura criminologică include studii și opinii privind fenomenul criminalității rurale, acestea nu sunt încă suficient de exhaustive pentru a oferi o imagine completă și multidimensională asupra acestui tip specific de criminalitate. La fel, descrierea criminalității rurale este adesea realizată fără a fi comparată cu criminalitatea urbană din cadrul aceleiași țări[53].

În continuare, ne vom concentra asupra recunoașterii criminalității rurale ca o formă distinctă de manifestare a fenomenului infracțional, caracterizată printr-un ansamblu semnificativ de cazuri individuale ce au ca element comun specificitatea mediului în care acestea sunt comise.

Pe bună dreptate se crede că structura criminalității, determinată de distribuția proporțională a diverselor sale categorii, facilitează evaluarea aspectelor calitative ale criminalității într-un cadru temporal definit: fie că predomină infracțiunile grave sau excepțional de grave, fie că sunt mai frecvente infracțiunile de o gravitate medie, fie că criminalitatea manifestă predominant un caracter prejudiciabil, fie că este caracterizată de o incidență semnificativă a infracțiunilor comise din imprudență sau alte motive[54].

De asemenea, clasificarea criminalității în anumite tipuri contribuie la o analiză aprofundată a trăsăturilor aferente, precum și la elaborarea unor strategii de preventive diferențiate. Ignorarea particularităților criminologice ale tipurilor de criminalitate duce la abordări nediferențiate a diferitelor forme de activitate infracțională[55].

Fiind în concordanță cu scopul și obiectivele generale ale acestui demers științific, în prezentul paragraf vom urmări scopul de a caracteriza conceptul de criminalitate rurală și a evidenția importanța sa fundamentală în domeniul criminologiei, în special, în sfera prevenirii și combaterii criminalității.

Înainte de a aborda conceptul de criminalitate rurală, considerăm oportună clarificarea semnificației noțiunii de rural sau comunitate rurală. Prin „rural” dicționarul explicativ al limbii române are în vedere sensul cuvântului „sat”[56]. Într-o accepțiune generală, spațiul rural este perceput ca o formă de așezare distinctă de mediul urban, caracterizată printr-o populație preponderent implicată în activități agricole și printr-un mod de viață tradițional[57]. O altă abordare relevantă, în contextul prezentului demers științific, definește spațiul rural ca o așezare umană în care majoritatea locuitorilor sunt țărani, respectiv persoane angajate preponderent în activități agricole, ceea ce determină un mod de viață distinct de cel urban și influențează profund structura

[53] Weisheit, R.A. *Rural Crime from A Global Perspective*. op. cit., pp. 5-28.
[54] Дашков, Г.В. [et al.] *Курс советской криминологии*. Т. 1. Москва, 1985, p. 156.
[55] Кузнецова, Н.Ф. *Криминология*. Под ред. Миньковского Г.М., Москва, 1998, p. 93.
[56] https://dexonline.net/definitie-rural. [citat 26.02.2024].
[57] https://dexonline.ro/definitie/sat. [citat 26.02.2024].

socială și economică a comunității[58].

Literatura de specialitate relevă existența unor opinii divergente în ceea ce privește delimitarea conceptuală a noțiunilor de „sat”, „comună” și „zonă rurală”. În general, satul este definit ca o formă specifică de organizare a așezărilor umane, în cadrul căreia se constituie o comunitate socio-teritorială distinctă, bazată pe relații interumane consolidate și pe un mod de viață tradițional, strâns legat de mediul natural și de activitățile agricole, iar prin comună rurală se are în vedere „cea mai mică unitate administrativă, condusă de un primar”[59]. Termenii „sat” și „comună” sunt frecvent utilizați în discursul juridic și sociologic pentru a desemna forme de organizare specifice mediului rural, însă sensurile acestora tind să se suprapună la nivel semantic. Cu toate acestea, delimitarea precisă a caracteristicilor definitorii pentru fiecare dintre aceste noțiuni rămâne adesea neexplicitată, iar tipologia concretă a așezărilor umane pe care le desemnează nu este întotdeauna clar conturată[60].

În literatura de specialitate cu profil criminologic, termenul „populație rurală” este utilizat, în general, pentru a desemna comunități ale căror membri sunt implicați în mod predominant în activități agricole, aceasta constituind principala sursă de subzistență și venit. Pornind de la această caracteristică definitorie, o parte a doctrinei ruse propune o distincție terminologică: așezarea agrară individuală să fie desemnată prin termenul „sat”, iar ansamblul acestor așezări să fie identificat sub denumirea de „zonă rurală”[61].

În anumite lucrări dedicate analizei criminalității din mediul rural, s-a avansat ideea delimitării zonelor rurale prin excluderea acestora din sfera entităților administrative urbane. Astfel, zona rurală este definită ca acea parte a teritoriului care nu este integrată din punct de vedere administrativ în orașe sau în așezările de tip urban, alături de infrastructura aferentă acestora, precum rețelele de transport, unitățile industriale, facilitățile socio-culturale și alte componente specifice mediului urban[62].

Din perspectivă socio-demografică, satul este perceput ca o comunitate socio-teritorială distinctă, caracterizată prin tradiții și obiceiuri proprii, un mod particular de convieţuire și o structură demografică specifică. Fiecare sat se distinge printr-o serie de factori particulari, precum dimensiunea teritorială, amplasarea geografică, numărul populației, condițiile naturale, accesul la

---

[58] Ibidem.

[59] https://dexonline.net/definitie-rural. [citat 26.02.2024].

[60] Ionașcu, V., Frunză, A. *Criminalitatea în mediul rural*. În: Culegerea comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Omul, criminologia, știința”, Ed. Ediția a 2-a, 24 martie 2023, pp. 131-137. [citat 17.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/131-137_23.pdf.

[61] Забрянский, Г.И. *Актуальные проблемы профилактики преступлений в сельской местности*. Изд-во Кубан. ун-та, 1983, p. 5.

[62] Журавлев, Р.А. *Проблемы организации и тактики расследования преступлений в сельской местности* //Проблемы предварительного следствия и дознания. Москва, ВНИИ МВД РФ, 1992, pp. 80-89.

căi de comunicație și nivelul de dezvoltare a condițiilor de trai. În general, așezările rurale de mici dimensiuni, formate în mod istoric, sunt desemnate prin noțiunea de „sat”. Acesta este considerat un element specific al rețelei de organizare socială a teritoriului, distinct de oraș, fiind caracterizat, în mod predominant, prin implicarea populației în activități agricole[63].

Dincolo de aceste trăsături structurale, organizarea și evoluția comunităților rurale sunt influențate și de dinamici sociale mai largi. Structura comunităților rurale este determinată, în mare măsură, de practicile cotidiene ale locuitorilor. Totodată, aceste spații sunt configurate de acțiunile statului, de dinamica economică și de evoluțiile tehnologice, motiv pentru care trebuie înțelese ca entități socio-spațiale distincte. Ruralul este, concomitent, influențat și interconectat cu forțele locale și globale care acționează atât în interiorul, cât și dincolo de granițele sale. În consecință, el se află la intersecția dintre economie, mediu și politică, dar și dintre gen, clasă socială, etnie și luptele pentru putere, resurse și identitate, toate acestea modelându-i coeziunea și condițiile de securitate sau insecuritate[64].

În pofida diferențelor structurale și funcționale existente între sate, acestea aparțin, în esență, aceluiași tip de așezare socială, fiind concentrate unei forme unitare de organizare rurală. Conceptul de „zonă rurală” are, așadar, un caracter cuprinzător, reflectând totalitatea categoriilor de așezări specifice mediului rural. În acest sens, spațiul rural este conceput ca o entitate sistemică, de o complexitate proprie, alcătuită din diverse așezări de mici dimensiuni, locuite de o populație relativ restrânsă, angajată în mod preponderent în activități agricole și conexe.

Cu toate acestea, percepțiile despre mediul rural, atât în cercetarea criminologică, cât și în reprezentările publice, sunt adesea marcate de stereotipuri și generalizări simplificatoare. Patru mituri persistente despre mediul rural sunt frecvent vehiculate în cercetarea și reprezentarea publică. Prima problemă este reprezentată de ideea unei dihotomii clare între rural și urban, deși în realitate spațiul rural este divers și formează o tranziție treptată socio-spațială. Al doilea mit susține că nivelul ridicat de coeziune socială ar menține criminalitatea scăzută, însă în unele contexte această coeziune poate susține rețele patriarhale ce favorizează violența, în special asupra femeilor. Al treilea mit afirmă că infracționalitatea rurală, de-a lungul istoriei, a fost mai scăzută, însă această percepție ignoră formele specifice de criminalitate, precum furtul de animale sau echipamente agricole, frecvente în mediul rural. Ultimul mit reflectă imaginea contradictorie a ruralului, fie ca spațiu idilic, fie ca tărâm deviant, care, prin mass-media și cultură populară,

---

[63] Сорокин, А.Б. *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности.* op. cit., pp. 12-45.
[64] Bowden, M., Harkness, A. *Rural transformations and rural crime. International Critical Perspectives in Rural Criminology.* op. cit., p. 24.

contribuie la marginalizarea locuitorilor și la perceperea ruralului ca loc de refugiu, dar și ca spațiu al riscului și alterității[65].

Această imagine complexă a ruralului este reflectată și în literatura de specialitate. După cum menționează autorii Hansen J.A. și Lory G.L., chiar dacă „rural-ul" reprezintă un concept bine cunoscut, acesta însă a fost adesea neglijat în cercetările criminologice[66]. Autorii australieni John S. și Biron D.[67] subliniază dificultatea în definirea conceptului de „rural", indicând că, deși termenul este adesea folosit pentru a descrie zonele care nu sunt urbane sau sunt la marginea orașelor, este în esență un „spațiu imaginat"[68].

Diversitatea și complexitatea mediilor rurale, atât la nivel național, cât și internațional, fac dificilă stabilirea unei definiții unice și cuprinzătoare[69]. În literatura de specialitate românească, sociologul Mărginean I. nu oferă o definiție explicită a mediului rural, dar îl consideră „arie de locuire și activități în condiții naturale, spațiu deschis, spre deosebire de spațiul construit, specific urban"[70]. Această problemă este amplificată de varietatea metodelor criminologice folosite pentru a cuantifica ruralitatea.

Conform opiniei lui Weisheit R.A. și Donnermeyer J.F.[71], conceptul de „rural" eludează o caracterizare simplistă. Această complexitate este amplificată de natura neomogenă a comunităților rurale, așa cum subliniază autorii sus menționați. Acestea prezintă variații pe multiple planuri, incluzând aspecte culturale, economice și sociale. Astfel, „ruralul din Wyoming se deosebește semnificativ de ruralul din Delaware în diverse aspecte, printre care densitatea populației, proximitatea față de zonele urbane, structura demografică și fundamentul economic". Având în vedere această diversitate, este imperativ să exercităm prudență în formularea generalizărilor extinse despre comunitățile rurale[72].

---

[65] Ibidem, pp. 27-28.

[66] Hansen, J.A., Lory, G.L. *Rural Victimization and Policing during the Covid-19 Pandemic*. In: American Journal of Criminal Justice. vol. 45, nr. 4, 2020. [citat 9.02.2024]. Disponibil: https://omnilogos.com/rural-victimization-and-policing-during-covid19-pandemic/.

[67] Scott, J., Biron, D. *An interpretative approach to understanding crime in rural Australia*. In: Harkness, Alistair; Harris, Bridget; Baker, David (Eds.), Locating crime in context and place: Perspectives on regional, rural and remote Australia Sydney, New South Wales: The Federation Press 2016, pp. 14–24.

[68] Baker, D., *Conclusion: The state of play*. In Harkness, Alistair; Harris, Bridget; Baker, David (Eds.), Locating crime in context and place: Perspectives on regional, rural and remote Australia Sydney, New South Wales: The Federation Press 201,. pp. 171–177.

[69] Scott, J., Hogg, R., Barclay, E., Donnermeyer, J. *Introduction*. In: Elaine Barclay, Joseph Donnermeyer, Russell Hogg (Eds.), Crime in rural Australia. Sydney, New South Wales: The Federation Press. 2007, pp. 1-12. ISBN 9781862876354.

[70] Mărginean, I. *Condițiile de viață ale populației din mediul rural*. op. cit., pp. 153-170.

[71] Weisheit, R.A., Donnermeyer, J.F. *Change and Continuity in Crime in Rural America*. In: The Nature of Crime: Continuity and Change, edited by G. LaFree. U.S. Department of Justice, 2000, pp. 311-312. [citat 09.02.2024]. Disponibil: https://www.ojp.gov/criminal_justice2000/vol_1/02g.pdf.

[72] Murray, J.D., Keller, P.A. *Psychology and Rural America: Current Status and Future Directions*. American Psychologist 46(3), 1991, pp. 220-231.

În literatura de specialitate din străinătate, se propune ca caracterul demografic al unei regiuni să constituie doar unul dintre cele patru aspecte esențiale în definirea conceptului de rural, alături de dimensiunile economice, socio-structurale și culturale, conform opiniilor lui Weisheit R.A. și Wells L.E.[73] Aceste elemente sunt sintetizate astfel:

Demografic. Indicatorii demografici, precum dimensiunea așezărilor și densitatea populației, descriu regiunea dintr-o perspectivă fizică, furnizând parametri obiectivi și cuantificabili pentru clasificare. Totuși, există o variație semnificativă în literatura de specialitate în ceea ce privește criteriile de distincție între mediul rural și cel urban. De exemplu, unele definiții clasifică drept „rurale" așezările cu o populație inferioară a 1.000 de locuitori (exemplu: Biroul Australian de Statistică)[74], altele sub 2.500 de locuitori (Biroul de Recensământ al SUA)[75], în timp ce alte localități sunt considerate predominant rurale cu până la 10.000 de locuitori (Oficiul Naţional de Statistică)[76].

Economic. Un loc rural este adesea perceput ca un mediu unde locuitorii se întrețin din resursele terestre[77], fiind angajați în sectoare precum agricultura sau pescuitul. Cu toate acestea, evoluțiile tehnologice și economice contemporane au extins spectrul oportunităților de muncă în zonele rurale prin creșterea sectoarelor de producție, servicii și turism. În Regatul Unit, spre exemplu sectorul agricol, în anul 2023 a constituit doar 0,98% din totalul angajărilor în mediul rural[78].

Socio-structural. Comunitățile rurale sunt adesea caracterizate printr-o „strânsă coeziune". Acest concept reflectă gradul înalt de intimitate socială în cadrul acestor comunități, unde relațiile sociale sunt mai directe, intense (frecvent bazate pe legături de rudenie) și comprehensive (fundamentate pe cunoașterea biografică informală mai degrabă decât pe roluri sociale formale)[79].

Cultural. Această dimensiune se referă la ansambluri specifice de atitudini, sisteme de credințe, valori, paradigme de cunoaștere și norme comportamentale presupuse a fi predominante printre indivizii rezidenți în mediul rural. Conform opiniei lui Weisheit R.A., Falcone D.N. și

---

[73] Weisheit, R.A., Wells, L.E. *Rural crime and justice: Implications for theory and research*. In: Crime and Delinquency, 42, 1996, pp. 379-397.
[74] Carcach, C. *Size, accessibility and crime in regional Australia*. In: Trends and Issues in Crime and Criminal Justice nr. 175. Canberra: Australian Institute of Criminology, 2000, pp. 1-6. [citat 09.02.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/tandi175.pdf.
[75] Weisheit, R.A., Donnermeyer, J.F. *Change and Continuity in Crime in Rural America*. op. cit., p. 311.
[76] Office for National Statistics. Rural/urban definition (England and Wales). [citat 02.02.2021]. Disponibil: https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/geographicalproducts/ruralurbanclassifications/2001ruralurbanclassification/ruralurbandefinitionenglandandwales.
[77] Weisheit, R.A., Falcone, D.N., Well, L.E. *Crime and Policing in Rural and Small-town America*. op. cit., p. 113.
[78] Trading Economics. United Kingdom - Employment In Agriculture. [citat 19.04.2024]. Disponibil: https://tradingeconomics.com/united-kingdom/employment-in-agriculture-percent-of-total-employment-wb-data.html.
[79] Weisheit, R.A., Falcone, D.N., Well, L.E. *Crime and Policing in Rural and Small-town America*. op. cit., p. 113.

Wells L.E., cultura rurală este adesea conceptualizată ca fiind profund înrădăcinată în tradiție, rezistentă la transformări, cu o toleranță redusă față de diversitate și o reticență în acceptarea elementelor sau persoanelor exterioare[80].

Deși așezările rurale sunt frecvent caracterizate prin densitatea redusă a populației și prin gradul lor de izolare, aceste criterii nu reușesc să reflecte în mod exhaustiv particularitățile distinctive ale comunităților rurale. În procesul de definire a conceptului de ruralitate, este esențial să transcendem simpla cuantificare demografică și să investigăm modul în care caracteristicile specifice ale mediului rural influențează structura comunităților și dinamica vieții rezidenților săi.

Indiferent de veridicitatea acestor percepții stereotipice, devine evident că interacțiunea dintre zonele rurale și cele urbane depășește o diviziune simplistă sau o interpretare liniară. În realitate, caracteristicile demografice, economice, socio-structurale și culturale contribuie la o conceptualizare multidimensională a ruralității. Provocarea rezidă în capacitatea de a identifica și evalua aceste aspecte într-o manieră coerentă și sistematică[81].

Nici doctrina științifică actuală a Federației Ruse nu identifică o definiție unanim acceptată a termenului de „comunitate rurală". Numeroși specialiști recunosc că acest concept este extrem de vast, cuprinzând nu doar așezările rurale propriu-zise, dar și întregul areal locuibil din afara spațiilor urbane[82]. Se sugerează că termenul „comunitate rurală" ar trebui să se refere la toate acele suprafețe situate nu numai în limitele teritoriale ale localităților rurale, dar și în afara acestora. Aceste spații includ, cu prioritate, zone agricole precum pășunile și terenurile cultivate; pădurile utilizate pentru exploatarea forestieră; spațiile acvatice, precum și carierele destinate extragerii resurselor pentru construcții[83].

Doctrina criminologică rusă, în analiza infracțiunilor petrecute în mediul rural, se bazează pe două noțiuni distincte: „criminalitatea rurală"[84] și „crime comise în mediul rural"[85].

Conform opiniei exprimate de autorul rus Мусеибов А.Г.[86], noțiunea de „comunitate rurală", descrie o formă specifică de organizare socială care include diversitatea și totalitatea construcțiilor rurale, populația acestora desfășurând preponderent activități agricole.

Elementul definitoriu al mediului rural este strânsa conexiune a locuitorilor săi cu terenul arabil și cu agricultura. Particularitățile instrumentelor de producție în sectorul agricol, ritmurile

---

[80] Ibidem.
[81] Marshall, B., Johnson, S. *Crime in Rural Areas*: *A Review of the Literature for the Rural Evidence Research Centre*. op. cit., pp. 7-8.
[82] Присяжный, М.Ю. *Социально-географические исследования сельской местности в России*. op. cit., pp. 127-133.
[83] Ibidem.
[84] Хохряков, Г.Ф. *Криминология. Учебник.* М. Юристъ, 2002, p. 226. ISBN 5-7975-0192-9.
[85] Заварзин, А.В. *Предупреждение преступлений на селе.* Изд-во Воронеж. ун-та, 1983, p. 12.
[86] Мусеибов, А.Г. *Расследование краж, совершаемых в сельской местности*. op. cit., p. 9.

impuse de mediul natural și de ciclurile de dezvoltare ale faunei și florei, coroborate cu practicile economiei agricole de piață, influențează tehnologiile aplicate în desfășurarea activităților agricole specifice, structurile organizatorice ale muncii, tipologia echipamentelor tehnice utilizate, precum și planificarea și dispunerea facilităților industriale și de infrastructură în context rural.

Acești factori conturează caracterul distinctiv al așezărilor rurale, particularitățile vieții comunitare, demografice și psihologice ale populației rurale, consolidând relațiile interpersonale bazate pe rudenie și proximitate, precum și alte conexiuni sociale la nivel micro, contribuind la păstrarea fundamentelor și tradițiilor ancestrale, la coexistența elementelor inovatoare cu cele tradiționale în sfera economică și culturală a mediului rural, precum și la menținerea continuității și legăturii între diferitele generații.

Prima revistă europeană în care a fost publicat un articol ce studia criminalitatea rurală a fost publicația *Rural Sociology* lansată în anul 1936. În cadrul celui de-al treilea număr al celui de-al doilea volum, datând din 1937, a fost publicat primul studiu referitor la fenomenul criminalității în mediul rural. Autorul acestui studiu, Smith M., a dedus că factorul distanță are o influență semnificativă, observându-se o creștere a ratelor delincvenței odată cu apropierea de centrele urbane de mari dimensiuni[87].

În anul 1942 și ulterior în 1944, distinsul criminolog Clinard M.B. a prezentat două articole în cadrul *American Journal of Sociology*, axate pe tematica urbanizării și a conduitei infracționale. În prima sa lucrare, Clinard M.B. a dedus că subiecții infracționali din mediul rural erau mai rar implicați în structuri organizate de tipul bandelor sau altor entități criminale și manifestau o tendință redusă de a-și recunoaște acțiunile ca fiind transgresiuni legale, în comparație cu omologii lor urbani[88].

În studiul său ulterior[89], acesta a reiterat concluziile anterioare, accentuând limitele teoriei asociației diferențiale, în cazul infractorilor din zonele rurale, în special a celor din sfera agricolă.

Conținutul programului de prevenire a criminalității în mediul rural, elaborat de autoritățile statului American - California, prin criminalitate rurală identifică: „acele acțiuni ilegale care prin obiectul său afectează patrimoniul sectorului agricol. Acestea includ: sustragerea de recolte; animale; tehnică agricolă; îngrășăminte; material săditor și alte bunuri legate de activitatea agricolă. În cazul când din domiciliul unui locuitor dintr-o comunitate rurală se fură un laptop

[87] Donnermeyer, J.F., DeKeseredy, W.S. *Toward a rural critical criminology.* In: Journal of Rural Social Sciences, 2008. vol. 23, nr. 2, pp. 4-28. [citat 14.02.2024]. Disponibil: https://egrove.olemiss.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1329&context=jrss.
[88] Clinard, M.B. *The Process of Urbanization and Criminal Behavior*. In: American Journal of Sociology, vol. 48, nr. 2, 1942, pp. 201-213. [citat 14.02.2024]. Disponibil: https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/219122.
[89] Clinard, M.B., *Rural criminal offenders*. In: American Journal of Sociology, vol. 50, 1944, pp. 38-45. [citat 14.02.2024]. Disponibil: https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/rural-criminal-offenders.

utilizat de copii pentru studiu, acest fapt este considerat de către autoritățile legale drept un furt care nu se regăsește în criminalitatea rurală”[90]. Alți autori susțin că, în fond, clasificarea criminologică a infracțiunilor are, în mod constant, ca reper fundamental specificul cauzalității asociate diferitelor tipuri de criminalitate. Această abordare este esențială pentru fundamentarea științifică, organizarea adecvată și aplicarea diferențiată, în practică, a măsurilor de prevenire adaptate fiecărei forme de manifestare infracțională[91].

Se consideră că elementele definitorii ale criminalității rurale sunt „comunități mici, agricultură și zona rurală deschisă”[92]. Autorii Carcach C.A.[93] și Nurse A.[94] recunosc că „nu există o noțiune universal acceptată a ceea ce constituie comunitate rurală, care este remarcabil de variată, fapt care a condiționat pe parcursul ultimilor decenii la necesitatea studierii de către criminologie a acestui tip de criminalitate ca fenomen, care abordează modul unic în care criminalitatea și victimizarea se manifestă în comunitățile rurale”.

Organele de securitate din Marea Britanie, în activitatea de prevenire a infracțiunilor comise în mediul rural, ținând cont de specificul acestora, au elaborat propriile definiții ale criminalității rurale, care se concentrează adesea pe infracțiunile specifice legate de agricultură și mediul rural. De exemplu, Poliția din Surrey (Marea Britanie)[95] definește criminalitatea rurală ca „acele acțiuni ilegale care atentează asupra activității agricole, faunei sălbatice sau patrimoniului”. Cu toate acestea, este evident că sensul propus nu poate să cuprindă întreaga gamă de infracțiuni care apar în comunitatea rurală.

Rețeaua Națională de Crimă Rurală din Marea Britanie (National Rural Crime Network)[96] a oferit o abordare mai largă, considerând criminalitatea rurală ca fiind „orice infracțiune sau comportament antisocial care are loc în zonele rurale, indiferent dacă este tipic asociat cu ruralul sau nu”. Acest lucru include infracțiuni precum frauda și escrocheriile, care vizează persoane izolate sau vulnerabile.

Potrivit lui Забрянский Г.И., „criminalitatea în mediul rural este caracteristică, pe de o parte, așezărilor din sectorul agrar, reprezentată statistic de un număr de infracțiuni comise pe teritoriul acestor așezări, pe de altă parte, este caracteristică populației care trăiește în sectorul

---

[90] *Rural Crime Prevention Program*. [citat 14.02.2024]. Disponibil: https://lao.ca.gov/2002/rural_crime/rural_crime_052102.html.
[91] Gladchi, Gh. *Criminologie*. op. cit., p. 204.
[92] Donnermeyer, J.F., DeKeseredy, W.S. *Rural Criminology*. New Directions in Critical Criminology. op. cit., p.16.
[93] Carcach C. *Size, Accessibility and Crime in Regional Australia*. op. cit., pp. 1-6.
[94] Nurse, A. *Rural crime and policing*. op. cit., pp. 205-218.
[95] Surrey Police, 2019. *What is rural crime?* [citat 31.01.2023]. Disponibil: www.surrey.police.uk/advice/advice-and-information/rc/rural-crime/what-is-rural-crime.
[96] National Rural Crime Network, 2019. *What is rural crime? Harrowgate*: Office of the North Yorkshire Police, Fire and Crime Commissioner. [citat 31.01.2023]. Disponibil: www.nationalruralcrimenetwork.net/why/rural-crime/.

agrar, reprezentată statistic de locuitorii acestor așezări care au comis infracțiuni". În viziunea acestui autor, criminalitatea rurală este definită ca ansamblul faptelor infracționale săvârșite în mediul sătesc, indiferent dacă autorii acestora sunt localnici sau persoane din afara comunității. Particularitatea acestui tip de criminalitate derivă din trăsăturile specifice ale modului de viață rural și din natura relațiilor sociale caracteristice așezărilor de tip sat"[97].

Din cele menționate, rezultă că, în fond, criminalitatea rurală înglobează în sine totalitatea infracțiunilor săvârșite atât în localitățile rurale propriu-zise, cât și în alte zone geografice aflate în afara mediului urban, infracțiuni ce pot fi comise de către cei care locuiesc efectiv în mediul rural, dar și de persoane care nu locuiesc în acest mediu. Astfel, în această accepțiune, principalul liant care leagă crimele ce alcătuiesc criminalitatea rurală nu-l constituie locul de trai al subiectului, ci mai degrabă mediul geografic în care are loc comiterea crimei.

Regiunile rurale din Europa se caracterizează printr-o mare diversitate, atât din perspectivă geografică, cât și în ceea ce privește multiplele provocări cu care se confruntă[98]. Acest fapt condiționează deficiența înaintării unui concept uniform care ar caracteriza particularitățile crimelor comise în mediul rural[99].

În acest cadru de idei se susține că „adevărata provocare nu constă în a distinge între ceea ce este caracteristic mediului urban sau rural în sens tradițional, ci în a recunoaște acele zone neglijate care nu se încadrează într-o viziune dicotomică asupra urbanului și ruralului, cum ar fi zonele suburbane, micile orașe și alte spații intermediare"[100]. În contextul unei societăți mediatizate la nivel global, aceste peisaje reprezintă adevărate *„alte spații"*, care pot încorpora caracteristici rurale, dar și urbane simultan"[101]. De asemenea, se constată că în multe abordări nu se recurge la concepte specifice privind criminalitatea rurală, preferându-se utilizarea unor tipologii clasice ale criminalității. În acest context, definirea distinctă a criminalității rurale este adesea evitată atât în discursul politic, cât și în cel științific ori sociologic[102].

---

[97]Забрянский Г.И. *Криминологические проблемы села (методология и методика исследования)*. Издательство Рост. ун-та, 1990, p. 43.

[98]EU rural development policy 2007–2013. Fact Sheet. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg. [citat 20.09.2023]. Disponibil: https://ec.europa.eu/enrd/enrd-static/fms/pdf/BEC22A59-E570-413B-5A9B-682D3306E183.pdf.

[99] Wells, L.E., Weisheit, R.A. *Patterns of rural and urban crime: A county-level comparison*. In: Criminal Justice Review, vol. 29, nr. 1, 2004, pp. 1–22. [citat 17.07.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/073401680402900103.

[100] Jansson, A. *The hegemony of the urban/rural divide: Cultural transformations and mediatized moral geographies in Sweden*. In: Space and Culture, vol. 16, nr. 1, 2013, pp. 88–103. [citat 17.07.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1206331212452816.

[101] Ceccato, V. *Introduction. Crime and safety in rural areas.* In book: Rural Crime and Community Safety. 1st Edition, Routledge, 2015. p. 12.

[102] Donnermeyer, J.F., Jobes, P.C., Barclay, E. *Rural Crime, Poverty, and Community*. In: Advancing Critical Criminology: Theory and Application, 2006. pp. 199-218. [citat 12.12.2021]. Disponibil: https://rune.une.edu.au/web/handle/1959.11/978.

Potrivit unei alte opinii cunoscute în literatura de specialitate, criminalitatea rurală poate fi atribuită sferei criminalității ecologice. Aceștia definesc criminalitatea rurală ca fiind „ansamblul faptelor ilicite rezultate din activitatea umană, săvârșite prin încălcarea normelor de protecție a mediului, și care generează consecințe negative asupra echilibrului ecologic”[103].

Unii cercetători din spațiul anglo-saxon subliniază că ambiguitățile conceptuale legate de noțiunea de „rural” îngreunează delimitarea clară și recunoașterea autonomă a criminalității rurale ca formă distinctă de manifestare infracțională[104].

Într-o altă ordine de idei, abordarea criminalității rurale este adesea corelată cu conceptul de „masculinitate criminală”. Această noțiune face trimitere la tendința bărbaților de a comite anumite infracțiuni caracteristice, în strânsă legătură cu rolurile și activitățile tradiționale atribuite genului masculin în mediul rural. Astfel, sunt frecvent întâlnite fapte precum braconajul (vânătoarea sau pescuitul ilegal), dar și alte comportamente ilicite care implică exercitarea controlului sau a forței asupra animalelor, reflectând o cultură a dominanței și a riscului. În acest context, pot fi menționate practicile ilegale asociate cu jocurile de noroc sau divertismentul violent, cum ar fi cursele de iepuri sau de cai, luptele între câini ori luptele între cocoși, care, dincolo de latura infracțională, evidențiază și o dimensiune culturală a virilității exacerbate[105].

Pe acest fundal, o parte a cercetătorilor englezi grupează criminalitatea rurală în sfera criminalității ecologice, cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de *green criminology*. Din această perspectivă, sunt incluse toate faptele care aduc atingere faunei, prin abuzuri ce provoacă suferințe animalelor, indiferent dacă acestea trăiesc în mediul sălbatic sau sunt crescute în captivitate, în ferme ori crescătorii[106].

În aceeași categorie de criminalitate sunt incluse și infracțiunile de mediu, respectiv cele ecologice, care vizează utilizarea ilicită a resurselor naturale în diverse zone geografice bine delimitate, generând consecințe negative asupra echilibrului ecologic și al comunităților locale[107].

Unii autori americani consideră criminalitatea din mediul rural ca făcând parte din categoria mai largă a criminalității ecologice, întrucât aceasta include infracțiuni care afectează mediul înconjurător, resursele naturale și speciile care depind de acestea. Din această perspectivă,

---

[103] Lynch, M.J., Stretesky, P.B. *The meaning of green: Contrasting criminological perspectives*. In: Theoretical Criminology, vol. 7, nr. 2, 2003, pp. 217-238. [citat 22.10.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/240707378_The_Meaning_of_Green_Contrasting_Criminological_Perspectives.

[104] Smith, R. *Policing the changing landscape of rural crime: a case study from Scotland*, International Journal of Police Science and Management, vol. 12, nr. 3, 2010, pp. 1-15. [citat 17.11.2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/313789906_Policing_the_changing_landscape_of_rural_crime_a_case_study_from_Scotland.

[105] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Criminalitatea în mediul rural*. op. cit., pp. 131-137.

[106] White, R. *Crimes against nature: Environmental criminology and ecological justice*. op. cit., p. 14.

[107] Ibidem.

este integrată și o viziune extinsă asupra justiției ecologice, care reclamă un răspuns penal adecvat, sensibil nu doar la dimensiunea juridică a infracțiunii, ci și la implicațiile ecologice, etice și biologice ale faptelor comise. Se subliniază, astfel, necesitatea unei justiții penale orientate către protecția mediului, recunoașterea drepturilor speciilor și prevenirea prejudiciilor aduse florei și faunei[108].

Din perspectiva cercetării noastre, criminalitatea din mediul rural nu poate fi subsumată categoriei criminalității ecologice. Deși anumite manifestări infracționale din mediul rural pot avea implicații asupra mediului, acestea nu definesc în mod esențial natura fenomenului. Criminalitatea rurală reprezintă un construct criminologic autonom, cu determinanți sociali, economici și culturali specifici, care depășesc sfera exclusivă a relației dintre om și natură.

Drept urmare, s-ar putea deduce, în mod eronat, că noțiunea de criminalitate rurală ar trebui să se limiteze exclusiv la infracțiunile îndreptate împotriva mediului înconjurător din zonele rurale, precum braconajul, defrișările ilegale sau alte fapte similare. Totuși, o astfel de abordare reduce nejustificat complexitatea fenomenului, ignorând latura socială, economică și interpersonală a infracționalității din mediul rural[109]. Considerăm că o astfel de idee nu poate fi acceptată, întrucât activitățile desfășurate în mediul urban sunt considerabil mai complexe și implică un grad ridicat de industrializare, ceea ce generează, în mod obiectiv, un risc ecologic mult mai accentuat. În consecință, pericolul pentru mediul înconjurător este, în mod evident, mai mare în contextul criminalității urbane decât în cazul celei rurale, ale cărei manifestări cu impact ecologic sunt limitate și adesea izolate.

În același timp, nu suntem de acord cu unele aserțiuni ale autoarei Cecato V., care „identifică criminalitatea rurală drept criminalitate agricolă, care include infracțiunile ce atentează asupra tot ce are legătură cu activitatea agricolă”. Spre exemplu, într-o asemenea abordare simplul furt al unui calculator dintr-o gospodărie țărănească, nu este inclus în cadrul criminalității rurale, deoarece obiectul atentatului este altul decât bunurile legate de agricultură[110].

În alt registru de idei, constatăm că în literatura de specialitate română, „criminalitatea rurală se identifică cu criminalitatea violentă”[111], teză pe care nu o putem accepta în totalitate, întrucât unele studii relevă faptul că infracțiunile cu caracter violent sunt asociate mai degrabă cu

---

[108] South, N. *A Green Field for Criminology? A Proposal for a Perspective*. op. cit., pp. 211-233.
[109] Шуклина, Е.А. *Криминологическая характеристика и особенности преступности в сельской местности*. op. cit., pp. 131-136.
[110] Ceccato, V. *Farm crimes and environmental and wildlife offenses.* In book: Rural Crime and Community Safety. 1st Edition, Routledge, 2015, pp. 165-195. [citat 17.11.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/349148121_Farm_crimes_and_environmental_and_wildlife_offenses.
[111] Banciu D., Balica E., *Tendințe ale criminalității violente în comunitățile rurale. Evaluare și percepție publică.* op. cit., pp. 153-176.

procesele de urbanizare, iar rata acestora depășește semnificativ rata criminalității violente din mediul rural.

Referitor la acest aspect, este justificată remarca lui Забрянский Г.И., potrivit căruia „criminalitatea în mediul rural se distinge ca fiind una specific reprezentată, pe de o parte, de totalitatea infracțiunilor săvârșite în cadrul localităților rurale, iar, pe de altă parte, de totalitatea populației rezidente în așezările rurale”[112]. O poziție similară este exprimată și de autoarea Rotari O. care consideră că „criminalitatea rurală reprezintă totalitatea infracțiunilor săvârșite în mediul rural”[113].

Autorii ruși Заславская Т.И. și Рывкина Р.В. consideră că „numărul populației și ocuparea forței de muncă nu reprezintă criterii suficiente pentru diferențierea certă dintre mediul rural și cel urban”. Pentru o distincție mai clară a conceptului, autorii identifică criterii specifice mediului rural: stabilitatea, dinamica naturală și migrația populației; caracteristicile infrastructurii economice și sociale; gradul de dezvoltare și organizare a serviciilor medicale sociale; funcțiile sociale ale localității; modul de viață al populației; nivelul de dezvoltare a conștiinței sociale etc.[114].

În urma abordării conceptelor criminalității rurale în doctrina de specialitate criminologică, evidențiem următoarele criterii prin prisma cărora urmează a fi abordată noțiunea de criminalitate rurală:

a. criminalitatea rurală constituie un domeniu sectorial al criminologiei, reprezentată de o parte a fenomenului criminalității, ca masă cantitativă de infracțiuni săvârșite într-un interval de timp pe teritoriul rural;

b. criminalitatea rurală se caracterizată prin trăsături specifice unitare proprii, care permit studierea ei în cadrul criminologiei specializate;

c. elementul teritorial al criminalității rurale, reprezentat de mediul rural, adică un teritoriu rural al unei regiuni, țări, comunități regionale, continent sau întreg mapamond;

d. din punct de calitativ, criminalitatea rurală este particularizată de mediul rural ca ambianță socială specifică față de cea urbană, definită de modul de viață specific, valori proprii și relații socio-culturale și economice specifice comunităților rurale;

e. din punct de vedere al legăturii cu persoana, infracțiunile sunt comise, de regulă, de locutorii mediului rural, însă criminalitatea rurală își păstrează caracteristicile proprii și atunci

---

[112] Забрянский, Г.И. *Изучение преступности в сельской местности*. В: Актуальные проблемы борьбы с преступностью: межвузовский сборник. - Владивосток: Изд-во ДВГУ, 1983, pp. 101-106.
[113] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 99.
[114] Заславская, Т.И., Рывкина, Р.В. *Методология и методика системного изучения советской деревни*. Из: Наука, Сибирское отделение, Новосибирск, 1980, pp. 18-23.

când sunt comise de către persoane care nu sunt rezidenți ai mediul rural.

La conceptualizarea categoriei de „criminalitate rurală” accepțiunea de „sat” sau „comună” nu trebuie abordată strict, doar în sens de localitate rurală propriu-zisă. Un asemenea concept trebuie tratat ca atare în calitate de habitat, care în afară de localitatea propriu-zisă mai include teritoriile aferente (terenuri agricole, pășuni, păduri etc.), relațiile economice, socio-culturale, tradiții, ocupațiile profesionale și îndeletniciri etc., care fundamentează și orientează în ansamblu convieţuirea socială rustică. Acest lucru rezultă cu prisosință din prevederile art. 5 al Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, potrivit căruia: „Satul este o unitate administrativ-teritorială care cuprinde populația rurală unită prin teritoriu, condiții geografice, relații economice, social-culturale, tradiții și obiceiuri, în care majoritatea forței de muncă se află concentrată în agricultură, silvicultură, pescuit, oferind un mod specific și viabil de viață locuitorilor săi, și care, prin politicile de modernizare, își va păstra și în perspectivă specificul rural”[115]. Potrivit art. 5[1] din aceiași Lege: „Comuna este o unitate administrativ-teritorială, alcătuită din două sau mai multe sate, care cuprinde populația rurală unită prin comunitate de interese și tradiții, în funcție de condițiile economice, social-culturale, geografice și demografice”[116].

Plecând de la constatările făcute, definim criminalitatea rurală ca fiind un domeniu sectorial al criminologiei, alcătuit dintr-o totalitate de infracțiuni săvârșite în mediul rural, caracterizate prin trăsături unitare ce rezultă din habitatul social specific, determinat de domeniile de concentrare a forței de muncă, mod de viață, tradiții și relații socio-culturale comunitare specifice.

Din această definiție rezultă caracterul restrâns și, în același timp, unitar al criminalității rurale, determinat, în principal, de particularitățile de habitat social a crimelor care alcătuiesc acest tip de criminalitate și care, din atare considerente, poate forma obiect distinct al cercetării sectoriale criminologice prin prisma explicării și elaborării măsurilor preventive a fenomenului.

2.2 Criminalitatea rurală *versus* criminalitatea urbană – abordări corelative de conținut din perspectiva mai multor state

Pentru abordarea științifică comprehensivă a criminalității rurale se face necesară delimitarea acesteia de criminalitatea urbană. Contextual, criminalitatea rurală nu poate fi cercetată izolat de criminalitatea urbană. În primul rând, un asemenea demers permite delimitarea limitelor criminalității rurale în raport cu criminalitatea urbană. În al doilea rând, se realizează o analiză a

[115] Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, nr. 764 din 27.12.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 16.
[116] Ibidem.

interferențelor dintre aceste două tipuri de criminalitate, pentru a releva, astfel, cum criminalitatea urbană poate influența tendințele criminalității rurale și viceversa, cum criminalitatea rurală poate reflecta aceleași tendințe inerente criminalității urbane.

După cum se menționează în doctrina de specialitate criminologică[117], teză este dezvoltată și de noi în publicațiile aferente[118], o analiză comparativă a criminalității urbane și rurale face posibilă relevarea influenței așezărilor urbane și rurale asupra formării caracteristicilor personale ale infractorilor. Totodată, o analiză a infracțiunilor din mediul rural în raport cu cele din oraș ajută la identificarea importanței și a specificului situațiilor criminogene[119].

Importanța studierii criminalității rurale pe baza comparației acesteia cu criminalitatea urbană se datorează necesității de a explica indicatorii acestor două tipuri de infracționalitate[120]. Unii autori, de exemplu, Серебрякова В.А., consideră că indicatorii structurali ai criminalității în zonele rurale sunt similari indicatorilor criminalității urbane[121]. Alți autori, dimpotrivă, subliniază prezența unor trăsături distincte, în dependență de tipul infracțiunii în structura criminalității urbane și a celei rurale[122]. De asemenea, au fost evidențiate nu doar trăsături distincte ale criminalității rurale comparativ cu cea urbană, ci și particularități metodologice specifice de investigare a infracțiunilor[123].

La nivelul Uniunii Europene, începând cu anii ’80, se remarcă o schimbare de paradigmă în abordarea spațiului rural, manifestată printr-o preocupare crescută față de valorificarea și protejarea acestuia. Spațiile rurale nu mai sunt privite exclusiv prin prisma subdezvoltării sau a dependenței de sectorul agricol, ci sunt tot mai des asociate unor valori pozitive precum protejarea mediului natural, conservarea patrimoniului cultural, promovarea unui stil de viață sănătos și echilibrat, sentimentul de apartenență la o comunitate restrânsă, dar solidară, precum și accesul la produse alimentare locale, autentice și obținute în condiții controlate.

---

[117] Левашова, О.В. *Сравнительный анализ сельской и городской преступности*. op. cit.

[118] Frunză, A. *Aspecte comparative privind criminalitatea rurală în diferite state*. În: Revista Legea și Viața, ediție specială, martie 2022, pp. 54-59. [citat 11.04.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-59_28.pdf.

[119] Серебрякова, В.А. Н*екоторые вопросы изучения влияния социально-экономических процессов на изменения преступности*. В: *Социальная среда и преступность: Сборник научных трудов,* М., 1983, pp. 26-49.

[120] Левашова, О.В. *Сравнительный анализ сельской и городской преступности*. op. cit.

[121] Серебрякова, В.А. *Некоторые вопросы изучения влияния социально-экономических процессов на изменения преступности*. op. cit., pp. 26-49.

[122] Сорокин, А.Б. *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности.*op. cit., pp. 46-47.

[123] Antoci, A., Frunză, A. *Particularități ale investigării și descoperirii infracțiunilor violente săvârșite în mediul rural*. În: Revista Universul Juridic, februarie 2024. [citat 20.03.2024]. Disponibil: https://www.universuljuridic.ro/particularitati-ale-investigarii-si-descoperirii-infractiunilor-violente-savarsite-in-mediul-rural/.

În *Carta europeană a spațiilor rurale,* mediul rural este definit ca „o întindere de teritoriu interior sau de coastă, incluzând orașe și sate mici, unde cea mai mare parte a suprafeței este destinată activităților agricole (precum agricultura, silvicultura, acvacultura și pescuitul), activităților economice și culturale ale locuitorilor de la țară (meșteșuguri, industrie, servicii), zonelor de recreere, agrement sau conservare, precum și locuirii, toate acestea constituind un ansamblu distinct de cel urban, caracterizat prin densitate ridicată a populației și a construcțiilor”[124]. Distincția tradițională între zonele urbane și rurale într-o țară se bazează pe ipoteza că zonele urbane, indiferent cum sunt definite în țara respectivă, oferă un alt standard de viață și, de obicei, un nivel de trai economic superior”[125].

În doctrina sovietică s-a afirmat că nivelul criminalității urbane este de multe ori mai mare decât nivelul criminalității rurale[126]. Cu toate acestea, se distingeau unele tipuri de infracțiuni, pentru care mediul rural prezintă rate destul de ridicate. De exemplu, după părerea unor autori, infracțiunile împotriva persoanei erau mai răspândite în zonele rurale decât în cele urbane[127].

Alți cercetători, de exemplu, Соколов А.Ф., neagă orice diferențe fundamentale care caracterizează crimele comise în mediul rural și cele din oraș[128]. Cu toate acestea, autorul a acceptat că mediul rural și cel urban au dat întotdeauna naștere unor tipuri specifice de comportament criminal și au creat condiții favorabile pentru acestea.

În anii ’20 ai secolului XX, criminologul rus Гернет М.Н. a constatat că „mediul rural se caracterizează printr-o predominanță a infracțiunilor împotriva persoanei, iar orașul se caracterizează printr-o predominanță a infracțiunilor patrimoniale”[129].

În prezent, în pofida modificărilor raportului dintre populația urbană și cea rurală, precum și a condițiilor de viață în ambele medii, aceste constatări își păstrează actualitatea pentru Republica Moldova.

Ca rezultat al analizei anului de referință 2024, constatăm că mediul urban este caracterizat prin răspândirea unui număr mai mare de infracțiuni contra patrimoniului, comparativ cu cel rural. Diferența este semnificativă mai ales în cazul furturilor, unde în mediul urban au fost comise 3034

---

[124] European Charter for Rural Areas, 20 March 1996. [citat 16.09.2024]. Disponibil: https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=7441&lang=EN.
[125] Criminalitatea Mediul Rural. p. 26-27. [citat 22.07.2022]. Disponibil: https://pdfslide.tips/reader/f/criminalitatea-mediul-rural.
[126] Бабаев, М.М. *Правонарушения в городе и в деревне: социальный и психологический аспекты*. op. cit., p. 84.
[127] Серебрякова, В.А. Н*екоторые вопросы изучения влияния социально-экономических процессов на изменения преступности*. op. cit., pp. 26-49.
[128] Соколов, А.Ф., *Особенности преступности в городах и сельской местности*: автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право, Свердловск, 1971, p. 24.
[129] Гернет, М.Н. *Статистика городской и сельской преступности*. М.Н. Гернет. М. 1927, p. 6.

infracțiuni, comparativ cu 1288 în mediul rural. De asemenea, au fost înregistrate 260 de cazuri de jaf în mediul urban și 90 în mediul rural, precum și 18 tâlhării în urban, respectiv 13 în rural[130].

În viziunea noastră, săvârșirea predominantă în mediul urban a furturilor, jafurilor și tâlhăriilor se explică prin a două motive principale: 1) stratificare socială a societății, ceea ce determină acumularea de resurse financiare sau bunuri valoroase la unii oameni; 2) transportul comercial de sume mari de bani, mărfuri, valori fără o protecție adecvată[131].

Infracțiunile de sustragere săvârșite prin jaf și tâlhărie cunosc o răspândire mai mică în zonele rurale, fiind comise predilect de către persoane care nu sunt rezidente ale acestor regiuni. Mai mult, unele tipuri de infracțiuni pot fi atribuite exclusiv zonelor urbane. De exemplu, în cazurile de pungășii, în mediul rural nu există locuri cu aglomerație mare de persoane (spitale, magazine mari, cluburi, gări, transport public activ, piețe mari etc.) în care să fie posibil furtul din buzunare sau genți. Pe de altă parte, mediul urban facilitează hoții de buzunare să comită infracțiuni de acest gen și să se ascundă. Această concluzie este confirmată de datele statistice oficiale, potrivit cărora, în anul 2024, în mediul rural au fost comise doar 3 infracțiuni, spre deosebire de mediul urban, unde au fost înregistrate 517 cazuri[132].

În contrast, în mediul rural furtul are loc din alte motive. Perioada de primăvară-vară intensifică nevoia de combustibili și lubrifianți, benzină, motorină, precum și unelte agricole. Acestea devin obiecte ale unor intenții criminale. În perioada vară-toamnă în mediul rural, intenția infractorilor vizează sustragerea pe ascuns a bunurilor altor persoane, și anume, la amurg și noapte, se fură de la populația locală animale și păsări domestice, cereale, legume, fructe etc.

Spre deosebire de infracțiunile contra patrimoniului, care sunt mai frecvente în mediul urban, infracțiunile contra persoanei au o incidență mai ridicată în mediul rural. Astfel, în anul 2024, în zonele rurale au fost comise 73 de omoruri, comparativ cu 49 în mediul urban. În ceea ce privește vătămările corporale, s-au înregistrat 303 cazuri în mediul rural și 275 în cel urban. În domeniul infracțiunilor privind viața sexuală, ruralul contabilizează 386 de cazuri, față de 175 în urban. Referitor la infracțiunile contra familiei și minorilor, situația este și mai îngrijorătoare: 719 fapte au fost raportate în mediul rural, comparativ cu doar 175 în mediul urban[133].

Un alt fenomen specific mediului urban din Republica Moldova, este circuitul ilegal de droguri. Conform statisticii penale, în anul 2024 au fost documentate 923 de infracțiuni legate de circuitul ilegal de droguri în mediul urban, pe când în cel rural, cifra a fost de 143 infracțiuni[134].

---

[130] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[131] Frunză, A. *Aspecte comparative privind criminalitatea rurală în diferite state*. op. cit., pp. 54-59.
[132] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[133] Ibidem.
[134] Ibidem.

Această diferență confirmă încă o dată particularitățile mediului urban, unde infrastructura și oportunitățile economice creează un teren propice pentru dezvoltarea pieței ilegale de droguri.

În literatura de specialitate se afirmă că „crimele urbane și rurale au atât asemănări, cât și trăsături distinctive”[135]. Cea mai mare parte a crimelor din zonele rurale sunt neintenționate, de natură situațională care au loc în legătură cu o ceartă, luptă sau conflict domestic. Statisticile penale arată că în mediul rural se constată o scădere constantă a numărului de infracțiuni comise. Acest model este, de asemenea, caracteristic și Republicii Moldova în ansamblu[136].

Autoarea Левашова О.В., scoate în evidență trăsăturile caracteristice criminalității urbane, care apar sub influența condițiilor de viață specifice mediului urban:

- criminalitatea urbană are un nivel mai ridicat decât criminalitatea rurală;
- infracțiunile urbane se caracterizează mai mult prin infracțiuni contra persoanei;
- infracțiunile grave împotriva unei persoane sunt mai des săvârșite în oraș;
- în condiții urbane, infracțiunile din motive casnice au loc mai rar;
- criminalitatea urbană este mai diversă, iar criminalitatea rurală se caracterizează printr-o varietate mai mică de infracțiuni[137].

Pentru mulți oameni, indiferent dacă sunt sau nu victime ale infracțiunilor, teama de a suferi în urma unei infracțiuni poate avea un impact negativ asupra calității vieții. În studii de specialitate s-a subliniat că frica de criminalitate poate genera efecte mai nocive decât victimizarea propriu-zisă, întrucât aceasta implică un stres psihologic persistent, cu impact negativ pe termen lung asupra calității vieții și a stării de bine a individului[138]. Zonele rurale sunt adesea percepute ca fiind liniștite, slab iluminate și relativ izolate, caracteristici care pot contribui la un sentiment accentuat de vulnerabilitate și insecuritate în rândul locuitorilor. În acest sens, unii cercetători susțin că teama de criminalitate în mediul rural poate atinge niveluri mai ridicate decât în mediul urban, în pofida faptului că rata infracționalității este, în mod obiectiv, mai scăzută. Această discrepanță poate fi explicată prin factori psihosociali și perceptivi, care accentuează anxietatea în fața riscurilor, chiar și atunci când acestea sunt slab reprezentate din punct de vedere statistic[139].

În literatura de specialitate au fost purtate ample dezbateri privind modalitățile adecvate de conceptualizare și măsurare a fricii de criminalitate, întrucât acest fenomen implică atât dimensiuni

---

[135] Левашова, О.В., *Сравнительный анализ сельской и городской преступности*. op. cit.
[136] Frunză, A. *Aspecte comparative privind criminalitatea rurală în diferite state*. op. cit., pp. 54-59.
[137] Левашова, О.В. *Сравнительный анализ сельской и городской преступности*. op. cit.
[138] Williams, F.P., McShane, M.D., Akers, R. L. *Worry About Victimization*: *An Alternative and Reliable Measure for Fear of Crime.* In: Western Criminology Review, vol. 2, nr. 2, 2000. pp. 1-25. [citat 17.01.2022]. Disponibil: http:// www.westerncriminology.org/documents/ WCR/v02n2/williams/williams.html.
[139] Ceccato, V. *Perceived Safety in Swedish Rural Areas*. In book: Rural Crime and Community Safety. 1st Edition, Routledge, 2015. pp. 137-162. [citat 10.11.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/349151791_Perceived_safety_in_Swedish_rural_areas.

subiective și emoționale, cât și aspecte contextuale, sociale și spațiale, dificil de cuantificat în mod unitar[140]. Astfel, în cadrul cercetărilor de specialitate s-au conturat distincții între frica specifică față de anumite tipuri de infracțiuni și o formă de anxietate generalizată, care nu este neapărat corelată cu experiența directă a victimizării, ci reflectă o percepție difuză de insecuritate socială[141].

În studiile criminologice s-a argumentat că expresia uzuală „frică de criminalitate" ar trebui, în anumite contexte, înlocuită cu sintagma „îngrijorare cu privire la victimizare", întrucât aceasta surprinde mai adecvat dimensiunea cognitiv-afectivă a fenomenului. Se subliniază faptul că indivizii pot manifesta un nivel ridicat de teamă față de anumite riscuri, chiar și atunci când percep probabilitatea reală de victimizare ca fiind redusă. Deși frica și percepția riscului nu sunt în mod necesar interdependente, este rezonabil să presupunem că anticiparea subiectivă a unei posibile victimizări contribuie, într-o anumită măsură, la generarea sentimentelor de anxietate și, implicit, la scăderea calității vieții.

Conform Sondajul național de victimizare a criminalității din 2023, realizat în SUA, rata de victimizare raportată la 1000 locuitori, în cazul infracțiunilor violente în mediul urban a fost de 29,6, în mediul suburban de 23,9 și în mediul rural de 15,3. În cazul infracțiunilor contra proprietății, rata de victimizare în mediul urban a fost de 192,3, în mediul suburban de 98,1 și în mediul rural 56,5. Acest lucru sugerează că atât riscul de infracțiuni violente cât și asupra proprietății a fost considerabil mare în zonele urbane, suburbane comparativ cu cele rurale[142].

Conform unui studiu, doar 55% dintre victimele infracțiunilor violente din anul 2015 au raportat la politie infracțiunea. Ca exemplu, infracțiunea de viol și agresiune sexuală sunt printre cele mai puțin raportate forme de victimizare. În zonele urbane, au sesizat poliția aproximativ 19% dintre victimele violurilor și agresiunilor sexuale. În mediul rural situația a fost mai dramatică, procentul raportării la poliție despre cazurile de viol și agresiune sexuală a fost doar de circa 2%[143].

În New South Wales, Australia, furturile mijloacelor de transport și jafurile au fost atribuite infracțiunilor predominant urbane. Zonele rurale au prezentat o rată a criminalității mai mare

---

[140] Farrall, S. [et al.] *Social Psychology and the Fear of Crime: Re-Examining a Speculative Model*. In: British Journal of Criminology, vol. 40, nr. 3, 2000, pp. 399-413. [citat 21.01.2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/228187245_Social_Psychology_and_the_Fear_of_Crime_ReExamining_a_Speculative_Model.

[141] LaGrange R.L., Ferraro K.F. *The Elderly's Fear of Crime: A Critical Examination of the Research*. In: Research on Aging, vol. 9, nr. 3, 1987, pp. 372–391. [citat 17.01.2022]. Disponibil: https://doi.org/10.1177/0164027587093003.

[142] Tapp, S.N., Coen, E.J., *Criminal Victimization, 2023*. In: (NCJ 309335). Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice, 2024. [citat 29.10.2024]. Disponibil: https://bjs.ojp.gov/document/cv23.pdf.

[143] Office for Victims of Crime, *Urban and rural victimization*. In: National Crime Victims' Rights Week Resource Guide: Crime and Victimization Fact Sheets 2018. U.S. Department of Justice, 2018. [citat 14.03.2025]. Disponibil: https://ovc.ojp.gov/sites/g/files/xyckuh226/files/ncvrw2018/info_flyers/fact_sheets/2018NCVRW_UrbanRural_508_QC.pdf

pentru distrugeri de bunuri intenționate, pătrunderi și intrări ilegale în domicilii, agresiuni fizice și sexuale[144].

Analizând anumite cercetări românești[145], s-a evidențiat că evoluția delictelor comise cu violență, în funcție de mediul în care acestea au fost săvârșite, denotă o tendință mai accentuată de diminuare în zonele rurale, comparativ cu mediul urban, unde se înregistrează o creștere progresivă. Conform datelor statistice, ponderea infracțiunilor violente comise în mediul urban se ridică la 62,78%, în timp ce în mediul rural aceasta este semnificativ mai redusă, situându-se la 37,1%. Aceste diferențe reflectă nu doar particularitățile sociale ale celor două medii, ci și dinamica distinctă a factorilor criminogeni. Totuși, unele cercetări au evidențiat creșterea recrudescenței crimelor violente comise în special în mediul rural, mediu considerat ca fiind mai „conservator" și mai „tradițional", comparativ cu cel urban[146]. Aceste diferențe reflectă nu doar particularitățile sociale ale celor două medii, ci și dinamica distinctă a factorilor criminogeni.

O interpretare generală a ratei criminalității în state precum Statele Unite ale Americii, Suedia și Regatul Unit, pare să susțină ipoteza conform căreia mediul urban este mai criminogen decât cel rural. Această constatare se explică, pe de o parte, prin complexitatea funcțională a orașelor, care concentrează activități economice, industriale, administrative și rezidențiale și, pe de altă parte, prin faptul că mediul urban oferă o gamă extinsă de oportunități și stimulatori care pot favoriza comiterea de infracțiuni. Astfel, orașele nu doar atrag potențiali infractori, ci și facilitează desfășurarea unor activități delincvente, datorită anonimatului, mobilității și accesului facil la resurse[147].

Această distribuție statistică este influențată, în mod evident, în cazul infracțiunilor cu violență, de includerea tâlhăriilor în această categorie. Tâlhăria are o natură juridică duală, întrucât, prin modalitatea de comitere, reprezintă atât o infracțiune împotriva persoanei (prin constrângerea fizică sau psihică a victimei), cât și o infracțiune împotriva patrimoniului. Dacă însă excludem tâlhăriile din analiza globală și luăm în considerare exclusiv infracțiunile violente îndreptate strict împotriva integrității fizice și psihice a persoanei, precum omorul, tentativa de omor, vătămarea gravă a integrității corporale, pruncuciderea și violul, se conturează o imagine diferită. Din această

---

[144] Cook, A., Fitzgerald, J. *Crime in Regional and Rural NSW in 2023*: *Trends and Patterns.* In: NSW Bureau of Crime Statistics and Research, nr. 169, 2024, pp. 18-21. [citat 11.04.2023]. Disponibil: https://bocsar.nsw.gov.au/documents/publications/bb/bb151-200/BB169-Report-Crime-in-Regional-and-Rural-NSW-2023.pdf.

[145] Banciu, D., Rădulescu, S.M., Dâmboeanu, C. *Criminalitatea comisă cu violență în comunitățile rurale*. op. cit., pp. 199-218.

[146] Banciu. D., Balica. E. *Tendințe ale criminalității violente în comunitățile rurale. Evaluare și percepție publică*. op. cit., pp. 153–176.

[147] Ceccato, V. *Rural–urban crime trends in international perspective*. In book: Rural Crime and Community Safety. 1st Edition, Routledge, 2015, pp. 65-92. [citat 10.11.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/349152038_Rural-urban_crime_trends_in_international_perspective.

perspectivă, se constată o pondere mai ridicată a acestor infracțiuni înregistrate în mediul rural, comparativ cu mediul urban, ceea ce relevă particularități criminogene distincte ale spațiului rural.

Pe de altă parte, cercetările sociologice în diverse zone și comunități rurale evidențiază o tendință îngrijorătoare de marginalizare a mediului rural, determinată în mare măsură de lipsa de interes și implicare din partea autorităților centrale. În acest context, mai mulți autori semnalează că politicile publice au ignorat constant nevoile specifice ale satelor, ceea ce a condus la un proces progresiv de declin socio-economic, uneori descris metaforic prin expresia moartea satelor românești[148], deși, conform Institutului Național de Statistică al României, aproximativ 44,2% din populația țării locuiește în mediul rural[149], repartizată în 2.862 de comune care includ, în total, circa 13.285 de sate[150]. Cu toate acestea, condițiile de trai, nivelul veniturilor, accesul la servicii și bunuri rămân, în multe dintre aceste localități, sub standardele unui trai decent, reflectând diferențe semnificative față de mediul urban și dificultăți structurale persistente.

În numeroase regiuni rurale, terenurile redobândite ca rezultat al aplicării legislației privind fondul funciar sunt fragmentate și, adesea, insuficiente pentru desfășurarea unei activități agricole rentabile. Aceste suprafețe sunt, în general, lucrate cu mijloace tehnice învechite, de către o populație îmbătrânită, slab ancorată în noile tendințe ale agriculturii moderne și reticentă față de inovație și tehnologizare. Satul românesc contemporan nu mai trăiește, veșnicia nu mai este reflectată în spațiul mioritic, cum credea Lucian Blaga[151], ci unul în care, în mod paradoxal, se înregistrează o frecvență mai ridicată a infracțiunilor comise cu violență, comparativ cu numărul acestora raportat la mediul urban.

Mediul rural și o mare parte a locuitorilor săi se confruntă cu probleme structurale persistente, printre care se numără: depopularea zonelor colinare și montane, lipsa resurselor de trai, în special în comunitățile mici și în rândul populației rome, consumul excesiv de alcool, lipsa oportunităților de angajare, izolarea geografică și socială, scăderea speranței de viață, acoperirea insuficientă cu servicii sociale esențiale (educație, sănătate, asistență socială) și absența perspectivelor reale de dezvoltare[152]. Aceste condiții contribuie la un climat general de vulnerabilitate socială și excluziune.

---

[148] Bădescu, Il. Cucu-Oancea O. *Dicționar de criminologie rurală,* op. cit. p. 73-74.
[149] Institutul Național de Statistică al României. Comunicat de presă: Populația după domiciliu la 1 ianuarie 2024 a ajuns la 21 833,2 mii persoane. [citat 11.02.2024]. Disponibil: https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/popdom1ian2024r_0.pdf.
[150] Reprezentanța permanentă a României pe lângă UE. *România, date generale*. [citat 11.01.2025]. Disponibil: https://ue.mae.ro/romania/137.
[151] Simion, E. *Satul românesc nu mai poate exista în afara istoriei*. În: Revista Academica, nr. 43. București, 2005. pp. 3-5.
[152] Mărginean, I. *Condițiile de viață ale populației din mediul rural*. op. cit., pp. 153-170.

La acestea se adaugă fenomene de corupție la nivel local, implicând uneori reprezentanți ai administrației publice, prin practici precum: atribuirea frauduloasă de terenuri, repartizarea ilegală de proprietăți agricole sau silvice, transferul locuințelor și altor bunuri din domeniul public către persoane sau grupuri de interese, deturnări de fonduri, însușirea abuzivă a bunurilor publice, fraudarea ajutoarelor sociale, încheierea de contracte preferențiale, precum și comiterea de acte de abuz în serviciu, fals, înșelăciune, luare de mită și alte infracțiuni de corupție[153]. Prin această abordare a disfuncțiilor, carențelor și provocărilor cu care se confruntă comunitățile rurale, nu urmărim să minimalizăm sau să justificăm gravitatea criminalității violente caracteristice acestor zone. Intenția este, mai degrabă, de a evidenția faptul că delincvența rurală se manifestă într-un cadru socio-comunitar specific, diferit de cel urban, atât în ceea ce privește cauzele, cât și tipologia faptelor. În mod frecvent, în mediul rural predomină infracțiunile contra persoanei, precum vătămările corporale grave, violurile și omorurile, în timp ce infracțiunile contra patrimoniului, caracteristice mediului urban, sunt în mod relativ mai puțin frecvente[154].

În concluzie, reflectând asupra unei sinteze comparative a literaturii de specialitate din diverse contexte geografice, inclusiv Federația Rusă, Regatul Unit, Statele Unite ale Americii, Australia, România și Republica Moldova, putem evidenția că deși există particularități specifice fiecărei regiuni în abordarea criminalității rurale în corelație cu criminalitatea urbană, există și o serie de constante și similarități în caracteristicile, provocările și dinamica acestor două tipuri de criminalitate.

În primul rând, literatura criminologică subliniază că mediul rural, în comparație cu cele urbane, sunt adesea percepute ca fiind mai pașnice și cu rate mai scăzute ale criminalității. Totuși, această percepție este în parte contrazisă de realitatea complexității și diversității formelor de criminalitate specifice zonelor rurale, cum ar fi criminalitatea agricolă, criminalitatea împotriva mediului și violența în familie, care sunt semnificative în toate regiunile menționate.

Un aspect comun remarcabil este influența factorilor socio-economici, geografici și culturali asupra profilului criminalității rurale. De exemplu, în Rusia și România, transformările socio-economice și de proprietate au avut un impact semnificativ asupra criminalității rurale. În SUA și Australia, vastitatea teritoriilor rurale și distanțele mari între comunități complică eforturile de intervenție ale autorităților, în timp ce în Regatul Unit, preocupările legate de criminalitatea rurală sunt strâns legate de problemele de securitate ale comunității și de furtul agricol.

---

[153] Rădulescu, S.M., Dâmboeanu, C. *Corupția în administrația publică locală*. În: Revista Română de Sociologie. nr. 5-6, 2005. pp. 511-534. [citat 11.04.2023]. Disponibil: https://arhiva.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.5-6-2005/art6-%20Sorin%20M.%20Radulescu.pdf.

[154] Frunză, A. *Aspecte comparative privind criminalitatea rurală în diferite state*. op. cit., pp. 54-59.

Analiza comparativă a relevat de asemenea că, în ciuda diferențelor de context, există o nevoie universală de abordări și strategii de prevenire specifice, care să reflecte vulnerabilitățile și nevoile particulare ale comunităților rurale. De exemplu, în Republica Moldova și România, consolidarea legăturilor comunitare și abordările bazate pe comunitate sunt esențiale pentru prevenirea criminalității rurale. Pe de altă parte, în SUA și Australia, utilizarea tehnologiei și a sistemelor de supraveghere avansate este văzută ca o metodă eficace de combatere a activităților criminale în zonele izolate.

Astfel, delimitarea criminalității rurale de cea urbană nu este doar o chestiune de geografie sau demografie, ci implică diferențe profunde în termenii factorilor cauzali, tipurilor de infracțiuni predominante și strategiilor necesare de prevenire și intervenție. Reflectând asupra literaturii de specialitate din diverse țări, devine evident că o înțelegere cuprinzătoare și adaptată a criminalității rurale este esențială pentru dezvoltarea unor politici eficace și a unor practici de intervenție care să răspundă nevoilor specifice ale acestor comunități.

2.3 Indici cantitativi și calitativi privind criminalitatea în mediul rural

Criminalitatea în mediul rural, este identificată în criminologie ca o manifestare socială cu caracter endemic, similară cu alte tipuri de criminalitate, fiind descrisă printr-un complex de parametri sau indicatori cantitativi și calitativi. Această caracterizare este fundamentală pentru domeniul criminologic, oferind o bază empirică pentru analiza profundă a fenomenului infracțional în mediul rural.

Conform doctrinei criminologice, indicatorii criminalității sunt concepuți să „reflecte aspectele cantitative și calitative ale fenomenului investigat”[155]. Acest dualism metodologic permite o perspectivă amplă asupra criminalității rurale, facilitând înțelegerea atât a magnitudinii și evoluției sale temporale (caracteristicile cantitative), cât și a naturii și specificațiilor sale intrinseci (caracteristicile calitative).

Caracteristicile cantitative, cum ar fi nivelul criminalității, care măsoară frecvența infracțiunilor într-o anumită zonă și perioadă, și dinamica criminalității, care analizează variațiile acestei frecvențe de-a lungul timpului, oferă date esențiale pentru cuantificarea fenomenului infracțional rural. Aceste măsurători sunt fundamentale pentru stabilirea ratelor criminalității și pentru identificarea tendințelor de fluctuație ale acesteia.

Pe de altă parte, caracteristicile calitative, precum structura criminalității, care dezvăluie compoziția și tipologia infracțiunilor predominante în cadrul criminalității rurale și caracterul

[155] Larii, Iu. *Criminologie,* Ediție revizuită și adăugită. op. cit., p. 84.

criminalității, care se concentrează pe particularitățile specifice ale infracțiunilor, inclusiv motivațiile și contextele acestora, sunt vitale pentru decodarea complexității fenomenului infracțional. Aceste aspecte calitative permit criminologilor să exploreze în profunzime motivele și consecințele criminalității, oferind o înțelegere nuanțată a factorilor care contribuie la perpetuarea acestui fenomen în mediul rural.

Analizând literatura de specialitate[156] identificăm un indicator specific criminalității rurale – geografia criminalității. Prin urmare, geografia criminalității presupune „răspândirea criminalității în anumite regiuni ale statului”[157]. Astfel, printr-o abordare ce integrează atât dimensiunile cantitative, cât și pe cele calitative ale criminalității rurale, criminologia urmărește să ofere o imagine exhaustivă și detaliată a acestui fenomen social complex, contribuind la elaborarea de politici și strategii eficiente de prevenire și combatere a criminalității în zonele rurale. Această metodologie complexă subliniază necesitatea unei abordări multidisciplinare și a unui efort concertat pentru a adresa în mod eficient provocările pe care le prezintă criminalitatea rurală.

Nivelul criminalității rurale. Configurația fenomenului infracțional în mediul rural, adesea denumită în terminologia criminologică avansată ca „profilul criminalității rurale”, reflectă o analiză holistică și multidimensională a crimelor într-un context rural la un moment dat, luând în considerare variabile cum ar fi intensitatea, structura, natura specifică și evoluția infracționalității.

Coeficientul de criminalitate rurală se distinge ca un indicator criminologic obiectiv, esențial pentru evaluarea și compararea eficientă a nivelurilor de criminalitate între diferite contexte rurale, având o valoare incontestabilă în diagnoza situației de securitate și în orientarea politicilor de prevenire și combatere a criminalității.

Pe cale de consecință, în contextul analizei statistice a criminalității rurale în baza informațiilor oficiale[158] oferite de către DGI și EO a MAI al RM stabilim că în perioada anilor 2017-2024 pe teritoriul Republicii Moldova, în mediul rural, au fost săvârșite: în anul 2017 – 13066 de infracțiuni, în 2018 – 11654, în 2019 – 11332, în 2020 – 10576, în 2021 – 10635, în 2022 – 9278 în 2023 – 8868 și în 2024 – 9559 (vezi diagrama 3.1).

Analizând nivelul criminalității rurale în raport cu criminalitatea urbană s-a stabilit că:

- în anul 2017 criminalitatea rurală a constituit 37,08% iar cea urbană 69,92%;
- în anul 2018 – criminalitatea rurală 36,76%, criminalitatea urbană 63,24%;

[156] Bîrgău, M. *Criminologie: Curs universitar*, Ediția a 2-a revizuită și completată. op. cit., p. 59.
[157] Ibidem, p. 63.
[158] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

- în anul 2019 – criminalitatea rurală 36,24%, criminalitatea urbană 59,33%;
- în anul 2020 – criminalitatea rurală 40,67%, criminalitatea urbană 59,33%;
- în anul 2021 – criminalitatea rurală 39,67%, criminalitatea urbană 60,33%;
- în anul 2022 – criminalitatea rurală 38,39%, criminalitatea urbană 61,61%;
- în anul 2023 – criminalitatea rurală 36,91%, criminalitatea urbană 63,09%;
- în anul 2024 – criminalitatea rurală 38,85%, criminalitatea urbană 62,82%.

Astfel, analizând detaliat informația pentru perioada 2017-2024, stabilim că în Republica Moldova raportul mediul dintre criminalitatea rurală și cea urbană este de 38,07% – 61,93%.

Analiza criminalității rurale include și valorile absolute, adică numărul explicit al infracțiunilor și al infractorilor identificați. Aceste valori furnizează o imagine cantitativă directă a fenomenului infracțional într-o anumită zonă rurală și intervalul temporal în care acest fenomen se manifestă. În perioada de referință s-a proliferat următoarea situație:

- în anul 2017 au fost înregistrați 6377 de infractori (5969 gen masculin/408 gen feminin);
- în anul 2018 – 5659 (5303 gen masculin, 356 gen feminin);
- în anul 2019 – 5291 (4908 gen masculin, 334 gen feminin);
- în anul 2020 – 5930 (5547 gen masculin, 383 gen feminin);
- în anul 2021 – 6617 (6172 gen masculin, 445 gen feminin);
- în anul 2022 – 5225 (4882 gen masculin, 343 gen feminin);
- în anul 2023 – 4597 (4240 gen masculin, 357 gen feminin);
- în anul 2024 – 4636 (4351 gen masculin, 285 gen feminin)[159] (vezi diagrama 3.5).

Calculând **nivelul criminalității rurale** raportat la 10000 de locuitori s-a relevat: în anul 2017 acest nivel a fost de 36,8; în 2018 – 32,82; în 2019 – 31,91; în 2020 – 29,78; în 2021 – 29,95; în 2022 – 28,36; în 2023 – 24,97 și în 2024 – 26,92.

În același context, valorile absolute ne-a permis să stabilim coeficientul criminalității rurale per fiecare unitate administrativ-teritorială din Republica Moldova, raportată la 10000 de locuitori:

- în anul 2017: Criuleni 93,07; Cantemir 72,33; Ialoveni 72,02; Dubăsari 69,12; Ștefan-Vodă 67,81; Telenești 55,91; Anenii Noi 55,16; Dondușeni 55,06; Florești 52,72; Hîncești 51,63; Drochia 50,92; Rezina 50,89; Rîșcani 49,04; Orhei 48,16; Călărași 48,06; Nisporeni 46,48; Căușeni 46,12; Leova 46,1; Cahul 45,7; Briceni 44,61; Strășeni 44,59; Cimișlia 43,62; UTA Găgăuzia 42,98; Ocnița 42,06; Sîngerei 40; Edineț 39,48; Soroca 37; Fălești 34,87; Șoldănești

[159] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

34,7; Basarabeasca 34,63; Glodeni 33,9; Ungheni 33,22; Taraclia 24,65; mun. Bălți 0,46; mun. Chișinău 0,38 (vezi figura 6.1);

- în anul 2018: Cantemir 74,6; Criuleni 68,75; Ialoveni 65,42; Dondușeni 55,76; Ștefan-Vodă 55,7; Florești 49,15; Anenii Noi 48,92; Telenești 48,82; Cahul 47,47; Cimișlia 44,8; Nisporeni 44,8; Drochia 44,24; Rîșcani 44; Dubăsari 43,91; Căușeni 43,24; Orhei 42,23; Rezina 41,58; Strășeni 41,23; Hîncești 41,02; UTA Găgăuzia 39,27; Leova 39,05; Călărași 37,98; Soroca 37,7; Basarabeasca 35,34; Sîngerei 34,78; Briceni 33,56; Edineț 33,37; Fălești 31,58; Ocnița 31,21; Taraclia 31,11; Ungheni 29,63; Glodeni 28,67; Șoldănești 24,34; mun. Chișinău 0,68; mun. Bălți 0,4 (vezi figura 6.2);

- în anul 2019: Cantemir 77,83; Criuleni 74,86; Ialoveni 59,11; Ștefan-Vodă 59,54; Dondușeni 57,65; Florești 50,87; Șoldănești 49,88; Telenești 48,4; Drochia 48,16; Cimișlia 47,82; Dubăsari 45,33; Anenii Noi 44,84; Rîșcani 42,96;Nisporeni 42,81; Hîncești 41,52; Cahul 40,96; Leova 39,62; Strășeni 38.85; Căușeni 38,8; Orhei 37,9; Călărași 36,43; Edineț 35,12; Glodeni 34,74; Briceni 34,53; Fălești 33,99; Sîngerei 33,91; Soroca 32,1; UTA Găgăuzia 30,53; Ungheni 29,63; Rezina 29,5; Ocnița 28,41; Taraclia 27,19; Basarabeasca 24,73; mun. Chișinău 0,67; mun. Bălți 0,26 (vezi figura 6.3);

- în anul 2020: Cantemir 61,33; Criuleni 60,33; Ștefan-Vodă 56,13; Ialoveni 52,12; Anenii Noi 44,72; Telenești 44,65; Dondușeni 44,47; Dubăsari 43,34; Drochia 41,47; Nisporeni 43.58; Cahul 43,21; Șoldănești 41,69; Florești 40,21; Leova 39,81; Hîncești 37,84; Căușeni 36,81; Rîșcani 36,44; Briceni 36,33; Călărași 36,3; Sîngerei 35,87; Orhei 35,34; Glodeni 35,08; Cimișlia 35,07; UTAG 33,97; Strășeni 32,79; Rezina 31,88; Taraclia 31,8; Edineț 31,76; Ungheni 29,8; Ocnița 27,29; Soroca 26,1; Fălești 25,88; Basarabeasca 25,09; mun. Chișinău 0,67; mun. Bălți 0,6 (vezi figura 6.4);

- în anul 2021: Cantemir 67,48; Criuleni 52,54; Dubăsari 51,27; Ialoveni 49.06; Ștefan Vodă 48,43; Dondușeni 48,24; Drochia 47,24; Nisporeni 46,18; Anenii Noi 45,56; Hîncești 42,02; Căușeni 40,58; Florești 40,32; Cahul 39,36; Telenești 37,41; Leova 37,33; Briceni 37,15; Glodeni 36,93; Fălești 36,4; Șoldănești 36,14; Strășeni 34,42; Orhei 34,13; Edineț 34; Călărași 33,85; Rîșcani 33,19; Sîngerei 32,61; Cimișlia 31,88; Rezina 31,29; Ocnița 31,03; UTAG 27,75; Ungheni 27.07; Taraclia 26,73; Soroca 26,5; Basarabeasca 22,61; mun. Chișinău 0,85; mun. Bălți 0,79 (vezi figura 6.5);

- în anul 2022: Drochia 51,84; Ialoveni 49,95; Cantemir 47,57; Dondușeni 46,82; Criuleni 46,74; Dubăsari 43,34; Florești 42,18; Nisporeni 41,9; Ștefan Vodă 41,03; Glodeni 40,03; Căușeni 38,8; Leova 37,52; Orhei 37,1; Edineț 36,11; Hîncești 36,01; Șoldănești 34,94; Anenii Noi 34,53; Cahul 33,49; Rîșcani 31,7; Sîngerei 31,52; Fălești 31,14; Călărași 30,49; Telenești 30,32; Ocnița

29,16; Taraclia 29,03; Cimișlia 28,52; Strășeni 28,46; Ungheni 28,27; Briceni 28,18; UTAG 25,17; Rezina 23,96; Soroca 23; Basarabeasca 22,97; mun. Chișinău 0,45; mun. Bălți 0,4 (vezi figura 6.6);

- **în anul 2023**: Ialoveni 59,93; Ștefan Vodă 46,58; Drochia 44,59; Cantemir 41,91; Dondușeni 40,47; Glodeni 37,77; Taraclia 37,54; Nisporeni 37,16; Dubăsari 36,54; Orhei 35,58; Edineț 33,75; Rîșcani 32,44; Cahul 32,29; Șoldănești 32,05; Călărași 32,04; Căușeni 31,37; Criuleni 30,43; Hîncești 30,91; Telenești 30,88; Anenii Noi 30,07; Florești 28,85; Strășeni 28,79; Sîngerei 28,26; Ocnița 28,22; Leova 28; Briceni 26,8; Fălești 25,88; Ungheni 25,28; Rezina 23,96; Soroca 23; Cimișlia 22,82; Basarabeasca 21,2; UTAG 19,6; mun. Chișinău 0,45; mun. Bălți 0,26 (vezi figura 6.7);

- **în anul 2024**: Dubăsari 85,55; Rezina 71,29; Cantemir 42,07; Ștefan Vodă 41,03; Nisporeni 39,76; Dondușeni 37,65; Șoldănești 37,59; Drochia 36,98; Ialoveni 35,95; Căușeni 35,59; Leova 34,67; Criuleni 33,7; Hîncești 32,83; Strășeni 31,49; Glodeni 30,86; Cahul 30,76; Orhei 30,61; Anenii Noi 29,14; Briceni 29,01; Sîngerei 28,59; Călărași 28,55; Telenești 28,51; Rîșcani 28; Ungheni 26,64; Edineț 26,53; Florești 26,07; Ocnița 23,36; Fălești 22,92; Cimișlia 21,81; Taraclia 20,28; Soroca 20,1; UTAG 17,42; Basarabeasca 15,09; mun. Chișinău 0,57; mun. Bălți 0,4 (vezi figura 6.8).

Această abordare a facilitat identificarea zonelor cu potențial criminogen ridicat și cartografierea profilului criminalității rurale la nivel național, fapt ce va fundamenta elaborarea unor strategii preventive adaptate particularităților fiecărei regiuni rurale.

Pe un alt tărâm de idei, conceptualizarea structurii criminalității rurale se referă la analiza compozițională și a relațiilor dintre componente ale fenomenului infracțional în zonele rurale. Aceasta implică o disecție detaliată a modului în care diferitele categorii de infracțiuni se raportează și se influențează reciproc în cadrul spațiului rural. Elementele constitutive ale criminalității rurale pot include categorii distincte de infracțiuni (omoruri, agresiuni, sustrageri, acte de huliganism etc.). Corelația dintre diferite forme de activitate infracțională evidențiază un model de interdependență și interacțiune, subliniind coexistența și se influențează reciproc într-un context rural specific.

Structura criminalității rurale este elucidată prin analiza distribuției tipurilor de infracțiuni, gradului de gravitate a acestora, variabile demografice ale infractorilor (vârstă, sex), precum și categoriile de infracțiuni specificate în Partea specială a Codului penal sau alte clasificări relevante. Prelucrând datele statistice pentru anul 2024[160], relevăm următoarea situație privind

[160] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

structura criminalității, după principalele categorii de infracțiuni: contra vieții și sănătății persoanei – 4,25%; contra libertății, cinstei și demnității persoanei – 0,64%; privind viața sexuală – 4,1%; contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor – 3,94%; contra patrimoniului – 22,45%; contra familiei și minorilor – 7,57%; contra sănătății publice și convieţuirii sociale – 1,49%; de mediu – 0,15%; economice – 1%; informatice și în domeniul comunicațiilor electronice – 0,04%; în domeniu transporturilor – 23,24%; contra securității publice și a ordinii publice – 6,5%; contra justiției – 3,5%; contra bunei desfășurări a activității în sfera publică – 1,20%; contra autorităților publice – 19,67%; militare – 0,15%.

Evoluția criminalității rurale prezintă variații semnificative între diverse grupuri de infracțiuni. Această observație subliniază existența unor tendințe distincte în cadrul criminalității rurale, sugerând fluctuații ale diferitor tipuri de infracțiuni, potențiale schimbări în comportamentul infractorilor și în factorii care generează criminalitatea. Această analiză comparativă între diferitele segmente ale criminalității rurale oferă o perspectivă profundă asupra complexității și dinamicii criminalității rurale, punând bazele în elaborarea unor strategii de prevenire și combatere mai eficiente, care să țină cont de specificul local și de evoluția temporală a criminalității.

Analizând tendințele *infracțiunilor contra patrimoniului* în mediul rural în perioada anilor 2017-2024, observăm o tendință descendentă a acestui tip de infracțiuni. În anul 2017 au fost identificate un număr de 5697 de infracțiuni, iar în anii următorii tabloul statistic se configurează după cum urmează: 2018 – 4875; 2019 – 4729; 2020 – 3918; 2021 – 3605; 2022 –3138; 2023 – 2530; 2025 – 2146.

Examinarea evoluției *infracțiunilor care atentează la viața și sănătatea persoanelor* în contextul criminalității rurale dezvăluie o tendință generală de scădere a acestui tip de activități infracționale în intervalul anilor 2017-2024[161]. Concret, datele statistice indică faptul că în anul 2017 au fost documentate aproximativ 680 de astfel de infracțiuni, urmând ca în anul 2018 numărul acestora să se mențină relativ constant la 672. Observăm o diminuare semnificativă în anul 2019, când au fost raportate 611 infracțiuni, tendință care continuă în anul 2020 cu un total de 510 infracțiuni. Deși în anul 2021 se înregistrează o ușoară creștere, numărându-se 539 de cazuri, cifra scade impresionant în anul 2022, când sunt documentate doar 455 infracțiuni. În anul 2023 și 2024, sunt înregistrate 426 și respectiv 406 infracțiuni subliniind astfel o evoluție descendentă pe parcursul perioadei analizate.

[161] Ibidem.

Este important de menționat că, deși tendința generală este una descendentă, fluctuațiile anuale, cum ar fi creșterea minoră înregistrată în 2021, sugerează necesitatea unei monitorizări continue și a adaptării strategiilor de intervenție la contextul dinamic rural. Aceste observații deschid calea către investigații criminologice mai aprofundate, care să exploreze cauzele specifice ale variațiilor în rata infracțiunilor contra vieții și sănătății în mediul rural, oferind astfel date valoroase pentru elaborarea de politici publice și programe de prevenire eficiente, capabile să adreseze nevoile și provocările specifice acestor comunități.

Analiza evoluției *infracțiunilor care atentează la libertatea persoanelor* din mediul rural, pe parcursul perioadei 2017-2024, evidențiază o tendință, la fel, descendentă a numărului acestor tipuri de infracțiuni, cu fluctuații minore în ultimii ani. Concret, în anul 2017, au fost documentate aproximativ 122 de cazuri, urmate de o scădere progresivă la 110 infracțiuni în 2018 și continuând cu 96 în 2019. Anul 2020 notează o reducere elocventă, numărându-se doar 69 de infracțiuni de acest gen, în timp ce în anul 2021 sunt înregistrate 73 de infracțiuni și 2022 se observă o creștere nesemnificativă a cifrei la 78 de infracțiuni. Anul 2023 marchează, din nou, diminuarea a acestui fenomen, fiind înregistrate 59 de infracțiuni, iar în anul 2024, se înregistrează o creștere cu 3 infracțiuni față de anul precedent, fiind înregistrate 62 de cazuri.

Analiza *infracțiunilor contra familiei și minorilor* în cadrul contextului criminalității rurale din Republica Moldova dezvăluie o dinamică fluctuantă a acestui tip de infracțiuni. Datele indică inițial un număr de aproximativ 626 de cazuri raportate în 2017, urmat de o creștere treptată, atingând un vârf de 767 de infracțiuni în 2021, pentru ca apoi să se observe o scădere nesemnificativă în anul 2022, fiind în ascendență în anii 2023 și 2024. Astfel, în anul 2023 au fost înregistrate un număr de 751 de infracțiuni contra familiei sau a minorilor, iar în anul 2024 – 724 de infracțiuni de acest gen.

Explorarea *infracțiunilor care atentează la drepturile politice, de muncă și alte drepturi ale cetățenilor*, pe parcursul anilor 2017-2024 evidențiază o evoluție fluctuantă, cu o tendință generală de diminuare. Inițial, în anul 2017, s-au constatat aproximativ 454 de infracțiuni, cifra crescând ușor în 2018 la 493 de cazuri. Ulterior, numărul acestor infracțiuni a început să scadă, ajungând la 453 în 2019, pentru ca în 2020 să se înregistreze o diminuare semnificativă la 374 de cazuri. În anii 2021-2022 continuă tendința descendentă, cu 399, respectiv 379 de infracțiuni raportate, sugerând o ameliorare progresivă a respectării drepturilor politice în zonele rurale. În anul 2023 au fost documentate 329 de infracțiuni, iar anul 2024 a înregistrat o ușoară creștere față

de anul precedent, fiind raportate 377 de cazuri, înregistrându-se, totuși, o tendință generală de scădere în raport cu începutul perioadei analizate[162].

O tendință alarmantă o constituie creșterea exponențială a fenomenului de corupere electorală în anul 2024, determinată de tentativele de fraudare a alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional, fiind înregistrate 39 infracțiuni. La fel, s-a evidențiat și fenomenul de corupere electorală pasivă prevăzută de art. 47 din Codul contravențional, cu 1465 de cazuri documentate agenții constatatori[163].

O fluctuație accentuată în mediul rural o comportă *infracțiunile din domeniul transportului*. Între anul 2017 și 2019 se observă o tendință de scădere, de la aproximativ 2965 de cazuri în 2017 la 2333 în 2019. În viziunea noastră, această diminuare poate fi interpretată ca rezultat al implementării unor măsuri de securitate mai stricte și al unor campanii de conștientizare a riscurilor asociate infracțiunilor în transport. Cu toate acestea, din anul 2020 se remarcă o creștere notabilă a acestui tip de criminalitate, numărul infracțiunilor din domeniul transporturilor ajungând la 2700 în anul 2020 și continuând să crească până la 2795 de infracțiuni în anul 2021, pentru a se stabiliza apoi la 2634 de infracțiuni în anul de referință 2022. Această inversare a tendinței poate fi atribuită, parțial, perturbărilor cauzate de pandemia de COVID-19, care a afectat semnificativ sectorul transporturilor prin restricții de circulație, modificări ale comportamentului de călătorie și potențial, o atenție redusă acordată prevenirii infracțiunilor în acest domeniu, în contextul reorientării resurselor către gestionarea crizei sanitare. Anul 2023 vine cu diminuarea a acestui fenomen, fiind înregistrate 2147 infracțiuni, iar în anul 2024 se înregistrează o creștere nesemnificativă, cifra ajungând la 2222.

Analiza tendințelor *infracțiunilor îndreptate împotriva autorităților publice* în intervalul 2017-2024 dezvăluie o creștere progresivă și îngrijorătoare a acestor categorii de infracțiuni. Inițial, în 2017, numărul acestor infracțiuni a fost de aproximativ 579, menținându-se constant în 2018. Ulterior, se observă o creștere ușoară în 2019 la 583 de cazuri, urmată de o accentuare a tendinței ascensionale în 2020, când au fost înregistrate 634 de infracțiuni. Anii 2021 și 2022 marchează o escaladare semnificativă, cu 802, respectiv 960 de incidente raportate, subliniind o tensiune crescândă între cetățeni și instituțiile statului. Anul 2023 înregistrează o diminuare nesemnificativă, fiind înregistrate 927 infracțiuni, iar în anul 2024 acest fenomen urcă semnificativ, ajungând la 1881 infracțiuni.

În legătură cu crimele din domeniul autorităților publice este vădită creșterea exponențială a infracțiunilor legate de trecerea ilegală a frontierei de stat și organizarea migrației ilegale:

---

[162] Ibidem.
[163] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-84/25 din 28 februarie 2025.

- trecerea ilegală a frontierei de stat: în anul 2017 au fost înregistrate un număr de 126 infracțiuni; 2018 – 204; 2019 – 169; 2020 – 244; 2021 – 189; 2022 – 149; 2023 – 125; 2024 – 756;

- organizarea migrației ilegale: în anul 2017 au fost înregistrate un număr de 2 infracțiuni; 2018 – 3; 2019 – 4; 2020 – 10; 2021 – 3; 2022 – 268; 2023 – 303; 2024 – 583.

O tendință generală de scădere se atestă în privința *infracțiunilor contra bunei desfășurări a activității din sfera publică*. Începând cu aproximativ 153 de infracțiuni înregistrate în 2017, se observă o reducere treptată a numărului acestor infracțiuni, ajungând la 129 în 2018, 122 în 2019 și marcând o scădere semnificativă la 86 de infracțiuni în anul 2020. Această tendință descendentă continuă în 2021, cu doar 76 de infracțiuni raportate, înainte de a se stabiliza ușor la 90 în 2022. În anul 2023 acest fenomen începe să aibă o ușoară ascendență, înregistrându-se 108 infracțiuni, iar în anul 2024 – 115 infracțiuni.

Studiul evoluției *infracțiunilor contra securității publice* în perioada 2017-2024 dezvăluie o traiectorie interesantă, care începe cu un număr de aproximativ 628 de cazuri înregistrate în 2017, urmat de o ușoară creștere la 632 în 2018, menținându-se aproape constant în 2019 cu 625 de infracțiuni. Anul 2020 marchează o scădere la 565 de cazuri, tendință care continuă în 2021 cu un ușor regres la 595, pentru ca în 2022 să se observe o diminuare semnificativă până la 512 de infracțiuni. În anul 2023 numărul de infracțiuni rămâne practic neschimbat față de anul precedent, fiind raportate 530 de cazuri, iar în anul 2024 acest fenomen evoluează, înregistrându-se 622 infracțiuni. Această evoluție sugerează o dinamică fluctuantă, dar cu o tendință generală de reducere a numărului de infracțiuni contra securității publice în perioada analizată.

Un aspect destul de emblematic, este numărul de infracțiuni comise în mediul rural de grupuri criminale organizate, care a atins un record în anul 2024: în anul 2017 au fost înregistrate un număr de 25 de infracțiuni; 2018 – 17; 2019 – 31; 2020 – 28; 2021 – 27; 2022 – 35; 2023 – 85; 2024 – 466.

Importanța analizei structurii criminalității rurale rezidă în capacitatea de a dezvălui complexitatea și diversitatea manifestărilor infracționale în mediul rural, oferind perspective cruciale asupra dimensiunilor calitative ale fenomenului. O astfel de analiză contribuie la identificarea tendințelor, la anticiparea evoluțiilor viitoare și la elaborarea de strategii de prevenire și intervenție criminologică eficiente, bazate pe o înțelegere profundă a specificațiilor criminalității rurale și a dinamicii sale interne.

Natura sau caracterul criminalității rurale este definită de proporția infracțiunilor comise în mediul rural în raport cu totalul infracțiunilor înregistrate pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Fluctuațiile caracterului criminalității determinate fie de o creștere, fie de o scădere a acesteia, influențează semnificativ caracterul specific al criminalității rurale. Acest indicator nu

doar că facilitează identificarea schimbărilor în dinamica criminalității rurale, dar contribuie și la profilarea demografică și comportamentală a autorilor infracțiunilor caracteristice mediului rural. De exemplu, o transformare a profilului criminalității rurale poate fi observată prin creșterea ratei recidivei sau a proporției infractorilor minori în cadrul general al infractorilor. Astfel, caracteristicile distincte ale criminalității rurale pot fi deduse din analiza structurală și tipologică a acesteia.

Explorarea amănunțită a naturii criminalității rurale deschide calea către recunoașterea unor tendințe preocupante ce se conturează în evoluția acestui fenomen și, implicit, către formularea și aplicarea unei strategii eficiente de prevenire și de combatere a infracțiunilor. Această abordare strategică presupune nu doar intervenții punctuale, ci și o înțelegere aprofundată a factorilor socio-economici, culturali și de altă natură care contribuie la manifestările infracționale specifice mediului rural, asigurând astfel un răspuns adaptat și sustenabil la provocările identificate.

Analiza evolutivă a criminalității rurale, denumită în literatura criminologică ca *dinamica criminalității rurale*, reflectă transformările secvențiale și modificările caracteristice ale fenomenului infracțional în mediul rural, incluzând variațiile în intensitate, configurația tipologică a infracțiunilor și particularitățile comportamentale ale infractorilor rurali. Această dinamică criminologică este esențială pentru decodarea complexității și specificității criminalității în zonele rurale.

În procesul metodic de cuantificare și interpretare a dinamicii criminalității rurale, în știința criminologică se aplică predominant două tehnici statistice esențiale: metoda seriei temporale fixe (metoda bazei fixe) și metoda seriei temporale mobile (metoda bazei mobile)[164]. Metoda seriei temporale fixe angajează un proces analitic de comparare a datelor statistice ale perioadelor selectate cu un punct de referință stabil, facilitând evaluarea longitudinală a schimbărilor infracționale.

Prin urmare, supunând analizei dinamicii criminalității rurale prin metoda seriei temporale fixe, pentru perioada 2017-2024, alegând drept bază a comparării anul 2017, se stabilește că: în anul 2018 criminalitatea rurală a constituit 89,19%; în 2019 – 86,72%; în 2020 – 80,94%; în 2021 – 81,39%, în 2022 – 71%; în 2023 – 67,87 și în anul 2024 – 73,15[165]. Astfel, constatăm că tendințele dinamicii criminalității rurale, cu excepția anului 2024, sunt în descreștere în fiecare an (vezi diagrama 3.3).

[164] Bujor, V., Miron-Popa. C. *Bazele analizei statistice a criminalității*. op. cit., p. 40.
[165] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

În aceeași ordine de idei, utilizând metoda bazei mobile stabilim că: în anul 2017 au fost înregistrate 13066 de infracțiuni; în 2018 – 11654 (cu 1412 mai puține decât în anul 2017); în 2019 – 11332 (cu 332 mai puțin); în 2020 – 10576 (cu 756 mai puțin); în 2021 – 10635 (cu 59 mai mult); în 2022 – 10069 (cu 566 mai puțin), în 2023 – 8868 (cu 1201 mai puțin), în 2024 – 9559 (cu 591 mai mult)[166].

Analiza amănunțită a datelor oficiale relevă o traiectorie descendentă a criminalității rurale, evidențiind o reducere consecventă a frecvenței infracțiunilor în aceste comunități. Această tendință de scădere a activității infracționale rurale, deși este o evoluție pozitivă, necesită o interpretare prudentă și înțelegerea factorilor care au contribuit semnificativ la această dinamică. În acest context, identificăm două variabile principale care au influențat direct profilul criminalității rurale în perioada recentă: impactul pandemiei de COVID-19, împreună cu restricțiile asociate impuse pentru gestionarea crizei sanitare și transformările demografice profunde prin care trece Republica Moldova, în special migrația populației tinere.

În literatura de specialitate a apărut ideea că „fără vreo explicație cel puțin logică descoperim că presupusa creștere a criminalității se identifică prin viceversa, adică o scădere a gradului de infracționalitate”[167]. De fapt, pandemia de COVID-19 și măsurile de restricție asociate au avut un efect imediat și palpabil asupra criminalității rurale. Închiderea temporară a activităților economice, limitările impuse mobilității, precum și perioadele de carantină și izolare au redus semnificativ oportunitățile pentru comiterea anumitor tipuri de infracțiuni. De asemenea, aceste restricții au modificat comportamentul social și au intensificat supravegherea comunitară, contribuind la diminuarea infracționalității.

Implementarea măsurilor de restricție în timpul pandemiei de COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra diverselor aspecte ale vieții sociale, inclusiv asupra modelului infracționalității. În contextul mediului rural, se observă că aceste restricții au contribuit la o scădere notabilă a criminalității patrimoniale, un fenomen care merită analizat din perspectiva criminologică pentru a înțelege mecanismele prin care pandemia a influențat comportamentul infracțional.

În primul rând, restricțiile de circulație și izolarea la domiciliu impuse pentru a limita răspândirea virusului au redus oportunitățile pentru comiterea anumitor tipuri de infracțiuni, în special cele legate de furturi și jafuri. Prin limitarea mobilității persoanelor, potențialii infractori au întâmpinat dificultăți în identificarea și exploatarea țintelor vulnerabile, ceea ce a condus la o diminuare a infracțiunilor contra patrimoniului.

---

[166] Ibidem.
[167] Pop, O. *Criminalitatea în perioada pandemiei „coronavirus”*. op. cit., pp. 18-26.

De asemenea, prezența sporită în domiciliu a locuitorilor din zonele rurale pe parcursul perioadelor de carantină a crescut supravegherea naturală asupra proprietăților, descurajând tentativele de intrare neautorizată sau de furt. Acest efect de „ochi și urechi” adiționali a consolidat securitatea comunitară, contribuind astfel la reducerea infracțiunilor patrimoniale.

Pe lângă aceste aspecte, măsurile de restricție au favorizat și o coeziune comunitară mai puternică, cu vecini mai atenți la activitățile suspecte și mai dispuși să colaboreze pentru protecția reciprocă. Solidaritatea și suportul mutual între membrii comunității rurale au jucat un rol esențial în prevenirea infracțiunilor și în promovarea unui mediu sigur.

Totodată, pandemia a accelerat adoptarea tehnologiilor de supraveghere digitală și a sistemelor de alarmă, multe gospodării rurale investind în măsuri de securitate îmbunătățite pentru a-și proteja proprietățile în contextul restricțiilor și al incertitudinilor legate de pandemie.

În concluzie, măsurile de restricție impuse de pandemie au avut un efect paradoxal de diminuare a criminalității patrimoniale în mediul rural, prin limitarea oportunităților infracționale, intensificarea supravegherii naturale, consolidarea legăturilor comunitare și adoptarea pe scară largă a soluțiilor tehnologice de securitate. Această dinamică oferă o perspectivă valoroasă pentru strategiile de prevenire a criminalității, subliniind importanța coeziunii sociale și a inovațiilor tehnologice în menținerea siguranței comunităților rurale.

Pe de altă parte, procesele demografice, în special migrația internă către centrele urbane și migrația externă în căutarea de oportunități de muncă, au remodelat structura populației rurale. Biroul național de statistică al Republicii Moldova[168] ne oferă informația despre acei emigranți din mediul rural, persoane care emigrează în străinătate pentru o perioada de cel puțin 12 luni, după cum urmează:

- ✓ în anul 2017 au emigrat 95496 de persoane, ambele sexe;
- ✓ în anul 2018 – 96484;
- ✓ în anul 2019 – 92856;
- ✓ în anul 2020 – 45103;
- ✓ în anul 2021 – 71652;
- ✓ în anul 2022 – 147944;
- ✓ în anul 2023 – 81358;
- ✓ în anul 2024 – datele lipsesc.

[168] Populația și procesele demografice în Republica Moldova. [citat 24.05.2025]. Disponibil: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice__POP070/POP071000.px/table/tableViewLayout2/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774.

Plecarea segmentului tânăr și activ din comunitățile rurale nu doar că schimbă dinamica socio-economică a acestor zone, dar influențează direct rata criminalității, având în vedere că grupurile de vârstă mai tinere sunt adesea mai susceptibile la implicare în activități infracționale. Reducerea numărului potențialilor infractori și a victimelor posibile, împreună cu schimbările în structura socială și economică a mediului rural, contribuie la scăderea criminalității în aceste zone.

Totodată, migrația tinerilor adesea diminuează numărul potențialilor infractori, dar și pe cel al victimelor posibile, ceea ce poate duce la o scădere a infracțiunilor specifice, cum ar fi vandalismul, furturile sau alte infracțiuni legate de un comportament impulsiv sau de grup. Această schimbare în compoziția populației influențează direct profilul și volumul activităților infracționale în comunitățile rurale.

Pe lângă aceste efecte directe, migrația tinerilor poate avea și un impact indirect asupra criminalității rurale prin schimbări în structura economică și socială a comunităților rurale. Migrația pentru căutarea unor oportunități de muncă reduce presiunea economică și poate contribui la scăderea criminalității legate de sărăcie sau nevoie. În același timp, remitențele trimise de emigranți familiilor lor din mediul rural pot îmbunătăți condițiile economice și pot reduce predispoziția pentru comiterea unor infracțiuni economice.

Cu toate acestea, este important de menționat că migrația tinerilor poate avea și consecințe negative asupra comunităților rurale, inclusiv slăbirea coeziunii sociale și a rețelelor de suport, care sunt esențiale pentru prevenirea criminalității. Prin urmare, în timp ce migrația tinerilor poate contribui la o scădere a criminalității rurale prin mecanismele descrise, este esențială o abordare echilibrată care să ia în considerare atât avantajele, cât și potențialele dezavantaje ale acestui proces demografic.

În concluzie, dinamica scăzută a criminalității rurale în contextul migrației populației tinere reflectă interacțiunea complexă dintre factorii demografici, socio-economici și culturali. Înțelegerea acestor tendințe necesită o analiză multidisciplinară și o abordare integrată în politica de prevenire și combatere a criminalității în zonele rurale.

Astfel, scăderea criminalității rurale în contextul pandemiei de COVID-19 și al transformărilor demografice subliniază interacțiunea dintre factorii exogeni și endogeni în modelarea dinamicii criminalității. Aceste observații necesită o atenție sporită din partea autorităților și a cercetătorilor pentru a dezvolta strategii de prevenire și combatere a criminalității adaptate noilor realități sociale și economice, asigurând astfel siguranța și bunăstarea comunităților rurale într-o lume în continuă schimbare.

Alternativ, metoda seriei temporale mobile, sau metoda lanțului, adoptă o abordare comparativă secvențială, analizând datele unui an în raport cu datele anului imediat anterior,

permițând astfel o cercetare din perspectivă evolutivă continuă asupra fenomenului criminalității rurale.

Prin elucidarea dinamicii criminalității rurale, cercetarea criminologiei rurale urmărește să identifice modele emergente și tendințe prevalente, să elaboreze proiecții criminologice privind traiectoria viitoare a criminalității în mediul rural și să formuleze strategii precise și eficiente de prevenire și combatere. Această perspectivă strategică implică nu doar anticiparea și abordarea amenințărilor infracționale specifice zonelor rurale, ci și adaptarea măsurilor de intervenție la contextul socio-cultural și economic specific ruralității. Astfel, înțelegerea aprofundată a dinamicii criminalității rurale constituie un fundament crucial pentru dezvoltarea politicilor de securitate publică și pentru consolidarea eforturilor comunitare și instituționale de eradicare a fenomenelor infracționale în zonele rurale.

Geografia criminalității rurale reprezintă studiul specializat al distribuției spațiale și al caracteristicilor geografice specifice care influențează manifestarea și dinamica infracțiunilor în zonele rurale. Această ramură a criminologiei se concentrează pe „analiza modului în care particularitățile mediului rural, cum ar fi izolarea geografică, densitatea scăzută a populației, structura economică și socială specifică, precum și accesul limitat la serviciile de securitate și justiție, contribuie la tiparele unice ale criminalității rurale”[169].

Geografia criminalității rurale utilizează metode de analiză spațială și tehnici de cartografiere pentru a identifica zonele din mediul rural cu rate ridicate de criminalitate, pentru a examina traseele și modelele de deplasare ale infractorilor în aceste contexte și pentru a evalua impactul factorilor geografici asupra tipurilor și frecvenței infracțiunilor. Concomitent, se ocupă cu investigarea relației dintre caracteristicile peisajului rural și oportunitățile de comitere a infracțiunilor, precum și cu strategiile de prevenire și intervenție adaptate la specificațiile geografice și sociale ale zonelor rurale.

Așa cum a fost menționat anterior, analiza aprofundată a datelor criminologice colectate ne-a permis să evidențiem ratele specifice ale criminalității rurale, arătând variații considerabile în distribuția geografică a acestei fenomenologii criminale. Această metodologie de cercetare criminologică detaliată ne-a facilitat distingerea regiunilor cu un nivel înalt de potențial criminogen, permițându-ne, de fapt, să cartografiem profilul criminalității rurale la nivelul întregii țări. Identificarea acestor zone cu risc criminogen ridicat poate contribui esențial la elaborarea unor strategii personalizate de prevenire și intervenție, ajustate la particularitățile fiecărei zone rurale. Această abordare avansată în domeniul criminologiei constituie o piatră de temelie pentru

[169] Bujor, V., Miron-Popa, C. *Bazele analizei statistice a criminalității*. op. cit., p. 38.

dezvoltarea unor politici de prevenție mai eficiente, orientând măsurile de interdicție și prevenire spre cele mai vulnerabile regiuni.

În primul rând, ne-am propus să analizăm geografia criminalității rurale din Republica Moldova, divizată în trei regiuni (Nord, Centru și Sud), unde:

- *Regiunea Nord* include localitățile: Bălți, Briceni, Ocnița, Edineț, Dondușeni, Soroca, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Florești Sîngerei și Fălești;
- *Regiunea Centru* include: Chișinău, Șoldănești, Rezina, Telenești, Ungheni, Călărași, Orhei, Nisporeni, Strășeni, Criuleni, Hîncești, Ialoveni, Anenii Noi și Dubăsari;
- *Regiunea Sud* include: Căușeni, Cimișlia, Leova, Ștefan-Vodă, Basarabeasca, Cantemir, Comrat, Taraclia, Ceadîr-Lunga, Cahul, Vulcănești și UTA Găgăuzia.

Prin urmare, în baza datelor colectate[170] despre criminalitatea rurală din Republica Moldova, pentru perioada 2017-2024, stabilim următoarea configurare a situației criminologice:

– în 2017, Nord – 3591 de infracțiuni, Centru – 5650, Sud – 3265 (vezi figura 4.1);
– în 2018, Nord – 3181, Centru – 4784, Sud – 3170 (vezi figura 4.2);
– în 2019, Nord – 3229, Centru - 4682, Sud – 2902 (vezi figura 4.3);
– în 2020, Nord – 2850, Centru – 4351, Sud – 2784 (vezi figura 4.4);
– în 2021, Nord – 3023, Centru – 4220, Sud – 2601 (vezi figura 4.5);
– în 2022, Nord – 2926, Centru – 3811, Sud – 2289 (vezi figura 4.6);
– în 2023, Nord – 2579, Centru – 3370, Sud – 2011 (vezi figura 4.7);
– în 2024, Nord – 2305, Centru – 3785, Sud – 2022 (vezi figura 4.8).

Examinarea detaliată a datelor criminologice din intervalul anilor 2017-2024 ne conduce la constatarea că regiunea centrală a țării a înregistrat cea mai înaltă rată a criminalității, comparativ cu regiunile sudică și nordică. Regiunea nordică se distinge printr-o rată medie de criminalitate, în timp ce regiunea sudică manifestă cel mai scăzut nivel de incidență criminală. Această distribuție geografică a criminalității rurale sugerează o variabilitate regională specifică în ceea ce privește dinamica criminalității, necesitând abordări diferențiate în strategiile de prevenire și combatere a fenomenului criminal.

În al doilea rând, a fost analizată geografia criminalității rurale din Republica Moldova, pentru aceiași perioadă, 2017-2024, în baza cartografierii profilului criminalității rurale la nivelul întregii țări, repartizată pe regiuni rurale administrativ-teritoriale divizând infracțiunile în mai multe categorii, după cum urmează:

[170] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

- în anul 2017: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender și Basarabeasca); 101 – 200 infracțiuni (Șoldănești și Taraclia); 201 – 300 infracțiuni (Ocnița, Dondușeni, Glodeni, Dubăsari, Cimișlia și Leova); 301 – 400 infracțiuni (Briceni, Edineț, Rîșcani, Soroca, Sîngerei, Fălești, Nisporeni, Ungheni și Călărași); 401 – 500 infracțiuni (Drochia, Florești, Telenești, Strășeni, Anenii Noi, Căușeni, Ștefan Vodă și Cantemir); 501 – 600 infracțiuni (Cahul); 601 – 700 infracțiuni (Orhei, Criuleni, Hîncești și UTA Găgăuzia); 701 – și mai multe infracțiuni (Ialoveni) (vezi figura 5.1);

- în anul 2018: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender și Basarabeasca); 101 – 200 infracțiuni (Șoldănești, Taraclia, Dubăsari, Glodeni și Ocnița); 201 – 300 infracțiuni (Briceni, Edineț, Dondușeni, Rîșcani, Fălești, Rezina, Călărași, Nisporeni, Cimișlia, și Leova); 301 – 400 infracțiuni (Drochia, Soroca, Sîngerei, Telenești, Ungheni, Strășeni, Căușeni și Ștefan Vodă); 401 – 500 infracțiuni (Florești, Hîncești, Anenii Noi și Cantemir); 501 – 600 infracțiuni (Orhei, Criuleni, UTA Găgăuzia și Cahul); 601 – 700 infracțiuni (Ialoveni); 701 – și mai multe infracțiuni (nu sunt) (vezi figura 5.2);

- în anul 2019: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender și Basarabeasca); 101 – 200 infracțiuni (Ocnița, Rezina, Dubăsari și Taraclia); 201 – 300 infracțiuni (Briceni, Edineț, Dondușeni, Rîșcani, Glodeni, Șoldănești, Călărași, Nisporeni, Leova și Cimișlia); 301 – 400 infracțiuni (Soroca, Fălești, Sîngerei, Telenești, Ungheni, Strășeni, Anenii Noi și Căușeni); 401 – 500 infracțiuni (Drochia, Florești, Orhei, Hîncești, Ștefan Vodă, Cantemir și UTA Găgăuzia); 501 – 600 infracțiuni (Criuleni, Ialoveni și Cahul); 600 – 700 infracțiuni (nu sunt); 700 – și mai multe infracțiuni (nu sunt) (vezi figura 5.3);

- în anul 2020: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender și Basarabeasca); 101 – 200 infracțiuni (Ocnița, Dondușeni, Șoldănești, Rezina, Dubăsari și Taraclia); 201 – 300 infracțiuni (Briceni, Edineț, Rîșcani, Glodeni, Soroca, Fălești, Călărași, Nisporeni, Leova și Cimișlia); 301 – 400 infracțiuni (Drochia, Florești, Telenești, Sîngerei, Ungheni, Anenii Noi, Strășeni, Căușeni, Ștefan Vodă și Cantemir); 401 – 500 infracțiuni (Orhei, Criuleni și Hîncești); 501 – 600 infracțiuni (Ialoveni, UTA Găgăuzia și Cahul); 601 – 700 infracțiuni (nu sunt); 701 – și mai multe infracțiuni (nu sunt) (vezi figura 5.4);

- în anul 2021: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender și Basarabeasca); 101 – 200 infracțiuni (Ocnița, Șoldănești, Rezina, Dubăsari, Cimișlia, Leova și Taraclia); 201 – 300 infracțiuni (Briceni, Edineț, Dondușeni, Soroca, Rîșcani, Glodeni, Sîngerei, Telenești și Călărași); 301 – 400 infracțiuni (Florești, Fălești, Ungheni, Nisporeni, Strășeni, Criuleni, Anenii Noi, Căușeni și Ștefan Vodă); 401 – 500 infracțiuni (Drochia, Orhei, Ialoveni, Cantemir, UTA

Găgăuzia și Cahul); 501 – 600 infracțiuni (Hîncești); 601 – 700 infracțiuni (nu sunt); 701 – și mai multe infracțiuni (nu sunt) (vezi figura 5.5);

- în anul 2022: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender și Basarabeasca); 101 – 200 infracțiuni (Ocnița, Dondușeni, Șoldănești, Rezina, Dubăsari, Cimișlia, Leova și Taraclia); 201 – 300 infracțiuni (Briceni, Edineț, Rîșcani, Soroca, Glodeni, Fălești, Sîngerei, Telenești, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Anenii Noi, Cantemir și Ștefan Vodă); 301 – 400 infracțiuni (Florești, Ungheni, Criuleni, Căușeni și UTA Găgăuzia); 401 – 500 infracțiuni (Drochia, Orhei, Hîncești și Cahul); 501 – 600 infracțiuni (Ialoveni); 601 – 700 infracțiuni (nu sunt); 701 – și mai multe infracțiuni (nu sunt) (vezi figura 5.6);

- în anul 2023: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender, Basarabeasca și Taraclia); 101 – 200 infracțiuni (Briceni, Ocnița, Dondușeni, Șoldănești, Rezina, Dubăsari, Leova și Cimișlia); 201 – 300 infracțiuni (Edineț, Rîșcani, Glodeni, Soroca, Florești, Fălești, Sîngerei, Telenești, Ungheni, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Criuleni, Anenii Noi, Căușeni, Cantemir și UTA Găgăuzia); 301 – 400 infracțiuni (Drochia, Hîncești, Ialoveni și Ștefan Vodă); 401 – 500 infracțiuni (Orhei și Cahul); 501 – 600 infracțiuni (nu sunt); 601 – 700 infracțiuni (nu sunt); 701 – și mai multe infracțiuni (nu sunt) (vezi figura 5.7);

- în anul 2024: 0 – 100 infracțiuni (mun. Chișinău, mun. Bălți, Bender, Basarabeasca și Taraclia); 101 – 200 infracțiuni (Dondușeni, Glodeni, Ocnița, Rîșcani, Șoldănești, Cimișlia și Leova); 201 – 300 infracțiuni (Briceni, Edineț, Fălești, Florești, Sîngerei, Soroca, Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Nisporeni, Strășeni, Telenești, Cantemir, Ștefan Vodă și UTA Găgăuzia); 301 – 400 infracțiuni (Drochia, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Orhei, Rezina, Ungheni, Cahul și Căușeni); 501 – 600 infracțiuni (nu sunt); 601 – 700 infracțiuni (nu sunt); 701 – și mai multe infracțiuni (nu sunt) (vezi figura 5.8).

Prin înțelegerea particularităților geografice și a factorilor contextuali care favorizează sau inhibă criminalitatea în zonele rurale, geografia criminalității rurale contribuie la elaborarea unor abordări mai eficiente în prevenirea și combaterea infracțiunilor în aceste zone. Aceasta implică dezvoltarea de strategii de patrulare adaptate la vastitatea și specificul teritorial rural, proiectarea de programe de prevenire a criminalității care să țină cont de structura comunităților rurale și inițierea de parteneriate între agențiile de aplicare a legii și comunitățile locale pentru a construi un răspuns unitar și eficient împotriva criminalității rurale. Astfel, geografia criminalității rurale joacă un rol crucial în îmbunătățirea securității și calității vieții în zonele rurale.

2.4 Concluzii la Capitolul 2

1. Au fost identificate trăsăturile fundamentale ale conceptului de criminalitate rurală:

criminalitatea rurală constituie un domeniu sectorial al criminologiei; criminalitatea rurală se caracterizată prin indici cantitativi și calitativi specifici; elementul teritorial al criminalității rurale formează, în ansamblu, un teritoriu rural al unei regiuni, țări, comunități regionale, continent sau întreg mapamond; din punct de vedere calitativ, criminalitatea rurală este particularizată de mediul rural ca ambianță socială specifică față de cea urbană, definită prin modul de viață, valorile și relațiile socio-culturale și economice proprii comunităților rurale; din punct de vedere al legăturii *in personam*, infracțiunile sunt comise, de regulă, de către locutori ai mediului rural, însă acestea își păstrează caracteristicile proprii și atunci când sunt comise de către persoane care nu sunt rezidenți ai mediul rural.

2. Criminalitatea rurală a fost definită ca fiind *un domeniu sectorial al criminologiei, alcătuit dintr-o totalitate de infracțiuni săvârșite în mediul rural, caracterizate prin trăsături unitare ce rezultă din habitatul social specific, determinat de domeniile de concentrare a forței de muncă, mod de viață, tradiții și relații socio-culturale comunitare specifice.*

3. Delimitarea criminalității rurale de cea urbană nu este doar o chestiune de geografie sau demografie, ci implică diferențe profunde în termenii factorilor cauzali, tipurilor de infracțiuni predominante și strategiilor speciale preventive.

4. Nivelul criminalității rurale în raport cu criminalitatea urbană îl constituie: 2017 – 37,08% și 69,92%; 2018 – 36,76% și 63,24%; 2019 – 36,24% și 59,33%; 2020 – 40,67% și 59,33%; 2021 – 39,67% și 60,33%; 2022 – 38,39% și 61,61%; 2023 – 36,91% și 63,09%; 2024 – 38,85% și 62,82%. Raportul mediul dintre criminalitatea rurală și cea urbană este de 38,1% – 61,9%.

5. Nivelul criminalității rurale raportat la 10000 de locuitori este reflectat de următoarele date: în anul 2017 coeficientul criminalității rurale a fost 36,8; în 2018 – 32,82; în 2019 – 31,91; în 2020 – 29,78; în 2021 – 29,95; în 2022 – 28,36; în 2023 – 24,97 și în 2024 – 26,92.

6. Stabilirea coeficientului criminalității rurale *per* fiecare unitate administrativ-teritorială din Republica Moldova, raportată la 10000 de locuitori, a facilitat identificarea zonelor cu potențial criminogen ridicat, ceea ce va ajuta pe viitor elaborarea unor strategii de prevenție și intervenție adaptate particularităților fiecărei regiuni rurale.

7. În anul 2024, relevăm următoarea situație privind structura criminalității, după principalele categorii de infracțiuni: contra patrimoniului – 22,45%; în domeniu transporturilor – 23,24%; contra familiei și minorilor – 7,57%; contra autorităților publice – 19,67%; contra securității publice și a ordinii publice – 6,5%; contra vieții și sănătății persoanei – 4,25%; privind viața sexuală – 4,1%; contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor – 3,94%; contra justiției – 3,50%; contra sănătății publice și conviețuirii sociale –

1,49%; contra bunei desfășurări a activității în sfera publică – 1,20%; economice – 1%; contra libertății, cinstei și demnității persoanei – 0,64%; de mediu – 0,15%; militare – 0,15%; informatice și în domeniul comunicațiilor electronice – 0,04%.

8. Pe fundalul proceselor electorale, reprezentate de alegerile prezidențiale și de referendumul republican constituțional, care s-au derulat în Republica Moldova în anul 2024, s-a accentuat fenomenul de corupere electorală, fiind înregistrate un număr de 39 infracțiuni. La fel, s-a evidențiat și fenomenul de corupere electorală pasivă prevăzută de art. 47^1 din Codul contravențional, cu 1465 de cazuri documentate de organele polițienești. De asemenea, în anul de referință s-a constat și o creștere exponențială a numărului de infracțiuni comise în mediul rural de către grupuri criminale organizate: 2017 – 25; 2018 – 17; 2019 – 31; 2020 – 28; 2021 – 27; 2022 – 35; 2023 –85; 2024 – 466.

9. În perioada de referință (anul 2017 – 2024), au crescut semnificativ numărul de infracțiuni de trecerea ilegală a frontierei de stat și organizarea migrației ilegale:

- trecerea ilegală a frontierei de stat: anul 2017 – 126 infracțiuni; 2018 – 204; 2019 – 169; 2020 – 244; 2021 – 189; 2022 – 149; 2023 – 125; 2024 – 756;

- organizarea migrației ilegale: anul 2017 – 2 infracțiuni; 2018 – 3; 2019 – 4; 2020 – 10; 2021 – 3; 2022 – 268; 2023 – 303; 2024 – 583.

10. Analiza dinamicii criminalității rurale prin metoda seriei temporale fixe, pentru perioada 2017-2024, alegând drept bază a comparării anul 2017, a stabilit: în anul 2018 criminalitatea rurală a constituit 89,19%; în 2019 – 86,72%; în 2020 – 80,94%; în 2021 – 81,39%, în 2022 – 71%; în 2023 – 67,87% și în anul 2024 – 73,15%.

11. În rezultatul utilizării bazei mobile s-a stabilit următoarea dinamică a criminalității rurale: în anul 2017 au fost înregistrate 13066 de infracțiuni; în 2018 – 11654 (cu 1412 mai puține decât în anul 2017); în 2019 – 11332 (cu 332 mai puțin); în 2020 – 10576 (cu 756 mai puțin); în 2021 – 10635 (cu 59 mai mult); în 2022 – 10069 (cu 566 mai puțin), în 2023 – 8868 (cu 1201 mai puțin), în 2024 – 9559 (cu 591 mai mult).

12. Geografia criminalității rurale, în anii de referință 2017 – 2024, prezintă date pentru a ajunge la constatarea că regiunea centrală a țării a înregistrat cea mai înaltă rată a criminalității, comparativ cu regiunile sudică și nordică. Regiunea nordică se distinge printr-o rată medie de criminalitate, în timp ce regiunea sudică manifestă cel mai scăzut nivel de incidență criminală. Această distribuție geografică a criminalității rurale sugerează o variabilitate regională specifică în ceea ce privește dinamica criminalității, necesitând abordări diferențiate în strategiile de prevenire și combatere a fenomenului criminal.

3. CARACTERISTICA CRIMINOLOGICĂ A CRIMINALITĂȚII RURALE

3.1 Factori criminogeni ai criminalității rurale

3.1.1 Aspecte generale

În cadrul studiului criminologic dedicat analizei cauzelor și condițiilor criminalității rurale, se impune o abordare multifactorială pentru a decodifica complexitatea și caracterul fenomenului infracțional în mediul rural. În contextul criminalității rurale, această analiză trebuie să contemple dinamica social-economică, culturală și ambientală care contribuie la configurația unică a criminalității în aceste zone. Factorii structurali, precum disparitățile economice, accesul restricționat la educație și resurse, împreună cu izolarea geografică și lipsa infrastructurii adecvate, se intersectează, generând un teren propice pentru manifestări infracționale specifice. De asemenea, valorile și normele sociale predominante în comunitățile rurale, inclusiv particularitățile justiției reparatorii tradiționale, pot influența atât tipologia criminalității, cât și reacțiile comunității față de infracțiuni. Pe lângă aceste aspecte, vulnerabilitatea mediului natural la infracțiunile legate de resurse, cum ar fi braconajul sau poluarea excesivă a mediului, subliniază necesitatea integrării și a perspectivei ecologice în analiza criminologică.

Studierea criminalității este importantă, deoarece urmărește identificarea factorilor care impulsionează comiterea infracțiunilor. Acești factori pot fi clasificați în diverse categorii: biologici, psihologici, sociologici, economici, juridici, politici, culturali, geografici sau demografici[171].

În general, cauzalitatea criminalității poate fi definită ca „procesul de apariție și dezvoltare a criminalității în societate”[172]. După cum subliniază Долгова А.И., „studiul criminalității și al schimbărilor acesteia reprezintă punctul de plecare al cercetării criminologice, iar între etapa de cunoaștere, evaluare și de organizare a luptei împotriva acesteia este necesară o etapă de identificare a determinării și cauzalității criminalității”[173]. Așadar, cercetătorii criminologi consideră că „o investigare complexă a cauzalității și a determinantelor la nivel individual permite o organizare a activităților de prevenire eficientă a criminalității, relevarea etapelor de criminalizare a persoanelor și elaborarea măsurilor de prevenire individuală, de corijare și de reeducare”[174].

În discursul academic criminologic, conceptualizarea cauzelor și condițiilor care stau la

[171] Ďurkovičová, J. [et al.] *Criminality in the rural areas*. op. cit., pp. 12-17.
[172] Шуклина, Е.А. *Особенности преступности в сельской местности и ее предупреждения*. op. cit., p. 63.
[173] Долгова, А.И. *Криминология*: Учебник для вузов. op. cit., p. 233.
[174] Gladchi, Gh. *Criminologie generală*. Ed. Museum, Chișinău, 2001, p. 90.

baza criminalității este subiectul unui spectru larg de interpretări și abordări teoretice. Diversitatea terminologică reflectă complexitatea și multidimensionalitatea fenomenului infracțional, subliniind diferitele niveluri de analiză și cadre explicative adoptate de criminologi. Termenii de „cauze” și „condiții” sunt adesea utilizați pentru a desemna elementele care contribuie direct, respectiv indirect, la manifestarea comportamentelor infracționale. În timp ce „cauzele”[175] sunt interpretate ca fiind factorii specifici care declanșează comportamentul infracțional, „condițiile” se referă la contextul mai larg care favorizează sau inhibă apariția acestui comportament. La condițiile criminalității trebuie să atribuim ansamblul fenomenelor care, în sine, nu pot genera criminalitate, dar servesc drept circumstanțe care favorizează apariția și existența acesteia.

Autorul Larii Iu. studiază problema cauzalității și determinantelor în criminologie prin prisma divizării clare a cauzelor și condițiilor sau a factorilor care determină criminalitatea. În opinia cercetătorului, cauze ale criminalității sunt definite drept „fenomene și procese sociale care generează și mențin existența criminalității sau provoacă creșterea sau descreșterea ei”[176] iar condițiile sau factorii sunt acele „împrejurări sau circumstanțe care favorizează săvârșirea infracțiunilor”.

Factorii nu generează în mod direct comportamente infracționale, însă pot influența condițiile favorizante ale apariției acestora. În acest sens, unii autori subliniază caracterul relativ al distincției dintre cauze și condiții ale criminalității, arătând că, în funcție de context, unul și același fenomen poate funcționa fie ca factor cauzal propriu-zis, fie ca simplă condiție favorizantă[177].

La rândul său, criminologul Gladchi Gh. nu face o divizare strictă a cauzelor și condițiilor dar le consideră drept „ansamblul factorilor care determină decizia de a săvârși infracțiunea și realizarea acesteia”[178]. În domeniul studiilor criminologice, primul pas constă în identificarea tuturor relațiilor corelative dintre criminalitate (categoria de infracțiuni) și diferite alte fenomene. În acest proces, se alătură determinantele care exercită o influență asupra criminalității. Deși această etapă este esențială, ea nu este suficientă, deoarece nu clarifică natura relației dintre factorii

---

[175] Într-o opinie se consideră că cauzele criminalității sunt contradicțiile care apar în cursul dezvoltării socio-economice a societății (Дагель, П.С., *Причины преступности в СССР и причины индивидуального поведения* // Проблемы преступности в криминологии и уголовном праве. Владивосток, 1983, p. 34). Într-o altă opinie se consideră că „motivul direct al criminalității (ca și al altor forme de comportament deviant) sunt contradicțiile dintre nevoile social formate ale oamenilor și posibilitățile social condiționate de a le satisface (Глинский, Я.И., *Проблемы причинности в криминологической науке*. В: Советское государство и право. № 8., 1986, pp. 67-69). În același context, alți criminologi sunt de părerea că „sub cauzele criminalității trebuie înțeleși factorii sociali, economici, politici, psihologici și alți factori obiectiv existenți, care generează și reproduc constant criminalitatea” (Шуклина Е. А., *Особенности преступности в сельской местности и ее предупреждения*. op. cit., p. 63).
[176] Larii, Iu. *Criminologie*. op. cit., p. 26.
[177] Ibidem.
[178] Gladchi, Gh. *Criminologie generală*. op. cit., p. 93.

identificați și criminalitate, categoria specifică de infracțiuni sau actul infracțional particular: nu se stabilește dacă aceste determinante sunt cauze directe sau doar condiții predispozante etc."[179].

Într-o abordare criminologică mai largă, factorii determinanți ai criminalității includ „atât cauza, cât şi condițiile unui fenomen". În continuarea ideii autorul menționează că termenul „determinare indică acțiunea simultană şi conjugată de cauzare şi condiționare a unui fenomen de către un ansamblu de alte fenomene. Conceptul de determinism reprezintă imaginea de ansamblu a proceselor de naștere şi existență a fenomenelor, în măsura în care ele suportă o acțiune, influență continuă din partea altor fenomene"[180].

Pe același curs de idei, se menționează că folosirea termenului de „factori care generează criminalitatea" este mai sugestivă decât cea de „cauze care generează criminalitatea". Totodată, utilizarea lor concomitentă nu poate genera confuzii asupra semnificației lor[181].

În viziunea noastră, diversitatea terminologică în literatura criminologică evidențiază nu doar pluralitatea teoretică din domeniu, ci și necesitatea unei abordări multidisciplinare și flexibile în studiul criminalității. Alegerea terminologiei reflectă nu doar preferințele conceptuale ale autorilor, ci și angajamentul lor față de anumite paradigme teoretice și metodologice în înțelegerea fenomenului criminalității.

Pe cale de consecință, în abordările referitoare la cauzalitatea sau determinantele criminalității rurale vom utiliza expresia de factori „criminogeni ai criminalității rurale". Totodată, la abordarea științifică a acestora vom lua în considerație unele premise, devenite deja dogmatice pentru știința criminologică.

În primul rând, la abordarea factorilor criminologici ai criminalității rurale, vom ține cont de clasificarea acestora în factori exogeni și factori endogeni.

Factorii exogeni se referă la influențele externe ale individului, cum ar fi contextul socio-economic, cultural și mediul înconjurător, care pot favoriza sau inhiba manifestările infracționale. Printre principalii factori exogeni pot fi menționați: condițiile socio-economice cum ar fi sărăcia, șomajul și lipsa oportunităților economice în zonele rurale, pot conduce manifestări infracționale fie ca mijloc de supraviețuire, fie ca expresie a frustrării și disperării; izolarea determinată de distanța mare față de centrele urbane și accesul limitat la servicii publice, inclusiv la justiție și asistență socială, pot contribui la accentuarea sentimentului de izolare și la dificultăți în gestionarea

---

[179] Ibidem, p. 167.

[180] Bejan, O. *Dicționar de criminologie*. Chișinău, 2004, p. 61. [citat 29.05.2023]. Disponibil: https://old.criminology.md/books/dictionar_de_criminologie.pdf.

[181] Cojocaru, R., Soroceanu, Ig. *Factori criminogeni ai infracțiunii de activitate a mercenarilor: situația Republicii Moldova și a altor state din spațiul ex-sovietic*. În: Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al Republicii Moldova, nr. 19, p. 44. [citat 3.03.2025]. Disponibil: https://www.academy.police.md/wp-content/uploads/2024/10/revista_AS_nr_19_2024-1.pdf.

conflictelor; normele și practicile culturale, inclusiv și tradițiile care promovează sau tolerează anumite forme de comportament deviant, pot influența percepția și acceptabilitatea comportamentului infracțional.

Factorii endogeni se referă la variabilele interne, specifice individului, care influențează predispoziția acestuia către comportamentul infracțional. Acești factori nu se limitează doar la trăsături de personalitate, tulburări psihologice, experiențe de viață negative, dar includ și alte caracteristici individuale care pot încuraja comportamentele deviante. Dintre cei mai importanți factori endogeni specifici criminalității rurale pot fi: *trăsăturile de personalitate,* cum ar fi impulsivitatea sau agresivitatea, care pot predispune indivizii la comportamente infracționale; *istoricul familial,* care se referă la antecedentele de violență în familie sau expunerea la abuz în copilărie pot avea un impact semnificativ asupra comportamentului ulterior al individului; *educația și socializarea deficitară,* spre exemplu, lipsa accesului la educație de calitate și la oportunități de socializare pozitivă în comunitate poate limita dezvoltarea abilităților sociale și a valorilor morale.

În cel de-al doilea rând, abordarea factorilor menționați, presupune un caracter multi-cauzal, din perspectiva căruia criminalitatea rurală este rezultatul interacțiunii complexe și dinamice dintre diferiți factori endogeni și exogeni. Aceasta implică faptul că nu există o singură cauză a comportamentului infracțional, ci mai degrabă o rețea de factori care interacționează în moduri diverse și care pot varia semnificativ de la un individ la altul și de la o comunitate la alta. O cercetare criminologică autentică trebuie să fie orientată la o analiză pluralistă a fenomenului criminalității, în cazul nostru a criminalității rurale.

3.1.2 Factorii politici și geografici

Instabilitatea politică, măsurată prin schimbări frecvente ale regimului, prin tulburări şi violențe, este percepută ca o sursă contraproductivă în dezvoltarea unui stat. La aceasta se adaugă și fenomenul corupției, care, nu de puține ori, a alimentat instabilitatea politică, majorând riscul unei schimbări de regim[182]. Procesele politice și democratice din Republica Moldova au fost și sunt puternic influențate din exterior, fapt ce alimentează instabilitate politică, capturarea statului și stagnarea cronică a dezvoltării economice și sociale.

[182] Ursu, V. *Instabilitatea social-politică, rolul clasei politice în asigurarea stabilității*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Strategia Securității Uniunii Europene în contextul Metamorfozelor Relațiilor Internaționale” din 23 aprilie 2021, pp. 252-259. [citat 21.06.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/252-259_4.pdf.

Instabilitatea politică este un factor generalizator al criminalității, care condiționează existența a mai mulți factori criminogeni: nivel scăzut de trai, șomaj, vulnerabilitatea puterii în procesul decizional; corupția în domeniul public; ineficiența politicii penale manifestată mai ales prin modificarea legilor penale și lobarea acestora în detrimentul valorilor sociale etc.[183].

În mediul rural al Republicii Moldova se poate vorbi despre săvârșirea predilectă a unor categorii de infracțiuni pe substrat politic. În primul rând, este vorba de „coruperea alegătorilor" generată, pe de o parte, de vulnerabilitatea decizională a autorităților electorale, iar, pe de o parte, de sărăcia și nivelul scăzut de trai ai locuitorilor din mediul rural, care în schimbul unor favoruri materiale devin ușor coruptibili și manipulabili. În context, corupția electorală din mediul rural este „ucigașul în serie" a proceselor democratice la nivel local, dar și la nivel central. În cel de al doilea rând, este vorba și de coruperea locuitorilor de mediul rural pentru a participa le acțiuni de protest în scopul influențărilor proceselor politice din Republica Moldova. Spre exemplu, în perioada anilor 2021-2023, remunerația pentru o zi de participare la acțiuni de acest gen era estimată în mediu la circa 400 MDL[184].

Războiul, ca instrument al politicii, este forma cea mai violentă de manifestare a conflictului social, între grupuri mari de oamenii, constituind un factor criminogen declanșator al conduitelor criminale. Războiul de agresiune care se desfășoară în Ucraina a influențat într-o anumită măsură și starea criminogenă din Republica Moldova, inclusiv din mediul rural. Mai ales s-au intensificat infracțiunile de organizare a trecerii ilegale a frontierei, acțiuni prin care se urmărește eschivarea de la mobilizare a cetățenilor Ucrainei; infracțiuni de contrabandă cu țigarete; escrocherii; trafic de persoane etc. Spre exemplu, taxele pentru trecerea ilegală a graniței dintre Ucraina și Republica Moldova în scop de eschivare de la mobilizare variază de la 3000 până la 12000 de dolari americani, în unele cazuri suma atinge și 20000 dolari americani[185]. În zonele rurale în care s-a desfășurat războiul de pe Nistru din 1992 dintre Republica Moldova și regimul separatist transnistrean, puternic susținut de Federația Rusă, a generat comiterea în masă a traficului de arme.

Mediul natural și izolarea geografică joacă un rol crucial în modelarea criminalității rurale, influențând atât direct, cât și indirect comportamentele deviante în aceste zone. Schimbările

---

[183] Cojocaru, R., Frunză, A. *Criminogenic factors of rural crime in the Republic of Moldova.* In: Cogito, vol. XVII, no. 2, 2025. ISSN 2068-6706. pp. 138-154. [citat 7.07.2025]. Disponibil: https://cogito.ucdc.ro/COGITO%20no.2__2025_BT.pdf.

[184] Sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 19 martie 2025, emisă în Dosarul nr. 1-3074/2023. [citat 21.03.2025]. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/c6062de7-1bca-4910-9acc-0e7ad6e75e06.

[185] *How much do Ukrainians pay for illegal border crossing?* [citat 24.08.2024]. Disponibil: https://visitukraine.today/blog/4272/how-much-do-ukrainians-pay-for-illegal-border-crossing?srsltid=AfmBOoqx3PS6yeXhNHiVai_mUsAufH5viylak3qnnAD_37qcMFYxO6BG&utm.

climatice și degradarea mediului pot contribui la apariția sau intensificarea conflictelor sociale, mai ales din cauza competiției pentru resurse esențiale precum apa, hrana, combustibilul și terenurile. Efectele acestor schimbări, cum ar fi inundațiile, seceta sau valurile de căldură, se resimt deja în multe zone rurale din lume. Concomitent, migrația cauzată de condițiile climatice extreme poate genera tensiuni suplimentare, mai ales atunci când noii veniți ajung în regiuni unde resursele sunt deja limitate. Astfel, variațiile climatice și presiunea asupra resurselor naturale devin factori de risc pentru stabilitatea socială. Aceste presiuni pot culmina în acte de violență și infracțiuni legate de mediu, pe măsură ce comunitățile se străduiesc să-și păstreze tradițiile și sursele de venit în fața adversităților ecologice[186].

Mediul fizic și structura geografică a zonelor rurale nu doar că definesc caracteristicile spațiului, dar și influențează configurarea socială și economică a acestor comunități. Acest lucru evidențiază necesitatea unei analize cuprinzătoare a impactului mediului în cercetările criminologice rurale pentru a înțelege și preveni eficient criminalitatea. În concluzie, recunoașterea și examinarea complexității factorilor geografici este esențială pentru elucidarea dinamicii criminalității rurale și dezvoltarea strategiilor de prevenire adaptate la specificul criminalității mediului rural.

În studiile de specialitate, se stipulează că „influența mediului geofizic asupra comportamentului uman este considerabil redusă comparativ cu impactul său asupra faunei și florei, având în vedere capacitatea umană de inovație și adaptare prin implementarea diverselor tehnologii și metode menite să contracareze și să atenueze efectele variabilităților climatice și geografice. Cu toate acestea, omul nu poate elimina în totalitate influența condițiilor geofizice, acestea având un rol incontestabil în modelarea comportamentului uman și, implicit, în dinamica criminogenă a societății”[187].

În domeniul criminologiei, se subliniază că fiziologia umană încorporează o suită complexă de mecanisme de adaptare și autoreglare, analogice cu cele întâlnite în regnul animal. Fenomenul de termoreglare, manifestat prin transpirație excesivă ca răspuns la supraîncălzire sau fenomenul „piele de găină” ca răspuns la frig, evidențiază capacitatea organismului de a menține homeostazia – un echilibru intern stabilit de Walter Bradford Cannon[188]. Această autoreglare intrinsecă, sau „înțelepciunea corpului”, subliniază dependența comportamentului uman de stările fiziologice regulate prin homeostazie[189]. Senzațiile de foame și sete ilustrează cum nevoile primare

[186] Ceccato, V., Abraham, J. *Crime and Safety in the Rural, Lessons from research*. op. cit., p. 19.
[187] Pop, T. *Curs de criminologie*, Cluj, 1928, p. 614-615.
[188] Cioclei ,V. *Manual de criminologie*, Ed. ALL Beck, București, 1998, p. 52.
[189] Liery, A. *Manuel de Psychologie generale*, Ed. Dunod, Bordas, Paris, 1990, p. 209-210.

declanșează comportamente specifice menite să restabilească echilibrul intern perturbat. Aceste mecanisme biologice nu doar că susțin supraviețuirea, dar, prin prisma criminologiei, oferă oportunități în înțelegerea unor comportamente deviante. Presiunile fiziologice extreme pot cataliza comportamente impulsiv-asertive, împingând individul spre acțiuni extreme în încercarea de a alina stări intense de disconfort sau nevoie[190].

Capacitatea umană de a se adapta la diferite medii climatice joacă un rol esențial în definirea performanței și rezistenței sale. În zonele cu temperaturi ridicate, supraviețuirea este aparent mai simplă datorită accesului mai facil la necesități precum alimentația, îmbrăcămintea și adăpostul, determinând astfel o nevoie mai scăzută de resurse. Acest context poate favoriza un comportament mai pasiv și o tendință de adaptare mai lentă la schimbările sociale și economice. În contrast, condițiile aspre din regiunile friguroase necesită o implicare activă și continuă pentru îndeplinirea nevoilor esențiale, ceea ce stimulează dezvoltarea unei atitudini de perseverență și creativitate.

Studiul impactului condițiilor climatice asupra comportamentului uman și, implicit, asupra fenomenelor criminogene, a fost inițiat de cercetătorii, precum Lombroso C., Ferri E., Guerry A.-M. și Quetelet A., care au recunoscut semnificația acestor factori în analiza comportamentului deviant.

Conform conceptelor fundamentate de Lombroso C., condițiile meteorologice extreme, fie că este vorba de temperaturi excesiv de scăzute sau ridicate, influențează comportamentul infracțional într-un mod indirect. În timp ce temperaturile extrem de scăzute pot induce un comportament mai reținut, temperaturile excesiv de ridicate pot duce la letargie. Temperatura moderată, în accepțiunea lui Lombroso C., prezintă cel mai mare potențial criminogen, stimulând activitatea neuronală într-un mod similar efectelor alcoolului, fără însă a induce stări de pasivitate totală. Această stimulare moderată a centrilor nervoși poate escalada impulsurile către comportamente deviante sau infracționale[191].

Ferri E. a adus în discuție influența factorilor fizici sau „cosmo-telurici”, incluzând clima și caracteristicile solului în contextul criminologiei. Totuși, el a criticat perspectivele care atribuie exclusiv climei un rol determinant în incidența criminalității, subliniind că nici factorii de mediu fizic, nici cei sociali nu sunt suficienți în sine pentru a genera infracțiuni. Ferri E. a argumentat că crima este rezultatul unei combinații complexe de cauze, incluzând elemente biologice, fizice și sociale, sugerând astfel că natura multidimensională a criminalității necesită o abordare holistică

[190] Feertchak, H. *Les motivations et les valeurs en psycho-sociologie*, Ed. Armand Colin, Paris 1996. p. 119.
[191] Lombroso, C. *Crime, causes et remedes*, Paris, 1898, p. 4-33.

pentru înțelegerea și abordarea sa[192].

Într-un efort de a decodifica complexitatea relației dintre condițiile meteorologice și dinamica criminalității, Quetelet A.[193] a dezvoltat conceptul avansat al „calendarului termic al criminalității", care a permis o analiză cronologică a tendințelor infracționale în raport cu variațiile climatice. Împreună cu Guerry A.-M., Quetelet A. a formulat „legea termică a criminalității", o teorie criminologică pionieră care postulează o repetitivitate constantă și regulată a infracțiunilor influențate de factori climatici și sociali, demonstrând că anumite condiții meteorologice pot avea un efect semnificativ asupra ratelor criminalității. Principalele lor observații în acest domeniu includ: „impactul direct al temperaturii asupra stării de bine psiho-emoționale, sugerând că variațiile termice pot destabiliza echilibrul emoțional și pot crește predispoziția către comportament violent; există o corelație inversă între presiunea atmosferică și incidența criminalității violente; adică, în momentele când presiunea atmosferică scade, se observă o creștere a infracțiunilor violente, sugerând că fluctuațiile de presiune pot influența comportamentul agresiv; similar, umiditatea și criminalitatea violentă prezintă o relație invers proporțională, indicând că un mediu mai umed poate fi asociat cu o scădere a activităților infracționale violente"[194].

În aceeași ordine de idei stabilim că criminalitatea rurală manifestă un caracter ciclic influențat semnificativ de schimbarea anotimpurilor, fiind o reflecție directă a modului în care condițiile meteorologice și ritmurile sezoniere afectează viața comunităților rurale. Această ciclicitate se bazează pe variații ale anotimpurilor care modelează oportunitățile și motivațiile infracționale, adaptând comportamentele deviante la contextul mediului rural. Potrivit cercetărilor realizate de către Ciobanu Ig. „omorurile și violurile se comit pe parcursul întregului an, dar mai frecvent în lunile de primăvară și vară iar fapte cu cauzarea de leziuni corporale se comit mai frecvent, odată cu coacerea poamei și fabricarea vinului, precum și-n perioada hramurilor, ce-i specific pentru Republica Moldova"[195].

Mediul natural și izolarea geografică poate avea un impact considerabil în modelarea criminalității rurale, influențând atât direct, cât și indirect comportamentele deviante în aceste zone. Comunitățile rurale, deseori marcate de densități demografice reduse și distanțe extinse între locuințe, prezintă un risc crescut de infracționalitate datorită dificultăților de supraveghere și acces limitat la servicii, creând astfel un teren propice pentru comiterea de infracțiuni fără a fi detectate.

În cadrul observațiilor noastre, am constat că izolarea localităților rurale poate submina

[192] Cioclei, V. *Manual de criminologie*. Ediția 9, revizuită și adăugită. Editura C.H. Beck, București 2021, p. 102.
[193] https://en.wikipedia.org/wiki/Adolphe_Quetelet. [citat 24.03.2023].
[194] Nistoreanu, Gh., Păun, C. *Criminologie*. Ed. Didactică și Pedagogică R.A., București, 1995, p. 180-181.
[195] Ciobanu, Ig. *Criminologie,* vol. I. Ed. Museum, Chișinău, 2003, p. 106.

eficacitatea supravegherii polițienești, amplificând oportunitățile infracționale. Acest lucru este valabil mai ales pentru Republica Moldova, în care lipsa de polițiști în mediul rural face dificilă supravegherea polițienească, ridicând gardul de vulnerabilitate a potențialelor victime și creând condiții prielnice pentru comiterea de infracțiuni. Izolarea geografică a localităților rurale generează categorii de infracțiuni specifice: cultivarea plantelor care conțin droguri, trafic de ființe umane, vânat ilegal etc. Faptele de malpraxis din zona rurală sunt determinate în mare parte de izolarea geografică, aspect care provoacă deficiențe în asigurarea serviciilor medicale de calitate. Variațiile climatice și transformările mediului, urmate de degradarea resurselor naturale, pot exacerba tensiunile legate de accesul la resurse esențiale precum apa și terenuri. Aceste presiuni pot culmina în acte de violență și infracțiuni legate de mediu, pe măsură ce comunitățile se străduiesc să-și păstreze tradițiile și sursele de venit în contextul diferitor transformări economice, care în viziunea locuitorilor nu le sunt prielnice[196].

Indicii cantitativi și indicii calitativi ai criminalității rurale pot varia în funcție de zonele geografice. Spre exemplu, în Republica Moldova, în anul 2022 se atestă o discrepanță vădită dintre numărul de infracțiuni săvârșite în regiuni din Nordul țării în raport cu Sudul țării. În unele cazuri numărul de infracțiuni săvârșite în extremitatea sudică în mediul rural (raionul Cahul) depășind de 2,1 ori numărul de infracțiuni săvârșite în extremitatea nordică (raionul Briceni).

Factorul geografic poate determina săvârșirea unor crime de un anumit gen în anumite regiuni ale țării, cum ar fi zonele de frontieră. Astfel, conform datelor oferite compania de cercetare IPSOS, volumul comerțului ilegal cu țigarete în Republica Moldova a crescut semnificativ de la 4,1%, în octombrie 2021, la 7,4%, în octombrie 2022. Rezultatele studiului au arătat și o dublare a comerțului ilicit cu produse de tutun în regiunile situate la frontiera cu Ucraina, de la 7,6% la 14,4%, afectând localitățile Briceni, Dondușeni, Căușeni. De asemenea, în aceiași perioadă, de la 4,6% la 9% a crescut comerțul ilegal la frontiera cu România, în localitățile Hîncești, Nisporeni, Ungheni, Edineț, Leova etc.[197]. Comerțul ilegal cu țigarete presupune de cele mai multe ori săvârșirea faptelor de contrabandă incriminate la art. 248 și art. 248^1 din Codul penal al Republicii Moldova, iar apropierea locuitorilor din mediul rural de zonele de frontieră le este prielnică și facilitează comiterea acestor infracțiuni.

Referitor la factorul național, concluzia care se impune din analiza datelor statistice pentru anii 2017-2024 este că majoritatea infracțiunilor în mediul rural au fost comise de cetățenii

[196] Cojocaru, R., Frunză, A. *Criminogenic factors of rural crime in the Republic of Moldova.* op. cit., pp. 138-154.
[197] IPSOS study: *Tobacco illicit trade in Republic of Moldova doubled in October 2022*. [citat 16.05.2024]. Disponibil: https://www.ipsos.com/ru-ru/ipsos-study-tobacco-illicit-trade-republic-moldova-doubled-october-2022.

moldoveni, cu o proporție de 93,9%[198]. Această tendință reflectă o dimensiune predominant internă a criminalității rurale în Republica Moldova, indicând o necesitate de a aborda factorii criminogeni specifici populației băștinașe.

În final, conchidem că factorul geografic este un factor natural care particularizează criminalitatea din mediul rural în raport cu criminalitatea din mediul urban. Bineînțeles, mediul fizic rural, cu particularitățile sale climatice și geografice, nu poate de unul singur să determine infracționalitatea, ci doar în interacțiune cu factorii socio-economici, culturali și individuali, modelând astfel specificul criminalității în aceste zone.

3.1.3 Factori economici

În domeniul criminalității rurale, factorii economici joacă un rol semnificativ în declanșarea și evoluția infracționalității. Factorii economici, precum nivelul de venit, rata șomajului și accesul la resurse, sunt adesea analizați în ceea ce privește capacitatea lor de a contribui la apariția sau intensificarea comportamentelor infracționale în mediul rural, subliniind complexitatea și multidimensionalitatea cauzelor criminalității în aceste zone[199].

Lombroso C. argumentează că atât prosperitatea, cât și lipsa resurselor, pot genera comportamente infracționale, fiecare în moduri specifice. De exemplu, în timp ce sărăcia poate împinge indivizii către infracțiuni legate de furt sau alte atacuri asupra proprietății, avuția poate facilita săvârșirea de infracțiuni împotriva moralei sau a persoanei. El concluzionează că factorul economic joacă un rol important în dinamica criminalității, însă nici sărăcia extremă, nici bogăția rapid obținută nu pot fi considerate cauze univoce ale criminalității, fiecare context economic având potențialul său distinct de a influența rata infracționalității[200].

Pop T., considerat fondatorul criminologiei românești, menționează că deși factorii economici constituie o componentă semnificativă în ansamblul cauzal al criminalității, importanța lor variază în funcție de circumstanțele specifice. Distinsul criminolog subliniază că nu există un factor criminogen absolut predominant; influența factorului economic poate oscila de la marginală la centrală, în funcție de contextul social, cultural și temporal în care se manifestă criminalitatea[201].

În comunitățile rurale, unde condițiile economice sunt adesea strâns legate de agricultură și accesul la resurse naturale, factorii economici pot deveni preponderenți în anumite perioade, determinând creșterea infracțiunilor legate de proprietate sau resurse. Totodată, specificul rural

---

[198] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[199] Cojocaru, R., Frunză, A. *Criminogenic factors of rural crime in the Republic of Moldova.* op. cit., pp. 138-154.
[200] Lombroso, C. *Crime, causes ed remedes*. op. cit., pp. 237-238.
[201] Pop, T. *Curs de criminologie*. op. cit., pp. 611-613.

poate modula influența acestor factori, în funcție de stabilitatea economică, oportunitățile de muncă și accesul la servicii sociale.

În contextul criminalității rurale, condițiile economice defavorabile, precum crizele și instabilitatea economică, sărăcia, nivelul scăzut de trai, șomajul și alți factori asemănători, pot contribui la declinul stării fizice și mentale a indivizilor, creând un teren propice pentru activități infracționale. Aceste condiții nefavorabile slăbesc rezistența psihică și fizică, epuizează, demoralizează și descurajează indivizii, diminuând barierele împotriva comportamentului deviant și stimulând tendințele negative.

În zonele rurale, aceste presiuni economice pot fi considerate ca factori predispozanți pentru tipuri specifice de criminalitate, mai ales cele legate de obținerea veniturilor ilicite. În acest caz, necesitățile materiale nesatisfăcute impulsionează încălcări de lege. Deoarece noțiunile de sărăcie și bogăție sunt relative, anume discrepanța între aspirații și mijloacele legitime de a le îndeplini, reprezintă o forță motrice semnificativă în spatele criminalității economice în mediul rural, subliniind complexitatea și necesitatea abordărilor multidimensionale pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen[202].

În acest sens, cel mai elocvent exemplu îl constituie infracțiunile de contrabandă incriminate la art. 248 și 248[1] din Codul penal al Republicii Moldova[203], care pe fundalul interacționării factorului geografic și al celui economic cel mai frecvent se comit în zone de frontieră din mediul rural. Implicările în activități de contrabandă de către locuitorii satelor sunt determinate de insatisfacțiile economice, posibilitatea de a face bani ușori, amplasarea geografică și cunoașterea locurilor prielnice, inclusiv influențarea funcționarilor vamali, care de cele mai dese ori sunt originari din zonă etc. Conform datelor oferite de compania de cercetare IPSOS ritmul de creștere al infracțiunilor de contrabandă în mediul rural este circa de 2 ori mai mare decât în mediul urban. Spre exemplu, în anul 2022 numărul infracțiunilor de contrabandă cu țigarete a crescut în mediul rural de la 5,4 % la 9,1%, iar în mediul urban de la 2,5 % la 5,4 %[204].

Sunt crime care din lipsă de motivare economică se comit mai rar în mediul urban, decât în mediul rural. Cel mai elocvent exemplu îl constituie traficul de droguri săvârșit sub forma desfacerii substanțelor stupefiante sau psihotrope. Din cauza unei „piețe de desfacere restrânse” atractivitatea de comercializare a drogurilor în mediul rural nu-și are o fundamentare economică

[202] Cojocaru, R., Frunză, A. *Criminogenic factors of rural crime in the Republic of Moldova.* op. cit., pp. 138-154.
[203] Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74.
[204] IPSOS study: Tobacco illicit trade in the Republic of Moldova doubled in October 2022. Available: https://www.ipsos.com/ru-ru/ipsos-study-tobacco-illicit-trade-republic-moldova-doubled-october-2022. [accessed: 16.05.2024].

elocventă pentru traficanți așa precum aceeași motivație există în mediul urban. Potrivit unor studii elevilor din zonele urbane li se oferă droguri la școală de 4,5 ori mai des decât celor din zonele rurale (82,6% şi, respectiv, 17,4%)[205]. Conform statisticii penale, în anul 2024, în Republica Moldova au fost documentate 923 de infracțiuni legate de circuitul ilegal de droguri în mediul urban, pe când în cel rural, cifra a fost de 143[206]. Prin urmare, traficul de droguri prin comercializare este o infracțiune cu o pondere mai mare de săvârșire în mediul urban decât în cel rural.

Totuși, studiile internaționale, concluzionează asupra unei creșteri potențiale a numărului de consumatori de droguri în mediul rural datorită aprovizionării acestora cu utilizarea rețelelor informaționale. Conexiunea la internet, în afară de beneficiile firești pe care le comportă, oferă posibilitatea unei deschideri mai mari a piețelor de desfacere a drogurilor în zonele rurale, mai ales în cele îndepărtate[207].

Traficanții de droguri însă folosesc, prioritar, iar în unele cazuri deosebit de ingenios, mediul rural pentru creșterea în condiții climaterice naturale a plantelor care conțin droguri prin: utilizarea terenurilor agricole părăsite; recrutarea deținătorilor de terenuri; utilizarea serelor clandestine și bine camuflate etc. Pe plan internațional, United Nations Office on Drugs and Crime recunoaște că „cultivarea ilegală a macului de opiu și a cocăi este direct legată de sărăcia rurală”[208].

În analiza criminologică contemporană, opera lui Seelig E.[209] ocupă o poziție centrală, evidențiind interacțiunea dintre criminalitate și mediul socio-economic. Cercetările sale subliniază o corelație strânsă între fluctuațiile fenomenelor economice, cum ar fi perioadele de prosperitate sau recesiune, rata șomajului și dinamica criminalității, în special infracțiunile contra patrimoniului. Această relație este consolidată de datele statistice, care atestă impactul condițiilor economice asupra manifestărilor criminale.

Pe lângă factorii economici, Seelig E. remarcă și rolul determinant al variabilelor psihosociale și al caracteristicilor individuale, cum ar fi vârsta, genul, apartenența etnică sau afilierea religioasă, în configurarea comportamentului infracțional. Aceste elemente evidențiază complexitatea matricei criminogene, care cuprinde atât determinantele interne (personale), cât și

---

[205] Oprea, P. [et al.] *Fenomenul drogurilor în Republica Moldova: aspecte medico-sociale*, în: Materialele Congresului III al Medicilor de Familie, Chișinău, 2012. pp. 265-269. [citat 16.05.2024]. Disponibil: https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/8865/1/Fenomenul_drogurilor_in_Republica_Moldova_aspecte_medico_sociale.pdf.

[206] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

[207] Stenbacka, S. *Chasing Moving Targets in Rural Spaces: Local Policing and Drug-Related Interventions*. In: The Professional Geographer, 2022. pp. 377-383. [citat 16.05.2024]. Disponibil: https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00330124.2021.1990089.

[208] *Alternative Development – Drug Control through Rural Development*. [citat 14.05.2024]. Disponibil: https://www.unodc.org/pdf/publications/alt-development_rural-development.pdf.

[209] Seelig, E. *Traite de criminologie*. P.U.F., Paris, 1956. pp. 195-235.

externe (de mediu).

Unul dintre proeminenții criminologi contemporani, belgianul Prins A., a subliniat că fenomenele de urbanizare, industrializare și migrația populației din zone rurale spre urbane sau între diferite centre industriale și regiuni globale sunt, în esența lor, factori intrinsec criminogeni. Din această perspectivă, se conturează teoria potrivit căreia avansul tehnico-științific și dezvoltarea industrială dețin un rol semnificativ în generarea criminalității, idee ce stă la baza teoriei zonelor infracționale.

Urbanizarea este frecvent definită ca un factor esențial al progresului economic și social, prin prisma capacității sale de a genera locuri de muncă, de a facilita accesul la oportunități superioare de educație și formare profesională, precum și de a asigura disponibilitatea unor bunuri de consum de calitate ridicată, contribuind, astfel, la îmbunătățirea nivelului general de trai[210]. De asemenea, în literatura criminologică s-a conturat concepția potrivit căreia proliferarea criminalității în epoca modernă, precum și evoluția acesteia către forme tot mai complexe și organizate, reprezintă un efect colateral al progresului social și al fenomenelor structurale care îl însoțesc. Această viziune sugerează că modernizarea, urbanizarea accelerată, mobilitatea socială și dezvoltarea tehnologică, deși benefice în esență, pot crea noi contexte favorabile manifestării infracționalității[211].

În domeniul criminologiei, procesele de industrializare și urbanizare sunt adesea examinate prin prisma dualității impactului asupra societății. Pe de o parte, ele stimulează progresul economic și dezvoltarea socială prin crearea de noi oportunități de muncă, îmbunătățirea accesului la educație și formare profesională avansată, disponibilitatea mărfurilor de consum de înaltă calitate, ceea ce contribuie la elevarea standardului de viață. Pe de altă parte, aceste procese de transformare socio-economică generează o serie de consecințe adverse, considerate factori criminogeni secundari. Spre exemplu, tranziția de la un cadru social rural, caracterizat prin relații interpersonale strânse și o recunoaștere individuală marcantă, spre un context urban impersonal, unde identitatea individuală se diluează în anonimat, poate avea repercusiuni negative asupra adaptării sociale a imigranților.

Impactul **șomajului** asupra criminalității este analizat printr-o abordare multidimensională, evidențiindu-se consecințele profunde pe care le are asupra structurii sociale și individuale. Șomajul nu doar că subminează stabilitatea financiară a individului și a familiei sale, dar are și un impact negativ semnificativ asupra coeziunii sociale și a sănătății psihologice. Din perspectiva criminologică, șomajul poate fi considerat un factor criminogen primar, având capacitatea de a

[210] Larii, Iu. [et al.] *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*. op. cit., p. 16.
[211] Giurgiu, N. *Elemente de criminologie*, Ed. Fundației „Chemarea”, Iași, 1992, pp. 64-65.

genera sau amplifica comportamentele deviante. Șomajul induce o perturbare acută a stării de bine a individului, determinând o instabilitate emoțională accentuată și erodarea sentimentului de securitate personală și financiară. Acest context de insecuritate poate cataliza apariția comportamentelor antisociale, ca răspuns la incapacitatea de a-și atinge obiectivele prin mijloace licite.

Impactul psihosocial al șomajului se manifestă prin deteriorarea coeziunii familiale și prin diminuarea autorității parentale. Scăderea statutului și influenței părintelui care se confruntă cu șomajul poate duce la disfuncționalități în dinamica familială, facilitând manifestări comportamentale deviante în rândul tinerilor.

Șomajul poate accentua tendințele spre abuzul de substanțe, inclusiv alcoolismul, prin care se poate intensifica sentimentul de alienare și ostilitate față de societate. Aceste stări pot constitui factori precipitanți ai criminalității, întrucât individul poate recurge la infracțiuni ca modalitate de exprimare a frustrării și resentimentelor sale.

Această perspectivă este susținută și de constatările autoarei Rotari O., care subliniază că „șomajul și sărăcia, foametea și mizeria au provocat exodul masiv al cetățenilor republicii peste hotarele țării în căutarea unui loc de muncă și unei surse de existență, au impus părinții și copii să-și părăsească casele, cifra ajungând la 1 milion de cetățeni”[212].

Astfel, din perspectiva criminologiei, șomajul este un factor complex, cu implicații extinse asupra structurii sociale și individuale, care necesită abordări preventive și de intervenție integrate, orientate atât spre ameliorarea efectelor sale imediate, cât și spre atenuarea riscurilor asociate comportamentului infracțional[213].

Mediul rural din Republica Moldova oferă un număr limitat de oportunități de angajare, ceea ce se reflectă într-o rată scăzută a ocupării forței de muncă în aceste zone. Integrarea profesională a populației rurale este considerabil mai dificilă decât în mediul urban, din cauza lipsei infrastructurii economice și a insuficienței investițiilor sustenabile. Majoritatea persoanelor din mediul rural activează fie în agricultură, adesea angajate neoficial, fie în sectorul public, în domenii precum educația, sănătatea, cultura sau asistența socială, agricultura deținând totuși ponderea majoritară. Această situație structurală, determină numeroși locuitori ai satelor să emigreze în căutarea unor oportunități de muncă mai stabile și mai bine remunerate în afara granițelor țării.

Acest proces migrațional explică, în mare măsură, depopularea progresivă a satelor din Republica Moldova. În prezent, populația rurală este compusă preponderent din persoane aflate la

[212] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 502.
[213] Nistoreanu, Gh., Păun, C. *Criminologie*. op. cit., p.184.

extremele vârstei: pe de o parte, tineri sub 16 ani, aflați încă în procesul de instruire, iar pe de altă parte, persoane de vârstă pensionară, rămase adesea în absența sprijinului familial direct[214].

În aceste condiții, creșterea numărului persoanelor aflate în șomaj sau fără un loc de muncă stabil contribuie la explicarea sporirii ponderii infractorilor implicați în comiterea infracțiunilor cu violență, specifice în mod particular mediului rural. Acest fenomen evidențiază relația directă dintre insecuritatea economică și potențialul criminogen al comunităților rurale aflate în situații de vulnerabilitate socială[215].

Conform unor estimări „în 2020, numărul persoanelor fără loc de muncă a scăzut la 33,1 mii, comparativ cu 46,9 mii în anul precedent. Procentual, bărbații, reprezentând 59,5% din totalul persoanelor fără loc de muncă, și locuitorii din mediul rural, 53,2%, au fost mai afectați de șomaj. Rata generală a șomajului a fost de 3,8%, marcând o reducere de 1,3 puncte procentuale față de anul anterior, când era de 5,1%. Dintre sexe, șomajul a fost mai ridicat în rândul bărbaților, 4,3%, față de femei, care au avut o rată a șomajului de 3,2%. Comparativ între zonele de reședință, în mediul urban rata șomajului a fost de 4,5%, iar în cel rural de 3,3%, evidențiind o diferență de 1,2 puncte procentuale. Grupul de vârstă 15-24 ani a înregistrat cea mai mare rată a șomajului, 10,9%, cu diferențe semnificative între sexe (12,3% pentru femei și 9,9% pentru bărbați) și între mediul urban (14,6%) și cel rural (7,0%). Pentru categoria de vârstă 15-29 ani, rata șomajului a fost de 6,2%, mai mică cu 0,8 puncte procentuale decât obiectivul de 7% stabilit de Strategia Națională privind Ocuparea Forței de Muncă pentru perioada 2017-2021”[216].

Ca urmare, se consideră că „nivelul scăzut de asigurare financiară duce la deteriorarea sănătății, descalificare, deprofesionalizare și în cele din urmă, la degradare persoanelor. În concluzie, părinții săraci generează, potențial, copii săraci”[217].

Acest fenomen a afectat în mod considerabil și Republica Moldova, unde, peste 350.000 de persoane, inclusiv muncitori calificați, funcționari publici, specialiști din diverse domenii, cadre didactice și ingineri, au fost concediați, devenind șomeri[218]. Confruntați cu lipsa oportunităților economice interne, mulți dintre aceștia au ales calea migrației externe, în încercarea de a-și asigura mijloacele necesare subzistenței.

---

[214] Nirean, E., Bujor, T. *Ocuparea forței de muncă în mediul rural al Republicii Moldova și factorii destabilizatori*. op. cit., pp. 82-90.
[215] Larii, Iu. [et al.] *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*. op. cit., p. 13.
[216] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1473 din 30.12.2016, cu privire la aprobarea Strategiei naționale privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 109-118.
[217] Римашевская, Н.М. *Бедность и маргинализация населения*. В: Социологические исследования, № 4 (240), 2004. pp. 33-43. [citat 29.10.2023]. Disponibil: https://www.elibrary.ru/item.asp?id=17677730.
[218] Timuș, A. *Factorii sociali de minimizare a situației criminogene în Republica Moldova*. În: Materialele Conferinței științifico – practice republicane din 26 februarie 1999 „Criminalitatea organizată și economia tenebroasă în Republica Moldova”, Ed. ARC, Chișinău, 1999, pp. 20-25.

Contextul de insecuritate cauzat de șomaj poate cataliza apariția comportamentelor antisociale, ca răspuns la incapacitatea individului de a-și atinge obiectivele prin mijloace licite. Comportamentele ilicite se vor manifesta nu neapărat prin comiterea de infracțiuni motivate economic, ci și prin comportamente agresive condiționate de anxietate, depresie, consum de alcool, ostilitate față de societate, alienare etc.

Analiza perioadei 2017-2024 în Republica Moldova evidențiază consecințele semnificative ale crizelor economice asupra stratificației sociale și asupra ratelor criminalității. Studiile criminologice au identificat o relație directă între intensificarea presiunilor economice, precum inflația accelerată, devalorizarea veniturilor reale, șomajul crescând și tendințele criminalității.

Această perioadă a fost caracterizată printr-o exacerbare a disparităților sociale, cu o accentuare a polarizării între diferitele straturi sociale: majoritatea populației confruntându-se cu sărăcia și un segment redus beneficiind de avuții considerabile. Această disparitate a avut un impact criminogen, stimulând fenomene de delincvență prin amplificarea factorilor de stres, frustrare și excluziune socială.

Inițiativele controversate ale autorităților publice și pierderea economiilor ale populației au contribuit la erodarea încrederii în instituțiile statului și la creșterea sentimentului de nedreptate socială, factori care pot alimenta comportamente antisociale și infracționale. Astfel, crizele economice nu numai că au afectat direct nivelul de trai, dar au și creat un mediu propice pentru dezvoltarea criminalității, în special în rândul celor mai vulnerabile segmente ale societății. Studiile privind nivelul de trai din Republica Moldova au mai scos la iveală date îngrijorătoare. „90 la sută dintre angajați spun că salariile pe care le primesc lunar nu le ajung nici pentru traiul de zi cu zi”[219].

Tranziția dificilă de la un sistem autoritar la unul democratic și de la economia planificată la cea de piață a adus Republica Moldova în fața unor provocări majore, accentuând vulnerabilitățile sociale și economice, în special în mediul rural. Schimbările abrupte au generat o instabilitate economică, caracterizată prin reducerea capacității de producție, pierderea piețelor de desfacere, blocaje financiare, creșterea șomajului și inflația, care au afectat profund nivelul de trai al populației. Aceste condiții au alimentat o creștere alarmantă a criminalității, multe dintre infracțiuni fiind motivate de sărăcie extremă și de dorința de îmbunătățire a condițiilor de viață[220].

În zonele rurale, această situație este și mai pronunțată. Cu salarii medii insuficiente pentru

[219] Reportaj realizat de portalul de știri tvrmoldova.md: *Studiile privind nivelul de trai din Republica Moldova scot la iveală date îngrijorătoare.* [citat 22.06.2023]. Disponibil: http://tvrmoldova.md/economic/studiile-privind-nivelul-de-trai-din-republica-moldova-scot-la-iveala-date-ingrijoratoare/.

[220] Stănoiu, R.M. *Criminalitatea în România: trecut, prezent, viitor în Tranziția și Criminalitatea*, Ed. Oscar Print, București, 1994, p. 20.

a acoperi nevoile de bază, multe familii trăiesc în condiții precare, în locuințe vechi și insalubre, fără perspective reale de îmbunătățire a situației lor economice. Sărăcia extremă, alături de lipsa oportunităților economice, șomajul cronic și inflația crescândă creează un teren fertil pentru delicvență și criminalitate. Situații similare de criză și tranziție, cu impact direct asupra creșterii criminalității, se regăsesc și în alte țări post-socialiste, atât în Comunitatea Statelor Independente, cât și în Europa Centrală și de Est.

Evaluarea sărăciei reprezintă un proces complex, implicând utilizarea unor metode pentru delimitarea nivelurilor de trai și a minimului necesar pentru existență. Familiile sau indivizii cu un „standard de viață sub pragul convențional al sărăciei sunt considerați săraci”[221].

Potrivit Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare[222], în anul 2021, 24,5% din populația Republicii Moldova locuiau într-o sărăcie absolută. La capitolul dat, situația este mult mai dramatică în mediul rural, unde 32,8% din populație conviețuiau la limita sărăciei, comparativ cu 11,9%, din mediul urban.

Mai multe studii selective din Republica Moldova au stabilit că aproape fiecare al patrulea cetățean trăiește în sărăcie absolută, iar rata sărăciei rurale depășind de aproape cinci ori rata sărăciei urbane[223].

Cercetătorul rus Фатеев А.Н., în rezultat al analizei infracțiunilor violente săvârșite în relațiile familiare în orașul Rostov pe Don din Federația Rusă, a ajuns la concluzia că „sărăcia, în deosebi atunci când se manifestă pe fondul unor factori secundari suplimentari, cum ar fi un nivel de cultură și educație scăzută, precum și prezența unor dependențe cum ar fi consumul abuziv de băuturi alcoolice și consumul de droguri, este unul dintre cei mai des incriminați factori responsabili în apariția și proliferația violenței în familie”[224].

În opinia cercetătorului Силласте Г.Г.[225], „violența în familie a devenit un fenomen răspândit pe larg, care afectează atât familiile cu un venit mic cât și cele foarte bogate”. În viziunea

---

[221]Stanciu, M. [et al.] *Sărăcia și alți factori de risc ce favorizează comportamentul violent în viața domestică*. În: Sociologie Românească, 2022, vol. 20, nr. 2, pp. 148-167. [citat 13.08.2023]. ISSN: 1220-5389. Disponibil: https://revistasociologieromaneasca.ro/sr/article/view/1763/1686.

[222]UNDP Moldova, 25 de țări au redus de două ori sărăcia multidimensională în decurs de 15 ani, însă 1,1 miliarde de oameni rămân săraci, în timp ce impactul pandemiei de COVID-19 nu a fost încă estimat. [citat 02.11.2023]. Disponibil: https://www.undp.org/ro/moldova/press-releases/25-de-tari-au-redus-de-doua-ori-saracia-multidimensionala-decurs-de-15-ani-insa-11-miliarde-de-oameni-raman-saraci-timp-ce.

[223] Reportaj realizat de portalul de știri tv8.md: R. Moldova este cea mai săracă țară din Europa? Date alarmante și planuri oficiale. [citat 04.11.2023]. Disponibil: https://tv8.md/ru/2022/02/10/video-r-moldova-este-cea-mai-saraca-tara-din-europa-date-alarmante-si-planuri-oficiale/211602.

[224] Фатеев, А.Н. *Домашнее насилие опыт криминологического исследования*. Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук, 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Москва, 2006, p. 166.

[225] Силласте, Г.Г. *Социальные ценности сельских учителей в условиях рыночной экономики.* В: Мониторинг общественного мнения, 2004. № 2 (70). [citat 09.11.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/sotsialnye-tsennosti-selskih-uchiteley-v-usloviyah-rynochnoy-ekonomiki/viewer.

sa, „cel mai frecvent, violența domestică se manifestă atunci când, în virtutea unor consecințe imprevizibile intervine: înrăutățirea bruscă a stării financiare în familie; pierderea locului de muncă; apariția neînțelegerilor în familie; apariția antipatiei față de copii; consumul de alcool și dependența de droguri”.

Un alt cercetător care examinează violența împotriva femeilor, Лысова А.В., susține că „factorii principali de risc care conduc la apariția violenței domestice includ: sărăcia; veniturile reduse; stresul asociat condițiilor de trai; tensiunea emoțională; distribuția inechitabilă a puterii între soț și soție” [226].

Conform opiniei medicilor de familie din Republica Moldova[227], cele mai dominante cauze ale violenței domestice sunt: starea materială în familie (38,2%); stilul de viață al bărbatului (22,5%), această cauză include educația bărbatului într-un stil violent, autoritatea bărbatului în familie, alcoolismul, gelozia (22,5%) etc.

În opinia psihologului terapeut român, Manea C.[228], „cauzele violenței domestice poartă în sine un caracter complex, care au la bază mai multe determinante, cum ar fi, probleme de sănătate mintală, conflicte interpersonale, consum abuziv de băuturi alcoolice, precum și apariția dezechilibrului puterii și controlului, care își are rădăcinile în valorile și normele culturale care promovează anumite comportamente toxice. În opinia aceluiași autor, sărăcia și lipsa accesului la resurse, sunt doar factori structurali care contribuie la apariția violenței domestice”.

Autorii Bogdan M.D. și Cordoș A.-M.[229] consideră că „există numeroși factori care contribuie la apariția violenței domestice, însă cele mai frecvente sunt neînțelegerile în familie, alcoolismul, dependența de droguri și sărăcia”.

Cercetătorii români Rus M., Opariuc C.-D. și Tasențe T.[230], în rezultatul unor studii au ajuns la concluzia că „39,39% dintre femei consideră că sărăcia reprezintă un factor al violenței

---

[226] Лысова, А.В. *Физическое насилие над женщинами в Российских семьях*. Социологические исследования № 9, 2008, pp. 121-128. [citat 09.11.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/289446043_Physical_violence_against_women_in_Russian_families.

[227] Vizitiu, D. *Opinia medicilor de familie privind violența domestică*. În: Analele științifice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testimițeanu” nr. 2 (14), 2013, p. 297. [citat 02.11.2023]. Disponibil: https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/6305/1/OPINIA_MEDICILOR_DE_FAMILIE_PRIVIND_VIOLENTA_DOMESTICA.pdf.

[228] Manea, C. *Un adevăr inconfortabil. O examinare mai atentă a violenței domestice și ce putem face pentru a o opri*. [citat 05.11.2023]. Disponibil: https://cabinetclaudiumanea.ro/violenta-domestica/#:~:text=Factorii%20structurali%2C%20cum%20ar%20fi,care%20stau%20la%20baza%20acesteia.

[229] Bogdan, M.D., Cordoș, A.M. *Tipologia violenței și măsuri de combatere prin norma de drept*. În: Culegerile de comunicări ale Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea violenței în familie” din 01-02 decembrie 2022, pp. 19-29. [citat 02.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/19-29_9.pdf.

[230] Rus, M. [et al.] *Atitudini și prejudecăți sociale față de violența domestică*. În: Culegerile de comunicări ale Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea violenței în familie” din 01-02 decembrie 2022, pp. 307-329. [citat 06.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/307-329.pdf.

domestice. Sărăcia este considerată ca fiind un factor al violenței domestice de 41.12% dintre persoanele din mediul urban, față de 36% persoane din mediul rural".

În concepția autoarei Dobă O.[231], „un lucru care este valabil în multe cazuri de violență domestică, este că agresorii folosesc controlul financiar pentru a-și exercita puterea și controlul asupra partenerului". Izolarea financiară este o tactică abuzivă prin care agresorul restricționează accesul victimei la resurse financiare sau îi limitează independența financiară.

Mai mult ca atât, agresorul se asigură că victima nu-l va părăsi din frica unei sărăcii extreme. Limitarea independenței financiare de către agresor, este o tactică des întâlnită, care este folosită pentru a menține victima într-o relația abuzivă. Prin restricționarea accesului la resurse financiare și prin impunerea unei dependențe materiale, agresorii își consolidează puterea și controlul asupra victimelor.

Această tactică este adesea legată de teama de sărăcie sau de lipsa resurselor financiare, ceea ce poate face ca victima să se simtă captivă în relația abuzivă din cauza lipsei de opțiuni sau resurse pentru a pleca și a-și construi o viață independentă. Astfel de tactici creează un mediu în care victima se simte incapabilă să-și asume autonomia financiară și să ia decizii în interesul său.

Autoarea Trăsnitu D.G. este de părerea că „cel mai important factor responsabil de apariția și sporirea violenței în familie este sărăcia". În opinia sa, „anume sărăcia determină frustrarea individului, acesta devenind incapabil de a-și satisface anumite necesități materiale". Anume frustrarea generează o energie negativă care se răsfrânge asupra vieții familiale. De regulă, multe femei victime a violenței domestice sunt dependente financiar de agresor și acestea aleg să rămână într-o relație toxică, dat fiind faptul că nu au resurse să se întrețină, nu își poate asuma o viață independentă[232].

Sărăcia, cu precădere atunci când este asociată cu factori potențiali suplimentari, precum un nivel scăzut de educație etc., și prezența unor adicții cum ar fi alcoolismul, fumatul, consumul de droguri etc., reprezintă unul dintre cei mai frecvent incriminați factori în apariția și extinderea violenței în mediul familial. „Neputința de a satisface anumite nevoi materiale induce frustrarea la nivel individual, generând impulsuri violente și conflicte care perturbă echilibrul vieții familiale"[233].

---

[231] Dobă, O. *Femeia – victima violenței psihologice și emoționale în familie.* În: Culegerile de comunicări ale Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea violenței în familie" din 01-02 decembrie 2022, pp. 411-420. [citat 06.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/411-420.pdf.

[232] Trăsnitu, D.G. *Violența împotriva femeilor și violența domestică – norme ale Consiliului Europei și legislație internă*. [citat 04.01.2024]. Disponibil: https://www.juridice.ro/716383/violenta-impotriva-femeilor-si-violenta-domestica-norme-ale-consiliului-europei-si-legislatie-interna.html.

[233] Stanciu, M. [et al.] *Sărăcia și alți factori de risc ce favorizează comportamentul violent în viața domestică*. op. cit., pp. 148-167.

Analizând literatura de specialitate, au fost identificați un grup de autori care combat ideea că sărăcia este o cauză directă a violenței domestice. De exemplu, autorii studiului *Violența în familie în Republica Moldova*[234], au evidențiat că există unele concepții greșite și stereotipuri legate de violența domestică, cum ar fi ideea că victimele violenței sunt doar femeile vulnerabile și violența domestică are loc în familiile sărace. Realitatea însă este mult mai complexă, iar violența domestică poate afecta oameni din diverse medii sociale și culturale.

Deși conturează rolul sărăciei, autoarea Trăsnitu D.G., recunoaște că „violența domestică se manifestă în toate mediile, nefiind o caracteristică doar a familiilor sărace, ea atingând chiar clasele medii și superioare din punct de vedere economic"[235].

În cadrul unui studiu anterior publicat[236], a fost analizat impactul sărăciei asupra comportamentului violent în familie, pornind de la interviuri realizate cu femei din mediul rural[237].

Această cercetare calitativă a evidențiat corelațiile dintre lipsurile materiale, lipsa perspectivelor și manifestarea violenței domestice, conturând o imagine complexă asupra acestui fenomen. Rezultatele obținute au evidențiat corelații semnificative între precaritatea materială, marginalizarea socială, consumul de alcool și lipsa oportunităților economice, conturând astfel un cadru explicativ complex al violenței domestice în zonele rurale.

Sub protecția anonimatului, unele femei intervievate au declarat din propria experiență că „în mediul rural, sărăcia este principala cauză care duce la apariția violenței domestice". Acest fenomen generează o diminuare considerabilă a autonomiei individului în comunitatea în care trăiește. În multe cazuri, incapacitatea de a depăși situația de vulnerabilitate și de a gestiona dificultățile cotidiene determină recurgerea la consum abuziv de băuturi alcoolice sau substanțe narcotice. Mai mult, în familiile care trăiesc în condiții de sărăcie extremă, conflictele izbucnesc frecvent pe fondul lipsei resurselor financiare, ceea ce contribuie direct la manifestarea violenței în cadrul relațiilor de familie[238].

O altă femeie a subliniat faptul că sărăcia și lipsa locurilor de muncă influențează direct apariția comportamentului antisocial. Incapacitatea individului de a crea un minim confort material în familie conduce adesea la căutarea vinovatului pentru propriile eșecuri, accentuând starea de

---

[234] Studiul *Violența în familie în Republica Moldova Practică judiciară și acte normative naționale și internaționale*. [citat 26.12.2023]. Disponibil: https://www.osce.org/files/f/documents/7/0/121520.pdf.

[235] Trăsnitu, D.G. *Violența împotriva femeilor și violența domestică – norme ale Consiliului Europei și legislație internă*. op. cit.

[236] Frunză, A., Țurcanu, M. *Sărăcia – factor determinant al violenței domestice împotriva femeilor din mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, nr. 3 (379), 2024. pp. 99-105. ISSN 2587-4365/ISSNe 2587-4373. [citat 12.12.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/99-105_34.pdf.

[237] Interviu realizat în perioada 04.11.2023-05-11.2023, cu un grup de femei din mediul rural din Republica Moldova, pentru stabilirea determinantelor violenței domestice în mediul rural.

[238] Frunză, A., Țurcanu, M. *Sărăcia – factor determinant al violenței domestice împotriva femeilor din mediul rural*. op. cit., pp. 99-105.

frustrare și declanșând impulsuri agresive. În aceste condiții, certurile devin frecvente, iar echilibrul vieții familiale este grav afectat. Unii indivizi, confruntați cu imposibilitatea de a-și întreține familia, dezvoltă simptome depresive și o stimă de sine scăzută. Aceștia ajung să considere că lipsa banilor îi face nedemni de respect, iar implicarea în activități slab remunerate este percepută ca o inutilitate sau chiar o umilință[239].

O altă respondentă a evidențiat faptul că violența domestică nu este un fenomen restrâns doar la familiile sărace, ci poate apărea și în gospodării cu venituri medii sau ridicate. În astfel de cazuri, pe măsură ce cresc veniturile, sporesc și așteptările sau presiunile sociale, generate adesea de competiția informală între familii. Nerealizarea acestor așteptări și lipsa satisfacerii nevoilor recunoscute de comunitate generează fenomene de etichetare socială, ce afectează statutul individului și al familiei, contribuind astfel indirect la apariția conflictelor domestice[240].

Un punct de vedere complex a fost formulat de o altă participantă la interviu, care a declarat că „sărăcia reprezintă doar o componentă a unui cerc vicios care duce la apariția violenței în familie”. Aceasta susține că, deși sărăcia este un factor de risc important, ea nu acționează de una singură, ci în conjuncție cu alte elemente precum consumul de alcool sau droguri, educația bazată pe cutume tradiționale și stereotipuri de gen. În opinia ei, aceste elemente formează un „puzzle social” care, luate împreună, conduc la comportamente violente în cadrul familiei. Totodată, în anumite contexte, sărăcia este percepută ca factor declanșator inițial, mai ales atunci când generează tensiuni familiale și gelozie, care, în combinație cu consumul de alcool, sporesc considerabil riscul manifestărilor violente[241].

Aceste mărturii, obținute în cadrul cercetării, aduc o contribuție valoroasă la înțelegerea dimensiunii psihosociale a violenței domestice, demonstrând că acest fenomen nu poate fi explicat exclusiv prin factori economici, ci trebuie analizat în interdependență cu multiple condiționări culturale, educaționale și psihologice.

Pentru studierea mai aprofundată a determinatelor violenței domestice asupra femeilor, în perioada 01-06 noiembrie 2023, a fost petrecut un sondaj de opinie anonim, în regim on-line, la care au participat 84 de femei din mediul rural[242].

În rezultatul sondajului s-a stabilit că: 77,1 % au fost supuse unei forme de violență domestică cel puțin o dată în viață; 59,5 % nu au raportat violența la care au fost supuse; 77,5 %

[239] Ibidem.
[240] Ibidem.
[241] Ibidem.
[242] Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 01.11.2023-06.11.2023, în regim online, privind stabilirea determinantelor violenței domestice în mediul rural, cu chestionarea a 84 de femei care locuiesc în mediul rural din Republica Moldova.

au continuat să locuiască împreună cu agresorul.

Conform aceluiași sondaj, respondentele au declarat că factorii care au determinat apariția violenței domestice au fost următoarele: 20,5 % – sărăcia; 41,0 % – sărăcia manifestată pe fonul altor factori secundari (consum de alcool sau droguri); 21,7 % – consumul de alcool sau substanțe narcotice; 32,5 % – gelozia; 20,5 % – educație înrădăcinată bazată pe manifestarea agresivității.

Urmare a sondajului dat, un factor alarmant care a fost scos în evidență, este numărul foarte mare de femei care au fost supuse unei forme de violență domestică cel puțin o dată în viață. Acest fapt demonstrează că aproximativ opt din zece femei au fost victimele unei forme de violență domestică.

Mai mult ca atât, majoritatea acestor femei au continuat să locuiască cu agresorul în aceeași locuință. Unica justificare de ce femeile după ce au fost supuse actului de violență domestică, continuă să locuiască împreună cu agresorul, este, în mod paradoxal, că nu au unde să meargă, în mare parte din cauza stării materiale nesatisfăcătoare. În cazul dat, sărăcia este unicul factor care influențează în mod direct ca agresorul să-și continue activitatea sa ilegală și să agreseze în continuare partenerul de viață.

În acest context, identificarea determinantelor criminalității violente în mediul rural permite explicarea comportamentului deviant și adoptarea unor măsuri eficiente de prevenire timpurie[243].

În finalul acestui paragraf, putem conchide că contextul rural național, cu provocările sale specifice, ilustrează modul în care factorii economici în coeziune cu cei sociali, cum ar fi crizele economice, șomajul și sărăcia acționează ca determinante ale criminalității, subliniind necesitatea unor strategii de intervenție adaptate la realitățile locale pentru prevenirea și combaterea fenomenului infracțional.

3.1.4 Factori socio-culturali

În criminologie[244] factorii socio-culturali dețin o importanță majoră în procesul de modelare a comportamentului individului, influențând direcția socializării acestuia, fie în sens conformist, fie deviant. O parte semnificativă a teoriilor privind etiologia criminalității se regăsește în sfera teoriilor sociologice, care plasează accentul pe analiza structurii sociale și culturale ca elemente determinante. Aceste abordări pun în lumină tensiunile existente între valorile culturale

[243] Frunză, A. *Determinantele criminalității violente în mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, ediție specială, aprilie 2021, pp. 41-45. ISSN 1810-309X. [citat 16.12.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/41-45_40.pdf.
[244] Rădulescu, S., Banciu, D. *Sociologia crimei și criminalității*, Ed. Șansa – SRL, București, 1996, p. 181.

promovate de societate și posibilitățile reale de atingere a acestora prin mijloace legale. În acest context, comportamentul infracțional este înțeles drept o reacție la discrepanța dintre aspirațiile legitime și accesul inegal la resursele sociale permise pentru realizarea lor, ceea ce determină unii indivizi să recurgă la modalități ilicite pentru a-și atinge scopurile personale și sociale.

Procesul de interacțiune cu mediul social și cultural debutează încă din primele etape ale existenței individului, când acesta începe să perceapă și să interiorizeze elementele constitutive ale lumii înconjurătoare. În funcție de influențele exercitate în cadrul familial, iar ulterior în mediile educaționale și profesionale, socializarea poate urma un traseu pozitiv, conform normelor sociale, sau, dimpotrivă, poate conduce la interiorizarea unor modele comportamentale deviante.

În literatura de specialitate se consideră că mediul social se înscrie în categoria determinantelor socio-psihologice ale criminalității, întrucât exercită o influență criminogenă asupra individului prin intermediul unor grupuri de referință, precum familia, școala, anturajul sau mass-media. Aceste medii contribuie la formarea atitudinilor, valorilor și comportamentelor, putând favoriza, în anumite condiții, interiorizarea unor norme deviante[245].

Familia. Cercetătorii consideră că familia influențează în mod direct comportamentul antisocial al indivizilor, dar și creează condiții pentru apariția unor riscuri victimale[246]. În acest context, sunt evidențiate în mod particular acele structuri familiale disfuncționale de tip combinat, precum cele violent-dezorganizate sau violent-imorale, care contribuie atât la modelarea conduitei deviante, cât și la vulnerabilizarea membrilor familiei în fața victimizării. Astfel de configurații familiale sunt caracterizate prin absența controlului afectiv, prezența agresivității, instabilitate relațională și deficite educaționale.

Primele cercetări din domeniul criminologiei au susținut, în mod frecvent, ipoteza potrivit căreia majoritatea persoanelor implicate în activități infracționale provin din medii familiale dezorganizate și marcate de carențe educaționale. În această perspectivă, educația este considerată un factor central al influenței sociale, având un rol esențial în formarea comportamentului individului. Concepțiile de inspirație biologică susțineau că predispozițiile comportamentale pot fi parțial determinate genetic, însă acestea sunt ulterior modelate de contextul social, în special de educația primită în cadrul familial, care poate favoriza sau inhiba dezvoltarea unei conduite deviante.

Lombroso C. a fost unul dintre primii autori care a subliniat rolul fundamental al educației

[245] Прозументов, Л.М., Шеслер, А.В. *Криминология (Общая часть)*, Учебное пособие. Издательский Дом Томского государственного университета, Томск, 2017, p. 146
[246] Hotcă, M.A. *Protecția victimelor. Elemente de victimologie*. op. cit., p. 86.

în formarea comportamentului uman[247]. Acesta considera că educația are o funcție civilizatoare, contribuind la corectarea și modelarea conduitei individului, exercitând astfel un impact semnificativ în prevenirea criminalității. Potrivit observațiilor sale, incidența infracționalității este mai ridicată în rândul copiilor orfani sau al celor proveniți din familii marcate de comportamente vicioase, aceștia având un acces limitat sau chiar inexistent la procese educaționale care ar putea contracara dezvoltarea unor atitudini deviante. De aici se poate concluziona că educația exercită o influență semnificativă în prevenirea și reducerea comportamentului infracțional[248].

În viziunea lui Amza T., influența formativă a familiei asupra individului nu este determinată în mod exclusiv de condițiile economice sau sociale, ci, mai ales, de natura relațiilor afective dintre părinți și copii. Autorul subliniază că dezvoltarea caracterului este modelată în mod profund de climatul emoțional din cadrul familial. Astfel, conform observațiilor sale, o atmosferă tensionată și conflictuală în familie favorizează apariția comportamentului infracțional, contribuind la formarea unor tipare deviante de conduită[249].

Într-o manieră complementară, autoarea Rotari O. consideră că „din cauza alterării climatului din anumite familii, nefundamentării pe principii morale și de altă natură, au loc neînțelegeri între soți care, treptat degradează în crime”[250]

Un factor de importanță majoră în formarea și modelarea comportamentului individului îl constituie structura familiei. Din această perspectivă, literatura de specialitate distinge, în linii generale, două categorii:

- *normale*, închegate și
- *dezorganizate*, disociate.

O familie este considerată funcțională atunci când este constituită în mod legal, include copii, ambii părinți sunt în viață și participă activ, în comun, la creșterea și educarea acestora. În schimb, se poate vorbi despre o familie dezorganizată în situațiile în care unul dintre părinți sau ambii lipsesc, fie din cauza decesului, fie ca urmare a divorțului, separării sau altor circumstanțe care afectează coabitarea (spre exemplu, detenția de lungă durată sau munca desfășurată la distanță de domiciliu). În astfel de cazuri, responsabilitatea îngrijirii copiilor revine, de regulă, unui singur părinte sau altor membri ai familiei.

Totodată, dezorganizarea familială nu presupune doar absența unuia dintre membrii familiei, ci poate rezulta și din dezechilibre de natură relațională sau autoritară. Astfel, lipsa unei

---

[247] Lombroso, C., *Crime, causes ed remedes*. op. cit., p. 173-176.
[248] Pop, T., *Curs de criminologie*. op. cit., p. 594.
[249] Amza, T. *Criminologie teoretică. Teorii reprezentative și politică criminologică*, Ed. Lumina Lex, București, 2000. p. 190-193.
[250] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 507.

figuri de autoritate stabile și echilibrate poate fi la fel de nocivă ca prezența unui lider abuziv, autoritar sau dominator, adesea descris în termeni metaforici ca „dictator” sau „despot” în cadrul familial. Disoluția structurii familiale poate avea cauze multiple, printre care se remarcă nu doar lipsa liderului, ci și existența unei autorități parentale nedrepte, arbitrare sau ineficiente, care eșuează în menținerea echilibrului afectiv și funcțional al relațiilor de familie[251]. În același timp, se subliniază că orice perturbare intervenită în structura internă a familiei are efecte semnificative nu doar asupra copilului, influențând atât capacitatea acestuia de adaptare socială, cât și dezvoltarea structurii sale de personalitate, ci și asupra relației dintre soți. Tensiunile familiale, conflictele nerezolvate sau disfuncțiile de comunicare contribuie la destabilizarea climatului afectiv și funcțional al întregii unități familiale, generând consecințe pe termen lung asupra tuturor membrilor[252].

Este evident că în astfel de împrejurări, cum ar fi rata ridicată a șomajului, nivelul scăzut de trai și dezorganizare familială, determină apariția violenței în familie.

Stabilitatea mediului familial reprezintă un factor esențial pentru dezvoltarea armonioasă a copilului și pentru formarea echilibrată a trăsăturilor sale psihice și comportamentale. Numeroase cercetări de specialitate evidențiază faptul că riscul dezvoltării unor conduite antisociale crește semnificativ în contextul familiilor afectate de instabilitate, determinată, de exemplu, de divorț, separare, abandon sau absențe de lungă durată ale părinților. În astfel de situații, lipsa uneia dintre figurile parentale, sau a ambelor, afectează profund procesul de identificare afectivă și cognitivă a copilului cu părinții, diminuează sentimentul de siguranță psihologică, reduce controlul parental direct și favorizează expunerea copilului la influențe negative din afara cadrului familial[253]. În astfel de circumstanțe, absența unei componente esențiale din rețeaua relațiilor intrafamiliale generează un dezechilibru structural în cadrul familiei. Această disfuncționalitate se manifestă printr-o disproporție între forțele interne care asigură coeziunea familială. În situațiile în care ceilalți membri ai familiei nu reușesc să compenseze pierderea, să preia responsabilitățile și funcțiile persoanei absente, echilibrul relațional este grav afectat. Această deteriorare a relațiilor reciproce influențează în mod direct și negativ dezvoltarea psihoemoțională a minorului, crescând riscul apariției unor tulburări de comportament sau al integrării deficitare în mediul social.

Rolul familiei trebuie analizat în toată complexitatea sa, luând în considerare influențele multiple și reacțiile pe care climatul familial le exercită asupra dezvoltării minorului. Nu poate exista nici o îndoială cu privire la faptul că familia reprezintă factorul fundamental în conturarea

---

[251] Hotcă, M.A. *Protecția victimelor. Elemente de victimologie*. op. cit., p. 86.
[252] Amza, T. *Criminologie teoretică. Teorii reprezentative și politică criminologică*. op. cit., p. 210.
[253] Stănoiu, R.M. *Introducere în criminologie*, Ed. Academiei, București, 1989, p. 131.

modelului de comportament al copilului, exercitând o influență predominantă în procesul de socializare primară și formare a personalității.

Conceptul de educație permanentă conferă familiei un rol esențial, întrucât procesul de formare intelectuală poate debuta și continua în cadrul familial, considerat a fi prima școală a copilului. În această „celulă informațională" primară, copilul este stimulat și îmbogățit cognitiv în mod organic, prin intermediul interacțiunilor cotidiene, al modelelor comportamentale și al valorilor transmise de membrii familiei[254].

Totuși, rolul familiei nu trebuie absolutizat, întrucât realitatea demonstrează că nu toți copiii proveniți din medii familiale disfuncționale sau defavorizate urmează o traiectorie infracțională. Dimpotrivă, unii dintre aceștia reușesc să obțină performanțe remarcabile în domeniul științific sau în viața socială, mobilizând resurse personale deosebite și adoptând modele comportamentale diametral opuse celor negative promovate în mediul familial. Această capacitate de reziliență individuală relevă complexitatea procesului de formare a comportamentului și importanța factorilor compensatorii din afara familiei.

Într-o altă ordine de idei, regimul educativ familial s-a dovedit a fi principala cauză a eșecului în procesul de integrare și, implicit cauza esențială a deviantei comportamentale a minorilor[255]. Familiile vulnerabile pot constitui un mediu nociv de formare a personalității copiilor prin asimilarea de către aceștia a unor comportamente deviante și ilegale. Din categoria familiilor vulnerabile fac parte familiile violente, familiile imorale și familiile dezorganizate.

Familiile violente sunt considerate ca având cel mai ridicat potențial delictual, mai ales în societatea moldovenească rurală sunt întâlnite deseori aceste tipuri de familii. Modelul de comportament agresiv stă la baza formării personalității minorului, care dintr-o potențială victimă pe viitor se transformă într-un potențial agresor. Urmând și asimilând comportamentul violent al părinților, minorul se învață să-şi rezolve conflictele comunitare prin acte de violență.

Familii imorale sunt familiile depravate în care coexistența și relațiile intrafamiliale nu se bazează pe reguli minime de morală. Din acest grup fac parte familiile în care unul sau ambii părinți întrebuințează sistematic alcool, droguri, practică activități infracționale etc. În aceste familii copii sunt lipsiți de educație, îngrijire, supraveghere, sprijin moral și material. Prin urmare, copii sunt vulnerabili în fața influențelor din afară putând prelua modele de conduită criminale. Nu este exclus ca aceste conduite să fie învățate chiar de la proprii părinți.

---

[254] Dobrițoiu, N. *Criminalitatea în perspectiva integrării.* În: Revista de Criminologie, de Criminalistică și de Penologie, nr. 4, 1999. p. 38.

[255] Mizdran, M., Băloi, C. *Familia şi factorii criminogeni: desocializarea familială şi conflictul familia*. În: Revista Naţională de Drept, nr. 1 (247), 2022, pp. 177-190. [citat 19.04.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/177-190_0.pdf.

Familii dezorganizate sunt familiile cu părinții divorțați, plecați în străinătate sau în care este neglijată supravegherea și educarea copiilor. Atmosfera din familiile dezorganizate, lipsa autorității părintești, a supravegherii și afecțiunii, îi determină pe copii să săvârșească contravenții/infracțiuni. În afară de aceasta, familii dezorganizate comportă o sursă mare de victimizare pentru copii, care devin victime a exploatărilor sexuale, traficului de copii, prostituție și abuzuri sexuale etc. Potrivit studiilor realizate de către Institutul de Reforme Penale din Republica Moldova în 90% dintre cauzele monitorizate, copiii cu statutul de inculpați, provin din familii social vulnerabile, incomplete. În circa jumătate dintre cauzele urmărite, tinerii infractori trăiesc cu un părinte, de multe ori formal, fără a exista un contact permanent reciproc[256].

Inegalitatea de gen. De-a lungul timpului, comunitățile, în special cele rurale, au fost mereu patriarhale. Acest lucru a pus bazele dominației bărbaților în familie, ducând astfel la concentrarea bogăției și puterii în mâinile lor. La rândul său, femeia a fost poziționată pe o treaptă inferioară, fiind nevoită să depindă de bărbat. Trăsătura de bază care unifică tot ceea ce este rural în lume, indiferent de regiune, este că așezările rurale au populații mici și densitate scăzută a populației. Prin urmare, există o mare diversitate de caracteristici sociale, economice și culturale, atât în interiorul, cât și între comunitățile rurale, peste tot în lume[257].

Așadar, un factor criminogen de impact, adânc înrădăcinat în conduita criminală de aplicare a violenței în familie în mediul rural din Republica Moldova îl constituie inegalitatea de gen.

Tendința de a ascunde problemele interne ale familiei este motivată de teama de a nu fi excluse sau judecate de comunitate. De aceea, femeile din mediul rural sunt reticente în a se adresa organelor competente atunci când le sunt încălcate drepturile. Ele preferă să gestioneze situațiile în mod discret, în speranța de a menține aparențele și de a proteja reputația familiei. Acest comportament perpetuează ciclul violenței și inegalității de gen, deoarece lipsa raportării abuzurilor face dificilă intervenția autorităților și furnizarea sprijinului necesar pentru victime[258].

Prin urmare, dihotomia urban-rural nu se reflectă doar în diferențele de infrastructură și acces la resurse, ci și în modul în care problemele sociale, cum ar fi violența domestică și inegalitatea de gen, sunt tratate și percepute.

În Republica Moldova, la fel ca în majoritatea statelor post-sovietice, dezechilibrul de gen este relativ tolerat din cauza stereotipurilor și prejudecăților adânc înrădăcinate în cultura

---

[256] Schibin, V. *Criminalitatea în rândul copiilor o problemă majoră pentru societate*. [citat 21.06.2024]. Disponibil: https://irp.md/activity/justice_children/88-criminalitatea-n-rndul-copiilor-o-problem-major-pentru-societate.html.
[257] Cojocaru, R., Frunză, A. *Violation of Gender Equality as a Criminogenic Factor of Rural Criminality.* In: European Journal of Law and Public Administration, vol. 11, no. 2, 2024. pp. 186-204. ISSN: 2360-6754 | e-ISSN: 2559-7671. [citat 30.01.2025]. Disponibil: https://lumenpublishing.com/journals/index.php/ejlpa/article/view/7242/5091.
[258] Ibidem.

comunităților rurale[259]. Raportul de țară în domeniul egalității de gen atestă că unele norme desuete sunt încă menținute în rândul populației. Conform datelor Indexului egalității de gen pentru Republica Moldova din 2021[260], „aproape 62% din populație consideră că este mai mult datoria bărbaților să aducă bani în casă, acest stereotip fiind mai pronunțat în rândul bărbaților (68,6%) față de femei (55,7%)”[261].

În plus, datele dezvăluie că Republica Moldova, alături de Kosovo și Armenia, înregistrează una dintre cele mai scăzute rate de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor din spațiul Uniunii Europene, al Parteneriatului Estic și al regiunii Balcanilor[262]. În cazul femeilor supraviețuitoare ale violenței domestice, dificultățile financiare constituie unul dintre principalii factori care le determină să rămână în relații abuzive. Lipsa independenței economice, combinată cu accesul restricționat la justiție, locuri de muncă și locuințe sociale, limitează considerabil posibilitățile reale de reintegrare. În consecință, multe dintre aceste femei, în pofida tentativei de desprindere, ajung să revină în medii violente, perpetuând astfel ciclul abuzului.

Potrivit studiului *Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova*, violența împotriva femeilor continuă să fie profund înrădăcinată în dezechilibrele de gen și în normele tradiționale discriminatorii privind rolurile sociale. Astfel, potrivit unui studiu reprezentativ al percepțiilor, 90% dintre bărbații intervievați consideră că rolul principal al unei femei este acela de a se ocupa de gospodărie și de îngrijirea familiei. Această concepție reflectă persistența stereotipurilor de gen care limitează emanciparea femeilor și contribuie la justificarea și perpetuarea comportamentelor abuzive în cadrul relațiilor de familie[263]. Majoritatea participanților la sondaj (94,8% bărbați și 86,3% femei) consideră că inegalitatea de gen este mai evidentă în mediul rural, iar 81% dintre bărbați și 89,8% dintre femei consideră că inegalitatea pe bază de gen în mediul rural este un fenomen tolerat de persoanele de gen feminin[264].

---

[259] Raportul de țară în domeniul egalității de gen al Republicii Moldova elaborat de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare la solicitarea ONU Moldova, inclusiv Oficiul Coordonatorului Rezident al ONU, UN Women, UNFPA și Banca Mondială. [citat 10.12.2023]. Disponibil: https://progen.md/wp-content/uploads/2022/06/ENG-RO-Raportul-de-tara-in-domeniul-egalitatii-de-gen.pdf.

[260] *Indexul egalității de gen 2021*. Care este nivelul de egalitate dintre femei și bărbați în Moldova? [Citat 10.12.2023]. Disponibil: https://progen.md/indexul-egalitatii-de-gen-2021-care-este-nivelul-de-egalitate-dintre-femei-si-barbati-inmoldova/#:~:text=Estim%C4%83rile%20actualizate%20arat%C4%83%20c%C4%83%2C%20Moldova,)%2C%20deja%20peste%20204%20ani.

[261] Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023-2027. [citat 11.06.2024]. Disponibil: https://social.gov.md/wp-content/uploads/2023/03/Programul-VFF-si-VF_-15.03.2023_final.pdf.

[262] Raportul de țară în domeniul egalității de gen al Republicii Moldova elaborat de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare la solicitarea ONU Moldova, inclusiv Oficiul Coordonatorului Rezident al ONU, UN Women, UNFPA și Banca Mondială. [citat 10.12.2023]. Disponibil: https://progen.md/wp-content/uploads/2022/06/ENG-RO-Raportul-de-tara-in-domeniul-egalitatii-de-gen.pdf.

[263] *Studiu Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova*, Centrul de Drept al Femeilor „SocioPolis”. [citat 12.04.2024]. Disponibil: https://sociopolis.md/barbatii-si-egalitatea-de-gen-inrepublicamoldova.

[264] Ibidem.

În contextul unui alt studiu elaborat în cadrul Proiectului Organizației Națiunilor Unite *Consolidarea sistemului statistic național*, în colaborare cu Biroul Național de Statistică și cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, UN Women și UNECE[265], s-a constat că 68% dintre femeile din mediul rural din Republica Moldova au fost supuse unei forme de violență, comparativ cu 57% dintre femeile din mediul urban. Același studiu evidențiază că doar 66% dintre femei au raportat violența fizică sau sexuală din partea partenerului de viață la organele competente[266].

Școala și nivelul de școlarizare. Încă de la naștere, individul începe procesul de familiarizare cu lumea înconjurătoare, interacționând treptat cu mediul social, cultural și familial care îl modelează din punct de vedere cognitiv, emoțional și comportamental. Se consideră că „copilul se socializează progresiv în raporturile sale familiale, apoi școlare și ulterior profesionale”[267]. După familie, școala[268] reprezintă una dintre instituțiile fundamentale în procesul de formare și dezvoltare a personalității individului. Având misiunea de a cultiva potențialul intelectual și social al elevilor, școala contribuie la transmiterea cunoștințelor teoretice și practice, la dezvoltarea competențelor și a aptitudinilor necesare integrării în societate, pregătind astfel noile generații pentru asumarea responsabilităților vieții adulte. Școala reprezintă „unul din cele mai importante instrumente ale menținerii statu-quo-ului social, principala funcție a ei este astfel aceea de a reproduce capitalul cultural acumulat”[269].

Lombroso C. a fost printre primii cercetători care a analizat efectul procesului educațional și al școlii în formarea personalității. În opinia autorului, educația joacă un rol dual în raport cu fenomenul criminalității. Într-o primă etapă, atunci când nivelul de instruire este scăzut și răspândirea educației este inegală, aceasta poate contribui la creșterea criminalității. Pe măsură ce educația se extinde și atinge un nivel înalt de dezvoltare, influența sa devine una benefică, contribuind la reducerea comportamentului infracțional. Cu alte cuvinte, procesul de instruire și accesul la școală modifică natura criminalității, contribuind la atenuarea formelor sale violente și brutale[270].

Giurgiu N. argumentează că rolul educației în prevenirea criminalității este fundamental

---

[265] *Profilul femeilor victime ale violenței. Caracteristici demografice ale femeilor victimei ale violenței*. [citat 12.04.2024]. Disponibil: https://statistica.gov.md/files/files/Cooperare_internationala/PNUD/10_tablouri_femei_RM/Infografic_Femei_victime.pdf.
[266] Ibidem.
[267] Amza, T. *Criminologie teoretică. Teorii reprezentative și politică criminologică*. op. cit., p. 210.
[268] Prin "școală" înțelegem toate instituțiile de învățământ: preșcolar, școlar, liceal, superior - n.a. [citat 21.11.2024]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatie_incluziva_final.pdf
[269] Stănoiu, R.M. *Criminologie*, Ed. Oscar Print, București, 1997, pp. 134-136.
[270] Lombroso, C. *Crime, causes ed remedes*. op. cit., p. 131.

benefic pentru societate. Persoanele cu niveluri educaționale scăzute, care dispun de o capacitate limitată de reflecție și anticipare, sunt adesea mai vulnerabile în fața ispitelor infracționale, datorită lipsei de alternative percepute și a unei înțelegeri reduse a riscurilor și consecințelor[271].

În contrast, școala poate influența atât *pozitiv*, cât și *negativ* asupra evoluției personalității elevului[272].

Aspectele dăunătoare ale sistemului educațional în mediul rural pot include: abordări greșite în cadrul procesului educațional; rigiditate excesivă în pedagogie; tratamente nedrepte în evaluare și recunoașterea meritelor; favorizarea unor elevi în detrimentul altora; tendințe subiective în evaluare și interacțiune; lipsa de principii în relațiile dintre cadrele didactice și elevi; deficiențe în pregătirea profesională a educatorilor; tolerarea sau chiar încurajarea unor comportamente inadecvate de către profesori; prezența corupției în mediul educațional; existența unor modele de comportament inadecvate de către cadrele didactice. Aceste elemente pot avea un impact negativ asupra dezvoltării morale și comportamentale a elevilor, în special asupra celor mai susceptibili de a fi influențați negativ.

Potrivit constatărilor făcute de autoarea Rotari O., o proporție semnificativă a tinerilor infractori a prezentat performanțe academice scăzute[273]. Cercetările din domeniul criminologiei subliniază o legătură notabilă între educație și criminalitate, evidențiată prin două tendințe principale: prevalența înaltă a delincvenților cu niveluri educaționale inferioare în cadrul populației infracționale și dezvoltarea sau amplificarea trăsăturilor de personalitate negative în timpul educației formale, datorită unor deficiențe semnificative în cadrul sistemului educațional[274].

Din păcate, sistemul educațional actual aplică o abordare uniformă, ignorând particularitățile individuale ale elevilor, inclusiv capacitățile lor intelectuale, morale și fizice. Evaluarea se bazează adesea pe criterii rigide, fără a lua în considerare trăirile, preocupările sau motivațiile elevilor. Rar se întâmplă ca mediul școlar să fie unul stimulativ, dat fiind că relațiile profesor-elev adesea sunt lipsite de o apropiere afectivă. Nu se depun eforturi suficiente pentru a câștiga încrederea și afecțiunea elevilor sau pentru a încuraja potențialul creativ. Această realitate subliniază nevoia acută de o reformă educațională care să pună un mai mare accent pe dezvoltarea individuală și morală a elevilor, în special în comunitățile rurale unde accesul la educație de calitate este și mai limitat.

Astfel, majoritatea infractorilor și contravenienților provin din rândul persoanelor cu un

---

[271] Giurgiu, N. *Elemente de criminologie*. op. cit., pp. 177-179
[272] Pop, T. *Curs de criminologie*. op. cit., p. 601-603.
[273] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 508.
[274] Stănoiu, R.M., *Criminologie*. op. cit., p. 135.

nivel redus de educație și cultură generală. Aceștia nu au manifestat un interes real pentru dezvoltarea personală, fie în ceea ce privește acumularea de cunoștințe generale, fie în ceea ce privește instruirea profesională, aspecte care, în mod indirect, pot influența predispoziția spre comportamente deviante[275]. Există opinii potrivit cărora nivelul de dezvoltare intelectuală este invers proporțional cu predispoziția spre comportamente antisociale și violente. Cu alte cuvinte, cu cât nivelul de intelectualitate este mai ridicat, cu atât scade probabilitatea adoptării unor conduite deviante, această relație fiind explicată prin capacitatea crescută de autocontrol, gândire critică și integrare socială[276].

Esențial este să se recunoască faptul că scopul școlii transcende simpla transmitere de cunoștințe, el implică formarea unor indivizi nu doar bine informați, ci și capabili să coexiste în mod armonios în societate, transformându-i nu în simple unelte de producție, ci în cetățeni responsabili. În mediul rural, acest rol al școlii devine crucial, având în vedere nevoia acută de educație și socializare adaptată particularităților comunității. Școala rurală are misiunea esențială de a identifica copiii care se confruntă cu dificultăți de adaptare și de a implementa strategii preventive, asigurându-se că fiecare copil are șansa la o dezvoltare socială și educațională completă, pregătindu-i astfel pentru a contribui pozitiv la comunitatea lor.

Locul de muncă. Activitatea profesională ocupă un rol crucial în dinamica comportamentală a individului, manifestându-se printr-un spectru larg de factori materiali și sociopsihologici. Aceștia includ atât elementele tangibile ale mediului de lucru, cât și interacțiunile și normele culturale ale colectivului profesional, contextul în care se desfășoară munca și structura organizatorică. În mediul rural, influența mediului de muncă asupra comportamentului individual poate fi accentuată de particularitățile socio-economice și de izolarea geografică, aspecte ce pot facilita sau inhiba manifestările comportamentale deviante. Prin urmare, structura și cultura organizațională, precum și coeziunea și valorile sociale ale colectivităților de muncă în zonele rurale, reprezintă elemente esențiale în modelarea conduitelor individuale și, implicit, în prevenirea și combaterea criminalității rurale. Această perspectivă criminologică subliniază necesitatea unei abordări holistice și integrate, care să ia în considerare complexitatea interacțiunilor socio-profesionale în mediul rural, în scopul elaborării unor strategii eficiente de prevenire și intervenție.

Potrivit unor autori, profesia reprezintă etapa în care procesul de școlarizare formală se încheie, iar individul se angajează activ în viața socială și economică. Studiile statistice relevă

---

[275] Larii, Iu. [et al.] *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*. op. cit., p. 23.
[276] Ильяшенко, А.И., *Противодействие насильственной преступности в семье: уголовно-правовые и криминологические аспекты*. op. cit., p. 228.

existența unei rate variabile și eterogene a delincvenței în rândul diverselor categorii profesionale, evidențiind faptul că majoritatea profesiilor pot oferi, într-un anumit context, oportunități sau condiții favorabile pentru comiterea unor infracțiuni. Această realitate subliniază necesitatea abordării criminologice a mediului profesional ca spațiu potențial criminogen[277].

În mediul rural, comportamentele antisociale tind să se manifeste în contexte unde valoarea muncii este insuficient recunoscută sau aplicată ca instrument de formare și dezvoltare personală. Disfuncționalitățile profesionale se pot transforma în surse de frustrare pentru persoanele cu reziliență scăzută, succesul în carieră fiind influențat de factori diverși, inclusiv nivelul de competență profesională, potrivirea dintre individ și meseria aleasă, capacitatea de integrare în colectivul de lucru și respectarea normelor de disciplină. Deși majoritatea tinerilor se integrează cu succes în cadrul profesional, există cazuri în care aceștia se arată incapabili de a se adapta la cerințele și rigorile mediului de muncă. Aceste persoane evidențiază o atitudine dezinteresată față de formarea profesională și, ulterior, față de domeniul de activitate propriu-zis, manifestând absențe nejustificate, abandonându-și posturile sau schimbându-le frecvent. Această inadaptabilitate poate avea implicații directe asupra riscului de deviantă și criminalitate în comunitățile rurale, subliniind necesitatea unei abordări preventive care să acorde o atenție sporită educației profesionale și integrării socio-profesionale.

Studiile mai vechi, au evidențiat faptul că o mare parte dintre cei implicați în acte infracționale au manifestat o traiectorie profesională caracterizată prin instabilitate. Peste 30% dintre autorii infracțiunilor cu violență nu au avut nici-o specializare profesională, iar jumătate dintre ei au renunțat frecvent la locurile de muncă; aproape jumătate s-au confruntat cu dificultăți în a respecta regulile de disciplină la locul de muncă; iar 70% dintre tinerii implicați în acte de viol sau tâlhărie și-au schimbat jobul de trei ori într-un an, înregistrând performanțe slabe în activitățile lor profesionale[278].

Datele statistice oficiale ale Republicii Moldova oferă posibilitatea să facem unele distincții între criminali demascați, în funcție de ocupațiile sau angajarea lor în sferele sociale la momentul săvârșirii infracțiunilor. Astfel:

- ✓ în anul 2017 s-a relevat că din numărul total de 5969 de infractori (gen masculin) din mediul rural, 3417 (57,2%) nu erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2018 din numărul total de 5303 de infractori (gen masculin) din mediul rural, 2786 (52,5%) nu erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2019 din numărul total de 4908 de infractori (gen masculin), 2225 (45,3%) nu

[277] Giurgiu, N. *Elemente de criminologie*. op. cit., p. 180.
[278] Stănoiu, R.M. *Criminologie*. op. cit., p. 140-142.

erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații;

- ✓ în anul 2020 din numărul total de 5547 de infractori (gen masculin), 2345 (42,3%) nu erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2021 din numărul total de 6172 de infractori (gen masculin), 2579 (41,8%) nu erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2022 din numărul total de 5461 de infractori (gen masculin), 2175 (39,8%) nu erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2023 din numărul total de 4240 de infractori (gen masculin), 1253 (29,6%) nu erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2024 din numărul total de 4351 de infractori (gen masculin), 1342 (30,8%) nu erau angajați în câmpul muncii și nu aveau ocupații[279].

Astfel stabilim că în mediu, 42,4% dintre infractorii de gen masculin din mediul rural, la momentul săvârșirii infracțiunii nu aveau vreo ocupație. Aceleași surse oficiale, ne permit să relevăm și situația infractorilor de gen feminin. Prin urmare:

- ✓ în anul 2017 s-a relevat că din numărul total de 408 de infractori (gen feminin) din mediul rural, 217 (53,2%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2018 s-a relevat că din numărul total de 356 de infractori (gen feminin) din mediul rural, 175 (49,2%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2019 din numărul total de 334 de infractori (gen feminin), 162 (48,5%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2020 din numărul total de 383 de infractori (gen feminin), 10 (40,7%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2021 din numărul total de 445 de infractori (gen feminin), 179 (40,2%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2022 din numărul total de 401 de infractori (gen feminin), 168 (41,9%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2023 din numărul total de 357 de infractori (gen feminin), 147 (41,2%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații;
- ✓ în anul 2024 din numărul total de 285 de infractori (gen feminin), 85 (29,8%) nu erau angajate în câmpul muncii și nu aveau ocupații[280].

Datele statistice menționate, ne permit stabilim că în mediu, 43,08% dintre infractorii de gen feminin din mediul rural, la momentul săvârșirii infracțiunii nu aveau vreo ocupație.

---

[279] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[280] Ibidem.

În contextul specific al mediului rural, anumite aspecte ale mediului profesional pot contribui la manifestări comportamentale negative în rândul angajaților, generând tendințe spre nerespectarea disciplinei, săvârșirea de abateri, încălcări ale legii sau comiterea de infracțiuni. Printre aceste elemente se numără: insuficienta pregătire profesională a colectivului de muncă, caracteristică unei părți din mediul rural; ignorarea, neglijarea sau respingerea regulilor sociale și a legislației; tolerarea de către liderii comunității sau angajatorii locali a comportamentelor indisciplinate; absenteismul fără justificare de la activitățile profesionale; folosirea unui limbaj neadecvat, injurios sau ofensator; neaderența la instrucțiunile sau ordinele superiorilor; ignorarea standardelor și procedurilor de muncă; deficiențe în organizarea activităților de muncă de către responsabilii locurilor de muncă; lipsa interesului sau a eforturilor angajaților pentru îmbunătățirea nivelului lor de cultură generală și specializare profesională[281].

Anumite colective de muncă nu doar că nu își îndeplinesc funcția educativă privind formarea deprinderilor profesionale și stimularea perfecționării continue, ci, dimpotrivă, pot deveni medii favorabile deformării personalității și dezvoltării unor comportamente deviante. Cercetările au evidențiat existența unor practici ilicite în cadrul acestor colective, incluzând diverse forme de presiune exercitate de superiorii ierarhici, precum solicitarea de bani sau „cadouri" în schimbul acordării unor beneficii sau privilegii. În astfel de condiții, se conturează premisele comiterii de infracțiuni în mod organizat, în cadrul relațiilor de muncă. Relevant este faptul că un procent semnificativ al infracțiunilor de delapidare (90,9%) a fost săvârșit în grup, iar 40% dintre persoanele condamnate au avut calitatea de complici, ceea ce reflectă existența unor relații profesionale care au facilitat comiterea faptelor penale în mod concertat[282].

În mod ideal, colectivul de muncă ar trebui să manifeste interes față de problemele sociale și personale ale membrilor săi, să cunoască dificultățile cu care aceștia se confruntă, precum condițiile de locuit, accesul la transport sau alte aspecte ale vieții cotidiene și să contribuie, în măsura posibilităților, la identificarea și ameliorarea acestora.

Organizarea timpului liber. Timpul liber reprezintă segmentul temporal rămas la dispoziția individului după îndeplinirea obligațiilor sale familiale, educaționale sau profesionale. Modul de organizare și utilizare a acestui timp prezintă un interes deosebit în analiza comportamentului social, întrucât numeroase studii evidențiază că o proporție semnificativă a faptelor infracționale sunt comise în perioadele de timp liber.

În contextul cercetării criminalității rurale, structura și utilizarea timpului liber reprezintă aspecte fundamentale, dat fiind că o proporție semnificativă a infracțiunilor are loc în aceste

[281] Mateuț, Gh. *Criminologie (note de curs)*. Arad, 1993, p. 143.
[282] Stănoiu, R.M. *Criminologie*. op. cit., p. 142.

intervale. Studiile criminologice contemporane subliniază o tendință îngrijorătoare de distanțare de nucleul familial în petrecerea timpului liber, favorizând adoptarea unor comportamente deviante.

În Republica Moldova, resursele limitate de organizare a unei petreceri constructive a timpului liber accentuează vulnerabilitatea la comportamente antisociale, în special în rândul populației cu venituri scăzute. Acești indivizi se orientează spre activități precum jocurile de noroc, frecventarea locațiilor de divertisment cu risc crescut, consumul colectiv de alcool sau utilizarea necontrolată a internetului, fiecare dintre acestea contribuind la creșterea riscului de manifestare a criminalității rurale.

Impactul negativ al gestionării inadecvate a timpului liber asupra creșterii ratei criminalității este direct corelat cu deficiențele de integrare socială și economică, în special ale tineretului. Situația de neintegrare, combinată cu frustrările și dezechilibrele sociale rezultate, devine un teren propice pentru evoluția comportamentelor infracționale. În consecință, eforturile de prevenire a criminalității în mediul rural trebuie să includă strategii de optimizare a utilizării timpului liber, prin promovarea unor activități constructive, și suportul pentru integrarea socio-economică a tinerilor.

În acest context, organizarea rațională și constructivă a timpului liber al tinerilor dobândește o relevanță majoră în strategiile de prevenire a criminalității. Cu toate acestea, se constată cu preocupare că, în Republica Moldova, inițiativele și proiectele sociale dedicate activităților recreative și educative pentru tineri sunt limitate ca număr și impact. De asemenea, implicarea autorităților în promovarea programelor inovatoare și creative, orientate spre incluziunea socială și dezvoltarea armonioasă a indivizilor, rămâne insuficientă.

Influența negativă a mijloacelor de informare în masă. Studiile efectuate au relevat influența, adesea negativă, exercitată de mijloacele de informare în masă asupra comportamentului social, în special în rândul tinerilor. Criminologii occidentali au plasat pe primele locuri, printre factorii favorizanți ai agresivității și conduitei deviante, reprezentările violente din mass-media, accentuând rolul conținutului video cu tematică violentă ca stimul recurent al desensibilizării față de violență și al imitării comportamentelor antisociale[283].

În contextul modern, mass-media și, în special, platformele digitale precum internetul și diversele tipuri de conținut media, cum ar fi filmele și jocurile video, reprezintă factori cu efect semnificativ în modelarea percepțiilor și comportamentelor umane. În privința criminalității rurale, influența mass-media poate fi deosebit de pronunțată, având în vedere accesibilitatea și

[283] Ungureanu, G. *Criminologie*. Ed. Stema, Bacău, 2002, p. 118.

omniprezența sa chiar și în zonele mai izolate. Acest fapt se manifestă în mod particular printre tinerii din mediul rural, care, inspirați de modurile de operare și scenariile de conflict vizualizate în media, pot fi tentați să reproducă comportamentele infracționale observate.

Tema criminalității a constituit dintotdeauna un subiect atractiv și profitabil pentru industria cinematografică și televiziune, estimându-se că aproximativ 90% dintre serialele difuzate la nivel global sunt construite în jurul unor scenarii polițiste sau criminale. În acest sens, relevante sunt cercetările realizate de Asociația Americană de Psihologie, care au evidențiat faptul că un copil din Statele Unite, pe parcursul anilor de școală primară, este expus, în medie, la aproximativ 8000 de omucideri și 100000 de acte de violență vizionate la televizor. Îngrijorată de impactul acestor imagini asupra dezvoltării psihoemoționale a minorilor, societatea americană a reacționat prin înființarea Coaliției Naționale pentru Limitarea Violenței în Mass-Media. Activitatea acestei organizații a condus la unele progrese, concretizate în reducerea mediei scenelor violente difuzate pe canalele naționale de televiziune de la 8,6 într-o oră la 7,7[284].

O contribuție semnificativă la fundamentarea teoretică a problematicii violenței mediatice a fost adusă de Simpozionul organizat în noiembrie 1993 de Societatea Română de Criminologie și Criminalistică, desfășurat sub genericul „Mass-media și criminalitatea”. În cadrul lucrărilor, s-a subliniat că reprezentările violente din cinematografie și televiziune pot constitui modele comportamentale negative, exercitând o influență considerabilă asupra publicului tânăr, aflat într-un proces de formare psihosocială vulnerabil. Aceste filme comerciale determină creșterea nivelului agresiv, iar cel ce le vizionează este scos din lumea reală și determinat să săvârșească, pe calea imitației, fapte violente, agresive, nechibzuite și spontane[285].

Influența nefastă a mass-mediei asupra criminalității rurale este una complexă. Pe de o parte, conținutul mediatic care promovează violența ca mijloc legitim, eroic sau eficient de rezolvare a conflictelor contribuie la erodarea normelor sociale și a valorilor morale menite să inhibe comportamentele infracționale. Pe de altă parte, prezentarea denaturată a realității în mass-media poate induce percepția falsă că violența este un fenomen larg răspândit și social acceptabil, favorizând astfel adoptarea acestor modele de către tinerii aflați într-o etapă vulnerabilă de formare psihosocială. Acest fenomen poate genera o cultură a imitației, în care actele de agresiune sunt preluate și replicate, în special de către cei lipsiți de mecanisme solide de autoreglare și discernământ critic. În același timp, internetul și rețelele de socializare facilitează nu doar accesul la conținut problematic, ci și interacțiunea cu subculturi sau grupuri care promovează sau glorifică

[284] Борьба с насильственными преступлениями в США, в Борьба с преступностью за рубежом, № 5, 1995. pp. 4-5. [citat 28.09.2023]. Disponibil: https://rusneb.ru/catalog/000200_000018_RU_NLR_PER_B_2496174_1995_5/.
[285] Nistoreanu, Gh., Păun, C., *Criminologie*. op. cit., p. 191.

comportamentele infracționale. Aceste platforme pot servi drept medii de radicalizare sau de încurajare a comportamentelor deviante, oferind, totodată, un spațiu în care făptuitorii pot primi validare sau admirație pentru actele lor.

Specificul național. În sine, specificul național nu poate fi considerat un factor criminogen, ci reflectă o sinteză complexă a nivelului de cultură, civilizație și tradiție istorică a unui popor[286]. Fiecare națiune posedă trăsături particulare, temperament, valori colective, structuri de socializare și modele de comportament, care influențează, în mod indirect, manifestările sociale, inclusiv pe cele infracționale. Astfel, criminalitatea nu este complet independentă de contextul cultural și social specific unei colectivități, ci poate căpăta forme particulare, în funcție de caracteristicile sociale, economice și psihologice predominante. În literatura de specialitate, s-a remarcat că anumite societăți pot manifesta o incidență mai ridicată a unor tipuri de infracțiuni (de exemplu, infracțiuni contra persoanei sau contra patrimoniului), aceste tendințe fiind explicabile prin factori istorici, culturali și de structură socială, și nu prin presupuse predispoziții etnice[287].

În Republica Moldova naționalitatea criminalității rurale este specifică. Dacă sa analizăm raportul dintre cetățeni străini și cetățeni moldoveni de gen masculin care au săvârșit infracțiuni în zonele rurale obținem următorul tablou:

- în anul 2017, din totalul de 5969 infractori (de gen masculin), 193 erau cetățeni străini ceea ce a constituit circa 3,2%;
- în anul 2018, din totalul de 5303 infractori (de gen masculin), 245 erau cetățeni străini ceea ce a constituit circa 4,6%;
- în anul 2019, din totalul de 4908 infractori (de gen masculin), 210 erau cetățeni străini ceea ce a constituit circa 4,3%;
- în anul 2020, din totalul de 5547 infractori (de gen masculin), 295 erau cetățeni străini ceea ce a constituit circa 5,3%;
- în anul 2021, din totalul de 6172 infractori (de gen masculin), 252 erau cetățeni străini ceea ce a constituit circa 4,1%;
- în anul 2022, din totalul de 5461 infractori (de gen masculin), 245 erau cetățeni străini ceea ce a constituit circa 5,5%;
- în anul 2023, din totalul de 4240 infractori (de gen masculin), 202 erau cetățeni străini ceea ce a constituit circa 4,8%;
- în anul 2024, din totalul de 4351 infractori (de gen masculin), 868 erau cetățeni străini

[286] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 510.
[287] Pop, T., *Curs de criminologie*. op. cit., pp. 559-561.

ceea ce a constituit circa 20%[288] (vezi diagrama 3.8).

În același context, este important să precizăm și raportul dintre cetățeni străini și cei moldoveni de gen feminin, astfel:

- în anul 2017, din totalul de 408 infractori (de gen feminin), 5 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 1,2%;
- în anul 2018, din totalul de 356 infractori (de gen feminin), 10 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 2,8%;
- în anul 2019, din totalul de 334 infractori (de gen feminin), 7 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 2,1%;
- în anul 2020, din totalul de 383 infractori (de gen feminin), 8 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 2,1%;
- în anul 2021, din totalul de 447 infractori (de gen feminin), 7 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 1,6%;
- în anul 2022, din totalul de 401 infractori (de gen feminin), 16 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 4,0%;
- în anul 2023, din totalul de 357 infractori (de gen feminin), 11 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 3,1%;
- în anul 2024, din totalul de 285 infractori (de gen feminin), 9 erau cetățence străine ceea ce a constituit circa 3,2%[289] (vezi diagrama 3.9).

Concluzia emergentă din analiza datelor statistice din anii 2018-2024 subliniază că majoritatea infracțiunilor în mediul rural au fost comise de cetățenii moldoveni, cu o proporție aproape unanimă între genul masculin (93,53%) și feminin (97,49%). Această tendință reflectă o dimensiune predominant internă a criminalității rurale în Republica Moldova, indicând o necesitate de a aborda factorii criminogeni specifici acestei populații.

Consumul abuziv de băuturi alcoolice. Rolul determinant al consumului abuziv de alcool în cazurile de criminalitate rurale este condiționat de influența negativă asupra psihicului, intelectului, emoțiilor, voinței, motivației comportamentale ale agresorului, ceea ce constituie cauze și motive subiective ale comportamentului infracțional.

Alcoolul, deseori, este asociat cu distracția, recrearea, sărbători și festivități[290]. În societatea

[288] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[289] Ibidem.
[290] Rădulescu, S.M., Dâmboianu, C. *Consumul și abuzul de alcool ca problemă socială și medicală*. În: Revista Română de Sociologie, serie nouă, anul XVII, nr. 5-6, București, 2006. pp. 433-461. [citat 22.06.2023]. Disponibil: https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.5-6-2006/SORIN%20M.%20RDULESCU%20CRISTINA%20D%C3%82MBOEANU-2.pdf.

moldovenească, majoritatea festivităților, care adună un anumit cerc de persoane, sunt celebrate cu fast prin mese copioase de la care nu lipsesc băuturile alcoolice. Este greu de imaginat cum ar putea fi celebrată o nuntă, cumetrie, zi de naștere, picnic, sărbătoare tradițională sau oficială, fără consum de alcool[291]. Consumul de băuturi alcoolice este determinat și de statutul Republicii Moldova de „țară agrară în care viticultura și vinificația sunt ramuri importante în economie”[292]. În aceste condiții „crește nivelul de comercializare a băuturilor alcoolice, iar volumul de alcool comercializat determină în mod direct consumul acestuia, ceia ce determină alte efecte negative în societate”[293].

În baza datelor privind consumul înregistrat de alcool, din totalul de 6,3 litri de consum (înregistrat) de alcool pur per persoană în Republica Moldova, 65% sunt băuturile spirtoase, 30% sunt berea și 5% sunt vinul. Consumul de bere este în creștere continuă de la începutul anilor 2000, pe când consumul de vin este în descreștere, în pofida faptului că Republica Moldova este tradițional o țară producătoare de vin[294].

Prevalența consumatorilor înrăiți de alcool, la fel, este mare și în Republica Moldova. Fiecare al cincilea consumator de alcool cu vârsta cuprinsă între 18-69 ani (19,5%) are episoade în care consumă excesiv alcool, adică 29,0% de bărbați și 9,2% de femei consumă, cel puțin o dată pe lună, șase sau mai multe porții de alcool[295].

Unii cercetători consideră că „majoritatea motivelor care îndeamnă oamenii să întrebuințeze alcool sunt legate de nivelul scăzut al culturii comunicării între oameni și a petrecerii timpului liber”[296]. Conform acestei opinii, în psihologia populației Republicii Moldova s-a conturat părerea că fără un „belșug” de băuturi alcoolice întâlnirile cu prietenii, celebrarea zilelor onomastice, a sărbătorilor nu are sens. Respectiv, o astfel de stare a lucrurilor formează împrejurări

---

[291] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*. În: Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, Ed. Ediția I-a, Chișinău, 9 decembrie 2021. pp. 321-332. [citat 03.03.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/321-332_0.pdf.

[292] Vîlcova, A. *Abuzul de alcool ca problema medico-socială in Republica Moldova*. În: Anale Științifice ale USMF „Nicolae Testemiţanu”. Ed. a 12-a. Chișinău: CEP Medicina, 2011, vol. 2: Probleme actuale de sănătate publică și management. [citat 16.07.2023]. Disponibil: https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/4408/1/ABUZUL_DE_ALCOOL_CA_PROBLEMA_MEDICO_SOCIALA.pdf.

[293] Tirdea, M. [et. al.] *Evidence brief for policy. Informing amendments to the alcohol control legislation directed to reduce harmful use of alcohol in the Republic of Moldova (WHO EVIPNet Europe). Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2019*. [citat 02.01.2024]. Disponibil: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/346521/WHO-EURO-2019-3572-43331-60795-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

[294] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*. op. cit., pp. 321-332.

[295] Nota de evidentă pentru politici. Informarea amendamentelor la legislația privind controlul alcoolului direcționate spre reducerea consumului nociv de alcool în Republica Moldova. Biroul OMS din Republica Moldova, 2019. [citat 14.02.2023]. Disponibil: https://msmps.gov.md/sites/default/files/mda_ebp_alcohol_rom.pdf.

[296] Zeca, I.C. *Personalitatea infractorului: Aspecte criminologice*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2015. p. 140-141. [citat 27.11.2021]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2015/23450/ionela_zeca_thesis.pdf.

favorabil dezvoltării comportamentelor agresive și violente cu caracter criminogen.

Consumul dăunător de alcool este răspunzător anual de 17.000 de morți în accidente de trafic (unul dintre trei accidente), 27.000 de morți accidentale (accidente domestice sau profesionale, căderi, înec), 2.000 de omucideri (patru din zece crime), 10.000 de sinucideri (una din șase cazuri), 45.000 de decese prin ciroză hepatică, 50.000 de decese prin cancer (din care 11.000 datorate cancerelor de sân la femei), 200.000 de morți legate boala depresivă și alte 17.000 datorate altor tulburări mentale[297].

Efectele consumului excesiv de alcool se răsfrâng, în primul rând, asupra conduitei persoanei care deseori este orientată în sens negativ[298]. La general, unele studii stabilesc că „efectele consumului de alcool asupra conduitei se distribuie, în mod neomogen, în cadrul diferitelor societăți, existând o mare variație culturală în modul în care oamenii se comportă atunci când beau”[299]. Societățile care au convingeri și așteptări pozitive legate de consumul de alcool (de exemplu, cele „non temperate” sau mediteraneene) se confruntă cu mai puține probleme legate de consum; convingeri și așteptări negative legate de consumul de alcool (de exemplu, cele bazate pe „temperanță” sau nordice) sunt asociate cu mai multe probleme legate de consumul de alcool[300].

Majoritatea problemelor legate, în mod „obișnuit”, cu consumul de alcool – crimă, violență, accidente, abuzul contra partenerei, boală etc.) sunt corelate, mai degrabă, cu băutura excesivă (anormală), decât cu cea moderată (normală)[301].

Totuși, în literatura de specialitate se relevă faptul că „consumul acestui drog are mai mult o multitudine de influențe negative practic în orice domeniu, scade randamentul în activitatea profesională, deteriorează relații de familie, afectează relațiile extrafamiliale, sporește agresivitatea prin comportamente violente, determină tulburării de comportament, afectează grav sănătatea persoanei prin afectarea tuturor sistemelor care alcătuiesc organismul uman, pune în pericol viața și sănătatea persoanelor care nu sunt alcoolici sau care nu consumă regulat băuturi alcoolice”[302].

Studiind literatura criminologică identificăm o relație bine conturată între consumul de

---

[297] Anderson, P., Baumberg, B. *Alcohol in Europe A public health perspective*. A report for the European Comission. The use of alcohol in Europe. [citat 12.11.2022]. Disponibil: https://ec.europa.eu/health/archive/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol _europe_en.pdf.

[298] Ionașcu, V., Frunză, A. *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*. op. cit., pp. 321-332.

[299] Rădulescu, S. M., Dâmboianu, C. *Consumul și abuzul de alcool ca problemă socială și medicală*. op. cit., pp. 433-461.

[300] Ibidem.

[301] *Social and Cultural Aspects of Drinking.* Social Issues Research Centre Oxford, U.K., 2002. pp. 2-6. [citat 01.11.2021]. Disponibil: http://www.sirc.org/publik/drinking3.html.

[302] López-Sánchez C. [et al.] *Îndreptar privind alcoolul, tutunul și alte droguri*. Ed. Ministerul de Interne prin Centrul de Resurse Juridice, 2002, p. 21.

alcool și comportamentul agresiv și violent al indivizilor[303]. Autorii Bujor V. și Bejan O. sunt de părerea că „beția și alcoolismul sunt unele din componentele deviantei sociale”[304]. Alți cercetători, la fel, consideră că „alcoolismul este o formă de comportament deviant răspândit în masă, fiind un catalizator al infracțiunilor de mare violență în special a celor comise în grup fiind caracterizate prin nemotivare și cruzime de o intensitate sporită”[305].

În acest context, autorii Tănăsescu I., Tănăsescu G. și Tănăsescu C. consideră că „starea de bună-dispoziție, asociată cu părerea exagerată despre propriile însușiri, pe fondul unei tulburări de personalitate, reduce capacitatea de apreciere a individului, astfel că se ajunge la accidente grave de circulație, la săvârșirea unor crime sau la comiterea de violuri. Prin urmare, și activitatea profesională are un randament scăzut, iar ca rezultat al dezinhibiției, individul este apt să comită acte şi fapte anormale și teribile”[306].

Rolul determinant al consumului abuziv de alcool în cazurile de comportamente violente este condiționat de influența negativă asupra psihicului, intelectului, emoțiilor, voinței, motivației comportamentale ale agresorului, ceea ce constituie cauze și motive subiective ale comportamentului infracțional. Autorul Gîrleanu I. consideră că „beția, contribuind la deprimarea provizorie a regulatorilor psihici și morali ai comportamentului uman, adesea devine cauză nemijlocită a comiterii faptelor antisociale”[307].

În astfel de situații indivizii își pierd capacitatea de autocontrol, devin obraznici și nepoliticoși. Așadar, comportamentul lor, în mare parte, este determinat de impulsuri egocentrice, instincte josnice, amorale și tendințe antisociale care în stare normală, sau mai bine spus „trează”, sunt stăpânite prin prisma abordărilor, relațiilor și obiceiurilor moral-pozitive[308].

Deci consumul abuziv de alcool este un factor determinant care influențează și favorizează comportamentul agresiv și violent al indivizilor. Exemple reprezentative sunt cazurile de violență în familie din Republica Moldova, săvârșite în special de către agresorii care consumă băuturi alcoolice. În acest context există și un mit popular care se referă la faptul că „consumul abuziv de alcool cauzează violență în familie”.

În diferite studii este relevat faptul că „una dintre trăsăturile caracteristice ale agresorului

---

[303] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*. op. cit., pp. 321-332.
[304] Bujor, V. [et. al.] *Elemente de criminologie*. op. cit., p. 18.
[305] Tughineanu, A. *Analiza criminologică a infracțiunilor de mare violență săvârșită în grup*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2018, p. 140. [citat 27.11.2021]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53295/teza_css_tighineanu-final.pdf.
[306] Tănăsescu, I. [et al.] *Tipologii criminogene*. Editura C.H. Beck, București, 2007, p. 37. ISBN 978-973-115-230-1.
[307] Gîrleanu, I. *Coordonatele psiho-sociale ale delicventei juvenile în perioada tranziției*. Timișoara: Ed. Ando-Tours, 1996. p. 124.
[308] Larii, Iu. [et al.] *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*. op. cit., 40 p.

din familie o constituie atitudinea lui față de consumul de băuturi alcoolice sau de substanțe narcotice, iar alcoolismul este o anomalie socială care joacă un rol important în etiologia fenomenului violenței în familie”[309].

Totuși, nu există nici un argument și nici o confirmare care să dovedească ferm că anume alcoolul este o cauză directă a violenței în familie. „Nu este o cauză directă a violenței în familie, dar în anumite situații poate fi un factor care determină sau chiar amplifică actele de violență”[310]. În această ordine de idei este important să specificăm că nu fiecare persoană care consumă băuturi alcoolice este neapărat violentă[311].

Rezultatele obținute de către unii cercetători prin efectuarea de sondaje selective[312] ne-au oferit dovezi care susțin legătura dintre consumul de alcool în exces și violența în familie. În acest registru de idei se relevă faptul că „în majoritatea cazurilor de violență în familie consumul de băuturi alcoolice este un factor determinant”[313]. Prin urmare, s-a constatat că „circa 95,97% din respondenți au confirmat faptul că în majoritatea cazurilor de violență în familie agresorii erau în stare de ebrietate alcoolică și doar în cazul a 4,03% dintre cauzele de violență în familie agresorii nu erau în stare de ebrietate”[314].

Analizând periodicitatea consumului băuturilor alcoolice „19,35% din cei chestionați au afirmat că agresorii familiali consumă băuturi alcoolice periodic, 3-4 ori pe lună, 35,48% au afirmat că agresorii consumă băuturi alcoolice sistematic, adică cel puțin 3 ori pe săptămână, iar 41,12% consideră că agresorii consumă în fiecare zi”[315].

Aceleași surse[316] ne-au permis să facem o analiză referitoare la starea agresorilor în momentul săvârșirii actelor de violență. Astfel, s-a stabilit că „în momentul actului de violență agresorii, în mare parte, în proporție de 93,9%, erau în stare de ebrietate și doar 6,10% erau absolut

---

[309] Ильяшенко, А.Н. *Противодействие насильственной преступности в сем: уголовно-правовые и криминологические аспекты*. op. cit., p. 228.
[310] Ionașcu, V. *Infracțiunea de violență în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire. Studiu monografic*. op. cit., p. 99.
[311] Ciobanu, Ig. *Criminologie*. vol. II. op. cit., p. 12.
[312] Studiu reprezentativ, realizat în Republica Moldova, în perioada 22.11.2016 - 25.12.2016, pe un eșantion de aproximativ 300 persoane, membri ai echipelor multidisciplinare teritoriale (polițiști, asistenți sociali, medici de familie, primari și alți specialiști) în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților membrilor echipelor multidisciplinare comunitare din cadrul Sistemului Național de Referință pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane în lucrul cu beneficiarii acestuia, cu accent sporit pe victimele violenței în familie”, organizat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație. În: Ionașcu V. *Infracțiunea de violență în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire. Studiu monografic*. op. cit. p. 183.
[313] Ibidem.
[314] López-Sánchez, C. [et al.] *Îndreptar privind alcoolul, tutunul și alte droguri*. op. cit., p. 21.
[315] Ionașcu, V., *Infracțiunea de violență în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire. Studiu monografic*. op. cit., p. 99.
[316] Ibidem, p. 9.

treji[317]. Din cei aflați în stare de ebrietate, 19,94% erau în stare de ebrietate ușoară, 40,45% în stare de ebrietate medie și 33,58% erau în stare de ebrietate avansată”[318].

În aceeași ordine de idei, cercetătorul rus Ильяшенко А.Н., prezintă în lucrarea sa o serie de date statistice care confirmă ipoteza că „în majoritatea cauzelor de violență în familie din Rusia agresorii consumă abuziv băuturi alcoolice”[319]. Astfel, cercetările respective evidențiază ideea că „agresorii familiali în momentul săvârșirii infracțiunii se aflau în stare de ebrietate, în 76,5% din cazuri, dintre care 11,8% consumau băuturi alcoolice de 3-4 ori pe lună, 30,2% − cel puțin de 3 ori pe săptămână, iar 34,5% consumau băuturi alcoolice în mod abuziv în fiecare zi”.

Aceste constatări ne oferă o explicație referitoare la mecanismul săvârșirii actelor de violență care, în opinia lui Bujor V. și a lui Bejan O., „sub influența alcoolului este dereglată activitatea celulelor nervoase, inclusiv, a celor cerebrale. Astfel, sunt dezorganizate procesele de excitație și inhibiție. Drept urmare, conștiința și voința nu mai controlează pe deplin comportamentul agresorului, din care cauză el devine descătușat, nereținut, impulsiv, grosolan, iar pornirile amorale și antisociale care erau suprimate, stăpânite și respinse în stare de trezire, acum răbufnesc și determină, într-o bună parte a cazurilor, o conduită ilicită infracțională”[320].

Conform acestor constatări, „infractorii violenți consumă băuturi alcoolice în mod regulat și sistematic, fapt ce influențează în mod direct formarea negativă a personalității lor. Acest viciu determină, în mod direct, deformarea proceselor de integrare socială a unui individ într-o colectivitate, diminuarea sau chiar întreruperea diferitor relații social-pozitive și apariția diferitor situații cu caracter criminogen”[321].

În final, considerăm că într-un mediu, mai ales în cel rural, în care se consumă băuturi alcoolice, crește probabilitatea săvârșirii actelor de violență, fapt căruia ar trebui să i se acorde o atenție sporită în procesul de realizare a măsurilor generale, speciale și individuale de prevenire a criminalității.

3.1.5 Factori demografici

Analiza influenței demografiei asupra tendințelor infracționale se înscrie în sfera de interes a criminologiei contemporane, remarcându-se prin evidențierea legăturii dintre dinamica populației și comportamentul deviant. Studiile criminologice avansate subliniază că schimbările

---

[317] Ibidem, p. 183.
[318] Ibidem.
[319] Ильяшенко, А.Н. *Противодействие насильственной преступности в семье: Уголовно-правовые и криминологические аспекты*. op. cit., p. 241.
[320] Bujor, V. [et. al.] *Elemente de criminologie*. op. cit., p. 86.
[321] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*. op. cit., pp. 321-332.

demografice, precum fluctuațiile ratei natalității, modificările structurii populației după vârstă și sex, precum și migrația, exercită un impact semnificativ asupra profilului și distribuției criminalității[322].

Teoreticienii criminologiei, printre care se numără și autorii de referință în domeniu, identifică în mod explicit factorii demografici ca determinante primare ale dinamicii infracționale.

În particular, variațiile ratei natalității ocupă o poziție proeminentă în analiza criminologică, dat fiind că segmentul de populație cel mai susceptibil la implicarea în activități infracționale corespunde intervalului de vârstă 18-30 ani, cu un vârf de incidență în jurul vârstei de 25 de ani. Acest pattern demografic explică, în parte, creșterea delincvenței juvenile observată în diverse contexte geografice și temporale, exemplificate prin creșterea criminalității juvenile în Europa Occidentală între anii 1960 și 1980, în SUA și Canada între anii 1965 și 1975 și în România între anii 1975 și 1985, ca urmare a politicilor de restricționare a avorturilor[323].

Cu toate acestea, legătura dintre ratele natalității și manifestările infracționale este mediata de un complex de factori secundari, subliniindu-se, astfel, că relația dintre demografie și criminalitate este una indirectă. Creșterea delincvenței juvenile nu poate fi atribuită exclusiv variațiilor demografice, ci necesită o înțelegere cuprinzătoare a interacțiunii dintre acești factori și alte condiții sociale, economice și culturale care contribuie la configurarea comportamentului infracțional. Ca urmare, criminologia modernă promovează o abordare multidisciplinară în studiul criminalității, recunoscând necesitatea unei analize integrate a factorilor criminogeni, inclusiv a celor demografici, pentru dezvoltarea unor strategii eficiente de prevenire și control al delincvenței.

Schimbările demografice din Republica Moldova, precum scăderea populației, îmbătrânirea demografică, migrația intensă a forței de muncă către străinătate și urbanizarea, au un impact semnificativ asupra criminalității rurale. Acestea influențează structura socială și economică a comunităților rurale, creând condiții favorabile pentru anumite tipuri de criminalitate. Impactul schimbărilor demografice asupra criminalității rurale, în primul rând, este determinat de scăderea populației și îmbătrânirea demografică. Aceste tendințe conduc la o reducere a populației active în zonele rurale, lăsând în urmă o populație majoritar în vârstă, care este adesea mai vulnerabilă și mai puțin capabilă să se apere împotriva infracțiunilor, cum ar fi violența, furturile, escrocheriile sau abuzurile. Concomitent, scăderea populației poate duce la abandonarea și neglijarea proprietăților, creând un mediu propice pentru infracțiuni precum vandalismul sau ocuparea ilegală a terenurilor.

---

[322] Gladchi, Gh. *Criminologie*. op. cit., p. 287.
[323] Nistoreanu, Gh., Păun, C. *Criminologie*. op. cit., p. 186.

În același context, migrația semnificativă a populației adulte, în special a bărbaților, în căutarea unor oportunități economice în străinătate, lasă în urmă comunități cu structuri familiale fragmentate și cu o lipsă acută de supraveghere a tinerilor. Acest lucru poate crește vulnerabilitatea la comportamente deviante, cum ar fi consumul de droguri și alcool, și poate crește rata delincvenței juvenile și a infracțiunilor legate de producerea și comercializarea drogurilor în zonele rurale.

Schimbările demografice afectează și structura economică a zonelor rurale, ducând la scăderea activităților agricole tradiționale și la creșterea șomajului. Aceasta poate conduce la creșterea criminalității economice, cum ar fi furtul de animale sau de echipamente agricole, și la exploatarea ilegală a resurselor naturale.

Analiza diferențelor de gen în manifestarea comportamentului infracțional constituie un domeniu semnificativ în studiile criminologice contemporane, având în vedere rolul esențial pe care îl joacă structura demografică a sexelor în configurarea spectrului criminalității. Investigarea dinamicii participării femeilor în raport cu bărbații la activitățile infracționale relevă particularități criminogene specifice fiecărui gen, oferind, astfel, perspectiva necesară pentru elaborarea de strategii de prevenție și intervenție adaptate[324].

În contextul criminologic, se constată predominant o preponderență masculină în rândul făptuitorilor de infracțiuni, datele statistice indicând că bărbații sunt responsabili pentru aproximativ 90% din totalitatea actelor infracționale. Așadar, în Republica Moldova în anul 2024, din cele 4636 de persoane care au săvârșit infracțiuni în mediul rural, 285 sau 6,55 % sunt femei, iar 4351 sau 93,45% sunt bărbați. Bineînțeles, există variații în funcții de țară și de dezvoltare socială a acesteia[325].

Această disproporție subliniază necesitatea unei analize aprofundate a factorilor socioculturali, psihologici și biologici care influențează predispoziția diferită a genurilor față de comportamentul deviant.

Pe de altă parte, studiul criminalității feminine evidențiază tipare infracționale specifice, precum și factori criminogeni diferiți de cei identificați în cazul bărbaților. Din punct de vedere criminologic, este esențial să se identifice tipurile de infracțiuni la care femeile participă mai frecvent, precum și să se înțeleagă circumstanțele și motivațiile care le determină pe acestea să se angajeze în astfel de acte. Aceasta implică examinarea rolurilor de gen tradiționale, dinamica puterii și inegalitatea socială ca factori contribuitori la comportamentul infracțional feminin.

În contextul criminalității rurale, spectrul infracțiunilor comise de bărbați este vast și variat,

[324] Ciobanu, Ig. *Criminologie,* vol. I. op. cit., p. 78-80.
[325] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

având în vedere că majoritatea activităților economice și sociale din mediul rural oferă condiții diferite pentru comiterea infracțiunilor comparativ cu mediul urban. Bărbații din mediul rural, beneficiind de acces la resurse naturale, terenuri și un grad mai scăzut de supraveghere legală, pot fi implicați într-un spectru larg de infracțiuni, de la furtul de animale, tăieri ilegale de arbori până la infracțiuni legate de conflicte pe fondul proprietății.

Criminalitatea feminină în mediul rural, deși mai puțin frecventă comparativ cu cea masculină, reflectă, totuși, schimbările socio-economice și emanciparea femeii în comunitatea rurală. În zonele rurale, femeile sunt adesea antrenate în activități agricole, comerț și, în unele cazuri, în gestionarea resurselor familiei, ceea ce le poate expune la oportunități și riscuri diferite în comiterea de infracțiuni. Deși participarea feminină la infracționalitatea rurală rămâne relativ scăzută, acesta nu este un indicator static. Creșterea implicării femeilor în viața economică și socială rurală le poate crea mai multe oportunități de a fi implicate în activități ilegale sau conflictuale, reflectând o posibilă creștere a participării lor la criminalitatea rurală.

Este important de subliniat că pe măsură ce structura socio-economică și rolurile de gen din mediul rural se transformă, este posibil să asistăm la o diversificare și o schimbare în dinamica criminalității rurale, atât în ceea ce privește genul, cât și tipologia infracțiunilor comise.

Unii autori români[326] „utilizează conceptul de *mobilitate socială*, prin care se înțelege mișcarea populației umane în plan *geografic* (numită și *mobilitate orizontală*), profesional ori social (numită și *mobilitate verticală*)".

Urbanizarea accelerată și industrializarea din ultimii ani au stimulat un nivel ridicat de mobilitate geografică, provocând migrații semnificative ale populației din mediul rural spre cel urban, dar și între diferite țări. Această dinamică a avut impact profund asupra structurii sociale tradiționale, perturbând, în mod special, nucleul familial. Ca rezultat direct al acestor schimbări, se observă o creștere a cazurilor de divorț, separare și abandon familial, ceea ce duce la erodarea autorității parentale. De asemenea, acest context favorizează angajarea ambilor părinți în câmpul muncii, lăsând educația copiilor în plan secund. Fenomenele de școlarizare extinsă și tendința căsătoriilor timpurii vin să adauge presiune suplimentară asupra structurii și stabilității familiale, amplificând efectele negative ale mobilității geografice asupra coeziunii sociale.

3.1.6 Factorii psihologici

Emergența statului și dezvoltarea sistemului juridic, contribuind la conturarea conștiinței legale, au ridicat întrebări referitoare la psihologia individului în relația acestuia cu statul și cu

[326] Nistoreanu, Gh., Păun, C. *Criminologie*. op. cit., p. 186-187; Politic, G. *Criminologie (note de curs)*, Ed. Fundației, „Chemarea", Iași, 1996, p. 74-75.

legislația. În acest context, a devenit esențial să se examineze comportamentul uman în contextul normelor sociale și legale.

Încă din antichitate, filozofii au încercat să ofere explicații asupra mecanismelor prin care indivizii aleg să adopte un comportament conform sau deviant în raport cu normele de drept, abordând, astfel, complexitatea relației dintre morală, libertatea individuală și responsabilitatea socială[327].

Socrate (469 – 399 î.Hr.) a formulat o serie de teorii privind fundamentul rațional al comportamentului uman și esența dreaptă a legilor. Platon (427 – 347 î.Hr.) a identificat, pentru prima dată, două dimensiuni psihologice esențiale pentru formarea caracterului uman și evoluția societății – nevoile și competențele. A susținut că legislația trebuie să reflecte cerințele comunității și că structura socială ar trebui adaptată la talentele individuale[328].

Aristotel (384 – 322 î.Hr.) a reflectat asupra factorilor psihologici, arătând că „după cum omul, în perfecțiunea sa, este cea mai nobilă dintre ființe, în aceiași măsură, lipsit de lege și dreptate, este cea mai rea dintre toate”[329].

Teoreticienii epocii Iluminismului au subliniat semnificația psihologică a normelor permisive mai degrabă decât a celor restrictive. În acest context, psihologia se orientează către studiul comportamentului delincvent dintr-o perspectivă introspectivă, punând accent pe trăsăturile psihologice specifice și pe lacunele de personalitate ale infractorilor. De-a lungul timpului s-au dezvoltat și articulat diverse cadre teoretice psihologice pentru a înțelege fenomenul criminalității.

Primul set de teorii se concentrează pe conceptul de ereditate, sugerând că natura unui individ îl predispune la comportament infracțional, implicând, astfel, ideea că infractorii sunt predispuși din naștere spre criminalitate, nu modelați de mediul în care trăiesc. Ribot Th., un filozof francez, adaugă o nuanță importantă acestei teze, diferențiind între ereditatea fiziologică, care se referă la trăsăturile biologice și genetice și ereditatea psihologică, care implică transmiterea anumitor trăsături sau predispoziții mentale și emoționale de la o generație la alta, fiind de părerea că „sunt transmise prin ereditate atât instinctele primitive sau naturale, cât și cele achiziționate. Instinctele sunt obiceiuri fixate prin ereditate. Inteligența este o oglindă, care reflectează universul, instrument miraculos, ea este într-un sens, infinită ca lumea, căci ea o îmbrățișează și o măsoară”[330].

---

[327] Rusnac, S. *Psihologia dreptului*. Ed. ARC, Chișinău, 2000, p. 129-131.
[328] Платон, Законы // Платон. Сочинения в трёх томах. Москва, 1972, v.3, p. 218-220.
[329] Аристотель, Политика // Аристотель. Сочинения в четырех томах. Москва, 1983, v.4. p. 416-421.
[330] Ribot, Th. *L'hérédité, étude psychologique sur ses phénomènes, ses lois, ses causes, ses conséquences*. Paris, 1873, p. 37.

Rezumând cele descrise supra, putem susține că între ereditatea fiziologică și cea psihologică există un *raport de cauzalitate*, prima fiind cauza, iar ultima – efectul.

Totuși, majoritatea teoriilor psihologice propun alte explicații ale factorilor de natură psihologică. Astăzi „există cel puțin 37 de teorii care oferă o explicație cauzală a agresivității, începând cu cele care fac o comparație a comportamentului uman cu instinctele animalice și până la tratările moderne cognitiviste”[331].

Mannheim H. evidențiază „trei categorii de factori, care sunt inseparabili în orice crimă: factori fizici, factori psihici, factori sociali, cu o pondere specifică a fiecărei categorii”[332].

În contextul criminalității rurale, este evident că importanța factorilor care contribuie la comiterea unei infracțiuni variază de la un caz la altul. În unele situații, elementele de mediu sau condițiile sociale pot juca un rol primordial, în timp ce în alte cazuri aspectele psihologice sunt cele care predomina. Adesea, în mediul rural, factorii psihologici capătă o importanță majoră, deoarece atât influențele mediului natural, cât și cele sociale sunt filtrate și interpretate prin prisma stării psihice a individului. Acești factori externi sunt internalizați și prelucrați la nivel psihologic, dând naștere la diverse nevoi, aspirații și intenții care ulterior pot conduce la acte infracționale.

Printre cercetătorii care au analizat factorii psihici implicați în comportamentul criminal se numără și Seelig E.[333], care a evidențiat rolul instinctelor ca surse biologice ale acțiunii umane. Potrivit concepției sale, instinctele pot fi clasificate în două mari categorii: instincte personale sau primare, precum cele de autoconservare, de hrană și de apărare, și instincte sociale, care includ instinctul familial, cel de reproducere, și alte forme de atașament și coeziune socială. Această abordare pune în lumină dimensiunea biologică a comportamentului, integrată însă într-un context psihosocial complex.

În psihologia contemporană, conceptul de instinct a fost revizuit și nuanțat, depășindu-se viziunea tradițională care limita instinctele la manifestări primare, strict înnăscute. Noile abordări subliniază faptul că instinctele sunt strâns corelate cu nevoi fundamentale ale individului și implică o tendință direcționată spre satisfacerea acestora, integrându-se într-un sistem complex de motivații, influențat de factori cognitivi, emoționali și sociali[334].

Tendințele, emoțiile și trebuințele constituie, în esență, veritabile mobile ale conduitei umane, inclusiv ale comportamentului infracțional. În cadrul criminologiei românești, un aport remarcabil în investigarea dimensiunilor psihologice ale criminalității îl are profesorul Alexandru

---

[331] Benesch, H. *Atlas de la psychologie*. La Pochotheque, Paris, 1996, p. 233.
[332] Mannheim, H. *Comparative Criminology, Routledge and Kegan Paul*. New York, 1965, p. 202
[333] Seelig, E. *Traite de criminologie*. op. cit., p. 145.
[334] Oancea, I. *Probleme de criminologie*. Ed. ALL Educațional S.A., București, 1994, p. 140-143.

Roșca[335], fost cadru didactic la Catedra de Psihologie a Universității din Cluj. Contribuțiile sale în domeniul psihologiei criminale sunt de referință, iar lucrările sale: *Infractorul minor, Psihopatologia deviaților morali, Motivele acțiunilor umane,* sunt printre primele studii sistematice din literatura de specialitate românească care au abordat comprehensiv problematica psihologică a infractorului[336].

În studiul criminalității rurale, problema motivației joacă un rol crucial în înțelegerea și abordarea comportamentului infracțional. Conceptul de mobil sau motiv este esențial, definit ca factorul care declanșează, susține și direcționează o acțiune[337]. Exemplificativ, sentimentul de frică generat de amenințarea unui atac poate activa necesitatea de apărare, devenind, astfel, un mobil pentru acțiune. Pe lângă motive sunt identificate și stimulentele, elemente externe care pot incita la acțiune prin activarea unei necesități interne, cum ar fi nevoia de apă în cazul setei.

În mediul rural, aceste mecanisme motivaționale sunt adesea influențate de condițiile socio-economice specifice, accesul limitat la resurse și izolarea geografică. Aceste aspecte pot genera stres, frustrare și alte emoții care devin mobiluri pentru comportamente deviante, inclusiv infracționalitatea. De exemplu, lipsa oportunităților economice poate deveni un stimulent puternic pentru activități ilegale ca mijloc de supraviețuire sau îmbunătățire a condițiilor de viață.

La general, mobilurile sau motivele acțiunilor umane sunt de două feluri:

- *mobiluri (motive) primare*;
- *mobiluri (motive) derivate*.

În contextul criminalității rurale, *motivele sau mobilurile primare* ale comportamentului uman pot fi interpretate într-un cadru specific, influențat de caracteristicile și provocările unice ale vieții în comunitățile rurale. Aceste motive fundamentale, precum tendința de autoconservare și nevoia de securitate, pot fi amplificate de condițiile economice dificile, accesul limitat la resurse și izolarea geografică.

Tendința achizitivă, de exemplu, poate lua forma nevoii acute de a asigura resursele de bază într-un mediu unde oportunitățile de muncă sunt restrânse și veniturile sunt adesea insuficiente. În astfel de condiții, presiunea pentru asigurarea nevoilor fundamentale poate împinge indivizii către activități ilegale, cum ar fi furtul sau braconajul, ca mijloace de supraviețuire.

În același timp, tendința de autoafirmare și dorința de recunoaștere socială pot fi exacerbate de lipsa de oportunități pentru dezvoltare personală și profesională în mediul rural. Aceasta poate

---

[335] Roșca, Al. *Motivele acțiunilor umane*. Ed. Universitatea, Cluj, 1943. p. 31-40.
[336] Chircev, A. [et al] *Tratat de psihologie experimentală*. Ed. Academiei Române, 1963, sub redacția lui Al. Roșca. 652 p.
[337] Roșca, Al. *Motivele acțiunilor umane*. Ed. Universitatea, Cluj, 1943, p. 85.

duce la comportamente deviante în încercarea de a obține statut și recunoaștere prin mijloace ilegale sau prin aderarea la grupuri infracționale.

Tendința parentală evidențiază responsabilitatea părinților de a-și proteja și îngriji copiii. În zonele rurale, unde accesul la educație și servicii sociale poate fi limitat, îngrijorările legate de bunăstarea și viitorul copiilor pot contribui la stresul parental și la luarea unor decizii disperate pentru asigurarea nevoilor familiei, incluzând posibile acțiuni ilegale.

Dacă să ne referim la *mobilurile sau motivele derivate*, acestea pot avea rădăcini profunde în particularitățile și provocările vieții din comunitățile rurale. Dincolo de nevoile și dorințele primare, condițiile rurale unice pot influența dezvoltarea unor stări emoționale complexe și persistente care pot contribui la comportamentul deviant sau infracțional.

De exemplu, sentimentul de izolare și distanțarea socială, frecvente în zonele rurale datorită densității scăzute a populației și accesului limitat la servicii și resurse, pot intensifica sentimentele de singurătate și dorința de apartenență. Aceste emoții pot stimula unii indivizi să caute recunoaștere și acceptare în grupuri sau activități ilegale, cum ar fi bande sau rețele infracționale, unde simt că pot satisface aceste nevoi de conexiune și recunoaștere.

Resentimentele provocate de eșecuri personale sau profesionale, amplificate de limitările economice și de oportunități în comunitățile rurale, pot de asemenea deveni mobiluri puternice pentru comportamente infracționale. Indivizii pot dezvolta sentimente de invidie sau frustrare față de cei care par să aibă mai mult succes sau acces la resurse, ducând la acțiuni de vandalism, furt sau chiar violență ca mijloace de exprimare a resentimentelor sau ca încercări disperate de a „egaliza" percepția de inechitate socială.

În plus, dorințele nerealizate și aspirațiile frustrate, în special în rândul tinerilor din zonele rurale, unde perspectivele educaționale și profesionale sunt adesea limitate, favorizează apariția tendințelor spre comportament deviant. Aceste dorințe, când sunt împiedicate de bariere sociale și economice, pot genera sentimente de alienare și disperare, crescând susceptibilitatea la influențe negative și luarea unor decizii riscante în încercarea de a depăși constrângerile percepute.

În sfârșit, printre motivele sau mobilele psihice apar și se dezvoltă *interesele*. În contextul specific al comunităților rurale, motivațiile și interesele care conduc la comportament infracțional pot fi profund influențate de particularitățile și provocările mediului rural. Aceste comunități se confruntă adesea cu acces limitat la resurse, oportunități economice restrânse și izolare socială, factori ce influențează în mod unic interesele și motivațiile individuale[338].

Criminologia contemporană, bazându-se pe datele furnizate de știința psihologiei, distinge

[338] Oancea, I. *Probleme de criminologie*, Ed. ALL Educațional S.A., București, 1994, p. 142-143.

trei feluri de factori psihologici:

1) *factori motivaționali;*
2) *factori cognitivi (de cunoaștere);*
3) *factori conativi (de mișcare).*

Factori motivaționali în mediul rural pot include nevoia de securitate economică și acces la resurse de bază. De exemplu, interesul pentru bunurile alimentare nu reprezintă doar o tendință organică, ci este adesea amplificat de dificultățile economice, ducând la fapte de braconaj sau furt din necesitate. Dorința de autoafirmare și recunoaștere se manifestă în forme specifice în comunitățile rurale, unde oportunitățile de exprimare personală și socială sunt mai limitate, ceea ce determină uneori apariția comportamentului deviant ca mijloc de a atrage atenția sau de a se distinge.

Factori cognitivi implică înțelegerea specifică a mediului rural și a resurselor disponibile. Cunoașterea detaliată a mediului local, a ciclurilor naturale și a comunității poate influența planificarea și executarea infracțiunilor, de exemplu, prin alegerea momentelor și locurilor pentru activități ilegale, cum ar fi braconajul sau furtul de animale, care sunt mai puțin riscante sau mai probabil să treacă nedetectate în spații vaste și slab populate.

Factori conativi în comunitățile rurale sunt adesea legați de abilitățile și competențele specifice mediului rural, cum ar fi cunoașterea terenurilor, a comportamentului animalelor sau a tehnicii agricole. Acești factori pot facilita comiterea infracțiunilor specifice zonei, cum ar fi distrugerea proprietății, furtul de recolte sau de echipamente agricole, având la bază o înțelegere profundă a mediului și a modurilor de viață rurale.

3.2 Personalitatea infractorului din mediul rural

Analiza trăsăturilor care definesc personalitatea infractorului reprezintă o premisă esențială pentru înțelegerea profundă și explicarea fenomenului criminalității, în ansamblu sau în cadrul unei tipologii infracționale specifice. Această cunoaștere detaliată stă la baza fundamentării unor strategii eficiente de prevenire și control al comportamentului criminal, contribuind, totodată, la elaborarea politicilor penale și criminologice adaptate realităților sociale. Personalitatea infractorului reprezintă un domeniu de cercetare deosebit de complex, analizat interdisciplinar din perspectiva mai multor științe, precum psihologia, sociologia, psihiatria sau dreptul penal, însă, pentru obiectivele prezentei cercetări, un interes deosebit îl prezintă abordarea criminologică, care permite o înțelegere integrativă a trăsăturilor psihosociale și comportamentale ale individului delincvent.

În literatura de specialitate, opiniile privind personalitatea infractorului variază în funcție de orientarea teoretică și disciplinară. Cu toate acestea, un punct comun recurent în majoritatea abordărilor constă în recunoașterea faptului că personalitatea infractorului se află într-o relație directă sau indirectă cu factorii cauzali ai criminalității, reprezentând, totodată, nucleul central al manifestării comportamentului infracțional. În opinia lui Gladchi Gh., „personalitatea infractorului reprezintă o componentă care este poziționată la baza obiectului de studiu al criminologiei și cercetează personalitatea infractorului din perspectiva relevării rolului ei în etiologia actului infracțional și utilizării măsurilor de prevenție asupra acestuia pentru a nu admite repetarea acțiunilor infracționale”[339]. O opinie convergentă este exprimată de criminologul Lari Iu., care definește personalitatea infractorului drept „personalitate a celui ce a comis infracțiunea datorită unor trăsături psihologice ce-i sunt caracteristice, a viziunilor antisociale și alegerea căii social-periculoase de satisfacere a necesităților sale sau nemanifestării activității corespunzătoare pentru preîntâmpinarea rezultatului infracțional”[340]. Pornind de la această premisă, personalitatea infractorului este considerată o componentă esențială în investigarea fenomenului infracțional. Această abordare pune accent pe analiza trăsăturilor individuale, a caracteristicilor psihologice și comportamentale ale persoanelor care comit infracțiuni, în scopul identificării motivelor profunde și a factorilor determinanți care contribuie la manifestarea conduitei deviante.

În acest context, unii cercetători români susțin că principala sarcină a analizei personalității infractorului constă în identificarea corespondențelor dintre cauzalitatea anumitor tipuri și categorii de infracțiuni și tipologia infractorilor care le-au comis. Această abordare presupune, în mod deosebit, investigarea motivației infracționale, a fundamentului psihologic specific fiecărui infractor, precum și a modului în care acesta reacționează față de săvârșirea infracțiunii în diverse contexte ale vieții sociale[341].

Autorii ruși Кудрявцев В.Н., Кондрашков Н.Н. și Лейкина Н.С. consideră că personalitatea infractorului constituie un concept cuprinzător, care reflectă, în esență, ansamblul trăsăturilor definitorii ale individului, relația acestuia cu valorile morale și spirituale, precum și interacțiunea dintre caracteristicile personale și condițiile sociale care influențează determinarea comportamentului infracțional. Potrivit acestei perspective, personalitatea infractorului nu poate fi înțeleasă izolat, ci doar în contextul conexiunilor dinamice dintre individ și mediul său de viață[342].

---

[339] Gladchi, Gh. *Criminologie generală*. op. cit., p. 231.
[340] Larii, Iu. *Criminologie*. op. cit., p. 42.
[341] Zeca, I.C. *Personalitatea infractorului: aspecte criminologice.* op. cit., p. 9.
[342] Кудрявцев, В.Н. [et al.] *Личность преступника*. Всесоюзный институт по изучению причин и разработки мер предупреждения преступности. Москва: Издальсво „Юридическая литература” 1975, p. 21.

În cadrul acestei perspective, personalitatea infractorului nu este analizată ca o entitate izolată, ci în strânsă corelație cu ansamblul influențelor psihosociale care modelează și susțin manifestarea comportamentului deviant. Din această abordare integrativă, trăsăturile disfuncționale ale personalității infractorului sunt înțelese ca factori individuali de vulnerabilitate, care pot favoriza apariția și consolidarea predispoziției spre conduită infracțională, mai ales în interacțiune cu condiții de mediu nefavorabile. Printre aceste trăsături se regăsesc impulsivitatea, tendința accentuată spre agresivitate, deficiențele de empatie, precum și absența sentimentului de vinovăție sau a remușcărilor. Astfel de dimensiuni psihocomportamentale pot constitui factori favorizanți în procesul decizional infracțional, în special în absența mecanismelor de control social și autoreglare internă[343].

Potrivit unui alt autor, personalitatea infractorului trebuie înțeleasă ca un sistem integrat de trăsături sociale și psihice cu valențe negative, care generează pericolul social specific infracțiunii și determină, în mod direct sau indirect, comiterea acesteia. Astfel, pericolul nu rezidă doar în actul infracțional propriu-zis, ci și în structura internă a personalității, care îl face posibil[344]. Este important de subliniat că această perspectivă reprezintă doar una dintre multiplele modalități de abordare a personalității infractorului în cadrul criminologiei contemporane. Diversitatea teoriilor reflectă complexitatea fenomenului, precum și pluralitatea factorilor care contribuie la formarea și manifestarea comportamentului infracțional. Analiza personalității delincventului reprezintă un domeniu complex și multidimensional, iar diversitatea teoriilor și direcțiilor de cercetare permite evidențierea unor aspecte variate ale acestei problematici, de la factori psihologici individuali la influențe sociale, culturale și situaționale. Prin urmare, o înțelegere comprehensivă a comportamentului infracțional presupune integrarea acestor perspective într-un cadru teoretic coerent și interdisciplinar.

Potrivit opiniei exprimate de Чуфаровский Ю.В., analiza psihologică și sociologică a personalității infractorului relevă o serie de trăsături disfuncționale care disting acest profil de cel al individului integrat social. Astfel, infractorul prezintă, în mod frecvent, un nivel ridicat de anxietate și nesiguranță de sine, impulsivitate accentuată și tendințe agresive, precum și o distanțare semnificativă față de valorile sociale general acceptate și față de formele constructive de comunicare. Aceste trăsături sunt adesea însoțite de o sensibilitate exagerată în relațiile

---

[343] Frunză, A., Ionașcu, V. *Unele reflecții privind personalitatea infractorului din mediul rural.* În: Revista Română de Criminalistică, vol. 24, nr. 4 (136), 2023. pp. 364-371. ISSN 1454-3117 /ISSNe 2069-2625. [citat: 30.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/364-371_4.pdf.

[344] Михайлов, А. *Системный подход к изучению личности преступника*. În: Revista Legea și Viața, nr. 11, 2011. pp. 30-33. [citat: 13.09.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Sistemnii%20podhod%20c%20izuceniu%20licinosti%20prestupnica.pdf.

interpersonale, ceea ce favorizează apariția reacțiilor violente în situații de conflict, reflectând o capacitate scăzută de gestionare a tensiunilor psihosociale[345].

În vederea evidențierii modului în care aceste caracteristici se pot manifesta în practică, ne-am propus să analizăm un studiu de caz lamentabil, care a avut loc în raionul Telenești, în primăvara anului 2024.

În speță, C. Gh., în vârstă de 45 ani, locuitor al raionului Telenești, satul Chițcanii Vechi, la 12 aprilie 2024, în jurul orei 21:00, acționând intenționat, conștientizând caracterul infracțional al acțiunilor sale și dorind survenirea consecințelor prejudiciabile, a răpit-o pe Ana-Maria, o tânără însărcinată în luna a șasea, după care, cunoscând cu certitudine că aceasta este gravidă, a violat-o cu deosebită cruzime și din motive sadice. Ulterior, C. Gh., având scopul de a ascunde infracțiunile comise împotriva ultimei, acționând intenționat, cu deosebită cruzime, a lipsit-o de viață pe Ana-Maria. La 20 aprilie 2024, corpul neînsuflețit al Anei-Maria, a fost descoperit de salariații Poliției, într-o fâșie forestieră, la o distanță de aproximativ 21 km de localitatea Chițcanii Vechi din raionul Telenești. La 09 ianuarie 2025, prin Sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central, C. Gh. a fost recunoscut vinovat și condamnat la detenție pe viață[346].

Potrivit portalului de știri www.zgd.md, Gh. C. a fost funcționar public cu statut special, locuia singur, la momentul comiterii infracțiunii era divorțat, iar fosta soție împreună cu cei doi copii locuiau peste hotarele Republicii Moldova. La fel, potrivit surselor portalului de știri, ultimul ducea un mod de viață izolat și avea un comportament agresiv[347].

Analizând cele descrise supra, putem constata că personalitatea lui Gh. C. evidențiază o motivație sadică și o atitudine de dezumanizare față de victimă. Aceste trăsături indică o perturbare psihologică severă, iar acțiunile sale se înscriu într-un tipar infracțional periculos, specific indivizilor care operează în afara normelor morale.

Analiza acestui caz nu poate fi desprinsă de contextul comunității în care a avut loc, respectiv mediul rural, prin particularitățile sale socio-economice și geografice, poate deveni un spațiu cu un grad ridicat de imprevizibilitate în raport cu manifestările infracționale.

Deși cercetările statistice evidențiază, în general, o rată mai ridicată a criminalității în mediul urban, percepția subiectivă a populației din zonele rurale indică un sentiment accentuat de

---

[345] Чуфаровский, Ю.В. *Юридическая психология*. Учебник для вузов. Новый Юрист, 1998, p. 263.

[346] Sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 09 ianuarie 2025, emisă în Dosarul nr. 1-187/2024. [citat 16.02.2025]. Disponibil: https://jor.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0bab8096-5229-485c-bbaa-43450a2a354c.

[347] Omorul Anei-Maria: primele declarații ale bărbatului condamnat la detenție pe viață, ale procurorului și ale mamei victimei. [citat 16.02.2025]. Disponibil: https://www.zdg.md/stiri/video-omorul-anei-maria-primele-declaratii-ale-barbatului-condamnat-la-detentie-pe-viata-ale-procurorului-si-ale-mamei-victimei-m-ati-condamnat-nevinovat-vs-este-o-sentinta-intemeiata-legala-si-echita/.

vulnerabilitate și nesiguranță. Această stare este alimentată de factori precum izolarea geografică, accesul limitat la intervenția autorităților, infrastructura deficitară și lipsa resurselor comunitare, care contribuie la consolidarea unei percepții de insecuritate persistentă, chiar și în condițiile unei criminalități obiective mai reduse[348].

Fiecare individ posedă o personalitate unică, conturată prin interacțiunea complexă a factorilor biologici, psihologici și sociali. În acest context, ar fi eronat să se afirme că infractorii pot fi caracterizați printr-un set uniform de trăsături care să-i diferențieze în mod absolut de restul populației. Nu există o tipologie rigidă sau un model universal care să permită încadrarea tuturor infractorilor ori a persoanelor cu predispoziții spre comportamente antisociale. Astfel, așa cum s-a subliniat anterior, personalitatea umană trebuie înțeleasă ca rezultatul unei interacțiuni dinamice între componentele psihologice, biologice și sociale, fiecare dintre acestea având un rol semnificativ în influențarea conduitei individuale[349].

Clasificarea etiologiei comportamentului infracțional implică analiza integrativă a mai multor factori, printre care se evidențiază rolul personalității infractorului, a particularităților situaționale specifice în care are loc comiterea faptei, precum și a mecanismelor psihologice care facilitează tranziția de la intenția infracțională la manifestarea concretă a comportamentului antisocial. Acești factori interacționează complex, contribuind la înțelegerea procesului decizional care stă la baza actului infracțional. Această abordare se bazează pe concepția conform căreia comportamentul infracțional nu este determinat univoc, ci reprezintă rezultatul unui proces de interacțiune dinamică între structura de personalitate a individului și contextul existențial specific. Prin urmare, etiologia faptei penale, în calitatea sa de act individual, poate fi analizată fie din perspectiva trăsăturilor psihocomportamentale ale infractorului, fie din perspectiva circumstanțelor de viață în care acesta se află, fie din punctul de vedere al convergenței celor două planuri, personal și situațional, într-un cadru de vulnerabilitate criminogenă[350].

Așadar, prin noțiunea de personalitate a infractorului se înțelege ansamblul trăsăturilor individuale cu determinare biologică, psihologică, socială și culturală, care, în anumite circumstanțe, pot influența predispoziția spre adoptarea unui comportament deviant, susceptibil de a fi sancționat penal. Această perspectivă integrează multiple niveluri de analiză, evidențiind caracterul multidimensional al personalității infracționale. În contextul prezentului studiu, se impune precizarea că infractorul din mediul rural reflectă, la rândul său, o combinație specifică a acestor trăsături, modelate de particularitățile mediului rural, caracterizat prin condiții socio-

[348] Lawtley, A., Deane, M., *Community safety in rural areas*. op. cit.
[349] Bujor, V. [et al.], *Elemente de criminologie*. op. cit., p. 86.
[350] Pop, O., Neagu, Gh. *Criminologie generală*, Chișinău: Î.I. „Angela Levința”, 2005, p. 32.

economice distincte, norme comunitare tradiționale și niveluri variate de acces la educație, cultură și servicii publice. Astfel, personalitatea infractorului rural trebuie analizată în raport cu acest cadru contextual, care joacă un rol esențial în formarea atitudinilor și comportamentelor deviante.

Profilul psihologic al infractorului este, în mod obișnuit, utilizat ca instrument în cadrul cercetărilor penale, fiind construit pe baza informațiilor obținute de la locul săvârșirii faptei. Acesta se fundamentează pe o serie de date relevante, precum declarațiile martorilor, cercetarea amănunțită a locului infracțiunii, analiza imaginilor fotografice și a înregistrărilor video, precum și concluziile rapoartelor de expertiză tehnico-științifică. Urmele lăsate de infractor nu se limitează doar la cele biologice sau materiale, ci și indicii semnificative privind comportamentul, trăsăturile de personalitate și stilul de acțiune, care pot fi interpretate în cadrul analizei psihologice aplicate în contextul investigației criminale[351].

În cele ce urmează, la caracterizarea personalității infractorului rural și al trăsăturilor ce-l caracterizează, vor fi utilizate două surse empirice. În primul rând, se vor utiliza datele referitoare la trăsăturile biopsihosociale referitoare la personalitatea infractorului care se conțin în datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI. În cel de al doilea rând, se vor utiliza datele rezultate din sondajul de opinie[352] realizat în mediul rural, în perioada 15.09.2023 – 25.09.2023, la care au participat circa 70 de funcționari publici cu statut special din cadrul Inspectoratelor de poliție Sîngerei, Rîșcani, Ungheni, Fălești și Edineț din Republica Moldova. Totodată, la elucidarea trăsăturilor biopsihosociale ale criminalilor rurali vor fi luate în considerațiune și studiile criminologice realizate în alte state, cum ar fi România și Federația Rusă.

O primă constatare ce se impune este că de cele mai multe ori crimele în mediul rural sunt comise de către cetățeni ai Republicii Moldova. Astfel, potrivit datelor statistice, cota cetățenilor străini care au comis infracțiuni în mediul rural în perioada anilor 2017 – 2024 se prezintă după cum urmează: în anul 2017 – 3,1%; 2018 – 4,5%; 2019 – 4,1%; 2020 – 5,1; 2021 – 3,9%; 2022 – 4,5%; 2023 – 4,7%; 2024 – 18,9%. Media cetățenilor străini care comit infracțiuni pe teritoriul Republicii Moldova, în perioada analizată, este de 6,1%, ceilalți 93.9% fiind reprezentați de cetățeni ai Republicii Moldova[353].

---

[351] Паршин, Д.В. *К вопросу о личности преступника как элементе криминалистической характеристики хищения бюджетных средств, предназначенных для реализации приоритетных направлений развития сельского хозяйства к вопросу о личности преступника как элементе криминалистической характеристики хищения бюджетных средств, предназначенных для реализации приоритетных направлений развития сельского хозяйства*. В: Вестник Восточно-Сибирского института МВД России, 4(83), 2017. [Citat 29.11.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-lichnosti-prestupnika-kak-elemente-kriminalisticheskoy-harakteristiki-hischeniya-byudzhetnyh-sredstv-prednaznachennyh.

[352] Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 15.09.2023-25.09.2023, în regim online, privind stabilirea personalității infractorului din mediul rural, cu chestionarea funcționarilor publici cu statut special ai poliției (65 de salariați) din cadrul Inspectoratelor de poliție Sîngerei, Rîșcani, Ungheni, Fălești și Edineț din Republica Moldova.

[353] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

În același timp, potrivit datelor obținute în cadrul sondajului menționat anterior, s-a constatat că aproximativ 86,7% dintre infractorii din mediul rural sunt rezidenți ai localității în care a fost comisă fapta infracțională, în timp ce 23,3% provin din alte regiuni. Această distribuție evidențiază o tendință pronunțată de manifestare a infracționalității în interiorul comunităților locale, ceea ce sugerează o posibilă legătură între familiaritatea cu spațiul rural și oportunitățile percepute pentru comiterea faptelor penale.

Conform constatărilor făcute de Ceccato V. și Abraham J., infractorii din mediul rural prezintă caracteristici variate, fiind adesea bărbați, nou-veniți, străini aflați în trecere sau turiști dar și locali și tineri, ori persoane care lucrează în agricultură. Acest profil demonstrează cât de dificil este să identifici „un infractor tipic din mediul rural", întrucât cercetările se bazează doar pe cei surprinși de poliție, neincluzând infracțiunile neraportate sau autorii acestora. În acest context, studiile arată că infractorul rural recidivist este, în general, perceput ca fiind mai puțin periculos, însă recidiva este corelată, în mod constant, cu tulburări de sănătate mintală, consum de substanțe și un nivel redus de educație, aspecte care influențează semnificativ comportamentul infracțional în mediul rural[354].

Studii criminologice realizate în alte state, precum România, au evidențiat că o proporție semnificativă a infracțiunilor comise în mediul rural este atribuită rezidenților din aceste zone, cota parte a acestora ridicându-se la 61,9%. Aceleași cercetări au relevat o localizare accentuată a comportamentului infracțional, stabilind că, în numeroase cazuri, autorii omorurilor s-au născut, aveau domiciliul și au comis fapta pe teritoriul aceluiași județ, ceea ce indică un grad redus de mobilitate infracțională și o strânsă legătură între infractor și spațiul comunitar în care acționează[355]. Alt studiu realizat în România privind personalitatea infractorilor care au comis infracțiunea de omor, s-a constatat că majoritatea provin din mediul rural, au un nivel redus de instruire, iar ocupația este proporțională cu nivelul educațional. De asemenea, cei mai mulți nu au antecedente penale și provin din familii legal constituite[356].

Pe de altă parte, analizând studii empirice realizate în Federația Rusă s-a stabilit că „o mare parte din infracțiuni se săvârșesc de către localnici (97,4%), 2,2% din infracțiuni sunt săvârșite de persoane venite din alte localități, iar 0,4% din infractori nu au un loc permanent de trai"[357].

---

[354] Ceccato, V., Abraham, J. *Crime and Safety in the Rural, Lessons from research*. op. cit., p. 47-48.
[355] Balica, E. *Delictele de omor în mediul familial românesc*. op. cit., p. 29.
[356] Balica, E. *Criminalitatea violentă. Tendințe și factori de risc*. op. cit., p. 106.
[357] Макшеева, О.А. *Криминологическая характеристика личности преступника в сельской местности Омской области*. В: NovaInfo 111, 2020. pp. 54-55. [Citat 24.02.2024]. Disponibil: https://novainfo.ru/article/17512.

Datele colectate indică faptul că o proporție semnificativă, aproximativ 65% dintre infractorii din mediul rural au un domiciliu stabil în localitatea în care a fost comisă infracțiunea, în timp ce 35% nu dispun de un loc permanent de trai. În ceea ce privește statutul juridic al acestora, s-a constatat că 96,7% dintre infractori sunt cetățeni ai Republicii Moldova, iar restul de 3,3% sunt cetățeni străini sau persoane fără cetățenie (apatrizi). Aceste date subliniază, pe de o parte, caracterul local al unei mari părți a criminalității rurale, iar pe de altă parte, existența unui segment vulnerabil reprezentat de indivizi fără reședință stabilă, potențial mai predispuși la comportamente infracționale[358].

Un indicator relevant în analiza personalității infractorilor din mediul rural este *vârsta,* care constituie o trăsătură definitorie cu multiple implicații în conturarea profilului criminologic. Stabilirea grupei de vârstă permite o mai bună înțelegere a intereselor, a cercului de socializare, a statutului social și a nivelului de instruire al individului, toți acești factori având o influență directă asupra comportamentului infracțional și asupra motivației comiterii faptelor antisociale.

Cercetările criminologice efectuate în Federația Rusă au evidențiat că infractorii cei mai activi din mediul rural aparțin, în majoritate, grupei de vârstă de aproximativ 30 de ani, reprezentând 64,4% din totalul infractorilor analizați. În același sens, datele aferente anului 2018 indică faptul că persoanele din această categorie de vârstă au fost responsabile pentru săvârșirea unui număr semnificativ de infracțiuni grave: 82% dintre omoruri, 71% din cazurile de trafic ilicit de droguri, 70,1% dintre infracțiunile contra sănătății, 66,7% dintre escrocherii, 65% din tâlhării, 53,1% din furturile din patrimoniul altor persoane și 42% dintre jafuri. Aceste date confirmă concentrarea riscului criminogen în jurul vârstei de 30 de ani în mediul rural[359].

Potrivit datelor statistice din Republica Moldova vârsta persoanelor care au comis infracțiuni în mediul rural se configurează după cum urmează:

- 2017 de la 14 ani până la 18 ani – 508 infracțiuni, de la 18 până la 24 de ani – 1590, de la 25 până la 29 de ani – 1066, de la 30 de ani și mai mult – 3181;
- 2018 de la 14 ani până la 18 ani – 470 infracțiuni, de la 18 până la 24 de ani – 1373, de la 25 până la 29 de ani – 891, de la 30 de ani și mai mult – 2895;
- 2019 de la 14 ani până la 18 ani – 497 infracțiuni, de la 18 până la 24 – 1112, de la 25 până la 29 de ani – 835, de la de ani 30 de ani și mai mult – 2772;
- 2020 de la 14 ani până la 18 ani – 412 infracțiuni, de la 18 până la 24 – 1208, de la 25 până la 29 de ani – 926, de la 30 de ani și mai mult – 3367;

[358] Ibidem.
[359] Ibidem.

- 2021 de la 14 ani până la 18 ani – 461 infracțiuni, de la 18 până la 24 de ani – 1243, de la 25 până la 29 de ani – 989, de la 30 de ani și mai mult – 3900;
- 2022 de la 14 ani până la 18 ani – 418 infracțiuni, de la 18 până la 24 de ani – 1038, de la 25 până la 29 de ani – 739, de la 30 de ani și mai mult – 3639;
- 2023 de la 14 ani până la 18 ani – 301 infracțiuni, de la 18 până la 24 de ani – 800, de la 25 până la 29 de ani – 584, de la 30 de ani și mai mult – 2900;
- 2024 de la 14 ani până la 18 ani – 270 infracțiuni, de la 18 până la 24 de ani – 829 de infracțiuni, de la 25 până la 29 de ani – 560, de la 30 de ani și mai mult – 2968[360].

Valorificând criteriul vârstei constatăm că, în medie, în perioada 2017 – 2024 se profilează următoarea situație: persoane de la 14 ani până la 18 ani – 7,48%; de la 18 până la 24 – 20,57%; de la 25 până la 29 de ani – 14,7%; de la 30 de ani și mai mult – 58,16%.

În ceea ce privește dimensiunea de gen a criminalității rurale, cercetările criminologice realizate în România indică faptul că agresorii din spațiul familial sunt predominant de sex masculin, reprezentând 91,1% din totalul cazurilor. În contrast, implicarea femeilor în infracțiuni de violență este semnificativ mai redusă, procentul acestora variind între 0,1% și 10%, în funcție de natura faptei comise. Aceste date confirmă caracterul puternic masculinizat al criminalității violente din mediul rural[361].

La fel și autoarea Rotari O., conform constatărilor anterioare, a ajuns la concluzia că „nivelul criminalității feminine este de 5-7 ori mai mic decât cel al bărbaților, în ciuda faptului că femeile numeric sunt mai multe în societate și situația lor socială s-a schimbat mereu pe parcursul istoriei”[362].

În Republica Moldova, în perioada de referință 2017-2024, s-a proliferat următoarea situație pe anii de referință:

- 2017 au fost înregistrați 6377 de infractori, 5969 de gen masculin și 408 de gen feminin, raportul fiind de 6,39%;
- 2018 – 5659 (5303 gen masculin, 356 gen feminin), raportul fiind de 6,29;
- 2019 – 5291 (4908 gen masculin, 334 gen feminin), raportul fiind de 6,80%;
- 2020 – 5930 (5547 gen masculin, 383 gen feminin), raportul fiind de 6,90%;
- 2021 – 6617 (6172 gen masculin, 445 gen feminin), raportul fiind de 7,20%;
- 2022 – 5225 (4882 gen masculin, 343 gen feminin), raportul fiind de 6,56%;
- 2023 – 4597 (4240 gen masculin, 357 gen feminin), raportul fiind de 8,41%;

[360] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[361] Ibidem.
[362] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 370.

- 2024 – 4636 (4351 gen masculin, 285 gen feminin), raportul fiind de 6,55%[363] (vezi diagrama 3.5).

Ca urmare, în medie, în Republica Moldova de către persoane de gen masculin sunt comise 93,92% infracțiuni, iar de gen feminin 6,08% infracțiuni.

Relevante în acest sens sunt și constatările formulate în cadrul cercetărilor criminologice din Federația Rusă, potrivit cărora cea mai mare parte a activității infracționale în mediul rural este asociată cu persoanele de sex masculin (84,8%), în timp ce femeile sunt responsabile pentru un procent semnificativ mai redus, respectiv 15,2%. Aceste date subliniază persistența unei predominanțe masculine în comiterea de infracțiuni în zonele rurale[364].

În aceiași ordine de idei, în baza datelor enunțate mai sus am determinat distribuția infracțiunilor după graviditate săvârșite de către persoane de gen masculin în zonele rurale:

- în anul 2017 au fost săvârșite 2545 de infracțiuni ușoare, 2564 – mai puțin grave, 748 – grave, 54 – deosebit de grave și 58 excepțional de grave;
- în anul 2018 au fost săvârșite 2059 de infracțiuni ușoare, 2399 – mai puțin grave, 732 – grave, 60 – deosebit de grave și 53 excepțional de grave;
- în anul 2019, 1938 – infracțiuni ușoare, 2192 – mai puțin grave, 672 – grave, 53 – deosebit de grave și 53 excepțional de grave;
- în anul 2020, 2468 – infracțiuni ușoare, 2312 – mai puțin grave, 650 – grave, 66 – deosebit de grave și 51 excepțional de grave;
- în anul 2021, 2512 – infracțiuni ușoare, 2781 – mai puțin grave, 748 – grave, 77 – deosebit de grave și 53 excepțional de grave.
- în anul 2022, 2300 – infracțiuni ușoare, 2444 – mai puțin grave, 608 – grave, 44 – deosebit de grave și 65 excepțional de grave.
- în anul 2023, 1867 – infracțiuni ușoare, 1827 – mai puțin grave, 456 – grave, 46 – deosebit de grave și 43 excepțional de grave.
- în anul 2024, 1382 – infracțiuni ușoare, 2229 – mai puțin grave, 641 – grave, 44 – deosebit de grave și 55 excepțional de grave[365] (vezi diagrama 3.6).

În același context, aplicând criteriul gravității infracțiunilor, au fost relevate și tabloul infracțiunilor comise de către persoane de gen feminin rezidente ale zonele rurale:

---

[363] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[364] Макшеева, О.А. *Криминологическая характеристика личности преступника в сельской местности Омской области*. op. cit., pp. 54-55.
[365] Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

- în anul 2017 au fost săvârșite 108 de infracțiuni ușoare, 227 – mai puțin grave, 62 – grave, 9 – deosebit de grave și 2 – excepțional de grave;
- în anul 2018 au fost săvârșite 100 de infracțiuni ușoare, 204 – mai puțin grave, 44 – grave, 4 – deosebit de grave și 4 – excepțional de grave;
- în anul 2019, 113 – infracțiuni ușoare, 156 – mai puțin grave, 47 – grave, 9 – deosebit de grave și 9 excepțional de grave;
- în anul 2020, 137 – infracțiuni ușoare, 194 – mai puțin grave, 42 – grave, 8 – deosebit de grave și 2 excepțional de grave;
- în anul 2021, 142 – infracțiuni ușoare, 235 – mai puțin grave, 54 – grave, 9 – deosebit de grave și 5 excepțional de grave;
- în anul 2022, 120 – infracțiuni ușoare, 203 – mai puțin grave, 65 – grave, 9 – deosebit de grave și 4 excepțional de grave;
- în anul 2023, 140 – infracțiuni ușoare, 170 – mai puțin grave, 44 – grave, 0 – deosebit de grave și 3 excepțional de grave;
- în anul 2024, 89 – infracțiuni ușoare, 154 – mai puțin grave, 37 – grave, 2 – deosebit de grave și 3 excepțional de grave[366] (vezi diagrama 3.7).

În rezultatul unei examinări detaliate a contextului infracțional rural, se observă că fenomenul criminalității rurale este dominat, în mare parte, de către segmentul masculin al populației, în timp ce participarea feminină la acest spectru de activități ilicite se menține la niveluri reduse, atingând chiar pragul de inexistență în cazul unor categorii de infracțiuni de o gravitate excepțională. Această disproporție în distribuția genului autorilor de infracțiuni rurale subliniază diferențe semnificative în dinamica și natura criminalității între bărbați și femei, evidențiind o tendință în care femeile sunt semnificativ mai puțin implicate în comiterea de acte infracționale de mare severitate.

Un alt indicator semnificativ în conturarea profilului infractorului din mediul rural este *nivelul de instruire*. Sondajele selective realizate în rândul funcționarilor publici cu statut special din cadrul IGP al MAI, au evidențiat o relație invers proporțională între nivelul de educație și predispoziția spre comportamente infracționale. Astfel, datele colectate indică faptul că 47,7% dintre infractorii din mediul rural au absolvit doar ciclul gimnazial, 3,5% au finalizat studiile liceale și au susținut examenul de bacalaureat; 18,3% au urmat învățământul tehnic (colegii sau centre de excelență); 1,7% au studii superioare; iar 28,8% nu au urmat nicio formă de învățământ

[366] Ibidem.

formal. Aceste rezultate confirmă faptul că nivelul scăzut de instruire constituie un factor de vulnerabilitate criminogenă, corelat frecvent cu lipsa de oportunități sociale și profesionale[367].

În același context, cercetările criminologice realizate în România au relevat că autorii omorurilor și ai altor infracțiuni violente provin, în majoritate, din rândul persoanelor cu un nivel scăzut de instruire, 54,7% dintre aceștia având doar studii primare sau gimnaziale[368]. Rezultate similare au fost înregistrate și în Federația Rusă, unde s-a constatat că majoritatea infractorilor din mediul rural prezintă un nivel redus de educație: 58,5% au absolvit învățământul mediu, 25,8% au urmat învățământ profesional, doar 3,5% dețin studii superioare, iar aproximativ 12,2% nu au nici o formă de educație formală[369]. Aceste date reflectă o corelație directă între nivelul scăzut de instruire și predispoziția spre comportamente infracționale în mediul rural.

Potrivit datelor statistice naționale, coeficientul persoanelor antrenate în procesul de studii care au comis infracțiuni în mediul rural îl constituie: în anul 2017 – 0,06%; în anul 2018 – 0,37% în anul 2019 – 0,06%; în anul 2020 – 0,17%; în anul 2021 – 0,18%; în anul 2022 – 0,17%; în anul 2023 – 0,22% în anul 2024 – 0,04%. Media criminalilor din mediul rural antrenați în procesul de studii o constituie 0,16%[370].

Un alt aspect relevant în analiza profilului infractorului din mediul rural îl constituie *ocupația*. Datele obținute în urma aplicării chestionarelor în Republica Moldova indică faptul că doar 5% dintre infractorii proveniți din zonele rurale aveau un loc de muncă oficial. Un procent semnificativ, de 75%, nu erau angajați oficial, însă desfășurau activități ocazionale, în special muncă zilieră, iar 20% dintre respondenți nu aveau nicio ocupație. Aceste rezultate subliniază legătura dintre precaritatea statutului profesional și vulnerabilitatea criminogenă, confirmând ipoteza conform căreia lipsa unui cadru stabil de muncă poate reprezenta un factor favorizant al comportamentului infracțional[371].

Din datele statistice naționale rezultă că coeficientul persoanelor angajate oficial în câmpul muncii care au comis infracțiuni în mediul rural îl constituie: în anul 2017 – 0,98%; 2018 – 1,27%; 2019 – 0,34%; 2020 – 0,67%; 2021 – 0,71%; 2022 – 1,16%; 2023 – 0,56%; 2024 – 0,65%[372]. Media persoanelor angajate în câmpul muncii, care au comis crime în mediul rural este de 0,80%.

---

[367] Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 15.09.2023-25.09.2023, în regim online, privind stabilirea personalității infractorului din mediul rural, cu chestionarea funcționarilor publici cu statut special ai poliției (65 de salariați) din cadrul Inspectoratelor de poliție Sîngerei, Rîșcani, Ungheni, Fălești și Edineț din Republica Moldova.
[368] Balica, E. *Delictele de omor în mediul familial românesc*. op. cit., p. 29.
[369] Макшеева, О.А. *Криминологическая характеристика личности преступника в сельской местности Омской области*. op. cit., pp. 54-55.
[370] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
[371] Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 15.09.2023-25.09.2023, în regim online, privind stabilirea personalității infractorului din mediul rural, cu chestionarea funcționarilor publici cu statut special ai poliției (65 de salariați) din cadrul Inspectoratelor de poliție Sîngerei, Rîșcani, Ungheni, Fălești și Edineț din Republica Moldova.
[372] Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

În baza aceloraşi date a fost constatat şi coeficientul persoanelor fără ocupaţie implicaţi în activităţi criminale rurale: 2017 – 28,03%; 2018 – 25,56%, 2019 – 22,69%; 2020 – 23,28%; 2021 – 24,25%; 2022 – 27%; 2023 – 23,58%; 2024 – 19,02%. Media criminalilor rurali fără ocupaţie este de 24,17%[373]. Aşadar, majoritatea infractorilor rurali sunt persoane angajate neoficial în câmpul muncii, media acestora fiind de 75,03%.

Pentru comparaţie, cu referire la acest ultim aspect, studiile criminologice din Federaţia Rusă au relevat că 71,4% dintre infractorii proveniţi din mediul rural nu deţineau o sursă permanentă de venit, ceea ce relevă o corelaţie directă între precaritatea economică şi comportamentul infracţional. În ceea ce priveşte celelalte categorii, 15,8% erau muncitori, 5,4% studenţi, 0,96% funcţionari publici, iar 6,4% proveneau din alte domenii de activitate[374]. Aceste date reflectă vulnerabilitatea economică a populaţiei rurale, care poate favoriza implicarea în activităţi infracţionale, în special în lipsa unor alternative legale de subzistenţă.

Un alt element caracteristic mediului rural, care exercită o influenţă semnificativă asupra comportamentului infracţional, este *consumul excesiv de alcool*, fenomen răspândit în rândul unei părţi considerabile a populaţiei locale[375]. Rezultatele sondajelor realizate au evidenţiat o corelaţie semnificativă între consumul de băuturi alcoolice şi/sau substanţe narcotice şi comportamentul infracţional. Astfel, 18,3% dintre infractorii analizaţi au declarat că consumă băuturi alcoolice cu o frecvenţă moderată (de 3-4 ori pe lună), 41,7% au menţionat un consum sistematic (cel puţin de trei ori pe săptămână), iar aproximativ 40% au indicat un consum zilnic de alcool. În acelaşi context, s-a constatat că în mediul rural 58,3% dintre infractori consumă băuturi alcoolice, 6,7% declară consumul de substanţe narcotice, 10% utilizează alte tipuri de substanţe, iar 38,3% combină consumul de alcool cu cel de substanţe narcotice. Aceste date confirmă importanţa consumului de alcool şi droguri ca factori criminogeni relevanţi în analiza comportamentului deviant, în special în comunităţile rurale[376]. În acelaşi context, potrivit evidenţelor statistice s-a constatat următorul coeficient al criminalilor rurali care au comis infracţiuni în stare de ebrietate: 2017 – 17,07%; 2018 –19,51%; 2019 – 15,57%; 2020 –19,05%; 2021 –18,10%; 2022 – 21,14%; 2023 – 20,20%; 2024 –19,60%. Coeficientul mediul al criminalilor rurali care au săvârşit infracţiuni în stare de ebrietate este de 18,78%[377].

---

[373] Ibidem.
[374] Макшеева, О.А. *Криминологическая характеристика личности преступника в сельской местности Омской области*. op. cit., pp. 54-55.
[375] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*. op. cit., pp. 321-332.
[376] Ibidem.
[377] Date statistice oferite de către DGI şi EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.

Coeficientul persoanelor cu antecedente penale din numărul total al infractorilor în anul 2017 îl constituie 4,09%; 2018 – 3,94%; 2019 – 2,87%; 2020 – 2,68%; 2021 – 2,63%; 2022 – 3%; 2023 – 3,9%; 2024 – 2.20%. Media persoanelor cu antecedente penale care au comis infracțiuni este de 3,16%[378].

În finalul acestui paragraf, concluzionăm că personalitatea infractorilor din mediul rural se caracterizează prin următoarele trăsături biopsihosociale generale: bărbați cu vârsta medie de 30 de ani, cetățeni ai Republicii Moldova, cu loc permanent de trai în localitățile rurale în care sunt comise infracțiuni, fără studii sau cel puțin cu studii gimnaziale, de regulă fără surse permanente de existență, angajați în munci ocazionale (zilieri), fără antecedente penale, tentați de a săvârși infracțiuni sub influența băuturilor alcoolice.

3.3 Victimizarea în mediul rural

Criminalitatea rurală, cu toate că poate avea o incidență mai scăzută comparativ cu cea urbană, generează efecte profund negative asupra comunităților afectate de infracționalitate. Victimele acestor infracțiuni se confruntă nu doar cu pierderi materiale sau daune fizice, ci și cu un sentiment amplificat de insecuritate și izolare. În contextul specific al zonelor rurale, unde legăturile comunitare sunt strânse și resursele de intervenție limitate, impactul criminalității poate fi resimțit la nivelul întregii comunități.

Acest compartiment al cercetării își propune să exploreze realitatea complexă a victimelor criminalității rurale, analizând vulnerabilitățile specifice și sentimentele de neliniște asociate vieții în aceste zone. În lumina acestui demers, se va pune accent pe identificarea particularităților victimelor criminalității rurale, a tiparelor victimizării și a mecanismelor prin care comunitățile rurale răspund la aceste provocări.

Numeroase persoane trăiesc într-o stare constantă de teamă și alertă față de posibilitatea de a deveni victime ale unei infracțiuni, chiar și în absența unei experiențe directe de victimizare. Această percepție persistentă a riscului poate afecta negativ calitatea vieții, influențând echilibrul emoțional și comportamentele cotidiene. În literatura de specialitate, s-a evidențiat că teama de criminalitate poate produce consecințe mai grave decât victimizarea propriu-zisă, întrucât stresul psihologic prelungit asociat acestei temeri are potențialul de a genera efecte nocive asupra stării de sănătate mentală și asupra coeziunii sociale[379].

Impactul criminalității și al fricii de criminalitate asupra sănătății fizice și mintale a

---

[378] Ibidem.

[379] Williams, F.P., McShane, M.D., Akers, R.L. *Worry About Victimization*: *An Alternative and Reliable Measure for Fear of Crime.* op. cit., pp. 1-25.

locuitorilor din mediul rural continuă să fie un aspect insuficient explorat. Deși zonele rurale sunt frecvent percepute ca medii atractive, în care apropierea de natură și spiritul comunitar contribuie la o stare generală de bine, această imagine idealizată maschează adesea realitățile complexe ale vieții în comunitățile rurale aflate în diverse stadii de tranziție și transformare socio-economică[380].

Zonele rurale se caracterizează adesea printr-un mediu liniștit, dar izolat, cu spații întunecate și puțin populate. În contextul actual al urbanizării accelerate, s-a constatat un proces continuu de depopulare a satelor, fenomen care contribuie la degradarea infrastructurii locale. Multe comunități rurale suferă de lipsa unor condiții minime de trai, drumuri asfaltate, iluminat public, acces la servicii comerciale și instituții de utilitate publică, ceea ce conduce la marginalizarea socială a acestor zone. În plus, pe fondul migrației masive către mediul urban, numeroase gospodării rămân abandonate sau nesupravegheate, devenind vulnerabile în fața infracționalității. Aceste spații pot fi exploatate de infractori, contravenienți sau alte categorii de persoane aflate în afara unui cadru social stabil, contribuind astfel la creșterea riscului de insecuritate în mediul rural.

Se poate presupune că situația descrisă anterior ar putea crea condiții nefavorabile care ar facilita comiterea unor infracțiuni. Această realitate ar putea, de asemenea, să genereze factori care contribuie la emergența unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște în mediul rural. Într-adevăr, literatura de specialitate evidențiază faptul că frica de criminalitate poate fi mai pronunțată în mediul rural decât în cel urban, în ciuda unor rate statistice mai scăzute ale infracționalității în zonele rurale. Această discrepanță este explicată prin factori precum izolare geografică, acces limitat la servicii de intervenție rapidă, lipsa iluminatului public și scăderea coeziunii comunitare ca urmare a depopulării[381].

Un exemplu relevant în acest sens îl oferă rezultatele estimative ale unui sondaj anonim desfășurat în perioada 25 aprilie-09 mai 2022 în mai multe localități rurale din Republica Moldova. La acest studiu au participat aproximativ 451 de respondenți, dintre care 213 bărbați și 238 femei, care au completat un chestionar privind percepția sentimentului de insecuritate și vulnerabilitate criminologică în mediul rural[382]. Evaluarea s-a concentrat, în principal, pe infracțiunile și contravențiile comise împotriva persoanei și a proprietății.

Potrivit rezultatelor sondajului, la întrebarea privind gradul de siguranță resimțit pe timp de zi în spațiul public, 76,9% dintre femei au declarat că se simt sigure sau foarte sigure, în timp

[380] Ceccato, V., Abraham, J. *Crime and Safety in the Rural, Lessons from research*. op. cit., p. 109.
[381] Lawtley, A., Deane, M. *Community safety in rural areas*. op. cit.
[382] Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 25.04.2022-09.05.2022, în regim online, privind aprecierea sentimentului de neliniște și vulnerabilitate criminologică în zonele rurale din Republica Moldova, pe un eșantion de 451 de persoane (213 bărbați și 238 de femei), începând cu vârsta de 25 ani.

ce 15,5% s-au declarat nesigure sau foarte nesigure, iar 7,6% nu au exprimat o opinie clară. În rândul bărbaților, 85,4% au afirmat că se simt siguri pe timp de zi în spațiul stradal, 8,5% s-au declarat nesiguri, iar 6,1% au răspuns că nu știu. În ceea ce privește sentimentul de siguranță în locuință, tot pe timp de zi, 83,2% dintre respondente au indicat că se simt în siguranță, 10,5% au menționat că se simt nesigure sau foarte nesigure, iar 6,3% nu au oferit un răspuns clar. Comparativ, în rândul bărbaților, 90,1% s-au declarat siguri în locuință, 7,5% au afirmat că se simt nesiguri sau foarte nesiguri, iar 2,3% nu au formulat un răspuns concret[383].

În ceea ce privește percepția siguranței pe timp de noapte în spațiul public, datele sondajului indică diferențe semnificative între respondenții de gen feminin și masculin. Astfel, 47,1% dintre femei au declarat că se simt sigure sau foarte sigure pe timp de noapte în stradă, în timp ce 39,9% s-au declarat nesigure sau foarte nesigure, iar 13% nu au oferit un răspuns concludent. În rândul bărbaților, 74,2% au afirmat că se simt siguri în astfel de condiții, 15% s-au declarat nesiguri sau foarte nesiguri, iar 10,8% nu au formulat un răspuns clar. Aceste rezultate evidențiază o discrepanță de percepție între sexe, femeile manifestând un nivel semnificativ mai ridicat de neliniște în contextul deplasărilor nocturne[384].

Sondajul a evidențiat, totodată, o creștere a sentimentului de nesiguranță resimțit în propria locuință pe timp de noapte, în special în rândul respondenților de sex feminin. Astfel, 66,8% dintre femei au declarat că se simt sigure sau foarte sigure în casă pe timp de noapte, în timp ce 21,4% s-au declarat nesigure sau foarte nesigure, iar 11,8% nu au oferit un răspuns clar. În rândul bărbaților, 84,5% au afirmat că se simt în siguranță, 9,4% s-au declarat nesiguri, iar 6,1% nu au formulat un răspuns concret.

Aceste date relevă faptul că sentimentul de neliniște poate persista chiar și în spațiul domestic, care teoretic, ar trebui să ofere protecție față de pericolele externe. Această percepție este influențată, pe de o parte, de experiența anterioară a victimizării, unii respondenți declarând că au fost victime ale contravențiilor sau infracțiunilor, iar pe de altă parte, de evaluarea subiectivă a riscului asupra unei probabilități reale de revictimizare, în funcție de contextul criminologic actual și gradul de siguranță obiectivă resimțit în comunitate[385].

La întrebarea privind experiența personală de victimizare, respectiv dacă respondenții au fost vreodată victime ale unei infracțiuni sau contravenții, datele sondajului relevă că 70,2% dintre

[383] Ibidem.
[384] Ibidem.
[385] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Ruralitatea – mediul unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște*. În: Strategia securității Uniunii Europene în contextul metamorfozelor relațiilor internaționale. Conferința științifică internațională ed. a II-a, 22 aprilie 2022. pp. 235-243. ISBN 978-9975-164-10-8. [citat 17.01.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/163473.

femei au declarat că nu au fost victime, 23,9% au indicat că au fost supuse unor astfel de fapte, iar 5,9% nu au oferit un răspuns clar. În ceea ce privește respondenții de sex masculin, 70,4% au afirmat că nu au fost victime, 28,6% au declarat contrariul, iar 0,9% nu au exprimat o poziție concretă. Aceste date evidențiază un nivel relativ apropiat de victimizare între sexe, cu o ușoară diferență procentuală în rândul bărbaților[386].

În ceea ce privește percepția asupra probabilității comiterii unor infracțiuni sau contravenții, datele relevă existența unei convingeri răspândite în rândul populației din mediul rural conform căreia există riscul constant ca cineva să săvârșească fapte ilegale în orice moment. Astfel, la întrebarea referitoare la posibilitatea ca o persoană să pătrundă într-o locuință și să comită un furt sau o altă infracțiune, răspunsurile au evidențiat diferențe de percepție în funcție de gen. Dintre respondenții de sex masculin, 12,7% au apreciat că există o probabilitate mare, 67,1% au indicat o probabilitate redusă, iar 12,7% nu au oferit un răspuns clar. În schimb, femeile au exprimat un nivel mai ridicat de îngrijorare: 31,9% au indicat o probabilitate mare, 31,9% – o probabilitate redusă, iar 14,7% nu au formulat un răspuns concret[387].

O tendință similară se observă și în percepția asupra riscului de victimizare în spațiile publice. La întrebarea referitoare la probabilitatea comiterii unor infracțiuni precum furturi, jafuri, acte de huliganism sau alte fapte ilicite în locuri publice, 42,9% dintre respondentele de sex feminin au apreciat că o astfel de probabilitate există, 24,8% au considerat că nu există un risc semnificativ, iar 32,4% nu au știut sau nu au dorit să se pronunțe. În rândul bărbaților, 37,6% au exprimat percepția unei probabilități ridicate, 30,5% au apreciat că riscul este redus, iar 31,9% nu au oferit un răspuns concret. Aceste rezultate indică o percepție accentuată a riscului de victimizare în spațiul public, mai ales în rândul femeilor, evidențiind posibile diferențe de percepție și vulnerabilitate între sexe[388].

În literatura de specialitate s-au purtat ample dezbateri privind conceptualizarea și operaționalizarea adecvată a fricii de criminalitate, aceasta fiind analizată din multiple perspective teoretice și metodologice[389]. Spre exemplu, cercetătorul Ferraro K. a realizat distincții semnificative între frica specifică față de anumite tipuri de infracțiuni și o formă de anxietate generalizată, nespecifică, denumită „anxietate liberă de victimizare”, care nu se leagă direct de o

---

[386] Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 25.04.2022-09.05.2022, în regim online, privind aprecierea sentimentului de neliniște și vulnerabilitate criminologică în zonele rurale din Republica Moldova, pe un eșantion de 451 de persoane (213 bărbați și 238 de femei), începând cu vârsta de 25 ani.
[387] Ionașcu, V., Frunză, A. *Ruralitatea – mediul unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște*. op. cit., pp. 235-243.
[388] Ibidem.
[389] Farrall, S. [et al.] *Questioning the measurement of the „fear of crime”, Findings from a major methodological study*. In: British Journal of Criminology, vol. 37, nr. 4, 1997. pp. 658-679. [citat 02.02.2024]. Disponibil: https://academic.oup.com/bjc/article-abstract/37/4/658/494695?redirectedFrom=fulltext.

experiență anterioară de victimizare, ci reflectă o stare difuză de insecuritate socială. Această diferențiere este esențială pentru o evaluare mai precisă a percepției asupra riscului infracțional în rândul populației[390]. Autorii Williams F.P., McShane M.D. și Akers R.L. susțin că utilizarea termenului „frică de crimă" ar trebui reconsiderată, propunând înlocuirea acestuia cu expresia „îngrijorare cu privire la victimizare", cel puțin până la clarificarea conceptuală a conținutului și dimensiunilor pe care le presupune noțiunea de „frică de crimă". Potrivit acestora, lipsa unui consens terminologic și metodologic afectează acuratețea cercetărilor în domeniu[391].

Indivizii pot manifesta un nivel înalt de frică și anxietate față de anumite evenimente, chiar dacă ei recunosc că probabilitatea de materializare a acestora este minimă. Această disonanță, deși nu este întotdeauna direct corelată, sugerează plauzibil că percepțiile individuale privind riscul de a deveni victimă influențează semnificativ sentimentele de neliniște și aprehensiune ale persoanelor, afectând, astfel, direct calitatea vieții lor. În context criminologic, această interacțiune între percepția riscului de victimizare și reacțiile emoționale subiective subliniază importanța înțelegerii și abordării complexității mecanismelor psihologice care stau la baza fricii de criminalitate[392].

În contextul dezbaterilor din literatura de specialitate privind tema analizată, se evidențiază emergența unui vector relativ nou de cercetare criminologică „frica de crimă" care, în cazul Republicii Moldova, rămâne insuficient explorat. Se constată că acest fenomen a fost intens studiat de criminologii din spațiul occidental, care au reușit să contureze definiții conceptuale, să identifice trăsături esențiale, să formuleze teorii explicative și să propună măsuri concrete de prevenire[393].

Frica de crimă[394] este definită în doctrină ca o „stare patologică de neliniște și de teamă obsesivă față de criminalitate", fiind considerată un fenomen cu valențe psiho-sociale specifice. Potrivit unor autori, această formă de fobie colectivă se regăsește cu precădere în cultura occidentală, care i-a generat și dezvoltat cadrul conceptual inițial, în paralel cu expansiunea mediatică și a consolidării unei retorici axate pe siguranța publică[395]. Percepția fricii de crimă în rândul opiniei publice se manifestă printr-o paletă largă de nuanțe, generând diverse teorii și reacții

---

[390] Ferraro, K.F. *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk (New Direction Crime Justice)*. State University of New York Press, 1995, p. 41. ISBN-10 0791423700.
[391] Williams, F.P., McShane, M.D., Akers, R.L. *Worry About Victimization*: *An Alternative and Reliable Measure for Fear of Crime.* op. cit., pp. 1-25.
[392] Gabriel, U., Greve, W. *The Psychology of Fear of Crime. Conceptual and Methodological Perspectives*. In: British Journal of Criminology, nr. 43 (3), 2003, pp. 600-614. [citat 16.04.2023]. Disponibil: https://academic.oup.com/bjc/article-abstract/43/3/600/410364.
[393] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Ruralitatea – mediul unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște*. op. cit., pp. 235-243.
[394] Girling E., Loader I., Sparks R. *Crime and Social Change in Middle EnglandQuestions of Order in an English Town.* Londra: Routledge, 2000, p. 14-15. ISBN 9780415183369.
[395] Pearson, G. *Hooligan: A History of Respectable Fears. Palgrave Macmillan*. Palgrave Macmillan. 1983, p. 236.

legate de riscul de victimizare. Se constată, totodată, o tendință accentuată de a interpreta anumite situații ca fiind potențial periculoase, precum și de a amplifica semnificația socio-culturală a criminalității în rutina cotidiană a indivizilor[396]. Diverse percepții, teorii și reacții comportamentale pot influența în mod direct atitudinile individuale și colective, având potențialul de a afecta profund coeziunea socială. Astfel, dacă un spațiu rural este perceput și etichetat drept „zonă periculoasă" sau „zonă interzisă", tendința de evitare sistematică poate genera o atmosferă de neîncredere și izolare, afectând relațiile comunitare și subminând încrederea reciprocă dintre locuitori[397].

Reacția comportamentală la frica de criminalitate poate, în anumite circumstanțe, să genereze efecte pozitive. Din perspectivă psihologică, s-a subliniat faptul că tensiunea mentală generată de percepția riscului infracțional poate determina declanșarea unor comportamente de precauție și autoapărare, contribuind astfel la o gestionare mai conștientă a contextelor percepute drept potențial periculoase. Această relație permite delimitarea între reacțiile de adaptare, stimulate de un nivel moderat de anxietate, care pot îndeplini o funcție protectivă și reacțiile disfuncționale, asociate unui nivel excesiv de anxietate, susceptibile de a afecta negativ starea de echilibru psihologic și bunăstarea socială a individului[398]. Printre factorii determinanți ai fricii de crimă se regăsesc: percepția subiectivă asupra riscului[399]; reprezentările sociale ale victimizării, intensificate de mass-media; percepțiile colective privind coeziunea comunitară și relațiile de vecinătate ori de rudenie[400]; precum și o anxietate latentă legată de menținerea ordinii publice, care poate constitui un substrat al fricii de crimă[401].

Există, de asemenea, factori condiționați cultural care influențează frica de crimă. Unii cercetători[402], susțin că „epoca modernă i-a făcut pe oameni deosebit de sensibili la aspectele legate de securitate și insecuritate", această hipersensibilitate fiind amplificată de schimbările sociale rapide, urbanizarea accelerată și expunerea constantă la informații privind pericolele reale sau percepute. Unul dintre aspectele esențiale ale fenomenului fricii de crimă constă în apariția unor

---

[396] Gabriel, U., Greve, W. *The Psychology of Fear of Crime. Conceptual and Methodological Perspectives*. op. cit., pp. 600-614.
[397] Hale, C. *Fear of Crime: A Review of the Literature*. In: International Review of Victimology, 4, 1996. pp. 79-150.
[398] Gray, E., Jackson, J., Farrall, S. *Feelings and Functions in the Fear of Crime: Applying a New Approach to Victimisation Insecurity*. British Journal of Criminology, vol. 51, nr. 1, 2011, pp. 75-94. DOI: 10.1093/bjc/azq066.
[399] Jackson, J. *A Psychological Perspective on Vulnerability in the Fear of Crime*. Psychology, Crime & Law, vol. 15, nr. 4, 2009. pp. 365–390. DOI: 10.1080/10683160802275754.
[400] Skogan, W.G., Maxfield, M.G. *Coping with Crime: Individual and Neighborhood Reactions*. Beverly Hills, CA: Sage, 1981. 272 p. [citat 25.011.2023]. Disponibil: https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/coping-crime-individual-and-neighborhood-reactions.
[401] Merry, S.E., *Urban danger: Life in a neighborhood of strangers*. Temple University Press., 1981. 278 p. ISBN-10: 0877224250.
[402] Lee, M. *The fear of crime and self-governance: Towards a genealogy*. In: Australian & New Zealand Journal of Criminology, vol. 32, nr. 3, 1999. pp. 227–246. https://doi.org/10.1177/000486589903200303.

reacții emoționale intense în rândul cetățenilor, care pot genera un sentiment subiectiv de victimizare, chiar și în absența unei experiențe infracționale directe[403].

Deși statisticile standard privind nivelul fricii de crimă oscilează între 30% și 50% în Marea Britanie și Țara Galilor, diverse sondaje reflectă faptul că o parte semnificativă a populației continuă să manifeste sentimente de insecuritate în viața cotidiană[404]. Din aceste considerente, în literatura de specialitate se conturează tendința de a diferenția între „frica", percepută ca reacție emoțională imediată la un pericol concret și „anxietatea", înțeleasă ca o stare difuză de neliniște sau anticipare a unei amenințări nespecifice[405]. Trebuie subliniat, totuși, că anumite persoane pot manifesta o mai mare disponibilitate de a-și recunoaște temerile și vulnerabilitățile în raport cu criminalitatea, în comparație cu altele, ceea ce influențează percepția subiectivă a riscului și răspunsurile comportamentale asociate[406].

Persoanele care resimt un nivel accentuat de vulnerabilitate în fața victimizării, potrivit unor autori, sunt mai susceptibile de a deveni ținte ale infracțiunilor, întrucât le lipsește capacitatea de a exercita control asupra comportamentului agresorului sau asupra circumstanțelor generatoare de risc[407]. Mai mult decât atât, „variațiile în percepția riscului pot interacționa între ele, iar efectul percepției asupra răspunsului emoțional este semnificativ amplificat în cazul persoanelor care acordă o importanță sporită consecințelor negative, în detrimentul percepției propriei capacități de a controla sau gestiona situația"[408].

În cadrul unui sondaj realizat în Republica Moldova[409], la întrebarea privind deținerea unor mijloace speciale de autoapărare (precum pistol, pușcă, spray lacrimogen, cuțit, electroșoc, baston etc.), 12,7% dintre respondenții de sex masculin și 4,6% dintre respondenții de sex feminin au declarat că posedă astfel de mijloace. În ceea ce privește asigurarea pazei locuinței sau gospodăriei, 5,6% dintre bărbați și 2,9% dintre femei au menționat că și-au instalat sisteme de securitate sau au contractat servicii de pază specializate.

---

[403] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Ruralitatea – mediul unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște*. op. cit., pp. 235-243.
[404] Farrall, S., Gadd, D. *The frequency of the fear of crime*. In: British Journal of Criminology, vol. 44, nr. 1, 2004, pp. 127–132. https://doi.org/10.1093/bjc/44.1.127
[405] Warr, M. *Fear of crime in the United States: Avenues for research and policy*. In: Criminal Justice, nr. 4, 2000, pp. 451-489. [citat 14.06.2023]. Disponibil: https://www.ojp.gov/criminal_justice2000/vol_4/04i.pdf.
[406] Sutton, R.M., Farrall, S.D. *Gender, socially desirable responding and the fear of crime: Are women really more anxious about crime?* In: British Journal of Criminology, vol. 45, nr. 2, 2005, pp. 212–224. DOI: 10.1093/bjc/azh086.
[407] Jackson, J. *A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime*. op. cit., pp. 365–390.
[408] Warr, M. *Fear of victimization and sensitivity to risk*. In: Journal of Quantitative Criminology, vol. 3, nr. 1, 1987, pp. 29-46**.** DOI**:** 10.1007/BF01065199.
[409] Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 25.04.2022-09.05.2022, în regim online, privind aprecierea sentimentului de neliniște și vulnerabilitate criminologică în zonele rurale din Republica Moldova, pe un eșantion de 451 de persoane (213 bărbați și 238 de femei), începând cu vârsta de 25 ani.

Influența cea mai semnificativă asupra nivelului fricii de crimă este exercitată de opinia publică, mai precis de percepțiile colective privind securitatea în mediul rural, gradul de coeziune socială și eficiența politicilor publice. Astfel, frica de crimă nu este determinată exclusiv de experiența directă a victimizării, ci și de modul în care comunitatea interpretează și resimte funcționarea mecanismelor de ordine și protecție socială[410]. Percepția riscului de victimizare printr-o infracțiune influențează, la rândul său, modul în care indivizii evaluează stabilitatea socială, gradul de consens moral și funcționarea mecanismelor informale care susțin ordinea socială la nivel comunitar, în special în cadrul microstructurilor sociale, cum ar fi cartierele urbane[411]. Problemele cotidiene de ordin social și perceptiv pot conduce la formarea unor reprezentări distorsionate ale realității, care, la rândul lor, alimentează sentimentul de insecuritate și contribuie la eroziunea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și în capacitatea acestora de a asigura ordinea și siguranța publică, generând un sentiment accentuat de insecuritate și alimentând distanțarea față de autoritățile publice[412].

Percepția opiniei publice privind incidența criminalității se conturează, în mare măsură, pe baza informațiilor vehiculate de mass-media, care pot avea uneori un caracter selectiv sau chiar manipulator. La nivel individual, reprezentările despre criminalitate sunt influențate atât de experiențele interpersonale și de prototipurile sociale interiorizate, cât și de maniera în care informațiile sunt prezentate și mediatizate de canalele dominante de difuzare, inclusiv prin mijloace publicitare care pot accentua senzaționalul în detrimentul obiectivității. În literatura de specialitate este consacrată noțiunea de „similitudine impulsivă”, care se referă la mecanismul psihologic prin care o persoană, în urma expunerii la o știre difuzată de mass-media, se identifică afectiv cu victima relatării sau rememorează un eveniment similar trăit personal ori de către o cunoștință. Acest proces cognitiv și emoțional conduce la personalizarea percepției asupra pericolului, iar situația descrisă este imediat interpretată în termeni de vulnerabilitate personală și considerente de securitate individuală[413]. Un studiu a evidențiat că subiecții expuși la știri despre accidente rutiere și care împărtășesc o identitate socială cu victimele, manifestă o percepție accentuată a pericolului, comparativ cu cei care nu identifică nici o similitudine. Acest rezultat evidențiază rolul determinant al apartenenței sociale în procesul de evaluare subiectivă a riscului,

---

[410] Perkins, D., Taylor, R. *Ecological Assessments of Community Disorder: Their Relationship to Fear of Crime and Theoretical Implications.* In: American Journal of Community Psychology, vol. 24, nr. 1, 1996, pp. 63-107. DOI: 10.1007/BF02511885.

[411] Bannister, J. *Locating fear: Environment and ontological security*. In: H. R. Jones (Ed.), Crime and the urban environment: The Scottish experience, 1993, pp. 69–84. ISBN: 9781856284684.

[412] Innes, M. *Signal crimes and signal disorders: Notes on deviance as communicative action*. In: British Journal of Sociology, vol. 55, nr. 3, 2004, pp. 335-355. DOI: 10.1111/j.1468-4446.2004.00023.x.

[413] Winkel, F.W., Vrij, A. *Fear of crime and mass media crime reports: Testing similarity hypotheses.* In: International Review of Victimology, vol. 1, nr. 3, 1990, pp. 251–265. DOI: 10.1177/026975809000100303.

confirmând ipoteza că identificarea socială amplifică reacțiile afective și percepția amenințării în contextul informațional mediatizat[414].

Nu poate fi contestată existența unei relații directe între frica de criminalitate și influența mass-mediei. Întrebarea centrală rămâne însă dacă oamenii dezvoltă această teamă ca urmare a volumului mare de informații despre fapte penale difuzate de canalele media sau din cauza modului în care aceste informații sunt prezentate, uneori ca modele de comportament, care pot stimula o reacție emoțională intensă din partea publicului. În acest context, complexitatea faptelor infracționale poate fi exploatată de anumite grupuri de interese care, prin intermediul mass-mediei, nu doar că ascund sau distorsionează realitatea, dar pot și manipula percepțiile colective. Această manipulare poate genera un climat de nesiguranță amplificată, creând un nivel suplimentar de teamă prin sugestie, în ciuda faptului că rata reală de victimizare este semnificativ mai mică decât imaginea proiectată asupra viitorului[415].

Rezidenții mediului rural, aflați într-o stare constantă de vigilență și aprehensiune față de posibilitatea de a deveni obiectul unei infracțiuni, pot experimenta consecințe negative asupra stării lor de bine, chiar în absența unei victimizări directe. Această frică persistentă de criminalitate, cunoscută sub termenul de frică de crimă, poate avea un impact negativ semnificativ asupra calității vieții, suprasolicitând resursele psihologice ale individului și inducând un stres cronic. În contextul criminologic, „această frică exacerbată de criminalitate nu numai că distorsionează percepția realității sociale și amplifică sentimentul de insecuritate, dar poate și inhiba participarea comunitară și dezvoltarea socială, contribuind, astfel la o tendință negativă care afectează coeziunea comunității și binele colectiv”[416].

Analiza victimologică a criminalității rurale scoate în evidență specificul victimizării în contextul rural, un teren adesea marcat de o densitate demografică redusă și de o accesibilitate limitată la serviciile publice. Caracteristicile victimei în acest cadru sunt determinate de o serie de factori endogeni și exogeni, care configurează un peisaj criminologic distinct față de mediul urban. Din perspectiva criminologiei rurale, victimologia trebuie să ia în calcul nu doar frecvența și tipologia infracțiunilor, dar și gradul de vulnerabilitate specific comunităților rurale.

Ca urmare, factorii socio-economici, de pildă, pot influența gradul de expunere la victimizare, cu o populație rurală adesea caracterizată prin venituri mai reduse și acces limitat la educație și oportunități economice. Acest context poate amplifica riscurile de victimizare, inclusiv

---

[414] Stapel, D.A., Reicher, S.D., Spears, R. *Social identity, availability, and risk perception*. In: Social Cognition, vol. 12, nr. 1, 1994, pp. 1-17.
[415] Ferraro, K.F. *Fear of crime: Interpreting victimization risk*. op. cit., p. 41-43.
[416] Ionașcu, V., Frunză, A. *Ruralitatea – mediul unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște*. op. cit., pp. 235-243.

în cazul infracțiunilor patrimoniale sau a violenței domestice. Din perspectiva criminologică, este crucială identificarea și înțelegerea acestor particularități pentru a dezvolta strategii de prevenție și intervenție adaptate.

Pe lângă factorii economici, caracteristicile culturale ale comunităților rurale, inclusiv normele sociale, practicile comunitare și nivelul de coeziune socială, pot avea un impact semnificativ asupra dinamicii victimizării și a raportării infracțiunilor. În unele cazuri, normele „de conduită tradiționale pot inhiba victimele să raporteze infracțiunile, contribuind la fenomenul de sub-raportare, un aspect relevant pentru criminologia și politica criminală orientată spre mediul rural.

Limitările în accesul la justiție, servicii de suport pentru victime, asistență medicală și psihologică pot îngreuna recuperarea victimelor și pot perpetua ciclul victimizării. Astfel, analiza criminologică trebuie să includă evaluarea accesibilității și eficacității resurselor disponibile pentru victime în zonele rurale.

Astfel, la caracterizarea victimelor criminalității rurale, se pot lua în considerare următoarele aspecte:

- *Profil demografic variabil.* Victimele pot avea vârste diferite, însă în multe studii se observă o prevalență a persoanelor de vârstă mijlocie și a seniorilor ca victime ale infracțiunilor, având în vedere structura demografică îmbătrânită a multor comunități rurale.

- *Genul.* În funcție de tipul de criminalitate, distribuția pe genuri poate varia. De exemplu, femeile pot fi mai expuse la anumite tipuri de violență domestică sau agresiuni sexuale, în timp ce bărbații pot fi mai frecvent victime ale violenței interpersonale în afara sferei domestice.

- *Relații și proximitate.* În zonele rurale, unde comunitățile sunt mai strâns unite și toată lumea se cunoaște, victimele și agresorii sunt adesea în relații de rudenie, prietenie sau vecinătate. Aceasta afectează raportarea infracțiunilor și accesul la justiție.

- *Vulnerabilități economice și sociale*. Sărăcia, izolarea geografică, accesul limitat la servicii de sănătate, educație și justiție pot face ca victimele din mediul rural să fie mai vulnerabile și mai puțin capabile să caute ajutor sau să se recupereze după o victimizare.

- *Tipuri de criminalitate*. Anumite tipuri de criminalitate pot fi mai prevalente în mediul rural, cum ar fi furtul de animale, vandalismul, infracțiunile legate de terenuri și resurse naturale, precum și violența în familie. Aceasta influențează natura și nevoile victimelor.

- *Accesul la suport și servicii*. Victimele din mediul rural pot avea un acces limitat la servicii de suport pentru victime, consiliere, adăposturi pentru victimele violenței domestice sau servicii medicale, ceea ce poate îngreuna procesul de recuperare.

- *Percepția și raportarea criminalității.* Tendința de sub raportare a infracțiunilor în mediul rural poate fi influențată de normele comunității, stigmatizarea victimelor, loialitatea față de comunitate sau frica de represalii.

Victimizarea în mediul rural are o structură distinctivă. În zonele rurale, femeile sunt victime ale actelor de violență mai frecvent decât bărbații, în contrast cu situația din mediul urban. În acest context, trebuie remarcat că studiul nostru a confirmat rezultatele altor cercetători, după cum urmează: femeile au constituit 65% dintre victime în mediul urban, comparativ cu 75,5% în mediul rural; minorii comit mai rar crime împotriva rudelor lor; persoanele de vârstă mijlocie sunt mai des victime ale crimelor violente decât în oraș; soții, rudele, vecinii și coabitatorii sunt mai des victime ale crimelor violente decât în oraș; în caz de conflict între „străini" (necunoscuți), victima este caracterizată de un set mai mare de trăsături negative decât în cazul conflictului între „ai noștri" (rude, vecini, cunoscuți etc.); victimizarea în mediul rural, în mai mare măsură, depinde de structura socio-demografică a regiunii decât cea urbană[417].

Totodată, în literatura de specialitate, cu referință la persoanele care mai frecvent devin victime ale criminalității violente se menționează: femeile devin mai des victime ale agresiunilor violente decât bărbații, spre deosebire de oraș; persoanele de vârstă mijlocie sunt mai des victime ale crimelor violente decât în oraș; soții, rudele, vecinii, coabitatorii sunt mai frecvent victime ale crimelor violente; printre victimele huliganismului rural se întâlnesc tot mai des persoane „ocazionale", anterior necunoscute atacatorilor; se atestă o prevalență mai mare a criminalității de agrement printre tineri; în mediul rural, minorii își atacă mai rar rudele decât în oraș; în anumite țări, s-a constatat că se întâlnesc victime în stare de ebrietate mai rar în zonele rurale decât cele urbane"[418].

Studiile criminologice din România au evidențiat că numărul victimelor de gen feminin ale infracțiunii de omor este de două ori mai mic în mediul rural decât în cel urban. În schimb, în cazul victimelor de gen masculin, situația este inversă, în mediul rural sunt înregistrate cu aproximativ o treime mai multe victime decât în mediul urban. În majoritatea cazurilor, victima era cunoscută cu agresorul. Potrivit declarațiilor agresorilor, responsabilitatea pentru fapta comisă era atribuită chiar victimei[419]. În general, femeile devin victime ale infracțiunilor violente în cadrul familiei, fie

---

[417] Прилепская, О.В., Кутров, А.А. *Криминологическая характеристика личности преступника и жертвы преступного посягательства в сельской местности.* В: ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ, Актуальные проблемы уголовного права и криминологии, Вестник Московского университета МВД России, № 7, 2013, pp. 155-158. [citat 02.03.2024]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/kriminologicheskaya-harakteristika-lichnosti-prestupnika-i-zhertvy-prestupnogo-posyagatelstva-v-selskoy-mestnosti.
[418] Ibidem.
[419] Balica, E. *Criminalitatea violentă. Tendințe și factori de risc*. op. cit., 256.

că este vorba despre acte de violență spontane, care ating un punct culminant, fie despre violență exercitată în mod sistematic[420].

Așadar, în rezultatul analizei literaturii de specialitate, se constată că în zonele rurale, categoriile tradițional vulnerabile ale populației sunt reprezentate de femei, persoane în vârstă, indivizi fără studii și fără aptitudini profesionale, femei care au în întreținere mai mulți copii, precum și de copii. Aceste grupuri prezintă trăsături victimogene distincte, fiind expuse unui risc ridicat de victimizare în raport cu diverse fapte ilicite, unele dintre acestea fiind profund înrădăcinate în practici și mentalități tradiționale cu caracter discriminatoriu. În această ordine de idei „violența în familie este acel fenomen complex negativ care afectează cele mai vulnerabile persoane din mediul rural iar studiile în domeniu[421] au accentuat că acestea sunt în mare parte femeile”[422].

Un rol esențial în procesul de transformare a unei persoane în victimă a violenței domestice îl joacă mediul social și familial în care aceasta interacționează cu agresorul. Studiile de specialitate relevă că familiile din zonele rurale constituie medii cu un risc victimogen crescut, acestea fiind marcate adesea de factori favorizanți precum sărăcia, izolarea socială, nivelul scăzut de educație și lipsa accesului la servicii de protecție și asistență[423].

În mod tradițional, studiile privind violența domestică în zonele rurale au adoptat o abordare de gen, oferind o perspectivă mai nuanțată decât cercetările anterioare, care tratau femeile ca având nevoi universale de siguranță. Cu toate acestea, în ceea ce privește modul în care diferiți factori sociali influențează percepția siguranței în mediul rural, sunt încă necesare eforturi semnificative, atât în domeniul cercetării, cât și în practică[424].

Deși Republica Moldova și-a asumat o serie de angajamente internaționale și naționale în vederea promovării egalității de gen, realitatea socială reflectă persistența unui model patriarhal, mai ales în zonele rurale. În aceste comunități, rolurile tradiționale de gen sunt mult mai evidente, ceea ce generează diferențe nu doar între femei și bărbați, ci și între femeile din mediul urban și cele din mediul rural, evidențiind forme distincte de inegalitate și vulnerabilitate socială[425].

---

[420] Ibidem.
[421] Ionașcu, V. *Infracțiunea de violența în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire*, Teză de doctorat, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Chișinău, 2018, p. 99. [citat 02.03.2020]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53970/vitalie_ionascu_thesis.pdf.
[422] Frunză, A. *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie.* În: Revista Legea și Viața, ediție specială, august 2020, pp. 37-39. ISSN 1810-309X. [citat 26.04.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-39_36.pdf.
[423] Larii, Iu. [et al.] *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*. op. cit., p. 19.
[424] Ceccato, V., Abraham, J. *Crime and Safety in the Rural, Lessons from research*. op. cit., p. 18.
[425] Frunză, A. *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie.* op. cit., pp. 37-39.

Sondajele publice[426] și datele statistice[427] evidențiază amploarea considerabilă a fenomenului violenței domestice îndreptate împotriva femeilor din mediul rural.

Potrivit cercetărilor realizate la nivel național, femeile din Republica Moldova constituie unul dintre cele mai expuse segmente ale populației, fiind profund afectate de condițiile economice și de contextul social[428]. Alte Studii criminologice aprofundate au evidențiat o serie de factori determinanți care contribuie la creșterea riscului de victimizare în rândul femeilor[429]. În consecință, fenomenul violenței domestice este influențat și perpetuat, fie în mod explicit, fie subtil, de un complex de factori și condiții ce țin de aspecte culturale, economice, juridice, politice și de particularități individuale[430].

Factori precum mediul social, nivelul condițiilor de trai, normele și tiparele culturale general acceptate, alături de concepțiile tradiționale privind atribuirea rolurilor de gen în cadrul familiei și al comunității, contribuie în mod semnificativ la creșterea gradului de vulnerabilitate al femeilor față de formele de criminalitate violentă, mai ales în mediul rural[431].

În Republica Moldova, cu regret, încă persistă stereotipul conform căruia bărbatul deține rolul de conducere în familie, în timp ce femeia este asociată cu activitățile domestice și îngrijirea membrilor gospodăriei. În același timp, nivelul de trai mai scăzut din mediul rural, comparativ cu cel urban, agravează situația femeilor din sate. Lipsa echipamentelor casnice moderne în gospodăriile rurale determină ca munca domestică să consume o parte semnificativă din timpul acestora[432].

Totodată, femeile din zonele rurale ale Republicii Moldova sunt afectate într-o măsură mai mare de sărăcie. Deși în ultimii ani s-a înregistrat o scădere a incidenței sărăciei în rândul acestui segment, realitatea din sate continuă să fie marcată de lipsa locurilor de muncă și de remunerarea precară. Potrivit datelor oficiale, aproximativ 30% din populația țării este constituită din femei care locuiesc în mediul rural, iar aproape jumătate dintre acestea desfășoară activități în sectorul agricol. Cu toate acestea, veniturile obținute din agricultură nu depășesc pragul minim de

---

[426] Violența fată de femei în familie în Republica Moldova, studiu elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, al Entității Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor, al Fondului ONU pentru Populație și al Ambasadei Suediei în Moldova, și publicat în cadrul proiectului comun ONU „Consolidarea Sistemului Statistic Național", Chișinău, 2011, p. 22.

[427] Vremiș, M. *Profilul femeilor din mediul rural*, Biroul Național de Statistică, PNUD, UN Women, 2016, p. 10-12.

[428] Ibidem.

[429] Ionașcu, V. *Infracțiunea de violența în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire*, Teză de doctorat, Academia „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, Chișinău, 2018, p. 100. [citat 02.03.2020]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53970/vitalie_ionascu_thesis.pdf.

[430] Ibidem, p. 82.

[431] UN Women Moldova: *Femeile și fetele din mediul rural joacă un rol determinat în construirea rezistenței Republicii Moldova la amenințările globale precum schimbările climatice*. [citat 14.05.2020]. Disponibil: https://moldova.unwomen.org/ro/noutati-si-evenimente/noutati/2019/10/international-day-of-rural-women.

[432] Frunză, A. *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie.* op. cit., pp. 37-39.

subzistență. Analizând distribuția ocupațională, cele mai mari rate ale sărăciei absolute se întâlnesc în rândul femeilor care muncesc individual în agricultură. În asemenea circumstanțe, femeia din spațiul rural se regăsește într-un cadru cu vulnerabilitate victimologică ridicată, ceea ce poate contribui esențial la declanșarea situațiilor de violență domestică.

În consecință, printre manifestările și atitudinile care sporesc expunerea femeilor la riscuri de victimizare pot fi identificate următoarele:

- abuzul de alcool, fenomen mai frecvent întâlnit în zonele rurale, conform concluziilor unor cercetări comparative privind consumul de băuturi alcoolice în mediile urban și rural[433];

- infidelitatea în relațiile de cuplu, favorizată de contextul migrației pentru muncă, în care unul sau ambii parteneri se află departe de domiciliu o perioadă îndelungată, generând suspiciuni, gelozie și tensiuni care pot degenera în acte de violență domestică;

- lipsa unei socializări adecvate (femeile din mediul rural prezintă un nivel mai scăzut de integrare socială comparativ cu cele din mediul urban, ceea ce poate duce la dificultăți de comunicare în relația de cuplu, la perpetuarea unor tipare victimale moștenite din familia de origine, la dificultăți în alegerea unor parteneri compatibili și în gestionarea armonioasă a propriei vieți personale);

- insuficiența educației juridice (femeile din mediul rural, fiind implicate majoritar în activități agricole și gospodărești, dispun de puțin timp pentru formare juridică, iar această carență este amplificată de atitudinile de indiferență față de normele juridice – un fenomen frecvent întâlnit în comunitățile rurale);

- acceptarea tacită a violenței în virtutea tradițiilor și obiceiurilor locale (comunitățile rurale continuă să fie profund influențate de norme și practici tradiționale, adesea înrădăcinate la nivel colectiv, care perpetuează modele patriarhale în relațiile de familie și justifică implicit comportamentele abuzive);

- dificultăți în interacțiunea comunicativă (un număr semnificativ de persoane din mediul rural manifestă carențe în ceea ce privește comunicarea eficientă în relațiile intra/interpersonale, ceea ce favorizează, în anumite situații, recurgerea la comportamente agresive ca mijloc de rezolvare a conflictelor, inclusiv în cadrul familial);

- violența ca factor declanșator (sunt frecvente situațiile în care femeile recurg la comportamente violente față de parteneri, iar reacția acestora constă într-un răspuns agresiv,

---

[433] *Consumul şi abuzul de alcool în Republica Moldova: evaluarea situaţiei şi impactului*. Studiu în cadrul proiectului „Promovarea unor politici economice eficiente şi transparente în Republica Moldova”, Chișinău, 2008, p. 10. [citat 03.06.2020]. Disponibil: https://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/download/713_0d75c5b27b120b4961991587c7c6799e.

adesea de o intensitate mai ridicată, ceea ce conduce la escaladarea conflictului în cadrul relației de familie);

- nerespectarea responsabilităților familiale (în numeroase cazuri de violență domestică, victimele sunt învinuite de către agresori că nu și-ar fi îndeplinit corespunzător rolurile și sarcinile în cadrul vieții de familie);

- manifestări comportamentale provocatoare (gesturi de batjocură, mimică sau expresii faciale și corporale cu conotații obscene ori jignitoare)[434].

Comportamentele și atitudinile menționate nu constituie în niciun caz o justificare a actelor de violență îndreptate împotriva femeilor din mediul rural. Totuși, ele contribuie la plasarea acestora într-un context de vulnerabilitate crescută, expunându-le riscurilor victimale. Din perspectiva criminologică, asemenea conduite pot fi interpretate drept factori favorizanți sau declanșatori ai dinamicii infracționale specifice violenței domestice.

Cercetările din domeniul criminologiei au evidențiat că în analiza comportamentului infracțional asociat violenței în familie, este esențială luarea în considerare nu doar a profilului psihosocial al agresorului, ci și a celui al victimei. Ambii actori sunt influențați semnificativ de mediul de provenienă, întrucât se înscriu într-o structură relațională complexă, în care fiecare element interacționează și contribuie la dinamica sistemului. Astfel, orice modificare survenită într-unul dintre componentele acestui sistem poate produce schimbări semnificative asupra întregii configurații comportamentale[435].

Se apreciază că, în situațiile de violență domestică, principalul cadru în care femeia riscă să devină victimă este chiar mediul familial, acesta reprezentând contextul imediat de manifestare a tensiunilor și conflictelor cu potențial agresiv[436]. Potrivit unor autori, familiile care prezintă un risc ridicat de victimizare sunt cele caracterizate printr-o structură disfuncțională, marcată de violență, imoralitate sau dezorganizare profundă[437]. În această categorie se înscriu și anumite tipuri de familii cu structuri mixte, cum ar fi cele marcate simultan de violență și dezorganizare sau de violență și imoralitate, care amplifică semnificativ riscul de victimizare în cadrul relațiilor familiale.

Într-un studiu anterior, am definit criminalitatea de violență în familie drept ,,un fenomen social-juridic negativ, cu caracter de masă, variabil din punct de vedere istoric, care este constituit din totalitatea faptelor ilegale (infracțiuni și contravenții) săvârșite cu intenție asupra membrilor

---

[434] Frunză, A. *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie.* op. cit., pp. 37-39.
[435] Hotcă, M.A. *Protecția victimelor*. Elemente de victimologie. op. cit., p. 61.
[436] Frunză, A. *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie.* op. cit., pp. 37-39.
[437] Hotcă, M.A. *Protecția victimelor*. Elemente de victimologie. op. cit., p. 68.

de familie, de regulă, în scopul controlării și dominării acestuia care provoacă suferință fizică, psihologică sau daune materiale, comise pe un anumit teritoriu, într-o anumită perioadă de timp ce se caracterizează prin indici cantitativi (nivelul și dinamica) și calitativi (structura și caracterul)”[438].

În concluzie, combaterea eficientă a violenței domestice în mediul rural presupune ca specialiștii implicați să adopte o abordare preventivă, care să ia în considerare toate circumstanțele ce pot favoriza victimizarea, în mod special a femeilor. În acest context, planificarea măsurilor de prevenire trebuie să includă obligatoriu evaluarea mediului familial, cu accent pe identificarea factorilor de risc specifici gospodăriilor din zonele rurale.

Astfel, considerăm că specialiștii cu atribuții în domeniul prevenirii violenței domestice (polițiști, primari, asistenți sociali, medici de familie, cadre didactice etc.), printr-o analiză sistemică a comportamentelor și atitudinilor membrilor comunității, precum și a mediilor cu risc victimal ridicat (familii dezorganizate, violente sau cu trăsături imorale), ar putea identifica din timp potențialele victime ale violenței în familie. Intervenind precoce, aceștia ar putea contribui la întreruperea procesului de victimizare, în special a femeilor din mediul rural, și implicit, la diminuarea criminalității de tip familial, favorizând astfel crearea unui climat social sigur și echilibrat în comunitate[439].

Așadar, analiza victimologică a criminalității rurale demască complexitatea și diversitatea profilurilor victimale în cadrul acestui mediu, subliniind dificultatea de a conceptualiza un portret unic al victimelor în contextul rural. Această diversitate reflectă influența combinată a factorilor socio-economici, culturali și structurali specifici zonelor rurale, precum și prevalența anumitor tipuri de infracțiuni.

Victimele criminalității rurale, în ciuda unei incidențe percepute mai reduse a criminalității comparativ cu mediul urban, se confruntă cu repercusiuni profunde, experimentând pierderi materiale, traume fizice și psihologice, alături de un sentiment profund de insecuritate și izolare. Aceste efecte sunt amplificate de legături strânse comunitare și de accesul limitat la resurse și suport, evidențiind impactul disproporționat al criminalității asupra coeziunii sociale rurale.

În acest context, este esențial ca știința criminologiei și politicile publice să se orienteze cu prioritate către recunoașterea și abordarea nevoilor specifice ale mediului rural. O înțelegere profundă a dinamicilor criminalității rurale și a vulnerabilităților asociate poate contribui la dezvoltarea unor strategii preventive și de intervenție adaptate la particularitățile acestor

---

[438] Ionaşcu, V., Frunză, A. *Conceptul criminologic de violență în familie*. În: Revista Legea și Viața, nr. 9-10, (357-358), 2021, pp. 21-27. [citat 23.11.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/21-27_17.pdf.
[439] Frunză, A. *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie.* op. cit., pp. 37-39.

comunități. Astfel, prin adoptarea unei abordări criminologice centrate pe rural, se pot fundamenta societăți rurale mai sigure și mai reziliente, capabile să înfrunte eficient provocările criminalității și să promoveze un sentiment consolidat de securitate și apartenență comunitară.

3.4 Concluzii la Capitolul 3

1. Elaborarea, conceptualizarea și punerea în practică a politicilor de prevenire a criminalității rurale este, în mod indispensabil, condiționată de cunoașterea particularităților factorilor criminogeni din zonele rurale și a modului în care acești factori interacționează la modelarea conduitelor criminale.

2. Criminalitatea rurală are o cauzalitate de tip multifactorial, fiind determinată de interacțiunea complexă și dinamică dintre factori endogeni și exogeni specifici, care, acționând în rețea, condiționează săvârșirea infracțiunilor într-un mod variabil de la un caz la altul. Prin urmare, nu există o singură cauză a criminalității rurale, ci mai degrabă o rețea de factori care interacționează în moduri diverse și care pot varia semnificativ de la un individ la altul.

3. Criminalitatea rurală este determinată de factori criminogeni specifici reprezentați în mare parte de provocările intrinseci ale ruralității cum ar fi șomajul, sărăcia, inegalitatea de gen, consumul de băuturi alcoolice, inclusiv depopularea, deficitul infrastructural și izolarea, facilitând apariția unor condiții propice pentru comiterea infracțiunilor și perpetuând sentimentele de insecuritate comunitară.

4. Factorul geografic este un factor natural care particularizează criminalitatea din mediul rural în raport cu criminalitatea din mediul urban. Mediul fizic rural, cu particularitățile sale climatice și geografice nu poate de unul singur să determine infracționalitatea, ci doar în interacțiune cu factorii socio-economici, culturali și individuali, modelând astfel specificul criminalității în aceste zone.

5. În zonele rurale, caracterizate de salarii medii insuficiente pentru acoperirea nevoilor de bază, numeroase familii se confruntă cu condiții de trai precare, locuind în spații vechi și insalubre, fără perspective reale de redresare economică. Sărăcia profundă, combinată cu lipsa oportunităților economice, șomajul persistent și inflația în creștere, generează un context favorabil apariției delincvenței și criminalității.

6. Modificările demografice din Republica Moldova - inclusiv diminuarea populației, îmbătrânirea acesteia, migrația masivă a forței de muncă în afara țării și procesul de urbanizare - afectează în mod considerabil criminalitatea din mediul rural. Aceste transformări au repercusiuni

asupra structurii sociale și economice a satelor, generând un context propice apariției și dezvoltării anumitor forme de criminalitate.

7. Cercetarea a evidențiat că inegalitatea de gen, corelată cu diverși factori socio-economici, constituie un factor cultural distinct care influențează în mod semnificativ prevalența crescută a violenței în familie în mediul rural, în raport cu cel urban. Dificultatea prevenirii violenței în familie în mediul rural se datorează în mare parte latenței sporite, determinată de cele mai frecvente cazuri de reticența victimei de a sesiza autoritățile.

8. Impactul schimbărilor demografice asupra criminalității rurale, în primul rând, este determinat de scăderea populației și îmbătrânirea demografică. Aceste tendințe conduc la o reducere a populației active în zonele rurale, lăsând în urmă o populație majoritar în vârstă, care este adesea mai vulnerabilă și mai puțin capabilă să se apere împotriva infracțiunilor, cum ar fi furturile, escrocheriile sau abuzurile.

9. În mediul rural, factorii psihologici capătă o importanță majoră, deoarece atât influențele mediului natural, cât și al celui social sunt asimilate la nivel psihologic prin prisma stărilor psihice ale individului. Acești factori externi îl influențează la nivel psihologic pe individ, dând naștere la diverse necesități care ulterior îl motivează la recurgerea actelor infracționale.

10. Sentimentul de izolare și distanțarea socială caracteristice zonelor rurale, asociate cu lipsa de acces la servicii și resurse, contribuie la intensificarea dorinței de apartenență, ceea ce poate determina unii indivizi să se alăture grupurilor infracționale pentru a găsi recunoaștere și conexiune socială.

11. Resentimentele generate de eșecurile personale sau profesionale, accentuate de dificultățile economice și lipsa oportunităților în mediul rural, constituie factori motivatori semnificativi pentru comportamentele infracționale, amplificând riscul de implicare în activități ilegale.

12. În contextul specific al Republicii Moldova, resursele limitate de organizare a unei petreceri constructive a timpului liber accentuează vulnerabilitatea la comportamente antisociale, în special în rândul populației cu venituri scăzute. Acești indivizi se orientează spre activități precum jocurile de noroc, frecventarea locațiilor de divertisment cu risc crescut, consumul colectiv de alcool sau utilizarea necontrolată a internetului, fiecare dintre acestea contribuind la creșterea riscului de manifestare a criminalității rurale.

13. Factori criminogeni, precum disparitățile economice, accesul restricționat la educație și resurse, împreună cu izolarea geografică și lipsa infrastructurii adecvate etc., se intersectează, generând un teren propice pentru manifestări infracționale specifice criminalității rurale: infracțiunile de contrabandă răspândite în zona de frontieră; cultivarea planetelor care conțin

droguri; infracțiuni de mediu manifestate mai frecvent sub forma braconajului și a tăierilor ilegale ale vegetației forestiere; sustrageri etc.

14. Influență nefastă a mass-mediei asupra criminalității rurale este una complexă. Pe de o parte, conținutul media care prezintă violența ca fiind o formă acceptabilă sau chiar eroică de soluționare a conflictelor poate eroda normele sociale și valorile morale care descurajează comportamentul infracțional. Pe de altă parte, reprezentarea distorsionată a realității în medie poate crea impresia că actele de violență sunt percepute ca fiind mai răspândite și mai acceptate social decât sunt în realitate, contribuind la o cultură a imitației în rândul tinerilor vulnerabili la astfel de influențe.

15. Personalitatea infractorilor din mediul rural se caracterizează prin următoarele trăsături biopsihosociale generale: bărbați cu vârsta medie de 30 de ani, cetățeni ai Republicii Moldova, cu loc permanent de trai în localitățile rurale în care sunt comise infracțiuni, fără studii sau cel puțin cu studii gimnaziale, de regulă fără surse permanente de existență, angajați în munci ocazionale (zilieri), fără antecedente penale, tentați de a săvârși infracțiuni sub influența băuturilor alcoolice.

16. Categoriile tradițional vulnerabile ale populației din mediul rural sunt femeile, persoanele în etate, indivizii lipsiți de studii și competențe profesionale, femeile care au în întreținere un număr mare de copii, precum și copiii înșiși. Victimele criminalității rurale, în ciuda unei incidențe percepute mai reduse a criminalității comparativ cu mediul urban, se confruntă cu repercusiuni profunde, experimentând pierderi materiale, traume fizice și psihologice, alături de un sentiment profund de insecuritate și izolare. Aceste efecte sunt amplificate de legăturile strânse comunitare și de accesul limitat la resurse și suport, evidențiind impactul disproporționat al criminalității asupra coeziunii sociale rurale.

4. PREVENIREA CRIMINALITĂȚII RURALE

4.1 Măsuri generale de prevenire a criminalității în mediul rural

Funcția preventivă a criminologiei se materializează în sintetizarea rezultatelor cercetărilor privind etiologia criminalității și elaborarea pe această bază a unui sistem de măsuri eficiente de prevenire a fenomenului infracțional și transpunerea lui în activitatea practică. Plecând de la o atare premisă, în acest cadru al lucrării, vom aborda problematica prevenirii criminalității rurale, reieșind din rezultatele cercetărilor făcute în contextul examinării indicilor și etiologiei criminalității rurale.

Abordarea prevenirii criminalității rurale ca strategie de combatere a acesteia, în era modernă, s-a dezvoltat într-un cadru politic încărcat ideologic, ceea ce înseamnă că nu poate fi considerată neutră din punct de vedere politic. Un exemplu notabil este adoptarea teoriilor de alegere rațională în politica publică din Marea Britanie, o tendință influențată în mare măsură de lucrările desfășurate de Unitatea de Cercetare a Biroului de Interne al acestei țări. Liderul acestei unități a respins teoriile care se concentrau pe predispozițiile individuale legate de criminalitate, care erau legate de factori personali sau de influențele socializării, după cum a argumentat Clarke R.V.[440]. Acesta a promovat un model menit să limiteze posibilitățile concrete de comitere a infracțiunilor și să mărească șansele ca făptuitorii să fie prinși. Hope T., reflectând asupra contribuției sale la cercetarea în domeniul politicilor publice, a evidențiat că acest model a rezultat din „frustrarea față de eșecul intervențiilor de reabilitare penală, care nu ofereau rezultate durabile în contexte care favorizau criminalitatea”[441]. Această deziluzie, alături de creșterea criminalității și de criza politică generată de ratele scăzute de soluționare a cazurilor și de cererea publică pentru un control mai eficient al criminalității, a condus la adoptarea modelului lui Clarke R.V.[442].

Strategia axată pe limitarea oportunităților de comitere a infracțiunilor și pe creșterea probabilității de detectare a infractorilor a fost văzută ca o soluție viabilă politic care să implice societatea civilă în parteneriate, menținând, în același timp, forțele de ordine într-un rol secundar.

---

[440] Clarke, R.V. *Situational crime prevention: Theory and practice*. In: British Journal of Criminology, vol. 20, nr. 2, 1980, pp. 136-147. [citat 19.02.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/31491975_'Situational'_Crime_Prevention_Theory_and_Practice.

[441] Hope, T. *Social science and the governance of crime: Crime prevention policy making during the 1980s*. In: Journal of Law and Society, vol. 46, nr. 1, 2019, pp. 141-168. [citat 19.02.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/331208607_Social_Science_and_the_Governance_of_Crime_Crime_Prevention_Policy_Making_during_the_1980s.

[442] Clarke, R.V. *Situational crime prevention: Theory and practice*. op. cit., pp. 136-147.

Hope T. a subliniat că aceste metode sunt în acord cu logica practică și cu perspectivele poliției privind protecția proprietății și descurajarea potențialilor infractori[443].

Asigurând o analiză contemporană asupra prevenției criminalității rurale, autorii Carter T.J., Donnermeyer J.F., Phillips G.H., și Wurschmidt, T.N.[444] au stabilit o conexiune între dimensiunile criminalității rurale și prevenirea acesteia într-un context specific Statelor Unite ale Americii. Alte constatări relevante în acest domeniu sunt notabile în lucrările cercetătorilor australieni: McCall M. și Homel P.[445], Bull M.[446] și Morgan A.[447]. Pe de altă parte, majoritatea acestor autori aduc în discuție prevenirea criminalității ca parte a cercetării, în loc să se concentreze direct pe prevenire. Și, spre regretul nostru, literatura existentă ce studiază prevenirea criminalității se axează, în mare parte, pe criminalitatea urbană.

În doctrina de specialitate, pe bună dreptate, se afirmă că la elaborarea termenilor şi noțiunilor teoriei prevenirii infracțiunilor este necesar a fi luate în considerație două aspecte importante: în primul rând, diferențierea nivelurilor şi tipurilor (categoriilor) de măsuri profilactice real existente, iar în al doilea rând, conturarea corectă a acestora, corespunzător semnificației cuvintelor utilizate[448]. Plecând de la această premisă, aceiași autori susțin: „Prevenirea generală a criminalității este o activitate oportună privind prognozarea, relevarea şi soluționarea contradicțiilor şi situațiilor problemă care apar în societate şi pot genera fenomene infracționale”[449]. În opinia lui Bejan O., „prevenirea generală a criminalității are impact asupra întregii societăți. Întrucât societatea poate exista în condițiile în care majoritatea membrilor ei manifestă un comportament social, ea are nevoie de pârghii capabile să influențeze toți indivizii în sensul adoptării şi menținerii unor astfel de conduite”[450].

---

[443] Hope, T. *Social science and the governance of crime: Crime prevention policy making during the 1980s*. In: Journal of Law and Society, vol. 46, nr. 1, 2019, pp. 141-168. [citat 19.02.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/331208607_Social_Science_and_the_Governance_of_Crime_Crime_Prevention_Policy_Making_during_the_1980s.

[444] Carter, T.J., Donnermeyer, J.F., Phillips, G.H., Wurschmidt, T.N. *Rural crime: Integrating research and prevention*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers Inc., 1982. 294 p. ISBN 0865980233; ISBN 978-0865980235.

[445] McCall, M., Homel, P. *Preventing crime on Australian farms: Issues, current initiatives and future directions*. In: Trends and Issues in Crime and Criminal Justice, nr. 268. Canberra, Australian Capital Territory: Australian Institute of Criminology, 2003, pp. 1-6. [citat 31.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/tandi268.pdf.

[446] Bull, M. *Crime prevention and rural communities*. In: E. Barclay, J.F. Donnermeyer, J. Scott and R.G. Hogg, eds., Crime in rural Australia. Sydney: The Federation Press, 2007, pp. 154-166. ISBN: 9781862876354, 1862876355.

[447] Morgan, A. *Crime prevention in varied settings*. In: Alistair Harkness, Bridget Harris, David Baker (Eds.), Locating crime in context and place: Perspectives on regional, rural and remote Australia, Sydney, New South Wales: The Federation Press, 2016. 2016, p. 140–153. ISBN 9781760020477.

[448] Gladchi, Gh., Bîrgău, I., Stepanov Ig. *Conceptul de prevenire a criminalității – subiect al controverselor teoretice*. În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, nr. IV, 2003, pp. 79-86. [citat 14.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/6127.

[449] Ibidem.

[450] Bejan, O. *Dicționar de criminologie*. op. cit., p. 95.

Prevenirea generală a criminalității este un domeniu esențial al criminologiei, concentrat pe reducerea riscului de comitere a infracțiunilor prin măsuri proactive și strategii sustenabile. Aceasta implică o abordare integrată, care combină cercetarea științifică, politicile publice și implicarea comunității pentru a aborda cauzele fundamentale ale comportamentului infracțional.

Măsurile de prevenire generală se caracterizează prin intervenții menite să elimine disfuncționalitățile din sfera politică, socială, morală, psihologică și spirituală a societății. Acestea sunt, de regulă, corelate cu îmbunătățirea condițiilor materiale de trai ale cetățenilor, precum și cu alte transformări pozitive de natură structurală și culturală în cadrul comunității[451]. Aceste măsuri contribuie simultan la eliminarea proceselor și fenomenelor sociale negative, îndeplinind, totodată, într-un mod indirect, funcția de prevenire a criminalității[452].

Autorul rus Лекарь А.Г., consideră că prevenirea generală a criminalității implică recunoașterea și neutralizarea factorilor obiectivi externi care contribuie la comiterea de infracțiuni și a situațiilor care favorizează săvârșirea acestora, precum și a condițiilor care condiționează obținerea rezultatelor dorite prin comiterea de infracțiuni[453].

Studiind măsurile generale de prevenire a criminalității rurale ale statelor din străinătate, este destul de interesantă abordarea din Federația Rusă. Analiza datelor statistice privind structura criminalității rurale arată că ea a fost influențată de un factor „extern”, anume de schimbarea ce a avut loc la sfârșitul anului 2011, privind aprecierea penală a gravității infracțiunilor[454]. În realitate, pericolul său social nu a scăzut, ci a avut loc doar o regrupare a masivului criminalității rurale în funcție de gravitatea infracțiunilor înregistrate care anterior erau considerate mai puțin grave, din cauza modificărilor menționate în legislația penală, deja se consideră ca infracțiuni ușoare[455]. Evident că aceste acțiuni doar pe hârtie arată diminuarea nivelului criminalității rurale, pe când în realitate situația criminogenă nu a suferit careva modificări.

Unii cercetători ruși subliniază importanța optimizării sistemului de asistență din partea statului destinat suportului parental și instituțiilor ce lucrează cu copii, precum și necesitatea

---

[451] Frunză, A. *Măsurile criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, nr. 2, 2020, pp. 40-42. ISSN 2587-4365. [citat 22.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/40-42_32.pdf.

[452] Pop, O., Neagu, Gh. *Criminologie generală*, Chișinău: Î.I. „Angela Levința”, 2005, p. 186.

[453] Лекарь, А.Г., *Профилактика преступлений*. Москва: Юридическая литература, 1972, p. 81. [citat 12.02.2024]. Disponibil: https://www.studmed.ru/lekar-ag-profilaktika-prestupleniy_b5d8d56eec9.html.

[454] Черкашин, В.А. *Общесоциальные меры предупреждения корыстно-насильственных преступлений*. В: Теория и практика общественного развития, № 1, 2005, pp. 54-59. [citat 27.01.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/obschesotsialnye-mery-preduprezhdeniya-korystno-nasilstvennyh-prestupleniy/viewer.

[455] Антонов-Романовский, Г.В. [et al.] *Современная криминологическая характеристика преступности в сельской местности*. В: Актуальные проблемы экономики и права, № 2 (30), 2014, pp. 188-195. [citat 05.02.2024]. Disponibil pe: https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennaya-kriminologicheskaya-harakteristika-prestupnosti-v-selskoy-mestnosti-prodolzhenie.

majorării fondurilor alocate educației și științei, acestea fiind considerați indicatori ai nivelului de prosperitate în societate[456].

În contextul măsurilor generale de prevenire a criminalității în mediul rural, cel mai comprehensiv și eficace cadru de măsuri din doctrina rusă, a fost dezvoltat de autoarea rusă Сапронова Н.А., care argumentează că succesul intervențiilor preventive este strâns legat de îmbunătățirea condițiilor sociale de viață în mediile rurale. Prin urmare, autoarea accentuează asupra necesității îmbunătățirii calitatea vieții în comunitățile rurale[457].

Prevenirea generală a infracțiunilor este orientată în direcția minimalizării indicelor de criminalizare a proceselor sociale, prin crearea și consolidarea ambianței de legalitate și de respect datorat legii, eliminarea ingerințelor asupra drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice. Realizarea acestor obiective în mediul rural presupune, în mod prioritar, informarea sistematică a populației cu privire la instrumentele juridice de protecție împotriva faptelor infracționale, alături de promovarea și aplicarea coerentă a strategiilor de prevenire victimologică de ordin general.

Politicile de prevenire a criminalității au fost axate preponderent pe mediul urban, ignorând astfel problemele și provocările mediului rural, tiparele criminale ce-i sunt specifice, precum și diversitatea zonele rurale[458]. Dinamica interconexiunilor rurale-urbane transformă constant condițiile situaționale în care se manifestă criminalitatea, însă aceste condiții dinamice sunt rar reflectate în modul în care prevenirea criminalității este implementată în comunitățile rurale. Pe acest substrat deficitar este necesară adoptarea unor politici care ar fundamenta anumite măsuri cu caracter general de prevenire a criminalității rurale.

În contextul globalizării și extinderii tehnologiilor informaționale și comunicării (TIC)[459], oportunitățile infracționale devin mai puțin dependente de spațiul fizic, ceea ce solicită o înțelegere diversificată a zonelor rurale pentru a aborda criminalitatea rurală și percepțiile de siguranță ale populației[460].

---

[456] Черкашин, В.А. *Общесоциальные меры предупреждения корыстно-насильственных преступлений*. op. cit., pp. 54-59.

[457] Сапронова, Н.А. *Преступность несовершеннолетних в сельской местности и ее предупреждение*: автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право, Томск, 2011. p. 17.

[458] Ceccato, V., Dolmen, L. *Crime prevention in rural Sweden*. In: European Journal of Criminology, vol. 10, nr. 1, 2013, pp. 89-112. [citat 20.07.2023]. Disponibil pe: https://static.sys.kth.se/abe/safeplaces/publikationer/Sweden_RURALCRIMEPREVETION_2013.pdf.

[459] Ibidem.

[460] Bell, E., Hall, R. „Dead in the water": Is rural violent crime prevention floating facedown because criminology can't handle context?. In: Crime Prevention and Community Safety, 2007, vol. 9, nr. 4, pp. 252-274. [citat 20.02.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1057/palgrave.cpcs.8150051.

Considerăm că una din măsurile generale principale de prevenire a criminalității o reprezintă îmbunătățirea legislației în domeniul prevenirii criminalității rurale. Nu este un secret pentru nimeni că procesul de prevenire a criminalității rurale nu are în prezent o bază normativă unică independentă. Autorul rus Алексеев А.И. a descris în mod eficace măsurile de natură legislativă, precizând că acestea implică perfecționarea cadrului legislativ, care, deși nu se adresează în mod explicit prevenției criminalității, se focalizează pe reglementarea juridică a diverselor domenii ale relațiilor sociale (de exemplu, muncă, familie etc.). Aceste domenii, în absența unei reglementări normative adecvate, pot contribui la dinamica criminogenă[461].

În Federația Rusă funcționează legea privind bazele sistemului de prevenire a contravențiilor. Prezenta lege stabilește bazele juridice și organizatorice ale sistemului de prevenire a contravențiilor, regulile generale ale funcționării sale, principiile de bază, direcțiile, tipurile de prevenire a încălcărilor și formele de influență preventivă, competențele, drepturile și obligațiile persoanelor implicate în prevenirea contravențiilor[462].

Prin acest exemplu, care denotă o experiență pozitivă de control asupra criminalității, considerăm ca fiind prioritară o intervenție legislativă la nivel național prin adoptarea unei Legi speciale care ar viza prevenirea infracțiunilor și contravențiilor. În prezent, cadrul juridic național destinat prevenirii criminalității nu dispune de o structură unitară și autonomă. Specialiștii în drept evidențiază cu acuratețe că fundamentul normativ constă într-o colecție diversă de legi și alte reglementări normative, care, pe lângă definirea prerogativelor entităților implicate în aplicarea legii, stipulează și funcții preventive specifice.

Necesitatea creării unui cadru normativ bine definitivat care ar contribui la sporirea activității profesionale de prevenire a criminalității se regăsește în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 913 din 21.12.2022 prin care a fost aprobat programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025. Printre altele, în acest act normativ se prevede: „Cadrul normativ este un alt factor care contribuie la problemele de profesionism. În primul rând, în subdiviziunile de ordine publică există lacune legate de procedurile standard de operare care reglementează acțiunile și intervențiile acestora” [463]. Astfel autorii programului respectiv recunosc că lipsa cadrului normativ corespunzător are o interdependență directă cu procesul de prevenire a criminalității la general.

---

[461] Алексеев, А.И. *Криминология*. М.: Изд-во Акад. МВД,1999, p. 124.

[462] Федеральный закон Российской Федерации от 23.06.2016 N 182-ФЗ "Об основах системы профилактики правонарушений в Российской Федерации", Принят Государственной Думой 10 июня 2016 года. Одобрен Советом Федерации 15 июня 2016 года. [citat 12.08.2023]. Disponibil: https://legalacts.ru/doc/federalnyi-zakon-ot-23062016-n-182-fz-ob/?ysclid=lsj2kgh3tr377450634.

[463] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 913 din 21.12.2022, cu privire la aprobarea Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022 – 2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 75-78.

Prevenirea generală a criminalității rurale nu poate depinde exclusiv de amenințarea sancțiunii, ci *trebuie să fie susținută de întărirea relației stat-comunitate, de transparența aplicării legii și de adaptarea instrumentelor de intervenție la realitățile sociale și economice rurale*. Abordarea holistică, integrativă și participativă este esențială pentru ca prevenirea să își atingă scopul de descurajare a fenomenului infracțional rural.

În acest sens, ca inițiativă de *lege ferendă,* propunem suplinirea pct. 9, subpct. 2) al Hotărârii Guvernului nr. 547 din 12.11.2019[464] cu lit. p), în următoarea redacție: „*Polițiștii care-și desfășoară activitatea în localitățile rurale pot dispune autonom aplicarea măsurilor de prevenire a criminalității prin luarea în considerare a specificului cauzelor și condițiilor care le determină".*

În context, se mai impune reformularea art. 19 lit. e) din Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției şi statutul polițistului, din care ar rezulta că în domeniul prevenirii infracțiunilor şi a contravențiilor, Poliția are atribuția de a: „constata cauzele şi condițiile ce pot genera sau contribui la săvârșirea infracțiunilor şi contravențiilor care sunt în competenta Poliției și de a aplica măsuri preventive, inclusiv cu sesizarea organelor competente, instituțiilor publice sau private, persoanelor cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea aplicării acestora".

Spre deosebire de poliția de frontieră, serviciul de investigații, organul de urmărire penală, care dispun de legi speciale ce le reglementează activitatea, poliția de securitate publică nu dispune de o lege specială și nici măcar de o Hotărâre de Guvern care ar reglementa activitatea acesteia. Considerăm deosebit de oportun de a prelua experiența pozitivă a legiuitorului României, în care, prin lege, se statuează că „poliția locală este o structură din cadrul poliției"[465] care activează „în interesul comunității locale, exclusiv pe baza și în executarea legii, precum și a actelor autorității deliberative și ale celei executive ale administrației publice locale"[466].

De asemenea, pentru eficientizarea activității preventive este necesară elaborarea unor standarde operaționale aplicabile de către Poliția de securitate publică în domeniul prevenirii criminalității rurale. În acest cadru urmează a fi statuate, pe cale normativă, modalitățile de interacțiune dintre polițiștii de sector și populație în domeniul prevenirii criminalității.

O altă măsură cu caracter general destinată prevenirii criminalității rurale o constituie elaborarea unei Strategii Naționale de Prevenire a Criminalității Rurale (SNPCR). Lipsa unei

[464] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 547 din 12.11.2019, cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 346-351.
[465] Legea României privind organizarea și funcționarea Poliției Române, nr. 218/2002. Republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 307 din 25 aprilie 2014.
[466] Legea poliției locale, nr. 155/2010. Republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 339 din 08 mai 2014.

strategii naționale dedicate în materie, face ca răspunsurile instituționale să fie adesea reactive, fragmentate și ineficiente. Elaborarea unei asemenea Strategii reprezintă o măsură importantă ce ține de domeniul de politici publice și are drept scop definirea clară a obiectivelor, priorităților, instrumentelor și acțiunilor necesare pentru reducerea fenomenului infracțional în mediul rural. Obiective principale ale SNPCR ar fi: reducerea criminalității prin măsuri preventive integrate și adaptate realităților rurale; creșterea gradului de siguranță publică în comunitățile rurale; dezvoltarea cooperării interinstituționale între poliție, administrația publică locală, școală, biserică, ONG-uri și sectorul privat; consolidarea încrederii populației în autorități, prin transparență, implicare comunitară etc.

În același timp, o eventuală Strategie de prevenire a criminalității rurale nu va avea ca obiectiv doar asigurarea siguranței publice, ci va contribui fundamental și la atingerea celor trei piloni ai „dezvoltării durabile": economic, social și ecologic. Un aspect adesea neglijat al criminalității rurale este impactul său asupra mediului: tăieri ilegale de păduri, braconaj, poluare, exploatări ilegale de resurse. Strategia de prevenire, prin includerea unor măsuri specifice de combatere a criminalității de mediu, va contribui la: conservarea biodiversității locale; protejarea patrimoniului natural; promovarea practicilor agricole și forestiere sustenabile.

Concomitent, prevenirea infracționalității rurale sprijină direct obiectivele de conservare ecologică, integrate în Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a ONU (în special Obiectivele 15 „Viața terestră" și Obiectul „Pace, justiție și instituții eficiente"). Prin sinergie, Strategia va funcționa simultan ca instrument de siguranță publică (prin reducerea fenomenelor infracționale); motor de dezvoltare economică (prin stabilizarea mediului de afaceri rural); catalizator social (prin întărirea solidarității și a incluziunii); protector al mediului (prin combaterea infracțiunilor ecologice). Această viziune integrată reflectă modelul modern de guvernanță durabilă, care pune accent pe interdependența dintre siguranță, bunăstare și protecția mediului în comunitățile rurale.

4.2 Măsuri special-criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural

În prezent, nici în știința criminologică națională, nici în cea de peste hotare nu există o concepție unificată referitor la esența măsurilor special-criminologice de prevenire a criminalității. Acest lucru determină dificultăți nu numai în dezvoltarea măsurilor menționate, ci și în anticiparea eficacității lor.

Prevenirea specială a criminalității reprezintă un demers social structurat, fundamentat pe aplicarea unor metode și tehnici specifice care respectă exigențele legalității și ale eticii publice, valorificând cunoștințele și competențele necesare reglementării relațiilor sociale în scopul neutralizării factorilor ce pot favoriza apariția comportamentelor infracționale. Această formă de

prevenire este denumită „specială” nu doar prin prisma obiectivelor sale, ci mai ales prin necesitatea utilizării expertizei criminologice avansate, indispensabilă atât în conceperea strategiilor și programelor orientate tematic, cât și în elaborarea și implementarea măsurilor direcționate spre prevenirea unor categorii concrete de infracțiuni[467].

Шаргородский М.Д.[468], consideră că prin prevenirea specială a criminalității se are în vedere: „activitatea organelor specializate în combaterea criminalității care asigură măsuri preventive în ceea ce privește comiterea unor infracțiuni specifice”. Сахаров А.Б.[469] abordează prevenirea specială criminologică ca un nivel special de prevenire a infracțiunilor, diferit de avertizarea generală, destinată eliminării factorilor criminogeni concreți. Миньковский Г.М. subliniază că prevenirea specială se diferențiază de „activitățile la nivel social prin destinația sa specială și orientarea sa: soluționarea problemelor preventive constituie întregul lor conținut” [470]. Colectivul de autori ruși Голоднюк М.Н., Зубкова В.И.[471], consideră că prevenirea specială a criminalității include măsuri îndreptate nemijlocit spre neutralizarea factorilor criminogeni, corijarea persoanelor care pot să comită sau au comis deja infracțiuni.

Măsurile speciale se referă la acțiunile efectuate de către subiecții împuterniciți cu asemenea atribuții, adică poliție, autorități publice, funcțiile cărora sunt îndreptate nemijlocit spre menținerea ordinii de drept[472]. În contextul relației dintre prevenirea generală și cea specială a criminalității, știința criminologiei încearcă să elaboreze o definiție care să cuprindă cât mai exhaustiv elementele fundamentale și aspectele relevante ale prevenirii speciale. Ваничкин Д.Е. conchide că prevenirea specială implică eforturile organelor de drept specializate în prevenirea criminalității și ale organizațiilor non-guvernamentale, precum și acțiunile reprezentanților acestora, în vederea identificării și eliminării cauzelor care generează criminalitatea, exercitând un impact corectiv pozitiv asupra indivizilor cu tendințe infracționale, cu scopul de a preveni planificarea și pregătirea infracțiunilor și de a împiedica comiterea infracțiunilor aflate în desfășurare[473].

---

[467] Коллектив авторов. *Криминология*. Москва: Юстицинформ 2008, p. 329. ISBN:978-5-7205-0839-5.
[468] Шаргородский, М.Д. *Преступность, ее причины и условия в социалистическом обществе*. Преступность и ее предупреждение. Сборник статей. Ленингр. обществ. науч.-исслед. ин-т судебной защиты.: Лениздат, 1966, p. 20-58.
[469] Сахаров, А.Б. *Социальная система предупреждения преступлений*. Советское государство и право. 1972. № 11, p. 69.
[470] Миньковский, Г.М. *Предмет криминологической профилактики преступлений и некоторые проблемы ее эффективности*. В: Вопросы борьбы с преступностью. Москва. Юрид. лит., 1972, № 17, p. 11-20
[471] Голоднюк, М.Н., Зубкова, В.И. *Предупреждение преступности* : Учеб. Пособие. Москва : Изд-во МГУ, 1990, p. 9. ISBN 5-211-01928-8.
[472] Алауханов, Е.О., Зарипов, З.С. *Профилактика преступлений*. Учебник. Алматы: Нур-пресс, 2008, p. 119. ISBN 9965-813-55-8.
[473] Ваничкин, Д.Е. *Криминологическая характеристика и предупреждение преступности в регионе (на материалах Ставропольского края)*: дис. ... канд. юрид. наук. Ставрополь, 2004, p. 119.

În virtutea examinărilor sus-menționate, considerăm că *prevenirea specială a criminalității rurale reprezintă o totalitate de măsuri cu caracter politic, juridic, socio-cultural, economic, organizațional-instituțional, tehnologic și de altă natură aplicate sistematic și continuu de către instituțiile publice centrale sau locale și/sau organizații neguvernamentale în vederea înlăturării sau minimalizării factorilor criminogeni specifici pentru a preveni, pe această cale, săvârșirea infracțiunilor în mediul rural*.

Din această noțiune identificăm următoarele trăsături definitorii prevenirii speciale a criminalității rurale:

- *caracter sistematic și continuu*, care presupune aplicarea de acțiuni sistematice, planificate, organizate, continue în timp și adaptate la realitățile sociale;
- *subiecți multipli implicați în activitatea de prevenire*, grupați în două categorii principale: autorități publice și organizații neguvernamentale. Această trăsătură reflectă ideea de „parteneriat public-privat" în prevenirea infracționalității rurale;
- *obiectiv criminologic predilect*, care presupune prevenirea criminalității rurale prin înlăturarea și minimalizarea factorilor criminogeni din mediul rural;
- *context specific rural*, conceptual limitează sfera de aplicare la comunitățile rurale, subliniind, astfel, particularitățile mediului rural în generarea infracționalității.

În cele ce urmează, luând în considerație geneza criminalității rurale, la baza căreia stau factori criminogeni specifici analizați în Capitolul anterior al lucrării, considerăm că conținutul prevenirii speciale trebuie să includă un algoritm de măsuri preventive, după cum urmează:

1. Consolidarea instituțională și creșterea capacităților locale. Pentru a preveni criminalitatea rurală este crucială întărirea capacităților instituționale la nivel local. Poliția deține un rol esențial în cadrul mecanismului de prevenire a criminalității în mediul rural, funcție derivată din atribuțiile sale legale și din sfera competențelor specifice în domeniul asigurării ordinii și securității publice[474]. Dintre toate structurile statale implicate în combaterea criminalității, Poliția este instituția care exercită, în mod frecvent, atribuții directe în aplicarea măsurilor de prevenire a fenomenului infracțional.

În mediul rural, ofițerul de sector reprezintă, în esență, singura autoritate a organelor de aplicare a legii, fiind adesea responsabil de mai multe unități administrativ-teritoriale. Această realitate generează dificultăți semnificative în implementarea eficientă a măsurilor preventive care, în mediul urban, nu comportă provocări majore, precum menținerea ordinii publice, monitorizarea periodică a persoanelor aflate în evidență sau implicarea în campanii de informare. În aceste

[474] Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr. 320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 42-47.

condiții, o soluție viabilă pentru contracararea limitărilor instituționale o constituie mobilizarea comunității locale și implicarea activă a membrilor săi în procesul de prevenire a criminalității.

Una din modalitățile de participare a cetățenilor la asigurarea ordinii de drept este antrenarea acestora în activitatea Gărzilor populare. Întrunind condițiile necesare, cetățenii pot conștient, să se implice activ în asigurarea și menținerea ordinii publice[475]. Ca urmare, constituirea Gărzii populare la nivelul administrației publice locale și implicarea activă a membrilor acesteia în activitățile de menținere a ordinii publice și de prevenire a criminalității ar reprezenta un demers deosebit de relevant pentru zonele rurale, contribuind în mod semnificativ la reducerea ratei infracționalității și la consolidarea securității comunitare[476].

O importanță deosebită pentru consolidarea instituțională o au programele de formare și recalificare. Organizarea de cursuri specializate pentru personalul administrativ, forțele de ordine și reprezentanții comunităților, menite să îmbunătățească capacitatea acestora de a identifica și a interveni în situații critice.

Nu în ultimul rând, este importantă implementarea unor sisteme de evaluare periodică eficiente, destinate măsurării impactului intervențiilor preventive și ajustarea strategiilor pe baza feedback-ului și a rezultatelor obținute. În acest ansamblu de acțiuni se înscrie transparența și comunicarea prin publicarea rapoartelor de activitate și implicarea comunității în procesul de evaluare contribuie la creșterea încrederii în autorități și la adaptarea politicilor în timp real.

2. Crearea și dezvoltarea rețelelor de coordonare. Implementarea unor centre regionale de coordonare, care să asigure schimbul de informații și armonizarea intervențiilor între diferite instituții (poliție, administrație publică locală, servicii sociale), poate ajuta la identificarea timpurie a fenomenelor infracționale.

Opinăm că măsurile speciale de prevenire a criminalității rurale se bazează semnificativ pe activitatea de cooperare între structurile polițienești și autoritățile locale, cetățeni, ONG-uri[477]. Astfel de activități au fost deseori implementate, inițial, în zonele urbane și, ulterior, adoptate în

[475] Secrieru, V., Stratulat, A. *Activitatea profilactică a gărzilor populare în conlucrare cu societatea civilă*. În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, nr. IX, 2009, pp. 158-160. [citat 14.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Activitatea%20profilactica%20a%20garzilor%20populare%20in%20conlucrare%20cu%20societatea%20civila.pdf.

[476] Legea cu privire la gărzile populare, nr. 1101 din 06.02.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova,1997, nr. 22-23.

[477] Ceccato, V., Dolmen, L. *Crime prevention in rural Sweden*. In: European Journal of Criminology, vol. 10, nr. 1, 2013, pp. 89-112. [citat 20.07.2023]. Disponibil pe: https://static.sys.kth.se/abe/safeplaces/publikationer/Sweden_RURALCRIMEPREVETION_2013.pdf.

zonele rurale, în pofida faptului că poliția oficială a beneficiat de multe ori de mai multă prioritate și finanțare în mediul urban comparativ cu cel rural[478] .

Așadar, prevenirea criminalității rurale necesită o cooperare strânsă între diverse instituții și organizații, atât la nivel local, cât și la nivel național, bazate pe:

- *organele de poliție și organele de administrație locală*. Stabilirea unor protocoale de colaborare între unitățile de poliție, administrațiile locale și alte agenții de aplicare a legii asigură o intervenție coordonată și un schimb eficient de informații;
- *parteneriate cu sectorul privat și ONG-urile*. Implicarea companiilor locale, a asociațiilor profesionale și a organizațiilor neguvernamentale specializate în dezvoltarea durabilă și drepturile omului poate oferi resurse suplimentare, expertiză și sprijin comunitar;
- *acorduri interinstituționale regionale***.** La nivel regional, statele pot colabora prin intermediul unor consorții sau forumuri speciale destinate prevenției și combaterii criminalității în zonele rurale.

3. Implicarea comunității în acțiuni preventive. O asemene implicare este fundamentală pentru prevenirea criminalității și presupune participarea activă a comunității în ansamblu. Există numeroase studii referitoare la rolul participării comunității în prevenirea specială a criminalității rurale. În Regatul Unit, de exemplu, s-a demonstrat că intervențiile precum sistemele de supraveghere a vecinătăților contribuie la îmbunătățirea percepției de siguranță și la consolidarea relațiilor cu poliția[479]. În Suedia sunt prezente inițiative mai extinse de prevenire specială a criminalității rurale, care se concentrează pe formarea de parteneriate locale. Participanții au adesea un rol instituționalizat în parteneriatele locale, participarea lor fiind legată de funcțiile lor obișnuite din poliție, serviciilor sociale sau altor organizații conexe[480].

De pe poziții contradictorii, în doctrina criminologică de specialitate se indică asupra faptului că aceste acțiuni comunitare participative nu sunt lipsite de probleme, deoarece pot fi afectate de prejudecăți sociale semnificative[481]. În doctrină se mai argumentează vulnerabilitatea

---

[478] Buck, A.J., Gross, M., Hakim, S., Weinblatt, J. *The deterrence hypothesis revisited*. In: Regional Science and Urban Economics, vol. 13, nr. 4, 1983, pp. 471–486. [citat 26.08.2023]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/0166-0462(83)90029-7.

[479] Yarwood, R., Edwards, B. *Voluntary action in rural areas: the case of neighborhood watch*. In: Journal of Rural Studies, 1995, vol. 11, nr. 4, pp. 447-459. [citat 06.02.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/0743-0167(95)00030-5.

[480] Ceccato, V. *Police, rural policing, and community safety*. In: 1st ed. Londra: Routledge, 2015, pp. 259-290. ISBN 9780203725689.

[481] Lab, S.P., Stanich, T.J. *Crime prevention participation: An exploratory analysis*. In: American Journal of Criminal Justice, 1994. vol. 18, nr. 1, pp. 1-23. [citat 18.04.2023]. Disponibil: https://doi.org/10.1007/BF02887636.

acestor acțiuni prin faptul că pot fi controlate de elite rurale locale, care se concentrează mai mult pe excluderea grupurilor marginalizate decât pe prevenirea criminalității[482].

În viziunea noastră, implicarea comunității în acțiuni preventive este esențială pentru prevenirea criminalității rurale și, din perspectiva implementării acestora, poate include:

- *Programe de mentorat și suport social*. În zonele rurale, unde persoanele vulnerabile pot fi predispuse la comportamente infracționale, intervențiile timpurii prin programe de consiliere psihologică, asistență socială și mentorat pot preveni devierea de la normele sociale;

- *Programe de voluntariat comunitar*. Încurajarea implicării cetățenilor în proiecte locale de dezvoltare și de prevenire a criminalității poate spori coeziunea socială;

- *Dialogul între generații*. Programele care aduc împreună tineri, adulți și seniori pot facilita transmiterea valorilor pozitive și a cunoștințelor despre importanța legalității și moralității, contribuind la reducerea riscului infracțional;

- *Evenimente comunitare*. Activitățile precum târgurile locale, întâlnirile publice, festivalurile și evenimentele culturale ajută la consolidarea legăturilor comunitare, reduc izolarea și creează un sentiment de apartenență, element esențial în prevenirea delincvenței.

4. Educarea și informarea în mediul rural. O abordare preventivă eficientă nu se limitează la măsuri punitive, ci implică și educarea comunităților rurale asupra importanței respectării legii și a protejării resurselor locale.

Autoarea Сапронова Н.А. pune un accent deosebit pe aspectul subiectiv al prevenirii specifice a infracțiunilor în comunitatea rurală, acordând o importanță primordială instituțiilor educaționale, în special școlilor. Este crucial să se implementeze programe educaționale orientate către persoanele minore care, datorită vârstei lor și lipsei de experiență, sunt mai susceptibili de a fi influențați de diverși factori spre a comite fapte ilegale[483].

Писаревская Е.А. subliniază că pentru a evita formarea grupurilor cu tendințe infracționale este necesar să se îmbunătățească condițiile din cadrul familiei, să fie ferită persoana de impactul micro-mediului care poate influența negativ comportamentul persoanei și să se întărească rolul instituțiilor educaționale și de agrement în organizarea activităților de timp liber

[482] Mawby, R.I., Yarwood, R. *Rural policing and policing the rural: a constable countryside?* Ashgate Publishing, Ltd., 2011, pp. 11-23, pp. 93-109; Yarwood, R. *Lost and hound: The more-than-human networks of rural policing*. In: Journal of Rural Studies, 2015, vol. 39, pp. 278-286. [citat 06.02.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.11.005.

[483] Сапронова, Н.А. *Преступность несовершеннолетних в сельской местности и ее предупреждение*. op. cit., p. 19.

pentru minori[484]. Extinzând ideile lui Писаревская Е.А., Башкатов И.П.[485] argumentează că pentru a neutraliza grupurile de infractori existente, este esențial să se întreprindă anumite acțiuni, cum ar fi identificarea tinerilor lideri, care sunt influenți în grupurile lor, analiza preferințelor, intereselor și tendințelor lor, precum și rolurile pe care le joacă în diferite contexte (școlar, recreativ, sportiv, etc.). De asemenea, este necesar să se monitorizeze, în mod continuu, comportamentul acestora și, atunci când este fezabil, să se încurajeze participarea lor la activități cu impact social pozitiv, convingându-i că ținerea unui comportament ilegitim are consecințe destul de negative pentru viitorul lor. Totodată, este important să se desfășoare programe educaționale constante și cu tot grupul de tineri. Прозументов Л.М.[486] remarcă, în acest sens, că atenția serviciilor de poliție nu ar trebui să se concentreze pe toate grupurile antisociale de minori, ci doar pe acelea ale căror membri încalcă legea, adică grupurile cu comportament infracțional sau criminal.

În viziunea noastră prevenirea prin educare în mediul rural este deosebit de importantă mai ales pentru prevenirea criminalității violente și a celei bazate pe gen. Astfel, pentru a ne debarasa de „stereotipurile tradiționale”, care generează criminalitatea bază de gen, pot fi implementate următoarele măsuri:

- *Programe de educație civică*. În cadrul școlilor, comunităților și centrelor culturale locale, se pot organiza sesiuni de informare care să explice consecințele infracțiunilor, importanța respectării normelor de convieţuire și rolul fiecărui cetățean în menținerea ordinii și siguranței.

- *Campanii media locale.* Utilizarea mass-mediei și a platformelor digitale pentru transmiterea mesajelor cu caracter educativ poate contribui semnificativ la creșterea gradului de conștientizare publică privind riscurile și consecințele asociate comportamentelor infracționale.

- *Ateliere și sesiuni de formare*. Organizarea periodică de ateliere în care să se discute despre drepturile și obligațiile cetățenilor, despre procedurile de raportare a abuzurilor și despre modalitățile de colaborare cu autoritățile poate stimula o cultură a legalității și responsabilității sociale.

---

[484] Писаревская, Е.А. *Групповая преступность несовершеннолетних и ее предупреждение*. В: Вестник Кемеровского государственного университета, 2010, № 1, pp. 157-161. [citat 03.01.2024]. Disponibil: https://www.sibscript.ru/jour/article/view/4052/3599.

[485] Башкатов, И.П. *Психология асоциально-криминальных групп подростков и молодежи*. Москва: Издательство Московского психолого-социального института, Издательство НПО 'МОДЭК', М, 2002, pp. 372-373. ISBN 5-89502-351-7.

[486] Прозументов, Л.М. *Административно-правовое предупреждение правонарушений и преступлений несовершеннолетних*. Томск, 2001, p. 61.

5. Intervenții în domeniul asistenței sociale. O dimensiune determinantă în prevenirea criminalității rurale este abordarea problemelor socio-economice care pot duce la comportamente infracționale:

- *Programe de incluziune socială*. Implementarea programelor care urmăresc integrarea persoanelor defavorizate prin acces la educație, formare profesională și sprijin psihologic contribuie la reducerea riscului de deviere.

- *Proiecte de dezvoltare economică locală*. Crearea de locuri de muncă și stimularea economiei locale pot reduce tentațiile implicării în activități ilicite, oferind alternative legale pentru surse de venit.

- *Consolidarea centrelor de consiliere și suport*. Instituirea centrelor de consiliere dedicate persoanelor vulnerabile din mediul rural, care să ofere asistență psihologică și legală, ajută la identificarea timpurie a semnelor de deviere.

6. Perfecționarea instrumentelor de transparență economică. În contextul crimelor săvârșite pe substrat economic în mediul rural, cum ar fi contrabanda, delapidări și alte forme de sustrageri, deturnările de fonduri, infracțiunile de mediu, sunt necesare măsuri de transparență economice ce urmează a fi implementate la nivel local. Din categoria acestora fac parte:

- *Sisteme de trasabilitate pentru lanțurile de aprovizionare*. Aceste sisteme permit identificarea precisă a surselor de proveniență a produselor și monitorizarea tranzacțiilor, contribuind la reducerea fraudelor și a comerțului ilicit;

- *Platforme de transparență pentru administrarea fondurilor publice*. Publicarea transparentă a bugetelor alocate pentru proiectele de dezvoltare rurală și a modului în care acestea sunt utilizate poate descuraja acte de corupție și abuzuri în domeniul administrativ;

- *Revizuirea și simplificarea procedurilor de acordare a autorizațiilor, licențelor sau a altor acte permisive.* O birocrație excesivă, mai ales bazată pe acte de corupție poate fi folosită de infractori pentru a manipula sistemul. Simplificarea proceselor și minimalizarea controalelor vor contribui la reducerea fraudelor economice în domeniul antreprenorialului.

- *Implementarea unor sisteme de audit și monitorizare permanentă***.** Instituțiile locale pot colabora cu auditori independenți pentru a monitoriza utilizarea resurselor și pentru a detecta eventuale nereguli în administrarea fondurilor destinate dezvoltării rurale.

- *Stimulente economice pentru conformitatea legală***.** Oferirea de subvenții sau facilități fiscale pentru întreprinderile locale care respectă normele de legalitate și sustenabilitate poate crea un mediu favorabil conformității și poate reduce tentația de a recurge la mijloace ilicite.

7. Digitalizarea și tehnologia informației. Avansul tehnologic oferă instrumente utile pentru monitorizarea și prevenirea criminalității în zonele rurale. Printre acestea se numără:

- *Sisteme de supraveghere video integrate.* Instalarea de camere de supraveghere în punctele sensibile ale comunităților rurale (zone de acces, depozite, ferme) poate descuraja activitățile infracționale. Instalarea unor sisteme de supraveghere dotate cu inteligență artificială, capabile să detecteze activități suspecte în timp real. Aceste sisteme pot fi integrate în rețelele locale de siguranță și pot alerta imediat autoritățile de intervenție;

- *Utilizarea geo-inteligenței*. Datele GPS și tehnologiile de cartografiere pot fi folosite pentru monitorizarea fluxurilor de bunuri și pentru identificarea zonelor cu risc ridicat de infracționalitate (contrabandă, braconaj, pescuit ilegal, tăiere ilegală de vegetație etc.);

- *Platforme informatice pentru schimbul de date.* Dezvoltarea unor sisteme IT care să permită autorităților locale și centrale să comunice în timp real informații despre incidente și zone de risc poate accelera intervențiile și investigațiile;

- *Senzori IoT (Internet of Things)*. Utilizarea senzorilor pentru monitorizarea mediului (de exemplu, pentru detectarea fumului sau schimbărilor bruște de temperatură) poate ajuta la identificarea rapidă a pericolelor de incendiu sau altor acte de vandalism în zonele rurale;

- *Drone și tehnologie aeriană.* Dronele echipate cu camere de înaltă rezoluție pot monitoriza zone extinse din mediul rural, identificând activități neobișnuite sau accesul ilegal în zone protejate.

În selecția regională a activităților de prevenire a criminalității, este necesar să se țină seama de eterogenitatea așezărilor rurale. Unele dintre ele, după parametrii sociali de bază, sunt puțin diferite de orașele mici, în altele, modul de viață păstrează trăsăturile tradiționale ale satului. În plus, în zonele suburbane, o parte semnificativă a infracțiunilor este comisă de rezidenți urbani, adică persoanele care se află în afara câmpului de viziune al organelor de ocrotire a normelor de drept în aceste zone.

Activitățile cheie în prevenirea criminalității includ organizarea de raiduri și intervenții specifice, patrularea localităților cu nivel criminogen mai sporit, inspecția localurilor precum cluburile și barurile, acțiuni considerate esențiale având în vedere că, potrivit sondajelor, peste jumătate din infracțiunile din comunitățile rurale au loc seara sau noaptea. Concomitent, este semnificativă crearea și consolidarea unor relații de încredere dintre organul de poliție și membrii comunității rurale, conlucrarea dintre alte autorități publice de specialitate cu membrii comunității rurale, implicarea serviciilor mass-media în furnizarea de informații utile în acest sens[487].

[487] Писаревская, Е.А. *Групповая преступность несовершеннолетних и ее предупреждение*. В: Вестник Кемеровского государственного университета, 2010, № 1, pp. 157-161. [citat 03.01.2024]. Disponibil: https://www.sibscript.ru/jour/article/view/4052/3599.

Prevenirea specială a criminalității rurale reprezintă o provocare multidimensională, care necesită o abordare integrată ce combină măsuri administrative, educaționale, tehnologice, economice și sociale. În mediul rural, unde factorii de deviere se adâncesc în legăturile comunitare, izolarea geografică și lipsa resurselor instituționale, strategiile preventive trebuie să fie adaptate specificului local, bazându-se pe cooperarea între autorități, ONG-uri, mediul de afaceri și cetățeni.

Implementarea măsurilor prezentate, de la consolidarea instituțională și digitalizarea serviciilor, până la campaniile de informare și parteneriatele intersectoriale, poate contribui semnificativ la reducerea incidenței infracțiunilor și la crearea unui mediu sigur și favorabil dezvoltării în comunitățile rurale. De asemenea, monitorizarea continuă și evaluarea impactului acestor măsuri vor permite ajustarea rapidă a strategiilor în funcție de evoluția realității locale.

4.3 Măsuri individuale de prevenire a criminalității în mediul rural

Măsurile individuale de prevenire a criminalității în mediul rural presupun stabilirea unei conexiuni specifice, prin care una dintre părți urmărește să influențeze și să reconfigureze comportamentul individului într-o manieră conformă cu normele și valorile sociale. Prevenirea individuală a criminalității din mediul rural impune preîntâmpinarea angajării unei persoane sau unor persoane concrete în activități infracționale.

În literatura de specialitate se afirmă că prevenirea individuală „presupune relevarea şi înlăturarea cauzelor şi condițiilor comportamentului infracțional la nivel individual. Activitatea respectivă este orientată nemijlocit asupra unei anumite persoane şi a anturajului acesteia. Prevenirea individuală trebuie îndreptată asupra personalității şi trăsăturilor sale negative, micromediului ce o formează, precum şi asupra condițiilor, circumstanțelor, situațiilor care contribuie sau ușurează săvârșirea faptelor pasibile de pedeapsă”[488].

Este deosebit de relevantă și teza potrivit căreia „prevenirea individuală ar trebui să pornească de la dezvoltarea caracterului individual, încă din faza preliminară, începând cu nucleul familial, care reprezintă punctul central al intervenției preventive. În contextul actual, caracterizat de o criză a componenței familiale și de o creștere a timpului pe care părinții îl folosesc fiind la serviciu, se constată o diminuare obiectivă a atenției acordate copiilor de către aceștia, ceea ce conduce la o aplicare tot mai rară a funcției educative”[489].

---

[488] Gladchi, Gh., Bîrgău, I., Stepanov Ig. *Conceptul de prevenire a criminalității – subiect al controverselor teoretice*. op. cit., p. 79-86.

[489] Симонова, С.С. *Теория и практика профилактики преступлений: учебное пособие*. Волгоградский институт управления – филиал ФГБОУ ВО «Российская академия народного хозяйства и государственной службы». Изд-во Волгоградского института управления – филиала РАНХиГС, 2022, p. 65. ISBN 978-5-7786-0843-6.

Este o realitate indubitabilă, potrivit căreia determinantele criminalității, indiferent de contextul lor social, își exercită influența exclusiv prin intermediul personalității făptuitorului. Factorii externi, fără a interacționa cu subiectul, nu determină intrinsec comportamentul ilicit; acțiunile sancționabile penal reprezintă manifestări ale autonomiei volitive umane.

Prin urmare, esența măsurilor individuale de prevenire a criminalității din mediul rural este centrată pe ideea modulării și conformării tiparelor comportamentale umane la valorile sociale recunoscute unanim în cadrul colectivității. Având în vedere rolul proeminent al naturii umane în generarea conduitei infracționale, activitatea preventivă trebuie să vizeze nu doar factorii circumstanțiali, ci și individul în sine.

Prevenirea individuală, adică activitatea țintită predilect asupra persoanelor cu manifestări comportamentale deviante, reprezintă una dintre principalele direcții de activitate ale organelor polițienești, care se desfășoară pe principiul interferenței dintre controlul social, educație și asistență socială. O asemenea activitate se desfășoară doar de către polițistul de sector, fapta ce solicită o intervenție mai de anvergură și din partea celorlalte structuri polițienești.

Obiectivul principal al prevenirii individuale constă în identificarea prioritară a grupurilor de persoane cu risc infracțional, precum și în obținerea informațiilor necesare pentru a asigura o implicare în activitățile de prevenire adecvată și proporțională cu resursele și capacitățile instituțiilor și entităților implicate.

Criminologii ruși Мигачев Ю.И. și Дашков Г.В. susțin că obiectivul prevenirii individuale a criminalității din mediul rural, este transformarea constructivă a caracterului unei persoane, îndreptându-i comportamentul de la unul antisocial la unul social. Eficiența acestor intervenții preventive la nivel individual este condiționată de respectarea unor principii esențiale: intervenția trebuie să fie oportună, măsurile adoptate trebuie să corespundă situației specifice a persoanei vizate, trebuie să existe o continuitate și coerență în aplicarea lor, iar abordările trebuie să fie integrate și realiste[490].

Unii autori, consideră că o influență determinantă în desfășurarea măsurilor individuale de prevenire a criminalității din mediul rural o au activitățile speciale de investigație realizate de poliție în vederea:

- ✓ identificării și examinării factorilor și circumstanțelor care favorizează săvârșirea infracțiunilor;

[490] Мигачев, Ю.И., Дашков, Г.В. *Административно-правовые и криминологические механизмы совершенствования деятельности субъектов предупреждения правонарушений. Актуальные проблемы российского права*, № 9, 2016, p. 50-56. [citat 19.11.2023]. Disponibil: https://aprp.msal.ru/jour/article/view/254?locale=ru_RU.

✓ intervenția în cadrul grupurilor sociale specifice (mediul imediat), unde se generează situații conflictuale, diverse tipuri și modele de comportament delincvent, și prevenirea infracțiunilor în anumite domenii ale vieții sociale;

✓ identificarea persoanelor a căror comportament ilegal nu constituie o infracțiune în sens strict, dar justifică inițierea unor măsuri preventive[491].

În opinia altor autori, la realizarea activității de prevenire individuală a criminalității, poliția, urmează să întreprindă aceste măsuri față persoanele care:

- încălcă repetat ordinea publică;
- sunt predispuse de a comite infracțiuni intenționate;
- consumă sistematic droguri sau precursori fără prescripție medicală;
- fac abuz de alcool;
- nu-și îndeplinesc atribuțiile părintești de educare și creștere a copiilor, iar prin comportamentul lor îi implică în comiterea de infracțiuni sau contribuie la acest lucru;
- condamnate condiționat sau față de care au fost aplicate alte sancțiuni alternative non privative de libertate;
- eliberate din locuri de detenție după ispășirea pedepsei pentru infracțiuni grave sau deosebit de grave sau care au două sau mai multe condamnări pentru comiterea de infracțiuni de gravitate medie;
- eliberate din instituții medicale speciale sau care se află la evidența acestor instituții;
- sunt suspectate de comiterea de infracțiuni și persoanele față de care s-a refuzat inițierea unei cauze penale[492].

Activitățile de prevenire trebuie să asigure un impact preventiv cuprinzător asupra persoanelor predispuse la comiterea de infracțiuni, asupra micro-mediului și a condițiilor sociale în care acestea se află. Existența intenției unei persoane de a comite acțiuni antisociale poate fi indicată de comportamente antisociale, precum stabilirea și menținerea relațiilor cu persoane anterior condamnate ori care sunt în conflict cu legea.

Depistarea intenției criminale poate rezulta din exprimarea repetată a dorinței de săvârșire a unei infracțiuni, aflarea intenției în baza unor informații credibile, evocarea amenințărilor de comitere a infracțiunilor, căutarea potențialelor victime, selectarea de complici pentru comiterea

---

[491] Вижик, Е. *Факторы женской преступности при совершении детоубийства*. В: Адвокатская практика, № 1, 2011. pp. 38-41. [citat 29.01.2023]. Disponibil: https://www.prolaw38.ru/wp-content/uploads/2019/03/2013-4.pdf.
[492] Малков В.Д. *Предупреждение и профилактика преступлений и иных правонарушений в системе борьбы с преступностью*. В: Вестник МГЛУ, № 25 (711), 2014. pp. 78-88. [citat 29.04.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/preduprezhdenie-i-profilaktika-prestupleniy-i-inyh-pravonarusheniy-v-sisteme-borby-s-prestupnostyu.

de infracțiuni etc. În situația în care se detectează la timp intenția de comitere a unei infracțiuni sau pregătire a acesteia, este imperativ ca organul de poliție să inițieze măsuri specifice de prevenție individuală, fără a aștepta ca persoana în cauză să treacă la acțiuni criminale efective.

În procesul de prevenire individuală a criminalității din mediul rural, polițistul trebuie să își concentreze eforturile pe identificarea cauzelor și condițiilor care contribuie la apariția acestora, precum și pe eliminarea, limitarea și neutralizarea lor. În acest scop, este necesar ca poliția comunitară să interacționeze cu organizațiile și instituțiile de stat, autoritățile publice locale, asociațiile obștești, entitățile religioase.

Conform rezultatelor sondajului sociologic efectuat în Republica Moldova în anul 2020, ca măsură de reducere a nivelului de criminalitate în localitate respondenții recomandă, în primul rând, ca polițiștii să-și cunoască populația din localitate (50,1%), să discute/consulte mai des locuitorii (44,0%), să fie deschiși la solicitările cetățenilor (32,0%). Polițiștii totodată au pus accent pe măsuri, cum ar fi desfășurarea de comun cu societatea civilă a unor acțiuni de asigurare a ordinii publice (45,7%), să încurajeze populația să raporteze infracțiunile (24,1%) și să desfășoare acțiuni de comunicare cu privire la activitatea poliției (29,6%)[493].

Un aport considerabil în crearea și realizarea măsurilor individuale de prevenire a criminalității din mediul rural o are conlucrarea dintre organele afacerilor interne și autoritățile publice locale, în rezultatul căruia se reușește ameliorarea situației criminogene și identificarea unor noi modalități de organizare a responsabilității civice[494].

Mediul rural acordă o importanță deosebită educației membrilor săi, însă nu este adecvat să se confunde educația personalizată cu prevenirea individuală a criminalității. Educația vizează populația în general, în timp ce prevenirea individuală a criminalității se concentrează pe acea categorie de cetățeni ce sunt predispuși de a comite acțiuni ilegale. Astfel, prevenirea individuală, deși face parte din cadru educațional general, are un scop specific și delimitat: prevenirea evoluției individului către nivelul cel mai sever de comportament antisocial, și anume comiterea de acte incriminate penal.

Un rol semnificativ pentru prevenirea individuală a comportamentelor criminale în mediul rural este atribuit colectivelor de muncă, organizațiilor și asociațiilor din zonele rurale. Este esențial ca aceste grupuri să cunoască personalitățile individuale, preferințele, hobby-urile și

[493] Prezentarea rezultatelor sondajului sociologic „Poliția Comunitară”. [citat 27.10.2023]. Disponibil: https://politia.md/ro/content/prezentarea-rezultatelor-sondajului-sociologic-politia-comunitara.
[494] Першуткин, Н.И. *О создании государственной системы предупреждения преступлений*. В: Вестник МВД России, № 3, 2006, pp. 3-8.

obiectivele lor și să le influențeze folosind un întreg set de instrumente educaționale, inclusiv prin implicarea în diverse activități benefice.

Măsurile de prevenire individuală a criminalității familiale sunt, la fel, eficiente și ar trebui integrate în planurile de prevenire la nivel local și regional. În acest context, considerăm necesar elaborarea de planuri intersectoriale pentru a coordona eforturile entităților de prevenire în comunitățile locale, precum și planuri specifice care reflectă măsurile preventive în sfera de competență a anumitor agenții guvernamentale și organizații comunitare.

Astfel, măsurile de prevenire individuală a criminalității rurale constă în munca educativă nemijlocit petrecută cu o persoană concretă și doar în cazul în care comportamentul său indică o posibilitate reală ca acesta este în stare sau este pasibil să comită o anumită infracțiune sau contravenție.

La aplicarea măsurilor individuale de prevenire a criminalității rurale se vor lua în considerare mai multe criterii: tipul infracțiunilor ce formează obiectul prevenirii, categorii și grupuri de infractori, microgrupuri sociale, factori criminogeni specifici identificați etc. Spre exemplu, în conformitate cu *Instrucțiunea metodică de aplicare a practicilor de lucru şi prevenire a delicvenței juvenile* aprobată prin Ordinul șefului IGP din 24.06.2019, polițiștii de sector vor aplica următoarele acțiuni: luarea la evidentă nominală a copilului cu comportament deviant prin întocmirea *Fișei de monitorizare a lucrului de prevenire cu minorii delincvenți sau părinții needucogeni;* realizarea discuțiilor motivaționale cu copilul pentru al educa în spiritul respectării valorilor sociale şi a bunelor moravuri; supravegherea modului de executare a măsurilor de constrângere cu caracter educativ aplicate copiilor; asistarea organelor competente pentru asigurarea participării copilului la programele de tratament cu caracter medical şi celor de reducere a comportamentului delincvent etc.[495].

Din punct de vedere practic, măsurile de prevenire individuală reprezintă identificarea persoanelor predispuse la comiterea de infracțiuni, studierea acestora, exercitarea unei influențe pozitive asupra lor pentru a preveni săvârșirea de infracțiuni. Intervențiile preventive individuale, ce constau într-un amalgam de strategii educative și de influențare direcționat către cetățeni pentru a descuraja angajarea acestora în activități infracționale, constituie măsuri individuale de prevenire a criminalității rurale, care pentru atingerea scopului propus trebuie să fie realizate printr-o

[495] Cojocaru, R., Cojocaru, S. *Repere curriculare şi de conținut privind instruirea ofițerilor/subofițerilor de sector în domeniul prevenirii delincvenței juvenile*. În: Materialele Conferinței științifico-practice din 04.12.2020: Conferința "Pregătirea profesională a cadrelor pentru subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne şi alte organe de drept", Chișinău, 04 decembrie 2020, pp. 54-58. [citat 15.02.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/126421.

conlucrare constructivă între poliție și asociațiile obștești, cetățenii comunității rurale, instituțiile educative și alte autorități publice care acordă servicii populației.

În final, în rezultatul examinărilor de mai sus, promovăm următorul algoritm de prevenire individuală a criminalității în mediul rural, care predilect, poate fi aplicat de către Poliția de ordine publică sau de alte entități interesate:

A. Identificarea persoanelor din mediul rural cu un potențial risc criminogen. Factorii de risc includ sărăcia și lipsa surselor materiale stabile, lipsa nivelului de educație, istoricul de infracționalitate adică existența unor antecedente penale sau alte implicări în activități ilegale, consumul abuziv de alcool sau, mai cu seamă, de droguri, izolarea socială sau preexistența unor conflictele intrafamiliale, lipsa activităților recreative, precum și deținerea sau frecventarea locurilor suspecte mai ales a eventualelor spelunci. Identificarea grupurilor de risc se bazează pe cunoașterea teritoriului de competență, mai ales pe culegerea și stocarea datelor despre indivizi din mediul rural. Nu este exclus ca factorii de risc să fie relevați și prin prisma cercetărilor cu caracter științific susținute bugetar, a sondajelor efectuate de autorități sau a organizațiilor nonguvernamentale etc. Bineînțeles că în virtutea principiului legalității activității de prevenire a criminalității, la identificarea și gestionarea ulterioară a datelor este obligatorie respectarea principiului legalității și a confidențialității datelor cu caracter personal.

B. Procesarea și cercetarea, inclusiv științifică a datelor prin evaluarea detaliată a factorilor de risc. La această etapă, în primul rând, urmează să fie analizate în mod aprofundat datele referitoare la personale din grupurile de risc pentru a înțelege cauzele riscului infracțional. În cel de al doilea rând, în baza circumstanțelor identificate urmează a fi estimat nivelul riscului infracțional pe care le prezintă anumite persoane. Rreieșind din exigențele principiului cercetării științifice la elaborarea și aplicarea măsurilor preventive este deosebit de important ca la baza estimării acestor date să stea cercetările științifice elaborate de către criminologici specialiști din materie. Așadar, întru asigurarea legăturii intrinseci dintre măsurile speciale preventive și măsurile individuale, considerăm oportună efectuarea expertizei criminologice ce urmează a fi desfășurată de către specialistul criminolog, în eventualitatea implementării acestei funcții în cadrul Inspectoratelor de Poliție din Republica Moldova.

C. Elaborarea unui plan individualizat de prevenire. Crearea unui set de măsuri adaptate pentru a reduce factorii de risc și a doza gradul de preventive/combatere. Aceste măsuri urmează a fi bazate pe riscurile specifice ale individului în eventualitatea activităților criminale ce urmează a fi prevenite. Pentru asigurarea principiului colaborării acțiunilor de prevenire este deosebit de oportun ca activitatea de evaluare să fie realizată de către echipe mixte, formate după caz din polițist, psiholog, asistent social, educator, medic etc.

Pot fi modelate mai multe acțiuni de intervenție, cum ar fi: *sociale* - bazate pe integrarea în activități comunitare, cum ar fi, spre exemplu, voluntariat la evenimente locale, participarea la cluburi sportive sau culturale etc.; *psihologice* - axate pe consiliere pentru gestionarea consumului de alcool, a conflictelor familiale sau a problemelor de sănătate mintală, realizate, inclusiv prin convorbiri individuale etc.; *educative* - prin implementarea de programe de școlarizare, inclusiv prin învățare pentru toată viață sau educație civică pentru a înțelege consecințele legale ale infracțiunilor, programe de formare și dezvoltare profesională etc.

D. Implementarea planului individualizat de prevenire. În esență, planul individualizat devine un instrument de politică penală orientată pe prevenire și, după caz, pe reabilitare, punând accent pe responsabilizarea comportamentală, susținerea în identificarea unor soluții legale de rezolvare a conflictelor și reinserția persoanei în societate, conform standardelor sociale. Implementarea planului individual de prevenire ridică provocări cu caracter etic și logistic. Din punct de vedere etic, confidențialitatea datelor este esențială pentru a preveni stigmatizarea, mai ales în comunitățile rurale mici. Din punct de vedere logistic este necesară asigurarea localităților rurale cu specialiști din diferite instituții implicate în acțiuni preventive. Această abordare presupune coordonarea instituțională între poliție, sistemul de probațiune, autoritățile locale, sistemul educațional, sistemul medical și societatea civilă.

În concluzie, susținem că algoritmul de prevenire criminologică individuală a criminalității rurale oferă o abordare proactivă pentru reducerea riscurilor infracționale prin intervenții personalizate. Adaptat la contextul rural, cu accent pe confidențialitate și accesibilitate, acest instrument poate diminua factorii criminogeni, contribuind la siguranța și coeziunea comunităților rurale.

4.4 Măsuri de prevenire victimologică a criminalității în mediul rural

Prevenirea comportamentului susceptibil de a deveni obiect de victimizare și a comportamentului infracțional sunt abordate într-o manieră integrată, constituind un tot unitar. Totuși, mecanismul de prevenire victimologică prezintă caracteristici distincte, prin faptul că sensibilizează persoana cu privire la posibilitatea de a deveni victimă a unei infracțiuni din cauza propriilor acțiuni, care ar necesita modificări pentru a minimiza riscurile. Prin urmare, obiectivul țintă al prevenirii victimologice îl constituie privarea infractorului de „potențialul obiect” al agresiunii sale. Pentru o eficiență maximală, prevenția victimologică presupune alegerea adecvată a măsurilor preventive specifice în raport cu comportamentului potențial al victimelor infracțiunii. Concomitent, măsurile de prevenire victimologică nu pot fi disociate de strategiile generale de prevenire a criminalității.

Pentru a analiza măsurile individuale de prevenire a criminalității în mediul rural, este necesar de a identifica distincțiile între teama față de anumite tipuri de infracțiuni și anxietatea generală nespecifică victimizării[496]. Există un șir de opinii privind modalitatea în care trebuie conceptualizată și evaluată frica față de crimă[497].

În anumite situații persoana poate manifesta o teamă intensă de ceva, chiar dacă percepe că probabilitatea de a se materializa este redusă. Cu toate acestea, deși nu sunt în totalitate corelate, pare rezonabil să se presupună că percepția cetățenilor cu privire la probabilitatea de victimizare contribuie, într-un fel, la sentimentele de teamă și anxietate și, prin urmare, la calitatea vieții acestora[498]. Persoana astfel informată este „echipată" și capabilă să se protejeze și să se apere. Scopul avertizării victimologice este de a limita riscul de victimizare. Capacitatea cetățenilor de a reacționa adecvat în situații extreme este esențială.

Abordarea victimologică trebuie integrată atât în etapele de planificare și implementare a măsurilor preventive, cât și în procesul de investigare și examinare al cazurilor penale specifice. Pentru realizarea eficientă a acestor activități victimologice, este imperativă implicarea proactivă a cetățenilor, care să fie responsabili față de sesizările și atenționările realizate de către organele de poliție sau alte autorități publice[499].

Specificul prevenirii victimologice a criminalității din mediul rural rezidă în focalizarea, fie pe atenuarea, fie pe neutralizarea vulnerabilității, înțeleasă ca o trăsătură negativă asociată unor segmente ale potențialelor și actualelor victime ale infracțiunilor.

În opinia doctrinei criminologice ruse, măsurile de prevenire victimologică a criminalității din mediul rural se fundamentează pe implementarea unei abordări sistematice, care presupune stabilirea unui scop general și divizarea acestuia în obiective secundare, precum și identificarea sarcinilor specifice și a resurselor necesare pentru îndeplinirea acestora[500].

---

[496] Ferraro, K.F., LaGrange, R. *The measurement of fear of crime*. In: **S**ociological Inquiry, vol. 57, nr. 1, 1987, pp. 70-97. [citat 15.02.2024]. Disponibil: https://www.sci-hub.ru/10.1111/j.1475-682x.1987.tb01181.x.

[497] Farrall, S. [et al.] *Questioning the measurement of the „fear of crime", Findings from a major methodological study*. op. cit., pp. 658-679.; Jackson, J. *A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime*. London: Methodology Institute and Mannheim Centre for Criminology, London School of Economics, 2008, pp. 1-25. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://eprints.lse.ac.uk/21534/1/A_psychological_perspective_on_vulnerability_in_the_fear_of_crime_%28LSERO_version%29.pdf.

[498] Gabriel, U., Greve, W. *The Psychology of Fear of Crime. Conceptual and Methodological Perspectives*. op. cit., pp. 600-614.

[499] Антонов, И.М., Бойко, Н.В. *К вопросу о виктимологическом аспекте предупреждения преступности.* В: Вестник Хабаровского государственного университета экономики и права, № 6 (92), 2017, pp. 84-89. [citat 17.01.2024]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-viktimologicheskom-aspekte-preduprezhdeniya-prestupnosti?ysclid=lsj4elanxv994312094.

[500] Докторович, А.Б. *Системное планирование и управление национальными проектами и программами*. В: Вестник Московской академии рынка труда и информационных технологий, № 3(25), 2008, pp. 65-70.

Cadrul metodologic contemporan rus al teoriei prevenirii victimologice a criminalității promovează o planificare riguroasă, ancorată în prevenirea actelor infracționale. Evoluția și diversificarea fenomenului criminalității și a victimizării implică emergența unor noi particularități care necesită o reevaluare a obiectivelor și sarcinilor strategice. Stabilirea criteriilor de evaluare este esențială pentru a determina gradul de realizare a obiectivelor programului.

Adoptarea unei perspective sistemice în planificarea eficientă a prevenirii victimologice a criminalității din mediul rural subliniază importanța recunoașterii și integrării faptului că atingerea obiectivelor specifice de prevenire a infracționalității și ameliorarea securității victimelor este realizabilă prin coordonarea eficace și exploatarea resurselor disponibile de autoritățile statului[501].

Abordarea integrată a prevenirii criminalității, în contextul planificării victimologice, trebuie să fie considerată în corelație cu inițiativele de dezvoltare socio-economică a regiunilor, dat fiind că prevenirea infracționalității constituie un component esențial al oricărui program de dezvoltare teritorială[502].

Considerația problemelor legate de criminalitate și victimizare excede cu mult simpla enumerare statistică a incidentelor infracționale. Criminalitatea generează o multitudine de repercusiuni, atât asupra victimelor directe, cât și asupra societății în ansamblu, iar aceste consecințe depășesc cu mult sfera și domeniul de analiză al datelor raportate de Uniform Crime Reports (UCR) și National Crime Victimization Survey (NCVS). Consecințele economice, traumatismele fizice, necesitatea asistenței medicale și pierderea productivității datorită absenței de la locul de muncă constituie doar câteva dintre aspectele suplimentare prin care se manifestă impactul criminalității[503].

Victimizarea presupune procesul și rezultatul transformării unei persoane în victima infracțiunii[504]. Probabilitatea de a cădea victimă criminalității variază semnificativ între diferite grupuri demografice[505]. Această discrepanță în susceptibilitatea la victimizare este elucidată prin

---

[501] Вишневецкий, К.В. *Программирование виктимологического предупреждения преступности*. В: Общество и право, № 1(67), 2019, pp. 33-38. [citat 18.11.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/programmirovanie-viktimologicheskogo-preduprezhdeniya-prestupnosti.

[502] Филиппова, Е.О. *Предупреждение преступности: учебное пособие*. Оренбургский гос. ун-т. Оренбург: ОГУ, 2019, p. 23. ISBN 978-5-7410-2318-1.

[503] Kremser, J., Wilcox, P., Martin, E., C*rime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*. Ed. IX. In: Steven P. Lab (coord.). Londra: Routledge, 2016, p. 22. ISBN 978-1-138-94693-4 (hbk).

[504] Огарь, Т.А., Харламов, В.С. *Виктимизация населения современной России. Девиантологический взгляд.* Российский девиантологический журнал / Russian Journal of Deviant Behavior, vol. 2, nr. 3, 2022. pp. 346-353. [citat 29.12.2023]. Disponibil: https://russianjournaldeviantbehavior.ru/ru/storage/download/100848.

[505] Результаты виктимологического исследования среди населения Ферганской долины Республики Узбекистан. Узбекистан, 2023. [citat 29.12.2023]. Disponibil: https://www.unodc.org/documents/centralasia/2023/VICTIMIZATION_SURVEY/Victimization_survey_RU.pdf.

teoria stilului de viață, propusă de Hindelang M.J., Gottfredson M.R. și Garofalo J.[506], care sugerează că particularitățile stilului de viață ale diferitelor grupuri, cum ar fi cantitatea de timp petrecută în afara locuinței, influențează riscul individual de a fi victimizat.

În zonele rurale se constată o răspândire ponderată a criminalității organizate. În doctrină se menționează că această formă de criminalitate în mediul rural poate cuprinde activități ilegale precum traficul de droguri, contrabandă, contrafacerea bunurilor, traficul de ființe umane și acțiuni violente[507]. Datorită izolării și supravegherii reduse caracteristice multor comunități rurale, acestea pot prezenta vulnerabilități specifice ce facilitează desfășurarea activităților criminalității organizate. Grupurile infracționale pot pătrunde în aceste comunități fie prin integrarea în rețelele sociale locale, fie operând de la distanță. În același timp, comunitățile rurale pot funcționa ca noduri logistice sau destinații finale pentru traficul ilegal de mărfuri și persoane.

În Republica Moldova, salariații poliției ocupă un rol central în sistemul de prevenire a criminalității. Spre deosebire de alți subiecți implicați în prevenirea criminalității, poliția reacționează direct la informațiile primare privind săvârșirea infracțiunilor și aplică măsuri de constrângere față de anumite persoane, pentru a preveni comiterea altor fapte antisociale[508].

Cu regret, serviciile de ordine publică manifestă deficiențe semnificative în ceea ce privește comunicarea cu populația, cauzate de capacități instituționale limitate și absența unor strategii coerente de comunicare. La nivel individual, angajații structurilor Ministerului Afacerilor Interne interacționează sporadic și ineficient cu victimele infracțiunilor pe durata procesului de examinare, dificultățile fiind generate atât de competențele insuficiente în materie de comunicare, cât și de suprasolicitarea personalului și atribuirea unor sarcini care depășesc sfera responsabilităților proprii[509].

Inexistența unor intervenții eficace pentru remedierea deficiențelor și cauzelor identificate poate genera, pe termen mediu și lung, disfuncționalități sistemice în cadrul serviciilor de ordine și securitate publică. Aceste carențe instituționale au potențialul de a compromite atât nivelul obiectiv de siguranță, cât și percepția subiectivă a cetățenilor privind securitatea, amplificând, în consecință, vulnerabilitatea victimologică la scară națională[510].

---

[506] Hindelang, M.J., Gottfredson, M.R., Garofalo, J. *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Cambridge, MA: Ballinger, 1978. 309 p. ISBN 0-88410-793-0.
[507] Somerville, P., Smith, R., McElwee, G. *The dark side of the rural idyll: Stories of illegal/illicit economic activity in the UK countryside*. In: Journal of Rural Studies, vol. 39, 2015, pp. 219-228. [citat 28.01.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.12.001.
[508] Gladchi, Gh. *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienești*. op. cit., p. 342.
[509] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 913 din 21.12.2022, cu privire la aprobarea Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022 – 2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 75-78.
[510] Ibidem.

Profilul victimelor traficului de persoane variază în funcție de forma specifică de exploatare. În cazul exploatării sexuale, victima tipică este, în general, o femeie adultă, solitară, cu vârsta cuprinsă între 19 și 26 de ani, provenind preponderent din medii rurale, din familii social-vulnerabile sau incomplete, fără un loc de muncă stabil. Exploatarea prin muncă afectează, în mod frecvent, persoane adulte cu vârsta între 36 și 55 de ani, aflate în situații economice precare, fără ocupație formală și provenind, de asemenea, din zone rurale și familii vulnerabile. În ceea ce privește exploatarea în scopul prelevării de organe, țesuturi și/sau celule, victimele sunt, de regulă, persoane adulte, caracterizate prin statut socio-economic precar și rezidență rurală. În cazul minorilor, exploatarea sexuală implică, în principal, adolescenți cu vârsta între 16 și 17 ani, identificați cu un grad ridicat de vulnerabilitate, aparținând familiilor disfuncționale. În situațiile de exploatare prin muncă, victimele minore pot avea vârsta între 14 și 16 ani și provin frecvent din familii monoparentale, marcate de precaritate socio-economică și localizate în mediul rural[511].

Pentru multe persoane, indiferent dacă au devenit victime ale unei infracțiuni sau nu, teama față de posibilitatea comiterii unei alte infracțiuni împotriva acestora poate exercita un impact negativ asupra calității vieții. S-a postulat că teama de criminalitate poate avea potențialul de a provoca mai multe daune decât victimizarea efectivă, datorită efectului stresului pe termen lung, consideră cercetătorii americani Williams F.P., McShane M.D. și Akers R.L.[512].

Deseori, întâlnim în lucrările de specialitate mențiunea că comunitățile rurale pot fi caracterizate prin liniște, întuneric și o populație relativ redusă, dar în acest caz putem presupune că toți acești factori, din contra, pot contribui la apariția unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște. De fapt[513], cercetătorii din Marea Britanie Lawtley A. și Deane M. conchid că „frica de crimă în zonele rurale poate fi mai mare decât în zonele urbane, în pofida nivelurilor de criminalitate mai scăzute”[514].

În contextul actual, inițiativele se concentrează pe explorarea preliminară a acestor problematici sau pe implementarea unor soluții incipiente pentru rezolvarea lor graduală. În acest cadru, pentru identificarea victimelor directe ale infracțiunilor, se sugerează aplicarea principiului conform căruia anumite comportamente ale victimelor contribuie la propriul proces de victimizare, manifestându-se într-un spectru variat, de la neglijență simplă până la provocare explicită[515]. Această metodologie, prin examinarea detaliată a conduitei victimelor, facilitează identificarea și

[511] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 948 din 28.12.2022, cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 35-38.
[512] Williams, F.P., McShane, M.D., Akers, R.L. Worry *About Victimization*: *An Alternative and Reliable Measure for Fear of Crime*. op. cit., pp. 1-25.
[513] Lawtley, A., Deane, M. *Community safety in rural areas*. op. cit.
[514] Frunză, A. *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie.* op. cit., pp. 37-39.
[515] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 448-449.

caracterizarea grupului de indivizi supuși victimizării, oferind astfel, o soluție parțială și la a treia sarcină enunțată anterior.

În acest sens, practica judiciară a atestat numeroase cazuri în care are loc o inversare a rolurilor între victimă și infractor, printre care menționăm:

- autoapărarea excesivă sau vătămarea corporală gravă aplicată unui infractor surprins în flagrant delict;
- implementarea unor sisteme de securitate ale căror efecte se soldează cu repercusiuni severe asupra vieții și integrității fizice a infractorului;
- omuciderea agresorului de către victima acestuia, ajunsă într-un stadiu de disperare, cum ar fi cazul unei soții care își ucide soțul abuziv.

Măsurile de prevenire victimologică în asemenea situații ar trebui să se adreseze atât potențialei victime, cât și potențialului infractor. Concomitent, măsurile convenționale de prevenire a criminalității, orientate împotriva persoanei care intenționează sau se pregătește să comită o infracțiune sunt îmbogățite cu elemente victimologice. În mod similar, abordarea preventivă victimologică referitoare la potențiala victimă a infracțiunii inițiale este consolidată cu principii ale prevenirii criminologice tradiționale[516].

Identificarea persoanelor cu un risc sporit de victimizare variază considerabil între diferitele categorii de victime. Identificarea persoanelor ale căror profesii le expun la un risc mai mare este relativ simplă. Situația se complică atunci când este vorba despre persoanele a căror vulnerabilitate este legată de comportamentul lor personal sau de anumite caracteristici demografice. Această identificare poate fi abordată din două perspective: prima, pornind de la analiza contextului pentru a identifica persoanele potențial vulnerabile; a doua, examinând rețelele și comportamentul tipic al infractorilor pentru a determina cercul potențialelor victime.

Autorul Gladchi Gh. susține teza potrivit căreia „identificarea victimelor potențiale să nu fie efectuată separat de stabilirea potențialilor infractori”[517]. În acest sens, resursele de înregistrare și evidență ale organelor de aplicare a legii pot fi utilizate pentru a identifica acele persoane al căror comportament le expune la victimizare, multe dintre ele fiind relevante din punct de vedere operativ nu doar ca potențiale victime, ci și prin asocierea lor posibilă cu activități infracționale.

Alături de identificarea potențialelor victime și a infractorilor, aplicarea practică a strategiilor preventive victimologice presupune și abordarea unor sarcini suplimentare, precum identificarea și eliminarea factorilor care favorizează victimizarea specifică anumitor tipuri de

---

[516] Есберген, О., Алауханов, З.З. *Профилактика преступлений*. Учебник. Алматы: Нур-пресс, 2008, p. 236. ISBN 9965-813-55-8.
[517] Gladchi, Gh. *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienești*. op. cit., p. 336.

infracțiuni din mediul rural, reglementarea juridică a măsurilor preventive victimologice, precum și furnizarea, de către autoritățile competente, a informațiilor necesare privind gradul de vulnerabilitate al potențialelor victime.

Comunitățile rurale nu mai corespund imaginii tradiționale (stereotipului) de zone cu criminalitate redusă sau inexistentă. Reprezentanții autorităților publice au acum suficiente informații pentru a elabora măsuri concrete privind prevenirea victimizării, specifică pentru mediile rurale.

Pe lângă monitorizarea constantă a numărului de victime și tipurilor de victimizare, este vital să se analizeze tendințele criminalității în zonele rurale. Studiile lui Phillips G.H.[518] subliniază relevanța factorilor de mediu în determinarea riscului de a deveni victimă, incluzând aspecte precum distanța față de zonele urbane, apropierea de drumuri publice, expunerea locuinței față de vecini și configurarea construcțiilor agricole. O altă direcție importantă de cercetare este compararea caracteristicilor demografice, economice și sociale ale victimelor față de persoanele care nu au devenit victime ale infracțiunilor. Un al treilea aspect de studiat este impactul măsurilor de prevenire a infracțiunilor asupra victimizării, cum ar fi diferențele între gospodăriile victimelor și cele neafectate în ceea ce privește securitatea locuinței, precum iluminatul de securitate, sistemele de alarmă, tipurile de încuietori etc.

Astfel, în cadrul strategiilor de prevenire a infracțiunilor, considerăm utilă instituirea următoarelor măsuri de prevenire victimologică în mediul rural:

- Identificarea factorilor vulnerabili de risc. În primul rând, este importantă relevarea sub toate aspectele a caracteristicilor mediului rural ce favorizează victimizarea, cum ar fi, spre exemplu, izolarea geografică a locuințelor pentru prevenirea sustragerilor; accesul redus la servicii, inclusiv medicale, pentru prevenirea faptelor de malpraxis; lipsa supravegherii ecologice în cazul infracțiunilor de mediu etc. În cel de al doilea rând, este importantă relevarea persoanelor aflate în situații de risc victimologic. Această activitate include prelucrarea datelor socio-demografice, datelor referitoare la istoricul personal și contextul relațional al victimei. În cazul infracțiunilor bazate pe gen (violenței în familie) se va lua în considerare izolarea socială impusă de partener; control excesiv financiar, comunicațional sau de orice altă natură; copii martori sau victime colateral; tentative anterioare de plecare sau separare; risc crescut de escaladare a violenței determinat de controlul insuficient;

[518] Phillips, G.H., Kreps, G., Moody, C. *Environmental Factors in Rural Crime*, Wooster: Ohio Agricultural Research and Development Center, Research Circular nr. 224, 1976. In: Brent L. Smith, Criminal Victimization in Rural and Urban Areas. Comparative Analysis, National Institute of Justice, United States Department of Justice, pp. 5-23. [citat 22.04.2023]. Disponibil: https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/82258NCJRS.pdf.

- Inițierea de dialoguri cu locuitorii comunității rurale cu reprezentanții entităților juridice și ai organizațiilor non-guvernamentale pentru a discuta despre necesitatea dotării locuințelor, spațiilor comerciale, depozitelor și altor locații de stocare cu sisteme de securitate activă și pasivă, cum ar fi uși metalice, sisteme de încuietori cu cod, camere de supraveghere și sisteme de alarmă;
- Difuzarea în mass-media, tradițională și digitală, a materialelor informative privind riscurile neglijării securității proprietății, a încrederii excesive și a altor factori care facilitează săvârșirea de furturi și alte infracțiuni contra proprietății;
- Realizarea de inspecții periodice de către Poliția de ordine publică asupra condițiilor de securitate ale locurilor de stocare a bunurilor în cadrul organizațiilor, instituțiilor educaționale și întreprinderilor;
- Colaborarea cu instituțiile de învățământ școlar și preșcolar pentru implementarea măsurilor preventive victimologice cu tineretul, petrecerea cu aceștia atât a convorbirilor cât și implicarea acestora în activitățile de supraveghere și informare a poliției despre careva cazuri de victimizare;
- Elaborarea de strategii de prevenire victimologică pentru diferite tipuri de infracțiuni comise în mediul rural. Analiza rezultatelor cercetărilor victimologice subliniază necesitatea integrării unui set de intervenții de natură victimologică în sistemul de prevenție a criminalității în mediul rural. Pentru implementarea efectivă a acestor măsuri, trebuie abordate diverse probleme, inclusiv dezvoltarea metodologiilor de identificare și neutralizare a potențialelor victime, precum și de intervenție educațională și preventivă personalizată.

De asemenea, este crucială reglementarea juridică a componentei victimologice în cadrul strategiilor de prevenție a criminalității, precum și îmbunătățirea mecanismelor de informare a forțelor de ordine despre nivelul de victimizare în rândul populației. Pentru a maximiza eficacitatea eforturilor de prevenție desfășurate de instituțiile de ordine publică, este necesară integrarea măsurilor victimologice în planurile comprehensive de combatere a infracționalității. Instituțiile de ordine publică ar trebui să organizeze evidența persoanelor victimizate.

Extinderea colaborării dintre autoritățile de aplicare a legii, organizațiile civile și cetățenii implicați, precum și amplificarea implicării publicului în implementarea aspectului victimologic al prevenirii infracțiunilor sunt imperative[519].

---

[519] Антонов, И.М., Бойко, Н.В. *К вопросу о виктимологическом аспекте предупреждения преступности.* В: Вестник Хабаровского государственного университета экономики и права, № 6 (92), 2017, pp. 84-89. [citat 17.01.2024]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-viktimologicheskom-aspekte-preduprezhdeniya-prestupnosti?ysclid=lsj4elanxv994312094.

În ceea ce privește elaborarea cadrului teoretic pentru reglementarea juridică a dimensiunii victimologice în prevenirea infracțiunilor din mediul rural, este de observat că, până în prezent, relativ puțini specialiști s-au dedicat acestei arii de studiu, din care fapt considerăm necesară dezvoltarea unei abordări științifice pentru prevenția victimizării și gestionarea victimologiei în mediul rural.

În final, este important să se analizeze reacția victimelor la criminalitate, inclusiv dacă incidentele sunt raportate autorităților, motivele pentru nedeclarare, relația dintre victimă și infractor și efectele psihologice și comportamentale ale victimizării asupra întregii gospodării.

Esența prevenirii victimologice a criminalității rurale constă în concentrarea asupra diminuării și eliminării vulnerabilității, definită ca o caracteristică nefavorabilă legată de anumite grupuri din rândul potențialelor și actualelor victime ale criminalității.

În procesul de eliminare a factorilor ce contribuie la victimizare, implementarea de strategii de protecție și instruire pentru cetățenii cu susceptibilitate sporită la victimizare, se aplică măsuri consacrate de prevenția criminologică. Aceste măsuri nu vizează potențialul autor al infracțiunii, ci potențiala victimă, având ca obiectiv prevenirea transformării acesteia din urmă într-o victimă efectivă a unui act de agresiune criminală.

Un pilon fundamental al măsurilor de prevenire victimologică constă în educația juridică a populației. Experiența juridică evidențiază numeroase situații în care infracțiunile au fost facilitate de lipsa cunoștințelor juridice ale victimelor[520].

Un impact semnificativ în reducerea riscului de victimizare îl poate avea diseminarea informațiilor privind conceptul de autoapărare necesară și importanța acestuia în prevenirea și contracararea atacurilor ilegale[521].

Eforturile de sensibilizare și educație, care includ difuzarea de informații despre persoanele care au devenit victime ale infracțiunilor din cauza comportamentului lor inadecvat, exercită un efect preventiv considerabil în sfera victimologiei.

Difuzarea în mass-media (emisiuni radio și televizate, articole de ziar), a detaliilor privind modul de operare al infractorilor și oferirea de recomandări cu privire la măsurile de precauție de bază în diferite contexte de viață și alte date relevante pentru a înlătura riscul de a deveni victimă, îmbunătățește gradul de responsabilitate al cetățenilor, stimulează o abordare mai critică a propriilor acțiuni și a interacțiunilor cu alte persoane și influențează pozitiv implicarea acestora în identificarea și denunțarea persoanelor care au comis careva acțiuni ilegale.

---

[520] Gladchi, Gh. *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienești.* op. cit., p. 337.
[521] Ibidem.

Stabilind cauzele și condițiile ce contribuie la existența fenomenului criminogen, autoritățile statului urmează să atragă atenție și la circumstanțele cu caracter victimogen. Din acest considerent urmează să fie elaborate și distribuite materiale informative dedicate cetățenilor, cum ar fi broșuri, pliante și postere, oferind sfaturi practice pentru prevenirea victimizării (de exemplu, ghiduri pentru prevenirea furtului auto adresate conducătorilor auto; recomandări pentru cetățeni pentru eliminarea riscurilor de furt din locuințe).

Drept măsuri de prevenire victimologică a criminalității din mediul rural, urmează de recunoscut inițiativele de eliminare a factorilor de risc victimogeni, printre care: prezentări publice și intervenții în mass-media realizate de reprezentanții instituțiilor de aplicare a legii, cu scopul de a sensibiliza publicul asupra consecințelor negative ale nerespectării regulamentelor legale în procesul de achiziție a locuințelor prin programele statale de dezvoltare imobiliară; promovarea normelor de protecție civilă și a siguranței contra incendiilor; adresarea către autorități pentru internarea obligatorie a persoanelor cu dependență de alcool manifestată agresiv.

Măsuri de prevenire victimologică a criminalității din mediul rural de semnificație majoră în context victimologic includ și diverse acțiuni organizatorice și administrative inițiate de autoritățile publice și asociațiile obștești, orientate către prevenirea sau diminuarea daunelor produse de acțiunile ilegale. Ca urmare, dacă reducerea incidenței victimizării în rândul populației din mediul rural este considerată a fi una din esențele principale a dimensiunii victimologice a prevenirii criminalității, direcțiile primordiale ale implementării acesteia ar trebui să includă:

- diminuarea gradului de vulnerabilitate la victimizare în cadrul populației, prin implementarea unor campanii de sensibilizare victimologică adresate anumitor categorii și grupuri de cetățeni;
- combaterea revictimizării prin intervenții preventive personalizate cu victimele anterioare, incluzând strategii de identificare și corectare a comportamentelor și caracteristicilor ce ar putea facilita ulterior apariția sau evoluția nefavorabilă a contextelor infracționale.

Concomitent, prevenirea actelor infracționale poate fi promovată prin dezvoltarea abilităților de autoprotecție a victimei și întărirea determinării de autoapărare, inclusiv prin informarea acestora cu privire la riscurile potențiale de victimizare. Implementarea acestor direcții în practică presupune, inevitabil, abordarea preliminară a provocărilor legate de detectarea, neutralizarea și eliminarea factorilor de risc la nivelul indivizilor, familiilor, colectivelor de lucru și altor potențiali agenți de victimizare. Această sarcină se dovedește a fi complexă, având în vedere reticența unor persoane afectate anterior de acte infracționale de a contacta autoritățile competente, ceea ce necesită utilizarea eficientă a tuturor canalelor disponibile de comunicare victimologică de către organele de ordine publică.

4.5 Colaborarea instituțională în contextul prevenirii criminalității în mediul rural

Analiza criminalității rurale are o semnificație teoretică și practică importantă, iar datele obținute în rezultatul acestei activități constituie o oportunitate de a îmbunătăți procesul de prevenire a criminalității din acest domeniu. În ciuda implementării diverselor strategii preventive, rolul comunității locale în prevenirea și combaterea criminalității este unul crucial. Este esențial ca una dintre principalele idei de prevenire a criminalității să fie pusă în aplicare prin unirea tuturor forțelor societății[522]. Buna colaborare instituțională a subiecților de prevenirii criminalității rurale (instituțiile de învățământ, autoritățile locale, poliția locală etc.) exercită o influență directă asupra prevenirii consumului de droguri, tulburărilor comportamentale și a criminalității în general[523].

Identificarea corectă a actorilor implicați în prevenirea criminalității rurale este esențială pentru conturarea unei politici preventive eficiente, în special în contextul comunităților cu resurse limitate și infrastructură deficitară. În viziunea noastră, în calitate se subiecți ai prevenirii criminalității rurale pot figura: autoritățile publice locale, organele polițienești, asistența socială, instituțiile de învățământ, organizațiile non-guvernamentale și cultele religioase[524].

Fiecare dintre acești subiecți are un rol bine definit în cadrul unei abordări integrate și proactive, iar colaborarea interinstituțională este fundamentul unei intervenții sustenabile. Spre exemplu, poliția ca subiect de prevenire a criminalității rurale ar trebui să asigure prezența vizibilă în comunitate a patrulelor rurale, să deruleze activități de prevenire, inclusiv întâlniri cu cetățenii și grupuri vulnerabile.

Autoritățile locale se află în contact direct cu locuitorii și cunosc cel mai bine nevoile și problemele acestora. Prin urmare, în colaborare cu administrația centrală, mediul de afaceri, poliția, organizațiile neguvernamentale și instituțiile școlare, acestea ar trebui să implementeze măsuri preventive[525].

În acest sens, „sistemul de măsuri economice, juridice, politice, educaționale, organizaționale interacționate și interconectate pentru prevenirea criminalității în zonele rurale este conceput pentru a ajuta la eliminarea factorilor care determină criminalitatea”[526].

---

[522] Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adăugită. op. cit., p. 454.
[523] Shears, J., Edwards, R.W., Stanley, L. *School Bonding and Substance Use in Rural Communities*. In: Social Work Research, vol. 30, nr. 1, 2006, pp. 6-18. [citat 15.11.2023]. Disponibil: https://www.jstor.org/stable/i40099687.
[524] Frunză, A., Țurcanu, M. *Inter-institutional collaboration in the context of rural crime prevention*. In: Revista Legea și Viața, nr. 2 (378), 2024. pp. 127-134. ISSN 2587-4365/ISSNe 2587-4373. [citat 02.12.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/127-134_18.pdf.
[525] Ďurkovičová, J. [et al.] *Criminality in the rural areas*. op. cit., pp. 12-17.
[526] Rusu, O., Frunză, Al. *Prevenirea criminalității rurale în contextul unei administrații publice contemporane*. În: Materialele conferinței științifico-practice internaționale din 20 mai 2022, „Teoria și practica administrării publice”,

În plus, autoritatea locală are responsabilitatea directă de a coordona inițiativele comunitare în domeniul siguranței prin alocarea resurselor, înființarea comitetelor locale pentru prevenirea criminalității și lansarea campaniilor educaționale.

O contribuție importantă în prevenirea criminalității rurale o au organele de asistență socială care trebuie să intervină oportun, prin conlucrarea cu organele polițienești în cazul constatării factorilor sociali (sărăcia, violența în familie, alcoolismul), care de multe ori determină vulnerabilitate sau victimizare pentru violența de gen. Totodată, organele de asistență socială trebuie să colaboreze eficient cu poliția și școala pentru identificarea copiilor din medii abuzive.

În doctrină se arată că în categoria copiilor aflați în situații de risc sunt incluși: a) minorii supuși formelor de violență; b) copiii neglijați din punct de vedere fizic sau emoțional; c) copiii implicați în activități de vagabondaj, cerșetorie sau prostituție; d) cei lipsiți de supraveghere și îngrijire din partea părinților, ca urmare a absenței nejustificate a acestora de la domiciliu; e) copiii orfani; f) minorii care locuiesc pe stradă, care au fugit sau au fost alungați de acasă; precum și g) copiii ai căror părinți refuză să-și îndeplinească obligațiile legale de întreținere, educare și îngrijire[527].

Pentru comunitatea rurală interacțiunea dintre subiecții prevenirii criminalității este mult mai productivă ținând cont de specificul mediului rural, iar gestionarea calitativă dintre toți subiecții implicați va favoriza apariția rezultatului scontat.

Este evident că eficiența activității de prevenire a criminalității nu este condiționată de activitatea organelor polițienești. Cele enunțate pot fi argumentate prin exemplul Statelor Unite, în care aplicarea legii în cazul producției ilegale de droguri în zonele rurale s-a extins în unele jurisdicții pentru a include membrii comunității, precum și forțele de ordine într-o abordare multi-instituțională. În acest context, prin prevederile noii legislații anti-drog[528] la nivel de stat s-a solicitat rezidenților, farmaciștilor, angajaților din comerț cu amănuntul, ofițerilor de resurse naturale și altor persoane din zonele rurale să monitorizeze achiziția și utilizarea medicamentelor

(TPAP-2022). pp. 266-270. ISBN 978-9975-3542-3-3. [citat 15.12.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/266-270_17.pdf.

[527] Cojocaru, R., Cojocaru, S. *Repere curriculare şi de conținut privind instruirea ofițerilor/subofițerilor de sector în domeniul prevenirii delincvenței juvenile*. În: Materialele Conferinței științifico-practice din 04.12.2020: Conferința "Pregătirea profesională a cadrelor pentru subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne și alte organe de drept", Chișinău, 04 decembrie 2020, pp. 54-58. [citat 12.02.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/126421.

[528] United States Congress. *Secure and Responsible Drug Disposal Act of 2010*, Public Law 111–273, 124 Stat, 2010. [citat 15.02.2024]. Disponibil: https://www.congress.gov/111/plaws/publ273/PLAW-111publ273.pdf.

fără prescripție medicală, precum și substanțelor chimice utilizate în producția de meta amfetamină[529].

În cadrul diverselor servicii ale poliției comunitare s-au dezvoltat strategii particularizate cu privire la securitatea și prevenirea criminalității rurale. Spre exemplu, în Regatul Unit, Strategia de Securitate Rurală implică angajamentul comunităților rurale în rezolvarea problemelor de criminalitate locală[530]. Nucleul acestei inițiative îl constituie crearea de Grupuri de Securitate Rurală, compuse din actori interesați din cadrul comunității. Aceste grupuri au responsabilitatea de a colecta date referitoare la problemele de criminalitate locală și de a identifica cele mai eficiente metode de prevenire a criminalității pentru a aborda aceste probleme.

Scopul principal al acestei strategii este de a stimula membrii comunității să se implice în rezolvarea problemelor comunitare și a sindroamelor de „epuizare" (cum ar fi lipsa de activități pentru tineret, insuficiența mijloacelor de transport, etc.), în loc să se bazeze pe forțele de ordine pentru problemele non-penale. Prin intermediul acestei abordări, au fost redresate probleme specifice comunităților rurale, inclusiv reducerea numărului de tineri „disperați", mobilizarea comunității pentru colectarea gunoiului, diminuarea vandalismului prin intermediul unor măsuri precum îmbunătățirea iluminatului și instalarea de garduri tăiate[531].

Felul în care sunt definite conceptele de „criminalitate" și „probleme legate de criminalitate" va influența tipul soluțiilor promovate și, implicit, inițiativele de prevenire aplicabile. Strategiile de prevenire a criminalității sociale pleacă de la premisa că originea criminalității este, într-un anumit mod, legată de structura societății, ceea ce face ca aceste strategii să fie orientate către prevenirea criminalității în context social[532].

Evident, există variații în modul de înțelegere teoretică a „problemei criminalității sociale", ceea ce conduce la propunerea de „soluții" specifice. Excluziunea economică sau socială, mediul social, organizarea comunitară, procesele de socializare, precum și sistemele ideologice și valorice, pot fi identificate ca elemente care contribuie la criminalitate. În acest context, demersurile de diminuare sau eradicare a comportamentelor ilegale sau dăunătoare pot oferi soluții pe termen scurt, însă adesea sunt necesare acțiuni de schimbare profundă.

---

[529] Garriott, W. *Targeting the Local: Policing Clandestine Methamphetamine Production in a Rural US Community*. In: Canadian Journal of Law and Society, vol. 25, nr. 1, 2010, pp. 1-19. [citat 23.12.2024]. Disponibil la: https://escholarshare.drake.edu/server/api/core/bitstreams/fbf5410d-2254-44f1-ab85-f3e0de519f46/content.

[530] Rural Security Issues Protecting the Countryside. [citat 11.01.2024]. Disponibil: https://www.securityguards.org.uk/the-state-of-uk-rural-security-issues-protecting-the-countryside/;
Ottawa's Community Safety and Well-Being Plan 2021-2031. [citat 16.07.2023]. Disponibil: https://documents.ottawa.ca/sites/default/files/CSWB_Plan_2021-2031_EN.pdf.

[532] Frunză, A., Țurcanu, M. *Inter-institutional collaboration in the context of rural crime prevention*. op. cit., pp. 127-134.

Revenind la prevenirea criminalității rurale, un rol important în acest sens îl are colaborarea instituțională dintre diferite autorități statale și comunitate, realizată prin strategii și programe de prevenire a criminalității implementate la toate nivelurile guvernamentale, în state, provincii, municipalități, suburbii, precum și în comunitățile locale și grupurile comunitare.

De exemplu, programul „Neighbourhood Watch", implementat în Anglia în anii 1980, este identificat drept: „o rețea de membri ai comunității cu spirit civic, care monitorizează ceea ce se întâmplă în vecinătatea lor și raportează despre careva acțiuni suspecte poliției. În termeni simpli, cetățeanul devine „ochii și urechile" poliției în comunitatea rurală, observând aspectele obișnuite și cele neobișnuite pentru a-și proteja propria casă și cea a vecinului, reducând astfel oportunitățile de activitate infracțională.

Conceptul de monitorizare a vecinătății, odată cu trecerea timpului a fost ajustat și modificat într-o varietate de alte contexte, prinzând rădăcini adânci, și la ziua de azi constituie un model de colaborare interinstituțională între autoritățile statului, precum poliția și membrii comunității, fiind implementat în mai multe țări din întreaga lume[533].

Programul de vecinătate a căpătat o răspândire destul de vastă și în Statele Unite, iar autorii care au studiat programul dat, constată că în toate studiile eligibile combinate, Neighborhood Watch a fost asociat cu o reducere a criminalității[534]. Obligația de a elabora și de a asigura eficiența programului de Supraveghere a Vecinătății nu revine doar poliției. Este necesar ca mediul academic să contribuie într-o măsură mai mare la elucidarea proceselor prin care Programul de Supraveghere a Vecinătății exercită o influență asupra dinamicii criminalității. În plus, le revin responsabilități suplimentare factorilor decizionali și reprezentanților instituțiilor statului în vederea diseminării informațiilor referitoare la practicile optime în acest domeniu[535].

În Republica Moldova, la fel, a fost preluat conceptul colaborării instituționale expuse mai sus, și anume: În cadrul Conceptului de Activitate Polițienească Comunitară, care prevede orientarea serviciilor polițienești către nevoile reale ale cetățenilor, consolidarea receptivității față

---

[533] Laycock, G., Tilley, N. *Policing and Neighborhood Watch: Strategic Issues*. London: Home Office Police Research Group, Crime Detection & Prevention Series, nr. 60, 1995, pp. 1-48. [citat 31.01.2023]. Disponibil: https://popcenter.asu.edu/sites/default/files/problems/credit_card_fraud/PDFs/Laycock_Tilley_1995.pdf; Van Graan, J., *Multi-sector Cooperation in Preventing Crime: The Case of a South African Neighborhood Watch as an Effective Crime Prevention Model*. In: Police Practice and Research, vol. 17, nr. 2, 2016, pp. 136-148. [citat 30.03.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/289570733_Multi-sector_cooperation_in_preventing_crime_the_case_of_a_South_African_Neighbourhood_Watch_as_an_effective_crime_prevention_model.

[534] Holloway, K., Bennett, T., Farrington, D.P. *Crime Prevention Research Review No. 3: Does Neighborhood Watch Reduce Crime?* Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services, 2008, p. 28. [citat 29.10.2023]. Disponibil: https://journalistsresource.org/wp-content/uploads/2012/03/e040825133-res-review3.pdf.

[535] Ibidem.

de problemele comunității și promovarea unei comunicări eficiente între polițist și membrii comunității, fiind totodată o direcție prioritară în Strategia de Dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020, a fost lansat programul „Supraveghere de Vecinătate”. Acesta a fost inițiat în Republica Moldova în anul 2015, cu sprijinul societății civile „Eco-Rezeni”, având la bază ideea conform căreia „cel mai bun polițist este chiar vecinul tău”. În esență, programul presupune implicarea activă a cetățenilor în protejarea reciprocă a securității din cadrul comunității, prin supraveghere informală, sesizarea comportamentelor suspecte și colaborarea permanentă cu structurile polițienești”[536].

În prezent, în toate localitățile Republicii Moldova funcționează cel puțin un sector de supraveghere de vecinătate, înregistrându-se un total de 3052 de sectoare active și 31978 de membri și lideri comunitari implicați. Prin intermediul campaniilor de promovare derulate la nivel național, instituțiile polițienești își propun extinderea acestor structuri în fiecare localitate, cu scopul consolidării cooperării dintre cetățeni și forțele de ordine, precum și al sporirii eficienței în prevenirea și combaterea criminalității la nivel comunitar[537].

Prin urmare, cabinetul de miniștri a aprobat Concepția Activității Polițienești Comunitare (APC) și Planul de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia[538]. Actul normativ nu prevede instituirea unui nou serviciu polițienesc sau a unei structuri organizaționale separate, ci propune implementarea unui model de cooperare funcțională între instituțiile polițienești și societatea civilă. Acest model vizează dezvoltarea unei abordări parteneriale în activitatea polițienească, orientată spre identificarea și soluționarea problemelor legate de criminalitate și siguranță publică, prin implicarea activă a comunității[539].

Poliția comunitară este definită drept „o politică și o strategie orientată către un control mai eficient și efectiv al criminalității, către o calitate mai bună a vieții, către servicii mai bune ale Poliției și legitimitatea Poliției, prin bazarea proactivă pe resursele comunității, care caută să schimbe condițiile ce cauzează infracționalitatea. Aceasta presupune necesitatea unui nivel mai

[536] IGP și IPP au lansat Campania de promovare ”Cel mai bun polițist este chiar vecinul tău! [citat 28.05.2023]. Disponibil: https://ipp.md/2018-06/igp-si-ipp-au-lansat-campania-cel-mai-bun-politist-este-chiar-vecinul-tau/.
[537] IGP a lansat o campanie de promovare a programului ”Supraveghere de vecinătate”. [citat 25.11.2023]. Disponibil: https://www.igp.gov.md/ro/content/igp-lansat-o-campanie-de-promovare-programului-supraveghere-de-vecinatate.
[538] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 100/2018, pentru aprobarea Concepției și a Planului de acțiuni pe anii 2018-2020 privind activitatea polițienească comunitară. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 33-39.
[539] Politia comunitara - prioritate in reforma penala din R. Moldova. [citat 22.09.2023]. Disponibil: http://irp.md/activity/community_police/108-politia-comunitara-prioritate-in-reforma-penala-din-r-moldova.html.

mare de răspundere a Poliției, o cotă mai mare pentru participarea publicului în luarea deciziilor și un nivel mai mare de preocupare pentru drepturile și libertățile civile”[540].

Activitatea polițienească comunitară se fundamentează pe principiul parteneriatului activ dintre poliție și cetățeni, având ca scop principal identificarea și soluționarea problemelor cu impact asupra comunității, în special în ceea ce privește siguranța și securitatea publică. Acest model operațional recunoaște faptul că poliția, în special la nivelul sectorului, nu poate răspunde în mod unilateral tuturor provocărilor comunitare. În acest sens, implicarea membrilor comunității devine esențială pentru formularea și implementarea unor soluții eficiente și sustenabile. Colaborarea interinstituțională și coordonarea măsurilor preventive, alături de o analiză sistematică a problemelor locale, reflectă esența conceptului de poliție comunitară și contribuie la consolidarea unui climat de siguranță în rândul populației[541].

Cu siguranță conceptul poliției comunitare reprezintă un suport modern și important în contextul asigurării prevenirii criminalității și a victimizării în mediul rural, prin implicarea activă a polițiștilor și a comunității în eforturile de a crea un mediu sigur și protejat[542].

Problema criminalității se regăsește în toate programele de activitate ale Guvernului Republicii Moldova, inclusiv și în programul de activitate al actualului Guvern, care constată că: „o serie de infracțiuni și de încălcări ale normelor de drept, care afectează direct și nemijlocit percepția sentimentului de siguranță și justiție, cum ar fi încălcările normelor în trafic, soldate cu accidente și victime, violența în familie și violența sexuală, escrocheriile și furturile, au înregistrat o dinamică ce a erodat gradul de încredere în capacitatea de intervenție a forțelor de ordine, reacția la aceste incidente considerată formală și insuficientă” [543].

Aceste fenomene au un grad de prioritate comparativ redus în activitatea organelor de drept, din lipsa de instrumente legale și instituționale bine definite, fapt care conduce la perpetuarea culturii violenței în societate și alimentează sentimentul de „slăbiciune” a organelor de drept”, și își propune drept obiectiv: „reducerea cu 15% a infracțiunilor contra vieții și sănătății

---

[540] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 100/2018, pentru aprobarea Concepției și a Planului de acțiuni pe anii 2018-2020 privind activitatea polițienească comunitară. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 33-39.

[541] Cananău, A., Zavatin, V. *Atitudini, valori și comportament în activitatea polițistului de sector*. În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională: „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, din 09 decembrie 2021. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare", 2022, pp. 356-364. [citat 22.08.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/153567.

[542] Frunză, A., Ionașcu, V. *Opinii privind eficiența implementării conceptului de poliție comunitară în scopul prevenirii criminalității în mediul rural*. În: Revista „Dreptul” (România), nr. 2/2024, pp. 103-118. ISSN: 1018-0435.

[543] Program de activitate al Guvernului „MOLDOVA VREMURILOR BUNE”. [citat 15.01.2024]. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/programul_de_activitate_al_guvernului_moldova_vremurilor_bune.pdf.

omului, a violurilor și hărțuirii sexuale și a violenței pe bază de gen, a accidentelor, înecurilor, incendiilor și intoxicațiilor”[544].

Golul respectiv poate fi înlăturat prin realizarea de studii teoretice care, în final, ar prezenta propuneri, menite să fie percepute de către autoritățile publice centrale în vederea organizării ulterioare a unor instruiri a polițiștilor din comunitățile rurale cu informarea acestora despre particularitățile activității în cadrul unei comunități rurale.

În mediul rural, ofițerii de poliție sunt, în general, percepuți ca membri ai comunității locale, fapt ce le oferă posibilitatea de a adopta strategii diferite față de colegii lor din mediul urban. Drept rezultat, polițiștii din mediul rural recurg adesea la consensul moral existent. În contrast, în mediul urban, care se caracterizează cu un consens moral mai slab și adesea cu o discrepanță între poliție și cetățeni, poliția mult mai des utilizează forme mai stricte de aplicare a legii[545].

Pentru Trojanowicz R. și colegii săi, esența activității poliției comunitare este ideea că: „...ofițerii de poliție și cetățenii se pot ajuta reciproc la rezolvarea problemelor comunitare contemporane legate de crimă, frica de crimă, acțiuni violente și tulburare de vecinătate. Filozofia dată se bazează pe convingerea că atingerea acestor obiective necesită ca serviciul polițienesc să dezvolte o nouă relație cu cetățenii din comunitate, permițându-le puterea de a stabili prioritățile poliției locale și de a-i implica în eforturile de îmbunătățire a calității generale a vieții în cartierele lor, prin aceasta fiind schimbat accentul activității poliției de la gestionarea apelurilor aleatorii privind anumite solicitări, la abordarea preocupărilor comunității”[546]. Asemenea concepții constituie temei pentru dezvoltarea colaborării dintre poliție și societate, la nivelul cooperării instituționale între autoritățile statului, având ca scop optimizarea procesului de interacțiune a poliției cu comunitățile din mediul rural.

Autoritățile publice locale ar trebui să se concentreze pe analizarea tipurilor de infracțiuni și a problemelor conexe legate de nivelul criminalității și adoptarea de măsuri de prevenire a acesteia pe teritoriul deservit. Acest lucru poate implica studierea tipurilor de infracțiuni care se întâmplă cel mai des, stabilirea localităților rurale cu risc ridicat de criminalitate și identificarea factorilor care contribuie la starea criminogenă din localitate[547]. De asemenea, este important ca

---

[544] Ibidem.
[545] Frunză, A., Țurcanu, M. *Inter-institutional collaboration in the context of rural crime prevention*. op. cit., pp. 127-134.
[546] Schneider, S.R. *Crime Prevention: Theory and Practice* (2nd ed.). Boca Raton, Florida: CRC Press, 2014, p. 340. [citat 13.02.2024]. Disponibil: https://oceanofpdf.com/authors/stephen-schneider/pdf-crime-prevention-theory-and-practice-download-93134777182/. ISBN 13: 978-1-4987-2197-4 (eBook - PDF).
[547] United Nations. *Handbook on the United Nations Crime Prevention Guidelines: Making Them Work – A Guide for Implementing the UN Crime Prevention Guidelines*. Criminal Justice Handbook Series. Viena: United Nations Office

autoritățile publice locale să compare datele lor cu cele ale organului de poliție. Acest lucru ar permite identificarea diferențelor și tendințelor care contribuie la denaturarea stării reale de fapt din comunitatea rurală concretă.

Analiza incidenței criminalității în mediul urban și rural, în contextul specific al fiecărei regiuni, poate ajuta autoritățile publice să ia decizii mai pertinente prin care să fie posibilă implementarea de strategii eficiente privind prevenirea criminalității. Indiscutabil, autoritățile guvernamentale trebuie să aibă un rol deosebit de important în direcția monitorizării colaborării instituționale și realizării politicii de prevenire a criminalității și gestionarea programelor. Spre exemplu, în Australia, activitatea de prevenire a criminalității în statele New South Wales și Australia de Vest este coordonată prin intermediul unor comitete similare la nivel de Cabinet, legate de un consiliu consultativ și forumuri interinstituționale centrale, regionale și locale[548].

Prevenirea criminalității în baza principiului colaborării instituționale reprezintă un model de trecere de la guvernarea prin comandă și control către unul de guvernare prin colaborarea mai multor părți interesate pentru a oferi soluții integrate la problemele sociale din diferite sectoare și niveluri de guvernare. În Australia, acest tip de abordare este frecvent descrisă ca fiind de tipul „guvern pentru toți" sau „în întreaga comunitate" a prevenirii criminalității. În regiuni ale SUA, este cunoscut sub numele de „guvern în rețea", în timp ce în Regatul Unit abordarea este cunoscută ca „guvernanță unită"[549].

Cu referință la Republica Moldova, subiecții acestui program nu ar trebui să se reducă doar la poliție și comunitatea rurală, ci ar trebui să includă și alte entități din cadrul autorităților publice, care colaborează în cadrul procesului lor de lucru. În acest sens, ar fi benefică crearea unui mecanism care să coordoneze colaborarea în cadrul echipelor multidisciplinare locale pentru a aborda probleme precum violența în familie, traficul de persoane, traficul de minori, violența împotriva copiilor și altele.

În prezent, există multiple echipe multidisciplinare care sunt, de obicei, formate din asistenți sociali, polițiști, pedagogi, medici de familie, primari, juriști și alți profesioniști, ce au

---

on Drugs and Crime (UNODC), advance unedited version, 2010. [citat 29.01.2024]. Disponibil: https://www.saferspaces.org.za/uploads/files/HandbookCrimePrevention.pdf.

[548] Anderson, J, Homel, P. *Reviewing the New South Wales local crime prevention planning process*. op. cit., p. 26; Anderson, J., Tresidder, J. *A Review of the Western Australian Community Safety and Crime Prevention Planning Process: Final Report*. Canberra: Australian Institute of Criminology, 2008, pp. 4-7. [citat 31.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/a-review-of-the-western-australian-community-safety-and-crime-prevention-partnership-planning-process.pdf; Homel, P. *The Whole of Government Approach to Crime Prevention*. In: Trends & Issues in Crime and Criminal Justice, nr. 287, 2004, pp. 1-6. [citat 20.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/tandi287.pdf.

[549] Lee, S., Woodward, R. *Implementing the Third Way: The Delivery of Public Services under the Blair Government*. In: Public Money and Management, vol. 22, nr. 4, 2002, pp. 49-56. [citat 24.02.2024]. Disponibil: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1111/1467-9302.00329?utm_source.

drept unul dintre obiectivele de activitate prevenirea criminalității la nivel local. Prin urmare, este esențială consolidarea și coordonarea acestor echipe pentru a optimiza abordările de prevenire a criminalității.

Referindu-ne la programele guvernamentale naționale care conțin prevederi referitoare la conlucrarea instituțională în direcția prevenirii criminalității rurale, putem menționa că din categoria acestora fac parte:

- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 228 din 28.03.2014, în care este elaborat regulamentul de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire. Membrii echipelor multidisciplinare teritoriale, în corespundere cu atribuțiile funcționale ale acestora, prin unificarea resurselor, experienței și cunoștințelor și schimbului operativ informațional, urmează să desfășoare activități de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane asigurând o abordare sistemică a eforturilor comune în format intersectorial[550];

- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 182 din 23.03.2022, care conține programul de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pe anii 2022-2026, împreună cu planul de acțiuni pentru anii 2022-2024 privind implementarea Programului de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pe anii 2022-2026[551].

- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 913 din 21.12.2022[552], prin care a fost adoptat programul de ordine și securitate publică, cât și direcțiile principale de politici pentru anii 2022 –2025 și care a unificat continuarea inițiativelor nefinalizate din documentele de politici publice anterioare, o parte din ele fiind inclusă în textul prezentului demers științific.

Implementarea și incluziunea acestora necesitată prezența unui nivel ridicat de integrare a politicilor, programelor și organizațiilor, până la acțiuni comune sau colective, și responsabilitatea comună sau reciprocă pentru performanță și rezultate. În vederea eficientizării cooperării autorităților publice cu organizațiile neguvernamentale și alte organizații active în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, este necesară elaborarea unui act normativ special în domeniu.

---

[550] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 228 din 28.03.2014, cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 80-85.

[551] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 182 din 23.03.2022, pentru aprobarea Programului de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru anii 2022-2024 privind implementarea acestuia. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 129-133.

[552] Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 913 din 21.12.2022, cu privire la aprobarea Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 75-78.

În Programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025 aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 913 din 21.12.2022, conceptul de activitate polițienească comunitară a fost pilotat cu suportul partenerilor și a avut un impact pozitiv în cele 5 zone de pilotare. Extinderea și consolidarea conceptului la nivel național, constituie o oportunitate strategică pentru aplicarea pe scară largă a unor metode și instrumente moderne orientate către interesele populației. Implementarea acestor mecanisme ar putea contribui semnificativ la îmbunătățirea calității serviciilor de ordine publică și, implicit, la prevenirea eficientă a criminalității în mediul rural.

Una dintre vulnerabilitățile instituționale semnificative o constituie insuficiența resurselor umane în cadrul subdiviziunilor de ordine publică. În plus, lipsa unui sistem unitar de dislocare și gestionare a forțelor disponibile generează deficiențe în planificarea operațională. Această disfuncționalitate este agravată de lipsa de voință administrativă și de capacitățile manageriale reduse ale factorilor de decizie la nivel teritorial, ceea ce determină o suprasolicitare constantă a personalului din structurile operative[553].

Fiind principala forță de aplicare a legii, poliția deține o poziție centrală în prevenirea criminalității rurale. Având responsabilitatea de a menține ordinea publică, de a investiga infracțiunile și de a aduce făptuitorii în fața justiției, poliția trebuie să păstreze o comunicare regulată și eficientă cu alte autorități și organizații pentru a identifica și aborda problemele emergente. Aceasta poate include schimbul de informații privind tendințele criminalității, colaborarea la dezvoltarea de strategii de prevenire a criminalității și coordonarea eforturilor de aplicare a legii cu alte inițiative de prevenire a criminalității.

Elementul colaborării interinstituționale în vederea prevenirii criminalității rurale îl întâlnim reflectat și în Strategia de Prevenire a Criminalității 2021-2025, elaborată de poliția din Essex, Marea Britanie, unde chiar la începutul strategiei este menționat că ea face parte dintr-o abordare de parteneriat pentru a oferi un răspuns sistemic întreg la problemele care prezintă cele mai multe daune pentru comunitățile noastre. Astfel, poliția se dedică să facă tot ce este necesar pentru a răspunde la dificultățile cu care se confruntă. Asigurarea ajutorului pentru cetățeni, protejarea siguranței acestora și prinderea celor care încalcă legea, se realizează prin parteneriate dedicate reducerii și prevenirii infracțiunilor, reprezentând esența activității[554].

---

[553] Ibidem.

[554] Rural Crime Strategy 2023-2026, Essex, Marea Britanie. [citat 05.02.2024]. Disponibil: https://www.essex.pfcc.police.uk/wp-content/uploads/2023/03/PFCC-Rural-Crime-Plan-2023-26-web-FINAL.pdf?x82245.

Poate avea tangență și cu activitatea de prevenire a criminalității rurale Acordul de colaborare între Inspectoratul General al Poliției și Institutul Național al Justiției privind pregătirea angajaților Poliției și a beneficiarilor Institutului. Obiectul prezentului acord vizează stabilirea unei cooperări interinstituționale între Inspectoratul General al Poliției și Institutul Național al Justiției, având ca scop promovarea, în cadrul programelor de formare și al altor activități comune, a cunoștințelor juridice, a respectului pentru drepturile fundamentale ale omului, precum și a valorilor democrației și ale statului de drept[555].

Un alt acord de colaborare a fost încheiat între Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul Ecologic de Stat și Centrul Național de Mediu, având ca obiectiv principal prevenirea, contracararea și identificarea contravențiilor și infracțiunilor cu caracter ecologic, precum și menținerea ordinii publice. Totodată, Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor și Potențialelor Victime ale Traficului de Ființe Umane colaborează cu Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane într-un parteneriat axat pe schimbul de informații, expertiză și asistență reciprocă, vizând protecția și sprijinul acordat victimelor traficului de ființe umane și ale altor forme de exploatare[556].

Analizând procesul de colaborare a autorităților statale cu membrii comunității rurale, se poate conchide că ofițerului de poliție îi revin atribuțiile de bază, în calitatea sa de reprezentant al autorității statului care trebuie să dirijeze conlucrarea între alte autorități statale cu comunitatea rurală. Pentru atingerea obiectivelor privind prevenirea criminalității rurale și menținerea unui climat de siguranță, ofițerul de poliție trebuie să fie împuternicit cu competențe suficiente în vederea coordonării acțiunilor cu alte autorități locale, instituții publice sau organizații neguvernamentale.

După cum este și firesc, locuind într-o comunitatea rurală, ofițerul de poliție, în marea majoritatea cazurilor, devine parte integrantă a comunității, chiar și prin costul compromiterii obiectivității. De regulă, ofițerii sunt „recompensați” prin atitudinea binevoitoare a majorității membrilor comunităților rurale care îi percep ca pe un garant al securității și al autorității statale. Cu această susținere, majoritatea activităților desfășurate de poliția de sector pot fi mult mai fezabile decât în mediile urbane, unde imersiunea în comunitate este mai puțin posibilă. Concluziile date se argumentează prin faptul că, locuind în comunitatea rurală, polițiștii de sector

[555] Acord de colaborare între Inspectoratul General al Poliției și Institutul Național al Justiției privind pregătirea angajaților Poliției și a beneficiarilor Institutului. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://politia.md/sites/default/files/acord_de_colaborare_inj.pdf.

[556] Acord de colaborare între Centrul pentru combaterea traficului de persoane și Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor și Potențialelor Victime ale Traficului de Ființe Umane. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://politia.md/sites/default/files/acord_-cctp-cap.pdf.

în procesul de aplicare a legii sunt familiarizați și sensibili la mediul local, populație, organizarea socială și tehnologie.

Fiecare comunitate prezintă probleme unice și necesită soluții individualizate. Cunoscând avantajele și limitările locațiilor îndepărtate, ale transportului și comunicării restrânse, precum și alte cunoștințe geografice, ofițerii de sector pot menține la un nivel înalt climatul de siguranță și ordine în prezenta comunitate. Evident, în acest caz, ofițerii de poliție din cadrul comunității rurale, față de cel din comunitatea urbană, devin mai detașați de cultura polițienească, dar influențați de cultura locală.

Concluzii similare se pot trage dintr-un număr mare de studii, în special cele efectuate în Statele Unite, Anglia și Țara Galilor. Aceste studii au arătat că ofițerii de poliție din zonele rurale sunt adesea mai bine integrați în comunitatea locală, datorită faptului că s-au născut și au crescut, de multe ori, în regiunea rurală și comunitatea pe care o servesc[557]. Chiar și în strategiile de prevenire a criminalității se stipulează faptul că pentru prevenirea criminalității rurale se pune accentul nu doar pe poliție, dar și pe comunitate[558].

Ca urmare, aceștia sunt adesea bine informați cu privire la dinamica relațiilor comunitare locale. În comparație cu poliția urbană, ofițerii de poliție rurală au o viziune mai generalistă asupra muncii lor, sunt orientați spre o gamă largă de sarcini[559], iar menținerea ordinii și securității publice, precum și serviciile acordate cetățenilor, reprezintă elemente importante ale tipului de poliție care îl desfășoară[560].

Datorită distanțelor lungi de călătorie din interiorul zonelor rurale, polițiștii știu că va dura mult timp pentru ca colegii lor să ajungă la locația respectivă pentru a oferi asistență sau sprijin. Acest lucru implică faptul că „aceștia sunt mai dependenți de propriile lor capacități de rezolvare a problemelor, cu un accent deosebit pe comunicare, persuasiune verbală, utilizarea autorității personale și modalități informale de a soluționa problemele”[561]. Această situație evidențiază faptul

---

[557] Decker, S. *The Rural County Sheriff: An Issue in Social Control*. In: Criminal Justice Review, vol. 4, nr. 2, 1979, pp. 97-111. [citat 05.02.2024]. Disponibil: https://sci-hub.se/10.1177/073401687900400210.

[558] Rural Crime Strategy 2023-2026, Essex, Marea Britanie. [citat 05.02.2024]. Disponibil: https://www.essex.pfcc.police.uk/wp-content/uploads/2023/03/PFCC-Rural-Crime-Plan-2023-26-web-FINAL.pdf?x82245.

[559] Oddsson, G., Hill, A.P., Bjarnason, Þ. *Jacks (and Jills) of All Trades: The Gentle Art of Policing Rural Iceland*. In: Nordic Journal of Criminology, vol. 22, nr. 2, 2021, pp. 129-148. DOI: 10.1080/2578983X.2021.1979867. [citat 28.08.2023]. Disponibil: https://www.idunn.no/doi/10.1080/2578983X.2021.1979867.

[560] Huey, L., Ricciardelli, R. *This Isn't What I Signed For: When Police Officer Role Expectations Conflict with the Realities of General Duty Police Work in Remote Communities*. In: International Journal of Police Science & Management, vol. 17, nr. 3, 2015, pp. 194–203. DOI: 10.1177/1461355715603590. [citat 28.08.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1461355715603590.

[561] Terpstra, J., Havinga, T., Salet, R. *Rural Policing: Change and Continuity – An Oral History*. In: European Journal of Policing Studies, vol. 6, nr. 1, 2023, pp. 50-71. [citat 05.02.2024]. Disponibil: https://www.boomportaal.nl/tijdschrift/EJPS/EJPS_2034-760X_2022_001_007.

că unui ofițer de poliție care nu are experiență în mediul rural, sau care activează într-un mediu urban și urmează să investigheze o infracțiune comisă într-o comunitate rurală, îi va fi mai dificil să facă față exigențelor preventive. Pe de o parte, aceste obstacole sunt generate de necunoașterea specificului comunității rurale, iar, pe de altă parte, de diferențele de principii și atitudini în ceea ce privește aplicarea legii. Astfel, lipsa de familiaritate cu mediul rural și cu valorile și normele sale specifice poate crea dificultăți în stabilirea relațiilor de încredere cu membrii comunității rurale, în înțelegerea unor aspecte culturale și sociale particulare și în adaptarea metodelor de lucru pentru a răspunde nevoilor și așteptărilor comunității respective.

În același timp, principiile și abordările utilizate în mediul urban, care se bazează adesea pe o aplicare strictă a legii într-un context de consens moral mai slab, pot avea un impact negativ în mediul rural, unde există o relație mai personală între reprezentanții autorităților publice și cetățeni și se pune mai mult accent pe „consensul moral" în rezolvarea problemelor și aplicarea legii.

Așadar, este esențial ca ofițerii de poliție care se confruntă cu astfel de situații să fie bine pregătiți și dotați, să primească o formare și instruire adecvată pentru a înțelege specificul comunităților rurale și pentru a aborda eficient provocările și nevoile acestora în contextul colaborării instituționale și prevenirii criminalității rurale.

Concluzionând, afirmăm că colaborarea instituțională joacă un rol crucial în eficientizarea strategiilor de prevenire a criminalității rurale. Integrarea eforturilor între poliție, instituțiile guvernamentale, autoritățile publice de specialitate, autoritățile locale și organizațiile non-guvernamentale constituie fundamentul unei abordări holistice și sustenabile în combaterea criminalității rurale. Prin partajarea resurselor, schimbul de informații și coordonarea acțiunilor, aceste entități pot dezvolta și implementa măsuri preventive adaptate specificului și nevoilor comunităților rurale. Colaborarea instituțională nu numai că amplifică eficacitatea intervențiilor în domeniul securității publice, dar contribuie și la consolidarea coeziunii sociale și la promovarea unui mediu sigur și prosper pentru toți locuitorii comunităților rurale[562].

4.6 Concluzii la Capitolul 4

1. Prevenirea generală a criminalității rurale constă în întărirea, la nivel general, a capacității comunităților rurale de reacționare colectivă împotriva infracționalității și influențarea pe această cale a comportamentului populației rurale.

[562] Frunză, A., Țurcanu, M. *Inter-institutional collaboration in the context of rural crime prevention*. op. cit., pp. 127-134.

2. Prevenirea specială a criminalității rurale reprezintă o totalitate de măsuri cu caracter politic, juridic, socio-cultural, economic, organizațional-instituțional, tehnologic și de altă natură aplicate sistematic și continuu de către instituțiile publice centrale sau locale și/sau organizații neguvernamentale în vederea înlăturării sau minimalizării factorilor criminogeni specifici pentru a preveni pe această cale săvârșirea infracțiunilor în mediul rural.

3. Luând în considerație geneza criminalității rurale, la baza căreia stau factori criminogeni specifici, au fost fundamentate următoarele măsuri speciale preventive aplicabile: consolidarea instituțională și creșterea capacităților locale; crearea și dezvoltarea rețelelor de coordonare; implicarea comunității în acțiuni preventive; educarea și informarea în mediul rural; intervenții în domeniul asistenței sociale; perfecționarea instrumentelor de transparență economică; digitalizarea și tehnologia informației.

4. Obiectivul principal al prevenirii individuale a criminalității rurale constă în identificarea grupului de persoane cu risc infracțional, selectarea de către entitățile implicate a măsurilor preventive adecvate și proporționale. Activitățile de prevenire trebuie să asigure un impact preventiv cuprinzător asupra persoanelor predispuse la comiterea de infracțiuni, asupra micro-mediului și a condițiilor sociale în care acestea se află.

5. La aplicarea măsurilor individuale de prevenire a criminalității rurale se vor lua în considerare mai multe criterii: tipul infracțiunilor ce formează obiectul prevenirii, categorii și grupuri de infractori, microgrupuri sociale, factori criminogeni specifici identificați.

6. Algoritmul de prevenire individuală a criminalității, în mediul rural, oferă o abordare proactivă pentru reducerea riscurilor infracționale prin intervenții personalizate fiind constituit din următoarele acțiuni: identificarea persoanelor din mediul rural cu un potențial risc criminogen; procesarea și cercetarea, inclusiv științifică, a datelor prin evaluarea detaliată a factorilor de risc; elaborarea unui plan individualizat de prevenire; implementarea planului individualizat de prevenire.

7. Prevenirea victimologică a criminalității din mediul rural rezidă în focalizarea activității preventive fie pe atenuarea, fie pe neutralizarea vulnerabilității, înțeleasă ca o trăsătură negativă asociată unor victime reale sau potențiale ale infracțiunilor. Direcțiile primordiale ale reducerii incidenței victimizării în rândul populației din mediul rural ar trebui să includă: 1) diminuarea gradului de vulnerabilitate adresată grupurilor de persoane vulnerabile; 2) combaterea revictimizării prin intervenții preventive personalizate cu victimele anterioare.

8. Au fost argumentate următoarele măsuri de prevenire victimologică în mediul rural: identificarea factorilor vulnerabili de risc; inițierea de dialoguri cu locuitorii comunității rurale, reprezentanții entităților juridice și a organizațiilor non-guvernamentale; difuzarea în mass-media

tradițională și digitală a materialelor informative; realizarea de inspecții periodice de către Poliția ordine publică; colaborarea cu instituțiile de învățământ școlar și preșcolar pentru implementarea măsurilor preventive victimologice; elaborarea de strategii de prevenire victimologică pentru diferite tipuri de infracțiuni comise în mediul rural.

9. Specificul ambianței de conviețuire soci-cultural din mediul rural inspiră ideea unor premise mai eficiente de interacțiune dintre subiecții prevenirii criminalității rurale, iar productivitatea cooperării este condiționată de gestionarea calitativă a acțiunilor puse în aplicare de subiecții implicați.

10. În mediul rural, ofițerii de poliție sunt, în general, percepuți ca membri ai comunității locale, fapt ce le oferă posibilitatea de a adopta strategii diferite față de colegii lor din mediul urban. Locuind într-o comunitate rurală, ofițerul de poliție, în marea majoritate a cazurilor, devine parte integrantă a comunității, chiar și prin costul compromiterii obiectivității. Drept rezultat, polițiștii din mediul rural pot recurge adesea la consensul moral existent între poliție și cetățeni, însă poliția utilizează mult mai des forme mai stricte de aplicare a legii.

11. Integrarea eforturilor între poliție, instituțiile guvernamentale, autoritățile publice locale și organizațiile non-guvernamentale constituie fundamentul unei abordări holistice și sustenabile în combaterea criminalității rurale. Prin partajarea resurselor, schimbul de informații și coordonarea acțiunilor, aceste entități pot dezvolta și implementa măsuri preventive adaptate specificului și nevoilor comunităților rurale.

Recomandări:

1. Consolidarea capacității comunităților rurale de reacționare colectivă împotriva infracționalității și promovarea pe această cale, a comportamentului non-infracțional al populației rurale este condiționată de elaborarea prospectivă a unei Strategii Naționale de Prevenire a Criminalității Rurale (SNPCR) cu definirea clară a obiectivelor, priorităților, instrumentelor și acțiunilor necesare pentru reducerea fenomenului infracțional în mediul rural.

2. SNPCR-ul va contribui fundamental și la atingerea obiectivelor „dezvoltării durabile” legate de protejarea mediului, prin includerea unor măsuri specifice de combatere a criminalității de mediu: conservarea biodiversității locale, protejarea patrimoniului natural, promovarea practicilor agricole și forestiere sustenabile.

3. SNPCR-ul va funcționa simultan, ca instrument de siguranță publică, prin reducerea faptelor penale și contravenționale; motor de dezvoltare economică prin stabilizarea mediului de afaceri rural; catalizator social prin întărirea solidarității și a incluziunii sociale; protector al mediului prin conservarea și protecția acestuia.

4. Propunem suplinirea pct. 9, subpct. 2) a Hotărârii Guvernului cu privire la organizarea şi funcţionarea Inspectoratului General al Poliţiei nr. 547 din 12.11.2019 cu lit. p), în următoarea redacție: „*Polițiștii care-și desfășoară activitatea în localitățile rurale pot dispune autonom aplicarea măsurilor de prevenire a criminalității prin luarea în considerare a specificului cauzelor și condițiilor care le determină”.*

5. În context, se mai impune reformularea art. 19 lit. e) din Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției şi statutul polițistului, din care ar rezulta că, în domeniul prevenirii infracțiunilor şi a contravențiilor, Poliția are atribuția de a: „*constata cauzele şi condițiile ce pot genera sau contribui la săvârșirea infracțiunilor şi contravențiilor care sunt în competența Poliției și de a aplica măsuri preventive, inclusiv cu sesizarea organelor competente, instituțiilor publice sau private, persoanelor cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea aplicării acestora*”.

6. Elaborarea unor standarde operaționale aplicabile de către Poliția de securitate publică în domeniul prevenirii criminalității rurale. În acest cadru urmează a fi statuate, pe cale normativă, modalitățile de interacțiune dintre polițiștii de sector și populație în domeniul prevenirii criminalității.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În finalul elaborării acestui studiu, au fost obținute mai multe rezultate corelate cu scopurile și sarcinile trasate în partea introductivă a lucrării, printre care menționăm: 1) fundamentarea conceptului de criminalitate rurală ca domeniu sectorial al criminologiei; 2) relevarea empirică a indicilor cantitativi și calitativi ai criminalității rurale reprezentate de – nivel, coeficient, structură, dinamică și răspândire geografică; 3) argumentarea tendințelor criminalității rurale prin raportare la noile provocări la securitatea națională; 4) relevarea factorilor criminogeni endogeni și exogeni specifici care determină criminalitatea rurală; 5) explicarea trăsăturilor biopsihosociale aferente personalității infractorilor rurali; 6) caracterizarea categoriilor de persoane cu grad sporit de victimizare din zonele rurale; 7) argumentarea, pe nivele, a sistemului prevenirii criminologice a criminalității rurale; 8) conceptualizarea unui model proactiv de prevenire victimologică a criminalității rurale etc.

Printre finalitățile acestui studiu se numără următoarele concluzii, cu caracter general, care sintetizează aspectele esențiale analizate și trasează direcții relevante pentru aplicarea practică a rezultatelor:

1. În contextul aplicării politicilor de dezvoltare durabilă a sectorului rural, care constituie un obiectiv țintă prioritar al UE, se impune, cu pregnanță, asigurarea securității comunitare, inclusiv prin prevenirea crimelor specifice acestui mediu.

2. Criminalitatea rurală a fost definită ca fiind *un domeniu sectorial al criminologiei, alcătuit dintr-o totalitate de infracțiuni săvârșite în mediul rural, caracterizate prin trăsături unitare ce rezultă din habitatul social specific, determinat de domeniile de concentrare a forței de muncă, mod de viață, tradiții și relații socio-culturale comunitare specifice.*

3. Delimitarea criminalității rurale de cea urbană nu este doar o chestiune de geografie sau demografie, ci implică diferențe profunde în termenii factorilor cauzali, tipurilor de infracțiuni predominante și strategiilor speciale preventive.

4. Nivelul criminalității rurale raportat la 10000 de locuitori relevă următoarele date: în anul 2017 36,8; 2018 – 32,82; 2019 – 31,91; 2020 – 29,78; 2021 – 29,95; 2022 – 28,36; 2023 – 24,97 și 2024 – 26,92.

5. A fost relevată configurarea structurală a criminalității rurale, după principalele categorii de infracțiuni: în domeniu transporturilor – 23,24%; contra patrimoniului – 22,45%; contra autorităților publice – 19,67%; contra familiei și minorilor – 7,57%; contra securității publice și a ordinii publice – 6,5%; contra vieții și sănătății persoanei – 4,25%; privind viața sexuală – 4,1%; contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor – 3,94%; contra justiției – 3,50%; contra sănătății publice și convieţuirii sociale – 1,49%; contra bunei desfășurări

a activității în sfera publică – 1,20%; economice – 1%; contra libertății, cinstei și demnității persoanei – 0,64%; de mediu – 0,15%; militare – 0,15%; informatice și în domeniul comunicațiilor electronice – 0,04% (anul de referință – 2024).

6. Pe fundalul proceselor electorale, reprezentate de alegerile prezidențiale și de referendumul republican constituțional, care s-au derulat în Republica Moldova în anul 2024, s-a accentuat o creștere ponderată a fenomenului de corupere electorală și a infracțiunilor comise de către grupuri criminale organizate. În contextul războiului din Ucraina, au crescut semnificativ infracțiunile de trecerea ilegală a frontierei de stat și organizarea migrației ilegale.

7. Geografia criminalității rurale, în anii de referință 2017-2024, ne conduce la concluzia că regiunea centrală a țării a înregistrat cea mai înaltă rată a criminalității, comparativ cu regiunile sudică și nordică. Regiunea nordică se distinge printr-o rată medie de criminalitate, în timp ce regiunea sudică manifestă cel mai scăzut nivel de incidență criminală. Această distribuție geografică a criminalității rurale sugerează abordări diferențiate în strategiile de prevenire și combatere a fenomenului criminal.

8. Mediul fizic rural, cu particularitățile sale climatice și geografice nu poate, de unul singur, să determine infracționalitatea, ci doar în interacțiune cu factorii socio-economici, culturali și individuali, modelând astfel specificul criminalității în aceste zone.

9. Factorii criminogeni specifici, reprezentați, în mare parte, de provocările intrinseci ale ruralității (șomajul, sărăcia, inegalitatea de gen, consumul de băuturi alcoolice, inclusiv depopularea, deficitul infrastructural și izolarea), determină apariția unor condiții propice pentru comiterea infracțiunilor, perpetuând astfel sentimentele de insecuritate comunitară.

10. Modificările demografice din Republica Moldova determinate de diminuarea populației, îmbătrânirea acesteia, migrația masivă a forței de muncă în afara țării și procesul de urbanizare, determină, în mod considerabil, criminalitatea din mediul rural.

11. Inegalitatea de gen, corelată cu diverși factori socio-economici, constituie un factor cultural distinct care influențează în mod semnificativ prevalența crescută a violenței în familie în mediul rural, în raport cu cel urban. Dificultatea prevenirii violenței în familie în mediul rural se datorează, în mare parte, latenței sporite, determinată de cele mai frecvente cazuri de reticența victimei de a sesiza autoritățile.

12. Personalitatea infractorilor din mediul rural se caracterizează prin următoarele trăsături biopsihosociale generale: bărbați cu vârsta medie de 30 de ani, cetățeni ai Republicii Moldova, cu loc permanent de trai în localitățile rurale în care sunt comise infracțiuni, fără studii sau cel puțin cu studii gimnaziale, fără surse permanente de existență, angajați în muncii ocazionale (zilieri), fără antecedente penale, tentați de a săvârși infracțiuni sub influența băuturilor alcoolice.

13. Prevenirea generală a criminalității rurale constă în întărirea, la nivel general, a capacității comunităților rurale de reacționare colectivă împotriva infracționalității și influențarea pe această cale a comportamentului populației rurale.

14. Prevenirea specială a criminalității rurale reprezintă o totalitate de măsuri cu caracter politic, juridic, socio-cultural, economic, organizațional-instituțional, tehnologic și de altă natură, aplicate sistematic și continuu de către instituțiile publice centrale sau locale și/sau organizații neguvernamentale în vederea înlăturării sau minimalizării factorilor criminogeni specifici pentru a preveni săvârșirea infracțiunilor în mediul rural.

15. Au fost fundamentate următoarele măsuri speciale preventive aplicabile: consolidarea instituțională și creșterea capacităților locale; crearea și dezvoltarea rețelelor de coordonare; implicarea comunității în acțiuni preventive; educarea și informarea în mediul rural; intervenții în domeniul asistenței sociale; perfecționarea instrumentelor de transparență economică; digitalizarea și tehnologia informației.

16. A fost fundamentat un algoritm de prevenire individuală a criminalității în mediul rural, care oferă o abordare proactivă pentru reducerea riscurilor infracționale prin intervenții personalizate: identificarea persoanelor din mediul rural cu un potențial risc criminogen; procesarea și cercetarea, inclusiv științifică, a datelor prin evaluarea detaliată a factorilor de risc; elaborarea unui plan individualizat de prevenire; implementarea planului individualizat de prevenire.

17. Au fost argumentate următoarele măsuri de prevenire victimologică în mediul rural: identificarea factorilor vulnerabili de risc; inițierea de dialoguri cu locuitorii comunității rurale, reprezentanții entităților juridice și a organizațiilor non-guvernamentale; difuzarea în mass-media tradițională și digitală a materialelor informative; realizarea de inspecții periodice de către Poliția ordine publică; colaborarea cu instituțiile de învățământ școlar și preșcolar pentru implementarea măsurilor preventive victimologice; elaborarea de strategii de prevenire victimologică pentru diferite tipuri de infracțiuni comise în mediul rural.

Problema științifică de importanță majoră ce a fost rezolvată, în prezenta lucrare, rezidă în dezvoltarea unui cadru teoretic de cercetare al criminalității rurale prin conceptualizarea fenomenului ca domeniu sectorial al criminologiei, relevarea factorilor endogeni și exogeni care-i determină geneza, a coordonatelor biopsihosociale aferente personalității infractorilor, precum și a celor de victimizare din mediile urbane. Din perspectiva criminologiei aplicative, a fost elaborat un cadru conceptual al sistemului de prevenire criminologică și victimologică a criminalității rurale, fundamentat pe modele teoretice și algoritmi de intervenție adaptați diferitelor niveluri de prevenire.

Pentru conturarea unor direcții de acțiune concretă în domeniul prevenirii criminalității rurale, avansăm următoarele propuneri:

1. Elaborarea prospectivă a unei Strategii Naționale de Prevenire a Criminalității Rurale (SNPCR) cu definirea clară a obiectivelor, priorităților, instrumentelor și acțiunilor necesare pentru reducerea fenomenului infracțional în mediul rural.

2. SNPCR-ul va contribui fundamental și la atingerea obiectivelor „dezvoltării durabile" legate de protejarea mediului, prin includerea unor măsuri specifice de combatere a criminalității de mediu: conservarea biodiversității locale, protejarea patrimoniului natural, promovarea practicilor agricole și forestiere sustenabile.

3. Strategia va funcționa simultan ca instrument de siguranță publică prin reducerea faptelor penale și contravenționale; motor de dezvoltare economică prin stabilizarea mediului de afaceri rural; catalizator social prin întărirea solidarității și a incluziunii sociale; protector al mediului prin conservarea și protecția acestuia.

4. Propunem suplinirea pct. 9, subpct. 2) al Hotărârii Guvernului cu privire la organizarea şi funcționarea Inspectoratului General al Poliției nr. 547 din 12.11.2019 cu lit. p), în următoarea redacție: „*Polițiștii care-și desfășoară activitatea în localitățile rurale pot dispune autonom aplicarea măsurilor de prevenire a criminalității prin luarea în considerare a specificului cauzelor și condițiilor care le determină".*

5. Reformularea art. 19 lit. e) din Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea

Poliției şi statutul polițistului, din care ar rezulta că, în domeniul prevenirii infracțiunilor şi a contravențiilor, Poliția are atribuția de a: „*constata cauzele şi condițiile ce pot genera sau contribui la săvârșirea infracțiunilor şi contravențiilor care sunt în competența Poliției și de a aplica măsuri preventive, inclusiv cu sesizarea organelor competente, instituțiilor publice sau private, persoanelor cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea aplicării acestora*".

6. Elaborarea unor standarde operaționale aplicabile de către Poliția de securitate publică în domeniul prevenirii criminalității rurale. În acest cadru, urmează a fi statuate pe cale normativă modalitățile de interacțiune dintre polițiștii de sector, autorități locale, instituții educative, asistență socială și populație în domeniul prevenirii criminalității.

Avantajele recomandărilor enumerate constau în: 1) eficiență sporită în alocarea resurselor prin identificarea exactă a nivelului de risc și a tipului de intervenție, precum și direcționarea eficientă a resursele umane, materiale și financiare; 2) creșterea gradului de siguranță publică în comunitățile rurale și consolidarea încrederii populației în autorități prin transparență; 3) integrarea guvernanței prin „dezvoltare durabilă", care pune accent pe interdependența dintre siguranță, bunăstare și protecția mediului în comunitățile rurale; 4) dezvoltarea cooperării

interinstituționale între poliție, administrația publică locală, școală, biserică, ONG-uri și sectorul privat.

Planul de cercetări pe viitor include următoarele direcții: 1) Cercetarea și prevenirea criminologică a criminalității urbane; 2) Investigarea criminologică a problemelor legate de criminalitatea de mediu în zonele rurale; 3) Psihologia criminalității bazate de inegalitatea de gen.

BIBLIOGRAFIE

1. Acord de colaborare între Centrul pentru combaterea traficului de persoane și Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor și Potențialelor Victime ale Traficului de Ființe Umane. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://politia.md/sites/default/files/acord_-cctp-cap.pdf.
2. Acord de colaborare între Inspectoratul General al Poliției şi Institutul Național al Justiției privind pregătirea angajaților Poliției şi a beneficiarilor Institutului. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://politia.md/sites/default/files/acord_de_colaborare_inj.pdf.
3. *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă*. Adoptată de Adunarea Generală a ONU la 25 septembrie 2015. [citat 26.04.2025]. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_ro.
4. *Alternative Development – Drug Control through Rural Development*. [citat 14.05.2024]. Disponibil: https://www.unodc.org/pdf/publications/alt-development_rural-development.pdf.
5. Amza, T. *Criminologie teoretică. Teorii reprezentative și politică criminologică*, Ed. Lumina Lex, București, 2000. 815 p.
6. Anderson, J, Homel, P. *Reviewing the New South Wales local crime prevention planning process*. Australian Institute of Criminology. Canberra, 2005. 72 p. [citat 31.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/reviewing-the-new-south-wales-local-crime-prevention-planning-process.pdf.
7. Anderson, J., Tresidder, J. *A Review of the Western Australian Community Safety and Crime Prevention Planning Process: Final Report*. Canberra: Australian Institute of Criminology, 2008. 41 p. [citat 31.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/a-review-of-the-western-australian-community-safety-and-crime-prevention-partnership-planning-process.pdf.
8. Anderson, P., Baumberg, B. *Alcohol in Europe A public health perspective*. A report for the European Comission. The use of alcohol in Europe. [citat 12.11.2022]. Disponibil: https://ec.europa.eu/health/archive/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_europe_en.pdf.
9. Antoci, A., **Frunză, A.** *Particularități ale investigării și descoperirii infracțiunilor violente săvârșite în mediul rural*. În: Universul Juridic (România), februarie 2024. [citat

20.03.2024]. Disponibil: https://www.universuljuridic.ro/particularitati-ale-investigarii-si-descoperirii-infractiunilor-violente-savarsite-in-mediul-rural/.

10. Baker, D., *Conclusion: The state of play*. In: Harkness, Alistair; Harris, Bridget; Baker, David (Eds.), Locating crime in context and place: Perspectives on regional, rural and remote Australia Sydney, New South Wales: The Federation Press 2016. pp. 171–177.
11. Balica, E. *Criminalitatea violentă. Tendințe și factori de risc*. Editura: Oscar Print, București, 2008, 315 p. ISBN 978-973-668-201-8.
12. Balica, E. *Delictele de omor în mediul familial românesc*. În: Revista Română de Sociologie, nr. 1-2. București, 2006. pp. 27-38. [citat 01.02.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Ecaterina-Balica/publication/334773250_Delictele_de_omor_in_mediul_familial_romanesc/links/5ff9f645a6fdccdcb8435481/Delictele-de-omor-in-mediul-familial-romanesc.pdf.
13. Banciu, D., Rădulescu, S.M., Dâmboeanu, C. *Criminalitatea comisă cu violență în comunitățile rurale*. În: Revista Română de Sociologie nr. 3-4. București, 2006. pp. 199-218. [citat 13.03.2023]. Disponibil: https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.3-4-2006/DAN%20BANCIU%20art2.pdf.
14. Banciu, D., Balica, E. *Tendințe ale criminalității violente în comunitățile rurale*. Evaluare și percepție publică. În: Revista Română de Sociologie, nr. 1–2. București, 2009, pp. 153–176. [citat 12.03.2024]. Disponibil: https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.1-2-2009/07-BBalica.pdf.
15. Bannister, J. *Locating fear: Environment and ontological security*. In: H.R. Jones (Ed.), Crime and the urban environment: The Scottish experience, 1993. pp. 69–84. ISBN 9781856284684.
16. Bădescu, Il. Cucu-Oancea O. *Dicționar de criminologie rurală*, Ed. Mica Valahie. București, 2005. 646 p. ISBN 973-7858-05-0.
17. Bejan, O. *Dicționar de criminologie*. Chișinău, 2004. 104 p. [citat 29.05.2023]. Disponibil: https://old.criminology.md/books/dictionar_de_criminologie.pdf.
18. Bejan, O., Bujor, V., Botnaru Gh. *Analiza criminologică a influenței proceselor demografice actuale asupra criminalității din Republica Moldova*, Chișinău, 2012. 100 p. ISBN 978-9975-4360-5-2.
19. Bell, E., Hall, R. „Dead in the water”: Is rural violent crime prevention floating facedown because criminology can't handle context?. In: Crime Prevention and Community Safety, 2007, vol. 9, nr. 4. pp. 252-274. [citat 20.02.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1057/palgrave.cpcs.8150051.

20. Benesch, H. *Atlas de la psychologie*. La Pochotheque, Paris, 1996. 512 p. ISBN-10 2253130141, ISBN-13 978-2253130147.
21. Bîrgău, M. *Criminologie: Curs universitar*, Ediția a 2-a revizuită și completată. Chișinău: Editura „Print-Caro” SRL., 2010. 684 p. ISBN 978-9975-4098-9-6.
22. Bogdan, M.D., Cordoș, A.M. *Tipologia violenței și măsuri de combatere prin norma de drept*. În: Culegerile de comunicări ale Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea violenței în familie” din 01-02 decembrie 2022. pp. 19-29. [citat 02.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/19-29_9.pdf.
23. Bowden, M., Harkness, A. *Rural transformations and rural crime. International Critical Perspectives in Rural Criminology*. published in Great Britain in 2022 by Bristol University Press, University of Bristol, 1–9 Old Park Hill, Bristol, BS2 8BB, UK, © Bristol University Press, 2022. 224 p. ISBN 978-1-5292-1775-9 hardcover, ISBN 978-1-5292-1776-6 ePub, ISBN 978-1-5292-1777-3 ePdf.
24. Briddell, L.O. *Rurality and crime: identifying and explaining rural/urban differences. A dissertation in sociology*. The Pennsylvania State University 2009. 105 p. [citat 26.02.2024]. Disponibil: https://etda.libraries.psu.edu/files/final_submissions/3811.
25. Buck, A.J., Gross, M., Hakim, S., Weinblatt, J. *The deterrence hypothesis revisited*. In: Regional Science and Urban Economics, vol. 13, nr. 4, 1983. pp. 471–486. [citat 26.08.2023]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/0166-0462(83)90029-7.
26. Bujor, V. [et al.] *Elemente de criminologie*. Chișinău: Academia MAI al RM „Ștefan cel Mare”, 1997. 86 p. ISBN 9975-67-049-0.
27. Bujor, V., Miron-Popa, C. *Bazele analizei statistice a criminalității*. *Material didactic*, Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți, Tipogr. “Print-Caro SRL”, 2010. 131 p. ISBN 978-9975-4098-0-3.
28. Bull, M. *Crime prevention and rural communities*. In: E. Barclay, J.F. Donnermeyer, J. Scott and R.G. Hogg, eds., Crime in rural Australia. Sydney: The Federation Press, 2007. 214 p. ISBN 9781862876354, 1862876355.
29. Cananău, A., Zavatin, V. *Atitudini, valori și comportament în activitatea polițistului de sector*. În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională: „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, din 09 decembrie 2021. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare", 2022. pp. 356-364. [citat 22.08.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/153567.

30. Carcach, C. *Size, accessibility and crime in regional Australia*. In: Trends and Issues in Crime and Criminal Justice nr. 175. Canberra: Australian Institute of Criminology, 2000. pp. 1-6. [citat 9.02.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/tandi175.pdf.
31. Carter, T.J., Donnermeyer, J.F., Phillips, G.H., Wurschmidt, T.N. *Rural crime: Integrating research and prevention*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers Inc., 1982. 294 p. ISBN 0865980233, ISBN 978-0865980235.
32. Ceccato, V. *Rural Crime and Community Safety*, 1st Edition Routledge, 2015. 424 p. ISBN 9780203725689. [citat 17.11.2024]. Disponibil: https://www.taylorfrancis.com/books/oa-mono/10.4324/9780203725689/rural-crime-community-safety-vania-ceccato?utm.
33. Ceccato, V., Abraham, J. *Crime and Safety in the Rural, Lessons from research*. Stockholm, Sweden, 2022. 123 p. https://doi.org/10.1007/978-3-030-98290-4, ISSN 2192-8533, ISBN 978-3-030-98289-8.
34. Ceccato, V., Dolmen, L. *Crime prevention in rural Sweden*. In: European Journal of Criminology, vol. 10, nr. 1, 2013. pp. 89-112. [citat 20.07.2023]. Disponibil pe: https://static.sys.kth.se/abe/safeplaces/publikationer/Sweden_RURALCRIMEPREVETION_2013.pdf.
35. Chircev, A. [et al] *Tratat de psihologie experimentală*. Ed. Academiei Române, 1963, sub redacția lui Al. Roșca. 652 p.
36. Ciobanu, Ig. *Criminologie.* vol. I. Ed. Museum, Chișinău, 2003. 160 p. ISBN 9975-906-76-1.
37. Ciobanu, Ig. *Criminologie*. vol. II. Ed. Cartdidact, Chișinău, 2004. 298 p. ISBN 9975-940-68-4.
38. Cioclei, V. *Manual de criminologie*. Ediţia 9, revizuită şi adăugită. Editura C.H. Beck, Bucureşti 2021. 224 p. ISBN 978-606-18- 1065-9.
39. Cioclei,V. *Manual de criminologie*, Ed. ALL Beck, Bucureşti, 1998. 175 p.
40. Clarke, R.V. *Situational crime prevention: Theory and practice*. In: British Journal of Criminology, vol. 20, nr. 2, 1980. pp. 136–147. [citat 19.02.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/31491975_'Situational'_Crime_Prevention_Theory_and_Practice.
41. Clinard, M.B. *The Process of Urbanization and Criminal Behavior*. In: American Journal of Sociology, vol. 48, nr. 2, 1942. pp. 201-213. [citat 14.02.2024]. Disponibil: https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/219122.

42. Clinard, M.B., *Rural criminal offenders*. In: American Journal of Sociology, vol. 50, 1944. [citat 14.02.2024]. pp. 38-45. Disponibil: https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/rural-criminal-offenders.
43. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74.
44. Cojocaru, R., Cojocaru, S. *Repere curriculare şi de conținut privind instruirea ofițerilor/subofițerilor de sector în domeniul prevenirii delincvenței juvenile*. În: Materialele Conferinței științifico-practice din 04.12.2020: Conferința „Pregătirea profesională a cadrelor pentru subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne şi alte organe de drept", Chișinău, 04 decembrie 2020. pp. 54-58. [citat 15.02.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/126421.
45. Cojocaru, R., **Frunză, A.** *Criminogenic factors of rural crime in the Republic of Moldova.* In: Cogito, vol. XVII, no. 2, 2025. ISSN 2068-6706. pp. 138-154. [citat 7.07.2025]. Disponibil: https://cogito.ucdc.ro/COGITO%20no.2__2025_BT.pdf.
46. Cojocaru, R., **Frunză, A.** *Violation of Gender Equality as a Criminogenic Factor of Rural Criminality.* In: European Journal of Law and Public Administration, vol. 11, no. 2, 2024. pp. 186-204. ISSN: 2360-6754, e-ISSN: 2559-7671. [citat 30.01.2025]. Disponibil: https://lumenpublishing.com/journals/index.php/ejlpa/article/view/7242/5091.
47. Cojocaru, R., Soroceanu, Ig. *Factori criminogeni ai infracțiunii de activitate a mercenarilor: situația Republicii Moldova și a altor state din spațiul ex-sovietic.* În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI, nr. 19. pp. 42-54. [citat 03.03.2025]. Disponibil: https://www.academy.police.md/wp-content/uploads/2024/10/revista_AS_nr_19_2024-1.pdf.
48. *Consumul şi abuzul de alcool în Republica Moldova: evaluarea situației şi impactului*. Studiu în cadrul proiectului „Promovarea unor politici economice eficiente şi transparente în Republica Moldova", Chișinău, 2008. 24 p. [citat 03.06.2020]. Disponibil: https://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/download/713_0d75c5b27b120b4961991587c7c6799e.
49. Cook, A., Fitzgerald, J. *Crime in Regional and Rural NSW in 2023*: *Trends and Patterns.* In: NSW Bureau of Crime Statistics and Research, nr. 169, 2024. pp. 18-21. [citat 11.04.2023]. Disponibil: https://bocsar.nsw.gov.au/documents/publications/bb/bb151-200/BB169-Report-Crime-in-Regional-and-Rural-NSW-2023.pdf.
50. Criminalitatea Mediul Rural. 27 p. [citat 22.07.2022]. Disponibil: https://pdfslide.tips/reader/f/criminalitatea-mediul-rural.

51. Date statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025.
52. Datele statistice oferite de către DGI și EO a STI al MAI, răspunsul cu nr. 8/6-1-F-84/25 din 28 februarie 2025.
53. Decker, S. *The Rural County Sheriff: An Issue in Social Control*. In: Criminal Justice Review, vol. 4, nr. 2, 1979. pp. 97–111. [citat 05.02.2024]. Disponibil: https://sci-hub.se/10.1177/073401687900400210.
54. Dobă, O. *Femeia – victima violenței psihologice și emoționale în familie.* În: Culegerile de comunicări ale Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea violenței în familie" din 01-02 decembrie 2022. pp. 411-420. [citat 06.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/411-420.pdf.
55. Dobrițoiu, N. *Criminalitatea în perspectiva integrării.* În: Revista de Criminologie, de Criminalistică și de Penologie, nr. 4, 1999. pp. 36-40.
56. Donnermeyer, J.F., DeKeseredy, W.S. *Toward a rural critical criminology*. In: Journal of Rural Social Sciences, 2008. vol. 23, nr. 2. pp. 4-28. [citat 14.02.2024]. Disponibil: https://egrove.olemiss.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1329&context=jrss.
57. Donnermeyer, J.F., DeKeseredy, W.S. *Rural Criminology* (New Directions in Critical Criminology) 1st Edition. nd by Routledge 711 Third Avenue, New York, 2014. 192 p. ISBN: ISBN 9780415634380.
58. Donnermeyer, J.F., Jobes, P.C., Barclay, E. *Rural Crime, Poverty, and Community*. In: Advancing Critical Criminology: Theory and Application, 2006. pp. 199-218. [citat 12.12.2021]. Disponibil: https://rune.une.edu.au/web/handle/1959.11/978.
59. Ďurkovičová, J. [et al.] *Criminality in the rural areas*. In: Acta regionalia et environmentalica, 1/2014. Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, Nitra, 2014. pp. 12-17. [citat 30.09.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/269908973_Criminality_in_the_Rural_Areas.
60. EU rural development policy 2007–2013. Fact Sheet. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg. [citat 20.09.2023]. Disponibil: https://ec.europa.eu/enrd/enrd-static/fms/pdf/BEC22A59-E570-413B-5A9B-682D3306E183.pdf.
61. European Charter for Rural Areas, 20 March 1996. [citat 16.09.2024]. Disponibil: https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=7441&lang=EN.

62. Farrall, S. [et al.] *Questioning the measurement of the ,,fear of crime", Findings from a major methodological study*. In: British Journal of Criminology, vol. 37, nr. 4, 1997. pp. 658-679. [citat 02.02.2024]. Disponibil: https://academic.oup.com/bjc/article-abstract/37/4/658/494695?redirectedFrom=fulltext.
63. Jackson, J. *A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime*. London: Methodology Institute and Mannheim Centre for Criminology, London School of Economics, 2008. pp. 1–25. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://eprints.lse.ac.uk/21534/1/A_psychological_perspective_on_vulnerability_in_the_fear_of_crime_%28LSERO_version%29.pdf.
64. Farrall, S. [et al.] *Social Psychology and the Fear of Crime: Re-Examining a Speculative Model*. In: British Journal of Criminology, vol. 40, nr. 3, 2000. pp. 399-413. [citat 21.01.2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/228187245_Social_Psychology_and_the_Fear_of_Crime_ReExamining_a_Speculative_Model.
65. Farrall, S., Gadd, D. *The frequency of the fear of crime.* In: British Journal of Criminology, vol. 44, nr. 1, 2004. pp. 127–132. https://doi.org/10.1093/bjc/44.1.127
66. Feertchak, H. *Les motivations et les valeurs en psycho-sociologie*, Ed. Armand Colin, Paris 1996. 190 p.
67. Ferraro, K.F. *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk (New Direction Crime Justice)*. State University of New York Press, 1995. 185 p. ISBN-10 0791423700.
68. Ferraro, K.F., LaGrange, R. *The measurement of fear of crime.* In: Sociological Inquiry, vol. 57, nr. 1, 1987. pp. 70–97. [citat 15.02.2024]. Disponibil: https://www.sci-hub.ru/10.1111/j.1475-682x.1987.tb01181.x.
69. **Frunză, A.** *Aspecte comparative privind criminalitatea rurală în diferite state*. În: Revista Legea și Viața, ediție specială, martie 2022. pp. 54-59. ISSN 2587-4365, ISSNe 2587-4373. [citat 11.04.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-59_28.pdf.
70. **Frunză, A.** *Victimizarea femeii în mediul rural în cazurile de violență în familie*. În: Revista Legea și Viața, ediție specială, august 2020. pp. 37-39. ISSN 1810-309X. [citat 26.04.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-39_36.pdf.
71. **Frunză, A.** *Măsurile criminologice de prevenire a criminalității în mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, nr. 2, 2020. pp. 40-42. ISSN 2587-4365. pp. 40-42. [citat 22.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/40-42_32.pdf.

72. **Frunză, A.** *Determinantele criminalității violente în mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, ediție specială, aprilie 2021. pp. 41-45. ISSN 1810-309X. [citat 16.12.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/41-45_40.pdf.

73. **Frunză, A.**, Ionașcu, V. *Unele reflecții privind personalitatea infractorului din mediul rural.* În: Revista Română de Criminalistică, vol. 24, nr. 4 (136), 2023. pp. 364-371. ISSN 1454-3117, ISSNe 2069-2625. [citat: 30.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/364-371_4.pdf.

74. **Frunză, A.,** Ionașcu, V. *Opinii privind eficiența implementării conceptului de poliție comunitară în scopul prevenirii criminalității în mediul rural*. În: Revista „Dreptul" (România), nr. 2/2024. pp.103-118. ISSN: 1018-0435.

75. **Frunză, A.**, Țurcanu, M. *Inter-institutional collaboration in the context of rural crime prevention*. In: Revista Legea și Viața, nr. 2 (378), 2024. pp. 127-134. ISSN 2587-4365, ISSNe 2587-4373. [citat 02.12.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/127-134_18.pdf.

76. **Frunză, A.**, Țurcanu, M. *Sărăcia – factor determinant al violenței domestice împotriva femeilor din mediul rural*. În: Revista Legea și Viața, nr. 3 (379), 2024. pp. 99-105. ISSN 2587-4365, ISSNe 2587-4373. [citat 12.12.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/99-105_34.pdf.

77. Gabriel, U., Greve, W. *The Psychology of Fear of Crime. Conceptual and Methodological Perspectives*. In: British Journal of Criminology, nr. 43 (3), 2003. pp. 600-614. [citat 16.04.2023]. Disponibil: https://academic.oup.com/bjc/article-abstract/43/3/600/410364.

78. Garriott, W. *Targeting the Local: Policing Clandestine Methamphetamine Production in a Rural US Community*. In: Canadian Journal of Law and Society, vol. 25, nr. 1, 2010. pp. 1–19. [citat 23.12.2024]. Disponibil la: https://escholarshare.drake.edu/server/api/core/bitstreams/fbf5410d-2254-44f1-ab85-f3e0de519f46/content.

79. Girling E., Loader I., Sparks R. *Crime and Social Change in Middle EnglandQuestions of Order in an English Town.* Londra: Routledge, 2000. 226 p. ISBN 9780415183369.

80. Giurgiu, N. *Elemente de criminologie*, Ed. Fundaţiei „Chemarea", Iaşi, 1992. 311 p.

81. Gîrleanu, I. *Coordonatele psiho-sociale ale delicventei juvenile în perioada tranziției*. Timișoara: Ed. Ando-Tours, 1996. 270 p.

82. Gladchi, Gh. *Criminologie generală*. Ed. Museum, Chișinău, 2001. 312 p.

83. Gladchi, Gh. *Criminologie*, Acad. „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, CEP. USM, Chișinău, 2019. 619 p. ISBN 978-9975-142-99-1.

84. Gladchi, Gh. *Victimologie: manual pentru facultățile de drept și polițienești*, Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, CEP. USM, Chișinău, 2019. 481 p. ISBN 978-9975-149-30-3.
85. Gladchi, Gh., Stepanov, Ig., Bîrgău, I. *Conceptul de prevenire a criminalității – subiect al controverselor teoretice*. În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, nr. IV, 2003. pp. 79-86. [citat 14.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/6127.
86. Gray, E., Jackson, J., Farrall, S. *Feelings and Functions in the Fear of Crime: Applying a New Approach to Victimisation Insecurity*. British Journal of Criminology, vol. 51, nr. 1, 2011. pp. 75-94. DOI: 10.1093/bjc/azq066.
87. Hale, C. *Fear of Crime: A Review of the Literature*. In: International Review of Victimology, 4, 1996. pp. 79-150.
88. Hansen, J.A., Lory, G.L. *Rural Victimization and Policing during the Covid-19 Pandemic*. In: American Journal of Criminal Justice. vol. 45, nr. 4, 2020. [citat 09.02.2024]. Disponibil: https://omnilogos.com/rural-victimization-and-policing-during-covid19-pandemic/.
89. Hindelang, M.J., Gottfredson, M.R., Garofalo, J. *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Cambridge, MA: Ballinger, 1978. 309 p. ISBN 0-88410-793-0.
90. Homel, P. *The Whole of Government Approach to Crime Prevention*. In: Trends & Issues in Crime and Criminal Justice, nr. 287, 2004. pp. 1–6. [citat 20.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/tandi287.pdf.
91. Holloway, K., Bennett, T., Farrington, D.P. *Crime Prevention Research Review No. 3: Does Neighborhood Watch Reduce Crime?* Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services, 2008. 40 p. [citat 29.10.2023]. Disponibil: https://journalistsresource.org/wp-content/uploads/2012/03/e040825133-res-review3.pdf.
92. Hope, T. *Social science and the governance of crime: Crime prevention policy making during the 1980s*. In: Journal of Law and Society, vol. 46, nr. 1, 2019. pp. 141–168. [citat 19.02.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/331208607_Social_Science_and_the_Governance_of_Crime_Crime_Prevention_Policy_Making_during_the_1980s.
93. *How much do Ukrainians pay for illegal border crossing?* [citat 24.08.2024]. Disponibil: https://visitukraine.today/blog/4272/how-much-do-ukrainians-pay-for-illegal-border-

crossing?srsltid=AfmBOoqx3PS6yeXhNHiVai_mUsAufH5viylak3qnnAD_37qcMFYxO6BG&utm.

94. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 547 din 12.11.2019, cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 346-351.
95. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1473 din 30.12.2016, cu privire la aprobarea Strategiei naționale privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 109-118.
96. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 182 din 23.03.2022, pentru aprobarea Programului de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru anii 2022-2024 privind implementarea acestuia. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 129-133.
97. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 228 din 28.03.2014, cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 80-85.
98. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 913 din 21.12.2022, cu privire la aprobarea Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022 – 2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 75-78.
99. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 948 din 28.12.2022, cu privire la aprobarea Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 35-38.
100. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 100/2018, pentru aprobarea Concepției și a Planului de acțiuni pe anii 2018-2020 privind activitatea polițienească comunitară. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 33-39.
101. Hotcă, M.A. *Protecția victimelor. Elemente de victimologie*, Ed. C.H. Beck. București, 2006. 336 p.
102. https://dexonline.net/definitie-rural. [citat 26.02.2024].
103. https://dexonline.ro/definitie/sat. [citat 26.02.2024].
104. https://en.wikipedia.org/wiki/Adolphe_Quetelet. [citat 24.03.2023].
105. Huey, L., Ricciardelli, R. *This Isn't What I Signed For: When Police Officer Role Expectations Conflict with the Realities of General Duty Police Work in Remote Communities*. In: International Journal of Police Science & Management, vol. 17, nr. 3,

2015. pp. 194–203. DOI: 10.1177/1461355715603590. [citat 28.08.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1461355715603590.

106. IGP a lansat o campanie de promovare a programului „Supraveghere de vecinătate”. [citat 25.11.2023]. Disponibil: https://www.igp.gov.md/ro/content/igp-lansat-o-campanie-de-promovare-programului-supraveghere-de-vecinatate.

107. IGP și IPP au lansat Campania de promovare „Cel mai bun polițist este chiar vecinul tău”. [citat 28.05.2023]. Disponibil: https://ipp.md/2018-06/igp-si-ipp-au-lansat-campania-cel-mai-bun-politist-este-chiar-vecinul-tau/.

108. *Indexul egalității de gen 2021*. Care este nivelul de egalitate dintre femei și bărbați în Moldova? [citat 10.12.2023]. Disponibil: https://progen.md/indexul-egalitatii-de-gen-2021-care-este-nivelul-de-egalitate-dintre-femei-si-barbati-inmoldova/#:~:text=Estim%C4%83rile%20actualizate%20arat%C4%83%20c%C4%83%2C%20Moldova,)%2C%20deja%20peste%20204%20ani.

109. Innes, M. *Signal crimes and signal disorders: Notes on deviance as communicative action*. In: British Journal of Sociology, vol. 55, nr. 3, 2004. pp. 335-355. DOI: 10.1111/j.1468-4446.2004.00023.x.

110. Institutul Național de Statistică al României. Comunicat de presă: Populația după domiciliu la 01 ianuarie 2024 a ajuns la 21 833,2 mii persoane. [citat 11.02.2024]. Disponibil: https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/popdom1ian2024r_0.pdf.

111. Interviu realizat în perioada 04.11.2023-05.11.2023, cu un grup de femei din mediul rural din Republica Moldova, pentru stabilirea determinantelor violenței domestice în mediul rural.

112. Ionașcu, V. *Infracțiunea de violența în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire*. Teză de doctorat, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Chișinău, 2018, p. 99. [citat 02.03.2020]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53970/vitalie_ionascu_thesis.pdf.

113. Ionașcu, V. *Infracțiunea de violență în familie: reglementări normative, analiză criminologică și măsuri de prevenire. Studiu monografic*. Chișinău: Departamentul Editorial – Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2021, 200 p. ISBN: 978-9975-121-96-5.

114. Ionaşcu, V., **Frunză, A.** *Conceptul criminologic de violență în familie*. În: Revista Legea și Viața, 2021, nr. 9-10 (357-358), pp. 21-27. ISSN 1810-309X. [citat 23.11.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/21-27_17.pdf.

115. Ionaşcu, V., **Frunză, A.** *Criminalitatea în mediul rural*. În: Culegerea comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Omul, criminologia, știința”, Ed. Ediția a 2-a, 24 martie 2023. pp. 131-137. [citat 17.01.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/131-137_23.pdf.
116. Ionaşcu, V., **Frunză, A.** *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*. În: Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, Ed. Ediția I-a, Chișinău, 9 decembrie 2021. pp. 321-332. [citat 03.03.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/321-332_0.pdf.
117. Ionaşcu, V., **Frunză, A.** *Ruralitatea – mediul unui sentiment de vulnerabilitate și neliniște*. În: Strategia securității Uniunii Europene în contextul metamorfozelor relațiilor internaționale. Conferința științifică internațională ed. a II-a, 22 aprilie 2022. pp. 235-243. ISBN 978-9975-164-10-8. [citat 17.01.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/163473.
118. IPSOS study: *Tobacco illicit trade in Republic of Moldova doubled in October 2022*. [citat 16.05.2024]. Disponibil: https://www.ipsos.com/ru-ru/ipsos-study-tobacco-illicit-trade-republic-moldova-doubled-october-2022.
119. Jackson, J. *A Psychological Perspective on Vulnerability in the Fear of Crime*. Psychology, Crime & Law, vol. 15, nr. 4, 2009. pp. 365–390. DOI: 10.1080/10683160802275754.
120. Jansson, A. *The hegemony of the urban/rural divide: Cultural transformations and mediatized moral geographies in Sweden*. In: Space and Culture, vol. 16, nr. 1, 2013. pp. 88–103. [citat 17.07.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1206331212452816.
121. Kremser, J., Wilcox, P., Martin, E., C*rime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations*. Ed. IX. In: Steven P. Lab (coord.). Londra: Routledge, 2016. 466 p. ISBN 978-1-138-94693-4 (hbk).
122. Lab, S.P., Stanich, T.J. *Crime prevention participation: An exploratory analysis*. In: American Journal of Criminal Justice, 1994. vol. 18, nr. 1. pp. 1-23. [citat 18.04.2023]. Disponibil: https://doi.org/10.1007/BF02887636.
123. LaGrange R.L., Ferraro K.F. *The Elderly's Fear of Crime: A Critical Examination of the Research*. In: Research on Aging, vol. 9, nr. 3, 1987. pp. 372–391. [citat 17.01.2022]. Disponibil: https://doi.org/10.1177/0164027587093003.

124. Larii, Iu. [et al.] *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*. Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Chișinău, 2018. 40 p. ISBN 978- 9975-121- 43-9.
125. Larii, Iu. *Criminologie*, ediție revizuită și adăugită, Ed. Cartea Militară, Chișinău, 2020. 290 p. ISBN 978-9975-3363-5-2.
126. Larii, Iu. *Criminologie,* Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Chișinău: S.n., 2004. 150 p. ISBN: 9975-935-28-1.
127. Larii, Iu., Cojocaru, R. *Influența procesului de urbanizare accelerată asupra criminalității.* În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională: „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, Ediția III-a”, 07 decembrie 2023. Chișinău, 2023. pp. 244-250. [citat 11.04.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/197092.
128. Lawtley, A., Deane, M. *Community safety in rural areas*. NACRO, 2000. [citat 17.05.2022]. Disponibil: http://www.nacro.org.uk/data/briefings/Nacro-2000071002-csps.doc.
129. Laycock, G., Tilley, N. *Policing and Neighborhood Watch: Strategic Issues*. London: Home Office Police Research Group, Crime Detection & Prevention Series, nr. 60, 1995. pp. 1–48. [citat 31.01.2023]. Disponibil: https://popcenter.asu.edu/sites/default/files/problems/credit_card_fraud/PDFs/Laycock_Tilley_1995.pdf.
130. Van Graan, J., *Multi-sector Cooperation in Preventing Crime: The Case of a South African Neighborhood Watch as an Effective Crime Prevention Model*. In: Police Practice and Research, vol. 17, nr. 2, 2016. pp. 136–148. [citat 30.03.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/289570733_Multi-sector_cooperation_in_preventing_crime_the_case_of_a_South_African_Neighbourhood_Watch_as_an_effective_crime_prevention_model.
131. Lee, M. *The fear of crime and self-governance: Towards a genealogy*. In: Australian & New Zealand Journal of Criminology, vol. 32, nr. 3, 1999. pp. 227–246. https://doi.org/10.1177/000486589903200303.
132. Lee, S., Woodward, R. *Implementing the Third Way: The Delivery of Public Services under the Blair Government*. In: Public Money and Management, vol. 22, nr. 4, 2002. pp. 49–56. [citat 24.02.2024]. Disponibil: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1111/1467-9302.00329?utm_source.

133. Legea României privind organizarea și funcționarea Poliției Române, nr. 218/2002. Republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 307 din 25 aprilie 2014.
134. Legea poliției locale, nr. 155/2010. Republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 339 din 08 mai 2014.
135. Legea cu privire la gărzile populare, nr. 1101 din 06.02.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova,1997, nr. 22-23.
136. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr. 320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 42-47.
137. Legea pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030", nr. 315 din 17.11.2022. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 409-410.
138. Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, nr. 764 din 27.12.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 16.
139. Liery, A. *Manuel de Psychologie generale*, Ed. Dunod, Bordas, Paris, 1990. 352 p.
140. Lombroso, C. *Crime, causes et remedes*, Paris, 1898. 692 p.
141. López-Sánchez C. [et al.] *Îndreptar privind alcoolul, tutunul și alte droguri*. Ed. Ministerul de Interne prin Centrul de Resurse Juridice, 2002. 160 p. ISBN: 973-8338-89-1.
142. Lynch, M.J., Stretesky, P.B. *The meaning of green: Contrasting criminological perspectives*. In: Theoretical Criminology, vol. 7, nr. 2, 2003. pp. 217-238. [citat 22.10.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/240707378_The_Meaning_of_Green_Contrasting_Criminological_Perspectives.
143. Manea, C. *Un adevăr inconfortabil. O examinare mai atentă a violenței domestice și ce putem face pentru a o opri*. [citat 05.11.2023]. Disponibil: https://cabinetclaudiumanea.ro/violenta-domestica/#:~:text=Factorii%20structurali%2C%20cum%20ar%20fi,care%20stau%20la%20baza%20acesteia.
144. Mannheim, H. *Comparative Criminology, Routledge and Kegan Paul*. New York, 1965. 452 p.
145. Marshall, B., Johnson, S.D. *Crime in Rural Areas*: *A Review of the Literature for the Rural Evidence Research Centre.* Jill Dando Institute of Crime Science University College London, 2005. 57 p. [citat 22.02.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/254955314_Crime_in_Rural_Areas_A_Review_of_the_Literature_for_the_Rural_Evidence_Research_Centre.
146. Mateuț, Gh. *Criminologie*, note de curs. Arad, 1993. 160 p.

147. Mawby, R.I., Yarwood, R. *Rural policing and policing the rural: a constable countryside?* Ashgate Publishing, Ltd., 2011, 276 p. ISBN 9781315607191.
148. Mărginean, I. *Condițiile de viață ale populației din mediul rural*. În: Revista Calitatea vieții, XVII/2006, nr. 1-2. București 2006, pp. 153-170. [citat 20.06.2023]. Disponibil: https://www.revistacalitateavietii.ro/journal/article/ view/612/521.
149. McCall, M., Homel, P. *Preventing crime on Australian farms: Issues, current initiatives and future directions*. In: Trends and Issues in Crime and Criminal Justice, nr. 268. Canberra, Australian Capital Territory: Australian Institute of Criminology, 2003. pp. 1-6. [citat 31.01.2024]. Disponibil: https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/tandi268.pdf.
150. Merry, S.E., *Urban danger: Life in a neighborhood of strangers*. Temple University Press., 1981. 287 p. ISBN-10: 0877224250.
151. Mizdran, M., Băloi, C. *Familia şi factorii criminogeni: desocializarea familială şi conflictul familia*. În: Revista Naţională de Drept, nr. 1(247), 2022. pp. 177-190. [citat 19.04.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/177-190_0.pdf.
152. Morgan, A. *Crime prevention in varied settings*. In: Alistair Harkness, Bridget Harris, David Baker (Eds.), Locating crime in context and place: Perspectives on regional, rural and remote Australia, Sydney, New South Wales: The Federation Press, 2016. 240 p. ISBN 9781760020477.
153. Murray, J.D., Keller, P.A. *Psychology and Rural America: Current Status and Future Directions*. American Psychologist 46 (3), 1991. pp. 220-231.
154. National Rural Crime Network, 2019. *What is rural crime? Harrowgate*: Office of the North Yorkshire Police, Fire and Crime Commissioner. [citat 31.01.2023]. Disponibil: www.nationalruralcrimenetwork.net/why/rural-crime/.
155. Nirean, E., Bujor, T. *Ocuparea forței de muncă în mediul rural al Republicii Moldova și factorii destabilizatori*. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2019, nr.2(122). pp. 82-90. [citat 22.06.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/83323.
156. Nistoreanu, Gh., Păun, C. *Criminologie*. Ed. Didactică şi Pedagogică R.A., Bucureşti, 1995. 352 p.
157. Nota de evidentă pentru politici. Informarea amendamentelor la legislația privind controlul alcoolului direcționate spre reducerea consumului nociv de alcool în Republica Moldova. Biroul OMS din Republica Moldova, 2019. [citat 14.02.2023]. Disponibil: https://msmps.gov.md/sites/default/files/mda_ebp_alcohol_rom.pdf.

158. Nurse, A. *Rural crime and policing*. In: Bosworth, G. and Somerville, P. (ed.) Interpreting Rurality: Multidisciplinary Approaches Routledge, 2013. pp. 205-218. [citat 19.06.2023]. Disponibil: https://repository.mdx.ac.uk/item/84xx6.
159. Oancea, I. *Probleme de criminologie*, Ed. ALL Educațional S.A., București, 1994. 198 p.
160. Oddsson, G., Hill, A.P., Bjarnason, Þ. *Jacks (and Jills) of All Trades: The Gentle Art of Policing Rural Iceland*. In: Nordic Journal of Criminology, vol. 22, nr. 2, 2021. pp. 129–148. DOI: 10.1080/2578983X.2021.1979867. [citat 28.08.2023]. Disponibil: https://www.idunn.no/doi/10.1080/2578983X.2021.1979867.
161. Office for National Statistics. *Rural/urban definition (England and Wales).* [citat 02.02.2021]. Disponibil: https://www.ons.gov.uk/methodology/geography/geographicalproducts/ruralurbanclassifications/2001ruralurbanclassification/ruralurbandefinitionenglandandwales.
162. Office for Victims of Crime, *Urban and rural victimization*. In: National Crime Victims' Rights Week Resource Guide: Crime and Victimization Fact Sheets 2018. U.S. Department of Justice, 2018. [citat 14.03.2025]. Disponibil: https://ovc.ojp.gov/sites/g/files/xyckuh226/files/ncvrw2018/info_flyers/fact_sheets/2018NCVRW_UrbanRural_508_QC.pdf
163. Omorul Anei-Maria: primele declarații ale bărbatului condamnat la detenție pe viață, ale procurorului și ale mamei victimei. [citat 16.02.2025]. Disponibil: https://www.zdg.md/stiri/video-omorul-anei-maria-primele-declaratii-ale-barbatului-condamnat-la-detentie-pe-viata-ale-procurorului-si-ale-mamei-victimei-m-ati-condamnat-nevinovat-vs-este-o-sentinta-intemeiata-legala-si-echita/.
164. Oprea, P. [et al.] *Fenomenul drogurilor în Republica Moldova: aspecte medico-sociale,* în: Materialele Congresului III al Medicilor de Familie, Chișinău, 2012. pp. 265-269. [citat 16.05.2024]. Disponibil: https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/8865/1/Fenomenul_drogurilor_in_Republica_Moldova_aspecte_medico_sociale.pdf.
165. Ottawa's Community Safety and Well-Being Plan 2021-2031. [citat 16.07.2023]. Disponibil: https://documents.ottawa.ca/sites/default/files/CSWB_Plan_2021-2031_EN.pdf.
166. Pearson, G. *Hooligan: A History of Respectable Fears. Palgrave Macmillan*. Palgrave Macmillan. 1983. 294. p.

167. Perkins, D., Taylor, R. *Ecological Assessments of Community Disorder: Their Relationship to Fear of Crime and Theoretical Implications.* In: American Journal of Community Psychology, vol. 24, nr. 1, 1996. pp. 63-107. DOI: 10.1007/BF02511885.
168. Phillips, G.H., Kreps, G., Moody, C. *Environmental Factors in Rural Crime*, Wooster: Ohio Agricultural Research and Development Center, Research Circular nr. 224, 1976. In: Brent L. Smith, Criminal Victimization in Rural and Urban Areas. Comparative Analysis, National Institute of Justice, United States Department of Justice. pp. 5–23. [citat 22.04.2023]. Disponibil: https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/82258NCJRS.pdf.
169. Poliția comunitară - prioritate în reforma penală din Reublica Moldova. [citat 22.09.2023]. Disponibil: http://irp.md/activity/community_police/108-politia-comunitara-prioritate-in-reforma-penala-din-r-moldova.html.
170. Politic, G. *Criminologie,* Note de curs, Ed. Fundaţiei „Chemarea”, Iaşi, 1996. 230 p.
171. Pop, O. *Criminalitatea în perioada pandemiei „coronavirus”.* În: Preocupări contemporane ale criminologiei, dreptului și psihologiei în condiții de pandemie: dedicată împlinirii a 25 de ani a învățământului criminologic și 30 de ani de dezvoltare a Psihologiei Aplicate, 17 octombrie 2020. Chișinău, Republica Moldova: Institutul de științe penale și criminologie aplicată, 2020. pp. 18-26. [citat 29.03.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/115322. ISBN 978-9975-3314-2-5.
172. Pop, O., Neagu, Gh. *Criminologie generală*, Chișinău: Î.I. „Angela Levința”, 2005. 206 p.
173. Pop, T. *Curs de criminologie,* Cluj, 1928. 718 p.
174. Populația și procesele demografice în Republica Moldova. [citat 24.05.2025]. Disponibil: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice__POP070/POP071000.px/table/tableViewLayout2/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774.
175. Prezentarea rezultatelor sondajului sociologic „Poliția Comunitară”. [citat 27.10.2023]. Disponibil: https://politia.md/ro/content/prezentarea-rezultatelor-sondajului-sociologic-politia-comunitara.
176. Prin "școală" înțelegem toate instituțiile de învățământ: preșcolar, școlar, liceal, superior - n.a. [citat 21.11.2024]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatie_incluziva_final.pdf
177. *Profilul femeilor victime ale violenței. Caracteristici demografice ale femeilor victimei ale violenței*. [citat 12.04.2024]. Disponibil: https://statistica.gov.md/files/files/Cooperare_internationala/PNUD/10_tablouri_femei_RM/Infografic_Femei_victime.pdf.

178. Program de activitate al Guvernului „MOLDOVA VREMURILOR BUNE”. [citat 15.01.2024]. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/programul_de_activitate_al_guvernului_moldova_vremurilor_bune.pdf.
179. Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023-2027. [citat 11.06.2024]. Disponibil: https://social.gov.md/wp-content/uploads/2023/03/Programul-VFF-si-VF_-15.03.2023_final.pdf.
180. Raportul de țară în domeniul egalității de gen al Republicii Moldova elaborat de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare la solicitarea ONU Moldova, inclusiv Oficiul Coordonatorului Rezident al ONU, UN Women, UNFPA și Banca Mondială. [citat 10.12.2023]. Disponibil: https://progen.md/wp-content/uploads/2022/06/ENG-RO-Raportul-de-tara-in-domeniul-egalitatii-de-gen.pdf.
181. Rădulescu, S., Banciu, D. *Sociologia crimei și criminalității*, Ed. Șansa – SRL, București, 1996. 236 p.
182. Rădulescu, S.M., Dâmboeanu, C. *Corupția în administrația publică locală*. În: Revista Română de Sociologie. nr. 5-6, 2005. pp. 511-534. [citat 11.04.2023]. Disponibil: https://arhiva.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.5-6-2005/art6-%20Sorin%20M.%20Radulescu.pdf.
183. Rădulescu, S.M., Dâmboianu, C. *Consumul și abuzul de alcool ca problemă socială și medicală*. În: Revista Română de Sociologie, serie nouă, anul XVII, nr. 5–6, București, 2006. pp. 433-461. [citat 22.06.2023]. Disponibil: https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.5-6-2006/SORIN%20M.%20RDULESCU%20CRISTINA%20D%C3%82MBOEANU-2.pdf.
184. Reportaj realizat de portalul de știri tv8.md: R. Moldova este cea mai săracă țară din Europa? Date alarmante și planuri oficiale. [citat 04.11.2023]. Disponibil: https://tv8.md/ru/2022/02/10/video-r-moldova-este-cea-mai-saraca-tara-din-europa-date-alarmante-si-planuri-oficiale/211602.
185. Reportaj realizat de portalul de știri tvrmoldova.md: *Studiile privind nivelul de trai din Republica Moldova scot la iveală date îngrijorătoare.* [citat 22.06.2023]. Disponibil: http://tvrmoldova.md/economic/studiile-privind-nivelul-de-trai-din-republica-moldova-scot-la-iveala-date-ingrijoratoare/.
186. Reprezentanța permanentă a României pe lângă UE. *România, date generale*. [citat 11.01.2025]. Disponibil: https://ue.mae.ro/romania/137.

187. Ribot, Th. *L'hérédité, étude psychologique sur ses phénomènes, ses lois, ses causes, ses conséquences*. Paris, 1873. 551 p.
188. Roșca, Al. *Motivele acțiunilor umane*. Ed. Universitatea, Cluj, 1943. 303 p.
189. Rotari, O. *Criminologie*, Ediție revăzută și adugită, Ed. Rev. – Ch.: ULIM, Chișinău, 2011. 890 p. ISBN 978-9975-101-57-8.
190. *Rural Crime Prevention Program*. [citat 14.02.2024]. Disponibil: https://lao.ca.gov/2002/rural_crime/rural_crime_052102.html.
191. Rural Crime Strategy 2023-2026, Essex, Marea Britanie. [citat 05.02.2024]. Disponibil: https://www.essex.pfcc.police.uk/wp-content/uploads/2023/03/PFCC-Rural-Crime-Plan-2023-26-web-FINAL.pdf?x82245.
192. Rural Security Issues Protecting the Countryside. [citat 11.01.2024]. Disponibil: https://www.securityguards.org.uk/the-state-of-uk-rural-security-issues-protecting-the-countryside/.
193. Rus, M. [et al.] *Atitudini și prejudecăți sociale față de violența domestică*. În: Culegerile de comunicări ale Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea violenței în familie" din 01-02 decembrie 2022. pp. 307-329. [citat 06.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/307-329.pdf.
194. Rusu, O., **Frunză, A.** *Prevenirea criminalității rurale în contextul unei administrații publice contemporane*. În: Materialele conferinței științifico-practice internaționale din 20 mai 2022, „Teoria şi practica administrării publice", (TPAP-2022). pp. 266-270. ISBN: 978-9975-3542-3-3. [citat 15.12.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/266-270_17.pdf.
195. Rusnac, S. *Psihologia dreptului*. Ed. ARC, Chișinău, 2000. 311 p.
196. Schibin, V. *Criminalitatea în rândul copiilor o problemă majoră pentru societate*. [citat 21.06.2024]. Disponibil: https://irp.md/activity/justice_children/88-criminalitatea-n-rndul-copiilor-o-problem-major-pentru-societate.html.
197. Schneider, S.R. *Crime Prevention: Theory and Practice* (2nd ed.). Boca Raton, Florida: CRC Press, 2014. p. 340. [citat 13.02.2024]. Disponibil: https://oceanofpdf.com/authors/stephen-schneider/pdf-crime-prevention-theory-and-practice-download-93134777182/. ISBN: 13: 978-1-4987-2197-4 (eBook - PDF). 532 p.
198. Scott, J., Biron, D. *An interpretative approach to understanding crime in rural Australia*. In: Harkness, Alistair; Harris, Bridget; Baker, David (Eds.), Locating crime in context and place: Perspectives on regional, rural and remote Australia Sydney, New South Wales: The Federation Press 2016. pp. 14–24.

199. Scott, J., Hogg, R., Barclay, E., Donnermeyer, J. *Introduction*. In: Elaine Barclay, Joseph Donnermeyer, Russell Hogg (Eds.), Crime in rural Australia. Sydney, New South Wales: The Federation Press. 2007. 224 p. ISBN: 9781862876354.
200. Secrieru, V., Stratulat, A. *Activitatea profilactică a gărzilor populare în conlucrare cu societatea civilă*. În: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI, nr. IX, 2009. pp. 158-160. [citat 14.11.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Activitatea%20profilactica%20a%20garzilor%20populare%20in%20conlucrare%20cu%20societatea%20civila.pdf.
201. Seelig, E. *Traite de criminologie*. P.U.F., Paris, 1956. 409 p.
202. Sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 19 martie 2025, emisă în Dosarul nr. 1-3074/2023. [citat 21.03.2025]. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/c6062de7-1bca-4910-9acc-0e7ad6e75e06.
203. Sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 09 ianuarie 2025, emisă în Dosarul nr. 1-187/2024. [citat 16.02.2025]. Disponibil: https://jor.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0bab8096-5229-485c-bbaa-43450a2a354c.
204. Shears, J., Edwards, R.W., Stanley, L. *School Bonding and Substance Use in Rural Communities*. In: Social Work Research, vol. 30, nr. 1, 2006. pp. 6–18. [citat 15.11.2023]. Disponibil: https://www.jstor.org/stable/i40099687.
205. Simion, E. *Satul românesc nu mai poate exista în afara istoriei*. În: Revista Academica, nr. 43. București, 2005. pp. 3-5.
206. Skogan, W.G., Maxfield, M.G. *Coping with Crime: Individual and Neighborhood Reactions*. Beverly Hills, CA: Sage, 1981. 272 p. [citat 25.011.2023]. Disponibil: https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/coping-crime-individual-and-neighborhood-reactions.
207. Smith, R. *Policing the changing landscape of rural crime: a case study from Scotland*, International Journal of Police Science and Management, vol. 12, nr. 3, 2010. pp. 1-15. [citat 17.11.2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/313789906_Policing_the_changing_landscape_of_rural_crime_a_case_study_from_Scotland.
208. *Social and Cultural Aspects of Drinking.* Social Issues Research Centre Oxford, U.K., 2002. pp. 2-6. [citat 01.11.2021]. Disponibil: http://www.sirc.org/publik/drinking3.html.

209. Somerville, P., Smith, R., McElwee, G. *The dark side of the rural idyll: Stories of illegal/illicit economic activity in the UK countryside*. In: Journal of Rural Studies, vol. 39, 2015. pp. 219–228. [citat 28.01.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.12.001.
210. Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 25.04.2022 – 09.05.2022, în regim online, privind aprecierea sentimentului de neliniște și vulnerabilitate criminologică în zonele rurale din Republica Moldova, pe un eșantion de 451 de persoane (213 bărbați și 238 de femei), începând cu vârsta de 25 ani.
211. Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 01.11.2023 – 06.11.2023, în regim online, privind stabilirea determinantelor violenței domestice în mediul rural, cu chestionarea a 84 de femei care locuiesc în mediul rural din Republica Moldova.
212. Sondaj de opinie (selectiv) desfășurat în perioada 15.09.2023 – 25.09.2023, în regim online, privind stabilirea personalității infractorului din mediul rural, cu chestionarea funcționarilor publici cu statut special ai poliției (65 de salariați) din cadrul Inspectoratelor de poliție Sîngerei, Rîșcani, Ungheni, Fălești și Edineț din Republica Moldova.
213. South, N. *A Green Field for Criminology? A Proposal for a Perspective*. In: Theoretical Criminology, vol. 2, nr. 2, 2013. pp. 211-233. [citat 15.10.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1362480698002002004.
214. Stanciu, M. [et al.] *Sărăcia și alți factori de risc ce favorizează comportamentul violent în viața domestică*. În: Sociologie Românească, 2022, vol. 20, nr. 2. pp. 148-167. [citat 13.08.2023]. ISSN 1220-5389. Disponibil: https://revistasociologieromaneasca.ro/sr/article/view/1763/1686.
215. Stapel, D.A., Reicher, S.D., Spears, R. *Social identity, availability, and risk perception*. In: Social Cognition, vol. 12, nr. 1, 1994. pp. 1-17.
216. Stănoiu, R.M. *Criminalitatea în România: trecut, prezent, viitor în Tranziția și Criminalitatea*, Ed. Oscar Print, București, 1994. 224 p.
217. Stănoiu, R.M. *Criminologie*, Ed. Oscar Print, București, 1997. 224 p.
218. Stănoiu, R.M. *Introducere în criminologie*, Ed. Academiei, București, 1989. 210 p.
219. Stenbacka, S. *Chasing Moving Targets in Rural Spaces: Local Policing and Drug-Related Interventions*. In: The Professional Geographer, 2022. pp. 377-383. [citat 16.05.2024]. Disponibil: https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00330124.2021.1990089.
220. Studiu *Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova*, Centrul de Drept al Femeilor „SocioPolis”. [citat 12.04.2024]. Disponibil: https://sociopolis.md/barbatii-si-egalitatea-de-gen-inrepublicamoldova.

221. Studiul *Violența în familie în Republica Moldova. Practică judiciară și acte normative naționale și internaționale*. [citat 26.12.2023]. Disponibil: https://www.osce.org/files/f/documents/7/0/121520.pdf.
222. Surrey Police, 2019. *What is rural crime?* [citat 31.01.2023]. Disponibil: www.surrey.police.uk/advice/advice-and-information/rc/rural-crime/what-is-rural-crime.
223. Sutton, R.M., Farrall, S.D. *Gender, socially desirable responding and the fear of crime: Are women really more anxious about crime?* In: British Journal of Criminology, vol. 45, nr. 2, 2005. pp. 212–224. DOI: 10.1093/bjc/azh086.
224. Tapp, S.N., Coen, E.J., *Criminal Victimization, 2023.* In: (NCJ 309335). Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice, 2024. [citat 29.10.2024]. Disponibil: https://bjs.ojp.gov/document/cv23.pdf.
225. Tănăsescu, I. [et al.] *Tipologii criminogene*. Editura C.H. Beck, București, 2007. 180 p. ISBN: 978-973-115-230-1.
226. Terpstra, J., Havinga, T., Salet, R. *Rural Policing: Change and Continuity – An Oral History*. In: European Journal of Policing Studies, vol. 6, nr. 1, 2023. pp. 50-71. [citat 05.02.2024]. Disponibil: https://www.boomportaal.nl/tijdschrift/EJPS/EJPS_2034-760X_2022_001_007.
227. Timuș, A. *Factorii sociali de minimizare a situației criminogene în Republica Moldova*. În: Materialele Conferinței științifico – practice republicane din 26 februarie 1999 „Criminalitatea organizată și economia tenebroasă în Republica Moldova”, Ed. ARC, Chișinău, 1999. pp. 20-25.
228. Tirdea, M. [et. al.] *Evidence brief for policy. Informing amendments to the alcohol control legislation directed to reduce harmful use of alcohol in the Republic of Moldova (WHO EVIPNet Europe). Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2019*. [citat 02.01.2024]. Disponibil: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/346521/WHO-EURO-2019-3572-43331-60795-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
229. Trading Economics. United Kingdom - Employment In Agriculture. [citat 19.04.2024]. Disponibil: https://tradingeconomics.com/united-kingdom/employment-in-agriculture-percent-of-total-employment-wb-data.html.
230. Trăsnitu, D.G. *Violența împotriva femeilor și violența domestică – norme ale Consiliului Europei și legislație internă*. [citat 04.01.2024]. Disponibil: https://www.juridice.ro/716383/violenta-impotriva-femeilor-si-violenta-domestica-norme-ale-consiliului-europei-si-legislatie-interna.html.

231. Tughineanu, A. *Analiza criminologică a infracțiunilor de mare violență săvârșită în grup*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2018. 181 p. [citat 27.11.2021]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53295/teza_css_tighineanu-final.pdf.
232. UN Women Moldova: *Femeile și fetele din mediul rural joacă un rol determinat în construirea rezistenței Republicii Moldova la amenințările globale precum schimbările climatice*. [citat 14.05.2020]. Disponibil: https://moldova.unwomen.org/ro/noutati-si-evenimente/noutati/2019/10/international-day-of-rural-women.
233. UNDP Moldova, 25 de țări au redus de două ori sărăcia multidimensională în decurs de 15 ani, însă 1,1 miliarde de oameni rămân săraci, în timp ce impactul pandemiei de COVID-19 nu a fost încă estimat. [citat 02.11.2023]. Disponibil: https://www.undp.org/ro/moldova/press-releases/25-de-tari-au-redus-de-doua-ori-saracia-multidimensionala-decurs-de-15-ani-insa-11-miliarde-de-oameni-raman-saraci-timp-ce.
234. Ungureanu, G. *Criminologie*. Ed. Stema, Bacău, 2002. 340 p.
235. United Nations. *Handbook on the United Nations Crime Prevention Guidelines: Making Them Work – A Guide for Implementing the UN Crime Prevention Guidelines*. Criminal Justice Handbook Series. Viena: United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), advance unedited version, 2010. [citat 29.01.2024]. Disponibil: https://www.saferspaces.org.za/uploads/files/HandbookCrimePrevention.pdf.
236. United States Congress. *Secure and Responsible Drug Disposal Act of 2010*, Public Law 111–273, 124 Stat, 2010. [citat 15.02.2024]. Disponibil: https://www.congress.gov/111/plaws/publ273/PLAW-111publ273.pdf.
237. Ursu, V. *Instabilitatea social-politică, rolul clasei politice în asigurarea stabilității*. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Strategia Securității Uniunii Europene în contextul Metamorfozelor Relațiilor Internaționale” din 23 aprilie 2021. pp. 252-259. [citat 21.06.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/252-259_4.pdf.
238. Violența fată de femei în familie în Republica Moldova, studiu elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, al Entității Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor, al Fondului ONU pentru Populație și al Ambasadei Suediei în Moldova, și publicat în cadrul proiectului comun ONU „Consolidarea Sistemului Statistic Național”, Chișinău, 2011. 148 p.
239. Vizitiu, D. *Opinia medicilor de familie privind violența domestică*. În: Analele științifice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testimițeanu” nr. 2 (14), 2013. pp. 295-298. [citat 02.11.2023]. Disponibil:

https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/6305/1/OPINIA_MEDICILOR_DE_FAMILIE_PRIVIND_VIOLENTA_DOMESTICA.pdf.

240. Vîlcova, A. *Abuzul de alcool ca problemă medico-socială in Republica Moldova*. În: Anale Științifice ale USMF „Nicolae Testemiţanu”. Ed. a 12-a. Chișinău: CEP Medicina, 2011, vol. 2: Probleme actuale de sănătate publică şi management. [citat 16.07.2023]. Disponibil: https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/4408/1/ABUZUL_DE_ALCOOL_CA_PROBLEMA_MEDICO_SOCIALA.pdf.
241. Vremiș, M. *Profilul femeilor din mediul rural*, Biroul Național de Statistică, PNUD, UN Women, 2016. 36 p.
242. Warr, M. *Fear of crime in the United States: Avenues for research and policy*. In: Criminal Justice, nr. 4, 2000. pp. 451-489. [citat 14.06.2023]. Disponibil: https://www.ojp.gov/criminal_justice2000/vol_4/04i.pdf.
243. Warr, M. *Fear of victimization and sensitivity to risk*. In: Journal of Quantitative Criminology, vol. 3, nr. 1, 1987. pp. 29–46. DOI: 10.1007/BF01065199.
244. Weisheit, R.A., Donnermeyer, J.F. *Change and Continuity in Crime in Rural America*. In: The Nature of Crime: Continuity and Change, edited by G. LaFree. U.S. Department of Justice, 2000. pp. 311-312. [citat 09.02.2024]. Disponibil: https://www.ojp.gov/criminal_justice2000/vol_1/02g.pdf.
245. Weisheit, R.A., Falcone, D.N., Wells, L.E. *Crime and policing in rural and Small-Town America* (3rd ed). Long Grove, IL: Waveland Press, 2006. 247 p. ISBN 10: 1-57766-413-2, ISBN 13: 978-1-57766-413-0.
246. Weisheit, R.A. *Rural Crime from A Global Perspective*. In: International Journal of Rural Criminology, vol. 3, nr. 1, 2016. pp. 5-28. [citat 28.02.2024]. Disponibil: https://scispace.com/pdf/rural-crime-from-a-global-perspective-4tgzuytcou.pdf?utm.
247. Weisheit, R.A., Wells, L.E. *Rural crime and justice: Implications for theory and research*. In: Crime and Delinquency, 42, 1996, pp. 379-397.
248. Wells, L.E., Weisheit, R.A. *Patterns of rural and urban crime: A county-level comparison*. In: Criminal Justice Review, vol. 29, nr. 1, 2004. pp. 1–22. [citat 17.07.2023]. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/073401680402900103.
249. White, R. *Crimes Against Nature: Environmental Criminology and Ecological Justice*. Devon: Willan, UK: Willan Publishing, 2008. 328 p. ISBN 9781843923619.
250. Williams, F.P., McShane, M.D., Akers, R.L. *Worry About Victimization*: *An Alternative and Reliable Measure for Fear of Crime.* In: Western Criminology Review, vol. 2, nr. 2,

2000. pp. 1-25. [citat 17.01.2022]. Disponibil: http:// www.westerncriminology.org/documents/ WCR/v02n2/williams/williams.html.

251. Winkel, F.W., Vrij, A. *Fear of crime and mass media crime reports: Testing similarity hypotheses.* In: International Review of Victimology, vol. 1 nr. 3, 1990. pp. 251–265. DOI: 10.1177/026975809000100303.

252. World Bank: World Urbanization Prospects. Rural population. [citat 30.12.2024]. Disponibil: https://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL?end=2024&start=1960.

253. Yarwood, R. *Lost and hound: The more-than-human networks of rural policing*. In: Journal of Rural Studies, 2015, vol. 39, pp. 278–286. [citat 06.02.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.11.005.

254. Yarwood, R. Edwards, B. *Voluntary action in rural areas: the case of neighborhood watch*. In: Journal of Rural Studies, 1995, vol. 11, nr. 4. pp. 447–459. [citat 06.02.2024]. Disponibil: https://doi.org/10.1016/0743-0167(95)00030-5.

255. Zeca, I.C. *Personalitatea infractorului: Aspecte criminologice*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2015. 210 p. [citat 27.11.2021]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2015/23450/ionela_zeca_thesis.pdf.

256. Алауханов, Е.О., Зарипов, З.С. *Профилактика преступлений*. Учебник. Алматы: Нур-пресс, 2008. 375 p. ISBN 9965-813-55-8.

257. Алексеев, А.И. *Криминология.* М.: Изд-во Акад. МВД, 1999. 332 p.

258. Антонов, И.М., Бойко, Н.В. *К вопросу о виктимологическом аспекте предупреждения преступности.* В: Вестник Хабаровского государственного университета экономики и права, № 6 (92), 2017. pp. 84-89. [citat 17.01.2024]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-viktimologicheskom-aspekte-preduprezhdeniya-prestupnosti?ysclid=lsj4elanxv994312094.

259. Антонов-Романовский, Г.В. [et al.] *Современная криминологическая характеристика преступности в сельской местности*. В: Актуальные проблемы экономики и права, № 2 (30), 2014. pp. 188-195. [citat 05.02.2024]. Disponibil pe: https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennaya-kriminologicheskaya-harakteristika-prestupnosti-v-selskoy-mestnosti-prodolzhenie.

260. Аристотель, Политика // Аристотель. Сочинения в четырех томах. Москва, 1983, v.4. 830 p.

261. Бабаев, М.М. *Правонарушения в городе и в деревне: социальный и психологический аспекты*. В кн.: «Люди в городе и на селе». М., 1978 М. 84 p.

262. Башкатов, И.П. *Психология асоциально-криминальных групп подростков и молодежи*. Москва: Издательство Московского психолого-социального института, Издательство НПО 'МОДЭК', М. 2002. 416 p. ISBN 5-89502-351-7.
263. Борьба с насильственными преступлениями в США, в Борьба с преступностью за рубежом, № 5, 1995. pp. 4-5. [citat 28.09.2023]. Disponibil: https://rusneb.ru/catalog/000200_000018_RU_NLR_PER_B_2496174_1995_5/.
264. Ваничкин, Д.Е. *Криминологическая характеристика и предупреждение преступности в регионе (на материалах Ставропольского края)*: диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических. Ставрополь, 2004. 172 p.
265. Вижик, Е. *Факторы женской преступности при совершении детоубийства*. В: Адвокатская практика, № 1, 2011. pp. 38-41. [citat 29.01.2023]. Disponibil: https://www.prolaw38.ru/wp-content/uploads/2019/03/2013-4.pdf.
266. Вишневецкий, К.В. *Программирование виктимологического предупреждения преступности*. В: Общество и право, № 1 (67), 2019. pp. 33–38. [citat 18.11.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/programmirovanie-viktimologicheskogo-preduprezhdeniya-prestupnosti.
267. Гернет, М.Н. *Статистика городской и сельской преступности*. М.Н. Гернет. М. 1927. 18 p.
268. Голоднюк, М.Н., Зубкова, В.И. *Предупреждение преступности* : Учеб. Пособие. Москва : Изд-во МГУ, 1990. 112 p. ISBN 5-211-01928-8.
269. Глинский, Я.И. *Проблемы причинности в криминологической науке.* В: Советское государство и право. № 8, 1986. pp. 67-69.
270. Дагель, П.С., *Причины преступности в СССР и причины индивидуального поведения* В: Проблемы преступности в криминологии и уголовном праве. Владивосток, 1983. 34 p.
271. Дашков, Г.В. [et al.] *Курс советской криминологии*. Т. 1. Москва, 1985. 416 p.
272. Докторович, А.Б. *Системное планирование и управление национальными проектами и программами*. В: Вестник Московской академии рынка труда и информационных технологий, № 3(25), 2008. pp. 65-70.
273. Долгова, А.И. *Криминология*: Учебник для вузов. Издательство НОРМА. Москва, 2005. 912 p. ISBN 5-89123-931-0.
274. Есберген, О., Алауханов, З.З. *Профилактика преступлений*. Учебник. Алматы: Нур-пресс, 2008. 375 p. ISBN 9965-813-55-8.

275. Журавлев, Р.А. *Проблемы организации и тактики расследования преступлений в сельской местности* //Проблемы предварительного следствия и дознания. Москва, ВНИИ МВД РФ, 1992. pp. 80-89.
276. Забрянский, Г.И. *Криминологические проблемы села (методология и методика исследования)*. Издательство Рост. ун-та, 1990. 187 p.
277. Забрянский, Г.И. *Актуальные проблемы профилактики преступлений в сельской местности*. Изд-во Кубан. ун-та, 1983. 80 p.
278. Забрянский, Г.И. *Изучение преступности в сельской местности*. В: Актуальные проблемы борьбы с преступностью: межвузовский сборник. - Владивосток: Изд-во ДВГУ, 1983. pp. 101-106.
279. Заварзин, А.В. *Предупреждение преступлений на селе. Изд-во Воронеж*. ун-та, 1983. 112 p.
280. Заславская, Т.И., Рывкина, Р.В. *Методология и методика системного изучения советской деревни*. Из: Наука, Сибирское отделение, Новосибирск, 1980. pp. 18–23.
281. Ильяшенко, А.Н. *Противодействие насильственной преступности в семье: уголовно-правовые и криминологические аспекты*. Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Москва, 2003. 511 p.
282. Коллектив авторов. *Криминология*. Москва: Юстицинформ 2008. 670 p. ISBN:978-5-7205-0839-5.
283. Красковский Я.Э. *Некоторые особенности краж, совершаемых рецидивистами в сельской местности*. В: Бизнес в законе, № 2, 2008. pp. 160-163. [citat 19.03.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/nekotorye-osobennosti-krazh-sovershaemyh-retsidivistami-v-selskoy-mestnosti.
284. Красковский, Я.Э. *Предупреждение рецидивной преступности в сельской местности: диссертация* кандидата юридических наук: 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Рязань, 2010. 197 p.
285. Кудрявцев, В.Н. [et al.] *Личность преступника.* Всесоюзный институт по изучению причин и разработки мер предупреждения преступности. Москва: Издальсво „Юридическая литература” 1975. 235 p.
286. Кузнецова, Н.Ф. *Криминология*. Под ред. Миньковского Г.М., Москва, 1998. 384 p.
287. Левашова, О.В. *Сравнительный анализ сельской и городской преступности*. В: Центральный научный вестник. [citat 17.01.2022]. Disponibil: http://cscb.su/n/0222s01/0222s01015.htm.

288. Лекарь, А.Г., *Профилактика преступлений*. Москва: Юридическая литература, 1972. 104 p. [citat 12.02.2024]. Disponibil: https://www.studmed.ru/lekar-ag-profilaktika-prestupleniy_b5d8d56eec9.html.
289. Лысова, А.В. *Физическое насилие над женщинами в Российских семьях*. В: Социологические исследования № 9, 2008. pp. 121-128. [citat 09.11.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/289446043_Physical_violence_against_women_in_Russian_families.
290. Макшеева, О.А. *Криминологическая характеристика личности преступника в сельской местности Омской области*. В: NovaInfo 111, 2020. pp. 54-55. [citat 24.02.2024]. Disponibil: https://novainfo.ru/article/17512.
291. Малков В.Д. *Предупреждение и профилактика преступлений и иных правонарушений в системе борьбы с преступностью*. В: Вестник МГЛУ, № 25 (711), 2014. pp. 78-88. [citat 29.04.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/preduprezhdenie-i-profilaktika-prestupleniy-i-inyh-pravonarusheniy-v-sisteme-borby-s-prestupnostyu.
292. Мигачев, Ю.И., Дашков, Г.В. *Административно-правовые и криминологические механизмы совершенствования деятельности субъектов предупреждения правонарушений. Актуальные проблемы российского права*, № 9, 2016. pp. 50 - 56. [citat 19.11.2023]. Disponibil: https://aprp.msal.ru/jour/article/view/254?locale=ru_RU.
293. Миньковский, Г.М. *Предмет криминологической профилактики преступлений и некоторые проблемы ее эффективности*. В: Вопросы борьбы с преступностью. Москва. Юрид. лит., 1972, № 17. pp. 11-20.
294. Михайлов, А. *Системный подход к изучению личности преступника*. În: Revista Legea și Viața, nr. 11, 2011. pp. 30-33. [citat: 13.09.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Sistemnii%20podhod%20c%20izuceniu%20licinosti%20prestupnica.pdf.
295. Мусеибов, А.Г. *Расследование краж, совершаемых в сельской местности*: автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. 12.00.09 - уголовный процесс; криминалистика; теория оперативно-розыскной деятельности. Воронеж, 1998. 19 p.
296. Огарь, Т.А., Харламов, В.С. *Виктимизация населения современной России. Девиантологический взгляд.* Российский девиантологический журнал / Russian Journal of Deviant Behavior, vol. 2, nr. 3, 2022. pp. 346–353. [citat 29.12.2023]. Disponibil: https://russianjournaldeviantbehavior.ru/ru/storage/download/100848.

297. Паршин, Д.В. *К вопросу о личности преступника как элементе криминалистической характеристики хищения бюджетных средств, предназначенных для реализации приоритетных направлений развития сельского хозяйства к вопросу о личности преступника как элементе криминалистической характеристики хищения бюджетных средств, предназначенных для реализации приоритетных направлений развития сельского хозяйства*. В: Вестник Восточно-Сибирского института МВД России, № 4 (83), 2017. [citat 29.11.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-lichnosti-prestupnika-kak-elemente-kriminalisticheskoy-harakteristiki-hischeniya-byudzhetnyh-sredstv-prednaznachennyh.
298. Першуткин, Н.И. *О создании государственной системы предупреждения преступлений*. В: Вестник МВД России, № 3, 2006. pp. 3-8.
299. Писаревская, Е.А. *Групповая преступность несовершеннолетних и ее предупреждение*. В: Вестник Кемеровского государственного университета, 2010, № 1. pp. 157-161. [citat 03.01.2024]. Disponibil: https://www.sibscript.ru/jour/article/view/4052/3599.
300. Платон, Законы // Платон. Сочинения в трёх томах. Москва, 1972, v.3. 678 p.
301. Прилепская, О.В., Кутров, А.А. *Криминологическая характеристика личности преступника и жертвы преступного посягательства в сельской местности.* В: ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ, Актуальные проблемы уголовного права и криминологии, Вестник Московского университета МВД России, № 7, 2013. pp. 155-158. [citat 02.03.2024]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/kriminologicheskaya-harakteristika-lichnosti-prestupnika-i-zhertvy-prestupnogo-posyagatelstva-v-selskoy-mestnosti.
302. Присяжный, М.Ю. *Социально-географические исследования сельской местности в России*. Молодой ученый. 2011. № 4. (27) Т.1., Чита, 2011. pp. 127–133. [citat 01.03.2023]. Disponibil: https://moluch.ru/archive/27/2901/.
303. Прозументов, Л.М. *Административно-правовое предупреждение правонарушений и преступлений несовершеннолетних*. Томск, 2001. 88 p.
304. Прозументов, Л.М., Шеслер, А.В. *Криминология (Общая часть)*, Учебное пособие. Издательский Дом Томского государственного университета, Томск, 2017. 284 p.
305. Результаты виктимологического исследования среди населения Ферганской долины Республики Узбекистан. Узбекистан, 2023. [citat 29.12.2023]. Disponibil: https://www.unodc.org/documents/centralasia/2023/VICTIMIZATION_SURVEY/Victimization_survey_RU.pdf.

306. Римашевская, Н.М. *Бедность и маргинализация населения*. В: Социологические исследования, № 4 (240), 2004. pp. 33-43. [citat 29.10.2023]. Disponibil: https://www.elibrary.ru/item.asp?id=17677730.

307. Сапронова, Н.А. *Преступность несовершеннолетних в сельской местности и ее предупреждение*: автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право, Томск, 2011. 32 p.

308. Сахаров, А.Б. *Социальная система предупреждения преступлений*. Советское государство и право. 1972. № 11. 69 p.

309. Серебрякова, В.А. Н*екоторые вопросы изучения влияния социально-экономических процессов на изменения преступности*. В: *Социальная среда и преступность: Сборник научных трудов,* М., 1983. pp. 26-49.

310. Силласте, Г.Г. *Социальные ценности сельских учителей в условиях рыночной экономики.* В: Мониторинг общественного мнения, 2004. № 2 (70). [citat 09.11.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/sotsialnye-tsennosti-selskih-uchiteley-v-usloviyah-rynochnoy-ekonomiki/viewer.

311. Симонова, С.С. *Теория и практика профилактики преступлений: учебное пособие*. Волгоградский институт управления – филиал ФГБОУ ВО «Российская академия народного хозяйства и государственной службы». Изд-во Волгоградского института управления – филиала РАНХиГС, 2022. 75 p. ISBN 978-5-7786-0843-6.

312. Соколов, А.Ф., *Особенности преступности в городах и сельской местности*: автореферат Диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право, Свердловск, 1971. 28 p.

313. Сорокин, А.Б., *Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений в сельской местности.* диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, 12.00.08 - уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Ростов-на-Дону, 2005, 224 p.

314. Фатеев, А.Н. *Домашнее насилие опыт криминологического исследования*. Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук, 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Москва, 2006. 191 p.

315. Федеральный закон Российской Федерации от 23.06.2016 N 182-ФЗ "Об основах системы профилактики правонарушений в Российской Федерации", Принят

Государственной Думой 10 июня 2016 года. Одобрен Советом Федерации 15 июня 2016 года. [citat 12.08.2023]. Disponibil: https://legalacts.ru/doc/federalnyi-zakon-ot-23062016-n-182-fz-ob/?ysclid=lsj2kgh3tr377450634.

316. Филиппова, Е.О. *Предупреждение преступности: учебное пособие*. Оренбургский гос. ун-т. Оренбург: ОГУ, 2019. 127 p. ISBN 978-5-7410-2318-1.

317. Хохряков, Г.Ф. *Криминология*. *Учебник.* М. Юристъ, 2002. 511 p. ISBN 5-7975-0192-9.

318. Черкашин, В.А. *Общесоциальные меры предупреждения корыстно-насильственных преступлений*. В: Теория и практика общественного развития, № 1, 2005. pp. 54-59. [citat 27.01.2023]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/obschesotsialnye-mery-preduprezhdeniya-korystno-nasilstvennyh-prestupleniy/viewer.

319. Чуфаровский, Ю.В. *Юридическая психология*. Учебник для вузов. Новый Юрист, 1998. 320 p.

320. Шаргородский, М.Д. *Преступность, ее причины и условия в социалистическом обществе*. Преступность и ее предупреждение. Сборник статей. Ленингр. обществ. науч.-исслед. ин-т судебной защиты.: Лениздат, 1966. 237 p.

321. Шуклина, Е.А. *Криминологическая характеристика и особенности преступности в сельской местности*. В: Правовая политика и правовая жизнь, № 3, 2012. Саратов, Москва, 2012. pp. 131-136. [citat 26.06.2021]. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/kriminologicheskaya-harakteristika-i-osobennosti-prestupnosti-v-selskoy-mestnosti.

322. Шуклина, Е.А. *Особенности преступности в сельской местности и ее предупреждения,* диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. Саратов, 2014. 173 p.

Anexa 1. Răspuns (8/6-1-F-69/25) la demersul privind solicitarea datelor statistice privind infracțiunile comise pe teritoriul Republicii Moldova în perioada anilor 2017-2024

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Serviciul Tehnologii Informaționale
Information Technology Service
Direcția generală informații și evidențe operative

Nr. 8/6-1-F-69/25 din 24 februarie 2025

Domnului Alexandru FRUNZĂ
Student-doctorand al Școlii doctorale
„Științe penale și drept public"
a Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI
e-mail: alexandru.frunza@igp.gov.md

Stimate domnule Frunză,

Serviciul Tehnologii Informaționale al MAI are onoarea să Vă salute și, urmare examinării petiției dumneavoastră, înregistrate la data de 19.02.2025 cu nr. F-69/25, Vă prezintă datele statistice privind infracțiunile înregistrate în cadrul Registrului informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova, săvîrșite în mediul rural în perioada anilor 2017 – 2024, conform anexei.

Anexă: 1 fișier cu extensie „.rar", cu denumirea „Statistica_Rural", în volum de 1, 03 MB.

Notă: *În conformitate cu art. 162, art. 164 alin. (1), art. 165 alin. (1), art. 166 și art. 208 și din Codul administrativ, acest răspuns poate fi contestat la autoritatea publică emitentă (Serviciul Tehnologii Informaționale al MAI, mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, 42) cu cerere prealabilă în termen de 30 de zile de la data comunicării sau notificării răspunsului.*

Cu respect,

Șef al Direcției generale,
comisar-șef

Digitally signed by Strungaru Sergiu
Date: 2025.02.24 16:00:26 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Sergiu STRUNGARU

Executor: Serghei Nasipov
Telefon: 022-255-985
e-mail: serghei.nasipov@mai.gov.md

str. Vasile Alecsandri 42, mun. Chișinău, MD-2012,, tel: +373-255-651, +373-255-228
E-mail: sti@mai.gov.md Pagina web: www.mai.gov.md

Anexa 2. Răspuns (8/6-1-F-84/25) la demersul privind solicitarea datelor statistice privind infracțiunile comise pe teritoriul Republicii Moldova în perioada anilor 2017-2024

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Serviciul Tehnologii Informaționale
Information Technology Service
Direcția generală informații și evidențe operative

Nr. 8/6-1-F-84/25 din 28 februarie 2025

Domnului Alexandru FRUNZĂ
Student-doctorand al Școlii doctorale
„Științe penale și drept public"
a Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI
e-mail: alexandru.frunza@igp.gov.md

Stimate domnule Frunză,

Serviciul Tehnologii Informaționale al MAI are onoarea să Vă salute și, urmare examinării petiției dumneavoastră, înregistrate la data de 27.02.2025 cu nr. F-84/25, Vă prezintă datele statistice privind cauzele penale înregistrate în cadrul Registrului informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova în perioada anilor 2017 - 2024, intentate în baza art. 181^1 Cod penal, săvîrșite în mediul urban/rural în perioada anilor 2017 – 2024, precum și cauzele contravenționale, calificate conform art. 47^1 Cod contravențional săvîrșite în mediul urban/rural în perioada anului 2024 Vă prezintă datele statistice respective:

	Art. 181^1 Cod penal								Art. 47^1 Cod contravențional
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024
Urban	1	-	-	1	3	-	3	36	1194
Rural	-	-	2	-	-	-	-	39	1465
Total	1	-	2	1	3	-	3	75	2659

Notă: *În conformitate cu art. 162, art. 164 alin. (1), art. 165 alin. (1), art. 166 și art. 208 și din Codul administrativ, acest răspuns poate fi contestat la autoritatea publică emitentă (Serviciul Tehnologii Informaționale al MAI, mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, 42) cu cerere prealabilă în termen de 30 de zile de la data comunicării sau notificării răspunsului.*

Cu respect,

șef al Direcției generale,
comisar-șef

Digitally signed by Strungaru Sergiu
Date: 2025.02.28 16:31:24 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Sergiu STRUNGARU

Executor: Serghei Naslpov, Radu Șevcenco
Telefon: 022-255-985, 022-255-980
e-mail: sergheiv.naslpov@mai.gov.md, radu.sevcenco@mai.gov.md

Anexa 3. Diagrame privind indicii populației și criminalității rurale în Republica Moldova, în perioada 2017-2024

Diagrama 3.1 Dinamica criminalității din mediul urban comparativ cu cea din mediul rural în perioada anilor 2017-2024

Diagrama 3.2 Dinamica populației din mediul urban comparativ cu cea din mediul rural în perioada anilor 2017-2024

Diagrama 3.3 Dinamica criminalității din mediul rural în perioada anilor 2017-2024 (metoda bazei fixe)

Diagrama 3.4 Structura criminalității din mediul rural în perioada anilor 2017-2024 (distribuția infracțiunilor după gravitate)

Diagrama 3.5 Numărul infractorilor pe sexe în contextul analizei criminalității din mediul rural în perioada anilor 2017-2024

Diagrama 3.6 Structura criminalității din mediul rural în perioada anilor 2017-2024 (infracțiuni comise de persoane de gen masculin)

Diagrama 3.7 Structura criminalității din mediul rural în perioada anilor 2017-2024 (infracțiuni comise de persoane de gen feminin)

Diagrama 3.8 Structura criminalității din mediul rural după cetățenia infractorilor în perioada anilor 2017-2024 (infracțiuni comise de persoane de gen masculin)

Diagrama 3.9 Structura criminalității din mediul rural după cetățenia infractorilor în perioada anilor 2017-2024 (infracțiuni comise de persoane de gen feminin)

Anexa 4. Geografia criminalității rurale din Republica Moldova în perioada 2017-2024, repartizată pe zone geografice (Nord, Centru și Sud)

Figura 4.1

Figura 4.2

Anul 2018
Zona Nord
3181 infracțiuni
Zona Centru
4784 infracțiuni
Zona Sud
3170 infracțiuni
Legendă:
nivel ridicat
nivel mediu
nivel scăzut
date lipsesc
BRICENI 243
OCNIȚA 167
DONDUȘENI 237
SOROCA 377
EDINEȚ 268
DROCHIA 384
RÎȘCANI 297
FLOREȘTI 424
ȘOLDĂNEȘTI 101
BĂLȚI 6
GLODENI 170
SÎNGEREI 320
REZINA 210
FĂLEȘTI 288
TELENEȘTI 351
ORHEI 527
DROCHIA 155
UNGHENI 347
CĂLĂRAȘI 294
CRIULENI 506
NISPORENI 293
STRĂȘENI 381
CHIȘINĂU 56
CRIULENI
ANENII NOI 408
BENDER 37
HÎNCEȘTI 491
IALOVENI 664
CAUȘENI 390
CIMIȘLIA 267
ȘTEFAN VODĂ 391
LEOVA 205
BASARABEASCA
COMRAT 100
CANTEMIR 461
255
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 287
TARACLIA
CAHUL 591
TARACLIA 135
VULCĂNEȘTI 51
Nistru
Prut

Figura 4.3

Anul 2019
Zona Nord
3229 infracțiuni
Zona Centru
4682 infracțiuni
Zona Sud
2902 infracțiuni
BRICENI 250
OCNIȚA 152
DONDUȘENI 245
SOROCA 321
EDINEȚ 282
DROCHIA 418
RÎȘCANI 290
FLOREȘTI 439
SOLDĂNEȘTI 207
BĂLȚI 4
GLODENI 206
SÎNGEREI 312
REZINA 149
FĂLEȘTI 310
TELENEȘTI 348
ORHEI 473
DUBĂSARI 160
UNGHENI 347
CĂLĂRAȘI 282
CRIULENI 551
NISPORENI 280
STRĂȘENI 359
CHIȘINĂU 55
CRIULENI
ANENII NOI 374
BENDER 1
HÎNCEȘTI 497
IALOVENI 600
CĂUȘENI 350
CIMIȘLIA 285
ȘTEFAN VODĂ 418
LEOVA 208
BASARABEASCA 70
COMRAT 214
CANTEMIR 481
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 221
TARACLIA
CAHUL 510
TARACLIA 118
VULCĂNEȘTI 26
Legendă:
nivel ridicat
nivel mediu
nivel scăzut
date lipsesc

Figura 4.4

Anul 2020
Zona Nord
2850 infracțiuni
Zona Centru
4351 infracțiuni
Zona Sud
2784 infracțiuni
BRICENI 263
OCNIȚA 146
DONDUȘENI 189
SOROCA 261
EDINEȚ 255
DROCHIA 360
RÎȘCANI 246
FLOREȘTI 347
SOLDĂNEȘTI 173
BĂLȚI 9
GLODENI 208
SÎNGEREI 330
REZINA 161
FĂLEȘTI 236
TELENEȘTI 321
ORHEI 441
DUBĂSARI 153
UNGHENI 349
CĂLĂRAȘI 281
CRIULENI 444
NISPOREȘNI 285
STRĂȘENI 303
CHIȘINĂU 85
CRIULENI
ANENII NOI 373
BENDER 1
HÎNCEȘTI 453
IALOVENI 529
CĂUȘENI 332
CIMIȘLIA 209
ȘTEFAN VODĂ 394
LEOVA 209
BASARABEASCA 71
COMRAT 233
CANTEMIR 379
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 225
TARACLIA
CAHUL 538
138
VULCĂNEȘTI 51
Legendă:
nivel ridicat
nivel mediu
nivel scăzut
date lipsesc

Figura 4.5

Anul 2021
Zona Nord
3023 infracțiuni
Zona Centru
4220 infracțiuni
Zona Sud
2601 infracțiuni
Legendă:
nivel ridicat
nivel mediu
nivel scăzut
date lipsesc
BRICENI 269
OCNIȚA 166
DONDUȘENI 205
SOROCA 259
EDINEȚ 273
DROCHIA 410
RÎȘCANI 224
FLOREȘTI 348
ȘOLDĂNEȘTI 150
BĂLȚI 12
GLODENI 219
SÎNGEREI 300
REZINA 158
FĂLEȘTI 332
TELENEȘTI 269
ORHEI 426
DROCHIA 181
UNGHENI 317
CĂLĂRAȘI 262
CRIULENI 386
NISPORENI 302
STRĂȘENI 318
CHIȘINĂU 70
CRIULENI
ANENII NOI 380
BENDER 3
HÎNCEȘTI 503
IALOVENI 498
CAUȘENI 366
CIMIȘLIA 190
ȘTEFAN VODĂ 340
LEOVA 196
BASARABEASCA
COMRAT 64
204
CANTEMIR 417
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 180
TARACLIA
CAHUL 490
TARACLIA 116
VULCĂNEȘTI 35

Figura 4.6

Anul 2022
Zona Nord
2926 infracțiuni
Zona Centru
3811 infracțiuni
Zona Sud
2289 infracțiuni
OCNIȚA 156
BRICENI 204
DONDUȘENI 199
EDINEȚ 290
SOROCA 30
DROCHIA 450
RÎȘCANI 214
FLOREȘTI 364
SOLDĂNEȘTI 145
BĂLȚI 6
GLODENI 239
SÎNGEREI 290
REZINA 121
FĂLEȘTI 284
TELENEȘTI 218
ORHEI 463
DURASARA 153
UNGHENI 331
CĂLĂRAȘI 236
CRIULENI 344
NISPORENI 274
STRĂȘENI 263
CHIȘINĂU 37
CRIULENI
ANENII NOI 288
BENDER 2
HÎNCEȘTI 431
IALOVENI 507
CĂUȘENI 350
CIMIȘLIA 170
ȘTEFAN VODĂ 288
LEOVA 197
BASARABEASCA 65
COMRAT 163
CANTEMIR 294
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 191
TARACLIA
CAHUL 417
TARACLIA 126
VULCĂNEȘTI 26
Legendă:
nivel ridicat
nivel mediu
nivel scăzut
date lipsesc

Figura 4.7

Anul 2023
Zona Nord
2579 infracțiuni
Zona Centru
3370 infracțiuni
Zona Sud
2011 infracțiuni
BRICENI 194
OCNIȚA 151
DONDUȘENI 172
SOROCA 230
EDINEȚ 271
DROCHIA 387
RÎȘCANI 219
FLOREȘTI 249
ȘOLDĂNEȘTI 133
BĂLȚI 4
GLODENI 224
SÎNGEREI 260
REZINA 121
FĂLEȘTI 236
TELENEȘTI 222
ORHEI 444
DUBĂSARI 129
UNGHENI 296
CĂLĂRAȘI 248
CRIULENI 224
STRAȘENI 266
NISPORENI 243
CHIȘINĂU 37
CRIULENI
ANENII NOI 256
BENDER 10
HÎNCEȘTI 370
IALOVENI 381
CĂUȘENI 283
CIMIȘLIA 136
ȘTEFAN VODĂ 327
LEOVA 147
BASARABEASCA
COMRAT 154
60
CANTEMIR 259
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 103
TARACLIA
CAHUL 402
TARACLIA 91
VULCĂNEȘTI 39
Nistru
Prut
Legendă:
nivel ridicat
nivel mediu
nivel scăzut
date lipsesc

Figura 4.8

Anul 2024
Zona Nord
2305 infracțiuni
Zona Centru
3785 infracțiuni
Zona Sud
2022 infracțiuni
BRICENI 210
OCNIȚA 125
DONDUȘENI 160
EDINEȚ 213
SOROCA 201
DROCHIA 321
RÎȘCANI 189
FLOREȘTI 225
ȘOLDĂNEȘTI 156
BĂLȚI 6
GLODENI 183
SÎNGEREI 263
REZINA 360
FĂLEȘTI 209
TELENEȘTI 205
ORHEI 382
DUBĂSARI 302
UNGHENI 312
CĂLĂRAȘI 221
CRIULENI 248
NISPORENI 260
ȘTRĂȘENI 291
CHIȘINĂU 47
CRIULENI
ANENII NOI 243
BENDER 62
HÎNCEȘTI 393
IALOVENI 365
CAUȘENI 321
CIMIȘLIA 130
ȘTEFAN VODĂ 288
LEOVA 182
BASARABEASCA
COMRAT 45
CANTEMIR 260
131
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 105
TARACLIA
CAHUL 383
88
VULCĂNEȘTI 27
Nistru
Prut
Legendă:
nivel ridicat
nivel mediu
nivel scăzut
date lipsesc

Anexa 5. Geografia criminalității rurale în Rpublica Moldova în perioada 2017 - 2024, repartizată pe raioane

Figura 5.1

Figura 5.2

Anul 2018
OCNIȚA 167
BRICENI 243
DONDUȘENI 237
EDINEȚ 268
SOROCA 377
DROCHIA 384
RÎȘCANI 297
FLOREȘTI 424
ȘOLDĂNEȘTI 101
BĂLȚI 6
GLODENI 170
SÎNGEREI 320
REZINA 210
FĂLEȘTI 288
TELENEȘTI 351
ORHEI 527
DUBĂSARI 155
UNGHENI 347
CĂLĂRAȘI 294
CRIULENI 506
NISPORENI 293
ȘTRĂȘENI 381
CHIȘINĂU 56
CRIULENI
ANENII NOI 408
BENDER 37
HÎNCEȘTI 491
IALOVENI 664
CĂUȘENI 390
CIMIȘLIA 267
ȘTEFAN VODĂ 391
LEOVA 205
BASARABEASCA 100
COMRAT 255
CANTEMIR 461
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 287
CAHUL 591
TARACLIA 135
VULCĂNEȘTI 51
Legendă:
700 + infracțiuni
600 – 700 infracțiuni
500 – 600 infracțiuni
400 – 500 infracțiuni
300 – 400 infracțiuni
200 – 300 infracțiuni
100 – 200 infracțiuni
0 – 100 infracțiuni
date lipsesc

Figura 5.3

Anul 2019
OCNIȚA 152
BRICENI 250
DONDUȘENI 245
EDINEȚ 282
SOROCA 321
DROCHIA 418
RÎȘCANI 290
FLOREȘTI 439
ȘOLDĂNEȘTI 207
BĂLȚI 4
GLODENI 206
SÎNGEREI 312
REZINA 149
FĂLEȘTI 310
TELENEȘTI 348
ORHEI 473
DUBĂSARI 160
UNGHENI 347
CĂLĂRAȘI 282
CRIULENI 551
NISPORENI 280
STRĂȘENI 359
CHIȘINĂU 55
ANENII NOI 374
BENDER 1
HÎNCEȘTI 497
IALOVENI 600
CĂUȘENI 350
CIMIȘLIA 285
ȘTEFAN VODĂ 418
LEOVA 208
BASARABEASCA 70
COMRAT 214
CANTEMIR 481
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 221
CAHUL 510
TARACLIA 118
VULCĂNEȘTI 26
Legendă:
700 + infracțiuni
600 – 700 infracțiuni
500 – 600 infracțiuni
400 – 500 infracțiuni
300 – 400 infracțiuni
200 – 300 infracțiuni
100 – 200 infracțiuni
0 – 100 infracțiuni
date lipsesc

Figura 5.4

Anul 2020
OCNIȚA 146
BRICENI 263
DONDUȘENI 189
SOROCA 261
EDINEȚ 255
DROCHIA 360
RÎȘCANI 246
FLOREȘTI 347
ȘOLDĂNEȘTI 173
BĂLȚI 9
GLODENI 208
SÎNGEREI 330
REZINA 161
FĂLEȘTI 236
TELENEȘTI 321
ORHEI 441
DUBĂSARI 153
UNGHENI 349
CĂLĂRAȘI 281
CRIULENI 444
NISPOREȘTI 285
STRĂȘENI 303
CHIȘINĂU 85
CRIULENI
ANENII NOI 373
BENDER 1
HÎNCEȘTI 453
IALOVENI 529
CĂUȘENI 332
CIMIȘLIA 209
ȘTEFAN VODĂ 394
LEOVA 209
BASARABEASCA 71
COMRAT 233
CANTEMIR 379
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 225
CAHUL 538
TARACLIA 138
VULCĂNEȘTI 51
Legendă:
700 + infracțiuni
600 – 700 infracțiuni
500 – 600 infracțiuni
400 – 500 infracțiuni
300 – 400 infracțiuni
200 – 300 infracțiuni
100 – 200 infracțiuni
0 – 100 infracțiuni
date lipsesc

Figura 5.5

Anul 2021
OCNIȚA 166
BRICENI 269
DONDUȘENI 205
SOROCA 259
EDINEȚ 273
DROCHIA 410
RÎȘCANI 224
FLOREȘTI 348
ȘOLDĂNEȘTI 150
BĂLȚI 12
GLODENI 219
SÎNGEREI 300
REZINA 158
FĂLEȘTI 332
TELENEȘTI 269
ORHEI 426
DUBĂSARI 181
UNGHENI 317
CĂLĂRAȘI 262
CRIULENI 386
NISPOREȘTI 302
ȘTRĂȘENI 318
CHIȘINĂU 70
CRIULENI
ANENII NOI 380
BENDER 3
HÎNCEȘTI 503
IALOVENI 498
CAUȘENI 366
CIMIȘLIA 190
ȘTEFAN VODĂ 340
LEOVA 196
BASARABEASCA
COMRAT 64
204
CANTEMIR 417
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 180
CAHUL 490
TARACLIA 116
VULCĂNEȘTI 35
Legendă:
700 + infracțiuni
600 – 700 infracțiuni
500 – 600 infracțiuni
400 – 500 infracțiuni
300 – 400 infracțiuni
200 – 300 infracțiuni
100 – 200 infracțiuni
0 – 100 infracțiuni
date lipsesc

Figura 5.6

Anul 2022
OCNIȚA 156
BRICENI 204
DONDUȘENI 199
SOROCA 30
EDINEȚ 290
DROCHIA 450
RÎȘCANI 214
FLOREȘTI 364
ȘOLDĂNEȘTI 145
BĂLȚI 6
GLODENI 239
SÎNGEREI 290
REZINA 121
FĂLEȘTI 284
TELENEȘTI 218
ORHEI 463
DUBĂSARI 153
UNGHENI 331
CĂLĂRAȘI 236
CRIULENI 344
NISPORENI 274
ȘTRĂȘENI 263
CHIȘINĂU 37
CRIULENI
ANENII NOI 288
BENDER 2
HÎNCEȘTI 431
IALOVENI 507
CĂUȘENI 350
CIMIȘLIA 170
ȘTEFAN VODĂ 288
LEOVA 197
BASARABEASCA 65
COMRAT 163
CANTEMIR 294
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 191
TARACLIA
CAHUL 417
126
VULCĂNEȘTI 26
Legendă:
700 + infracțiuni
600 – 700 infracțiuni
500 – 600 infracțiuni
400 – 500 infracțiuni
300 – 400 infracțiuni
200 – 300 infracțiuni
100 – 200 infracțiuni
0 – 100 infracțiuni
date lipsesc

Figura 5.7

Anul 2023
OCNIȚA 151
BRICENI 194
DONDUȘENI 172
SOROCA 230
EDINEȚ 271
DROCHIA 387
RÎȘCANI 219
FLOREȘTI 249
ȘOLDĂNEȘTI 133
BĂLȚI 4
GLODENI 224
SÎNGEREI 260
REZINA 121
FĂLEȘTI 236
TELENEȘTI 222
ORHEI 444
DUBĂSARI 129
UNGHENI 296
CĂLĂRAȘI 248
CRIULENI 224
NISPORENI 243
STRĂȘENI 266
CHIȘINĂU 37
CRIULENI
ANENII NOI 256
BENDER 10
HÎNCEȘTI 370
IALOVENI 381
CĂUȘENI 283
CIMIȘLIA 136
ȘTEFAN VODĂ 327
LEOVA 147
BASARABEASCA
COMRAT 60
154
CANTEMIR 259
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 103
TARACLIA
CAHUL 402
91
VULCĂNEȘTI 39
Legendă:
700 + infracțiuni
600 – 700 infracțiuni
500 – 600 infracțiuni
400 – 500 infracțiuni
300 – 400 infracțiuni
200 – 300 infracțiuni
100 – 200 infracțiuni
0 – 100 infracțiuni
date lipsesc

Figura 5.8

Anul 2024
OCNIȚA 125
BRICENI 210
DONDUȘENI 160
SOROCA 201
EDINEȚ 213
DROCHIA 321
RÎȘCANI 189
FLOREȘTI 225
ȘOLDĂNEȘTI 156
BĂLȚI 6
GLODENI 183
SÎNGEREI 263
REZINA 360
FĂLEȘTI 209
TELENEȘTI 205
ORHEI 382
DUBĂSARI 302
UNGHENI 312
CĂLĂRAȘI 221
CRIULENI 248
NISPOREȘI 260
STRĂȘENI 291
CHIȘINĂU 47
CRIULENI
ANENII NOI 243
BENDER 62
HÎNCEȘTI 393
IALOVENI 365
CĂUȘENI 321
CIMIȘLIA 130
ȘTEFAN VODĂ 288
LEOVA 182
BASARABEASCA 45
COMRAT 131
CANTEMIR 260
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
CEADÎR-LUNGA 105
TARACLIA
CAHUL 383
88
VULCĂNEȘTI 27
Legendă:
700 + infracțiuni
600 – 700 infracțiuni
500 – 600 infracțiuni
400 – 500 infracțiuni
300 – 400 infracțiuni
200 – 300 infracțiuni
100 – 200 infracțiuni
0 – 100 infracțiuni
date lipsesc

Anexa 6. Cartografierea nivelului criminalității în mediul rural din Republica Moldova repartizat pe unități administrativ teritoriale în perioada 2017-2024

Figura 6.1

Figura 6.2

Anul 2018
OCNIȚA
31,21
BRICENI
33,56
DONDUȘENI
55,76
EDINEȚ
33,37
SOROCA
37,7
DROCHIA
44,24
RÎȘCANI
44
FLOREȘTI
49,15
ȘOLDĂNEȘTI
24,34
BĂLȚI
0,4
GLODENI
28,67
SÎNGEREI
34,78
REZINA
41,58
FĂLEȘTI
31,58
TELENEȘTI
48,82
ORHEI
42,23
DUBĂSARI
43,91
UNGHENI
29,63
CĂLĂRAȘI
37,98
CRIULENI
68,75
NISPORENI
44,8
STRĂȘENI
41,23
CHIȘINĂU
0,68
ANENII NOI
48,92
BENDER
HÎNCEȘTI
41,02
IALOVENI
65,42
CĂUȘENI
43,24
CIMIȘLIA
44,8
ȘTEFAN VODĂ
55,7
LEOVA
39,05
BASARABEASCA
35,34
COMRAT
CANTEMIR
74,6
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
39,27
CEADÎR-LUNGA
CAHUL
TARACLIA
47,47
31,11
VULCĂNEȘTI
Legendă:
100 +
80 – 100
60 – 80
40 – 60
20 – 40
0 – 20
date lipsesc

Figura 6.3

Anul 2019
OCNIŢA
28,41
BRICENI
34,53
DONDUŞENI
57,65
EDINEŢ
35,12
SOROCA
32,1
DROCHIA
48,16
RÎŞCANI
42,96
FLOREŞTI
50,87
ŞOLDĂNEŞTI
49,88
GLODENI
34,74
BĂLŢI
0,26
SÎNGEREI
33,91
REZINA
29,5
FĂLEŞTI
33,99
TELENEŞTI
48,4
ORHEI
37,9
DUBĂSARI
45,33
UNGHENI
29,63
CĂLĂRAŞI
36,43
CRIULENI
74,86
NISPORENI
42,91
ŞTRĂŞENI
38,85
CHIŞINĂU
0,67
CRIULENI
ANENII NOI
44,84
BENDER
HÎNCEŞTI
41,52
IALOVENI
59,11
CĂUŞENI
38,8
CIMIŞLIA
47,82
ŞTEFAN VODĂ
59,54
LEOVA
39,62
BASARABEASCA
24,73
COMRAT
CANTEMIR
77,83
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
30,53
CEADÎR-LUNGA
TARACLIA
27,19
CAHUL
40,96
VULCĂNEŞTI
Legendă:
100 +
80 – 100
60 – 80
40 – 60
20 – 40
0 – 20
date lipsesc

Figura 6.4

Anul 2020
OCNIŢA
27,29
BRICENI
36,33
DONDUŞENI
44,47
SOROCA
26,1
EDINEŢ
31,76
DROCHIA
41,47
RÎŞCANI
36,44
FLOREŞTI
40,21
ŞOLDĂNEŞTI
41,69
GLODENI
35,08
BĂLŢI
0,6
SÎNGEREI
35,87
REZINA
31,88
FĂLEŞTI
25,88
TELENEŞTI
44,65
ORHEI
35,34
DUBĂSARI
43,34
UNGHENI
29,8
CĂLĂRAŞI
36,3
CRIULENI
60,33
NISPORENI
43,58
STRĂŞENI
32,79
CHIŞINĂU
0,67
ANENII NOI
44,72
BENDER
HÎNCEŞTI
37,84
IALOVENI
52,12
CĂUŞENI
36,81
CIMIŞLIA
35,07
ŞTEFAN VODĂ
56,13
LEOVA
39,81
BASARABEASCA
25,09
COMRAT
CANTEMIR
61,33
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
33,97
CEADÎR-LUNGA
CAHUL
43,21
TARACLIA
31,8
VULCĂNEŞTI
Legendă:
100 +
80 – 100
60 – 80
40 – 60
20 – 40
0 – 20
date lipsesc

Figura 6.5

Anul 2021
OCNIȚA
31,03
BRICENI
37,15
DONDUȘENI
48,24
SOROCA
26,05
EDINEȚ
34
DROCHIA
47,24
RÎȘCANI
33,19
FLOREȘTI
40,32
SOLDĂNEȘTI
36,14
GLODENI
36,93
BĂLȚI
0,79
SÎNGEREI
32,61
REZINA
31,29
FĂLEȘTI
36,4
TELENEȘTI
37,41
ORHEI
34,13
BUBĂSARI
51,27
UNGHENI
27,07
CĂLĂRAȘI
33,85
CRIULENI
52,54
NISPORENI
46,18
STRĂȘENI
34,42
CHIȘINĂU
0,85
CRIULENI
ANENII NOI
45,56
BENDER
HÎNCEȘTI
42,02
IALOVENI
49,06
CĂUȘENI
40,58
CIMIȘLIA
31,88
ȘTEFAN VODĂ
48,43
LEOVA
37,77
BASARABEASCA
22,61
COMRAT
CANTEMIR
67,48
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
27,75
CEADÎR-LUNGA
CAHUL
39,36
TARACLIA
26,73
VULCĂNEȘTI
Legendă:
100 +
80 – 100
60 – 80
40 – 60
20 – 40
0 – 20
date lipsesc

Figura 6.6

Anul 2022
OCNIȚA
29,16
BRICENI
28,18
DONDUȘENI
46,82
SOROCA
23
EDINEȚ
36,11
DROCHIA
51,84
RÎȘCANI
31,7
FLOREȘTI
42,18
ȘOLDĂNEȘTI
34,94
GLODENI
40,03
BĂLȚI
0,26
SÎNGEREI
31,52
REZINA
23,96
FĂLEȘTI
31,14
TELENEȘTI
30,32
ORHEI
37,1
DUBĂSARI
43,34
UNGHENI
28,27
CĂLĂRAȘI
30,49
CRIULENI
46,74
NISPORENI
41,9
STRĂȘENI
28,46
CHIȘINĂU
0,45
CRIULENI
ANENII NOI
34,53
BENDER
HÎNCEȘTI
36,01
IALOVENI
49,95
CĂUȘENI
38,8
CIMIȘLIA
28,52
ȘTEFAN VODĂ
41,03
LEOVA
37,52
BASARABEASCA
22,97
COMRAT
CANTEMIR
47,57
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
25,17
CEADÎR-LUNGA
CAHUL
33,49
TARACLIA
29,03
VULCĂNEȘTI
Legendă:
100 +
80 – 100
60 – 80
40 – 60
20 – 40
0 – 20
date lipsesc

Figura 6.7

Anul 2023
OCNIȚA
28,22
BRICENI
26,8
DONDUȘENI
40,47
EDINEȚ
33,75
SOROCA
23
DROCHIA
44,59
RÎȘCANI
32,44
FLOREȘTI
28,85
SOLDĂNEȘTI
32,05
GLODENI
37,77
BĂLȚI
0,26
SÎNGEREI
28,26
REZINA
23,96
FĂLEȘTI
25,88
TELENEȘTI
30,88
ORHEI
35,58
DUBĂSARI
36,54
UNGHENI
25,28
CĂLĂRAȘI
32,04
CRIULENI
30,43
NISPORENI
37,16
ȘTRĂȘENI
28,79
CHIȘINĂU
0,45
ANENII NOI
30,07
BENDER
HÎNCEȘTI
30,91
IALOVENI
59,93
CĂUȘENI
31,37
CIMIȘLIA
22,82
ȘTEFAN VODĂ
46,58
LEOVA
28
BASARABEASCA
21,2
COMRAT
CANTEMIR
41,91
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA
19,6
CEADÎR-LUNGA
CAHUL
32,29
TARACLIA
37,54
VULCĂNEȘTI
Legendă:
100 +
80 – 100
60 – 80
40 – 60
20 – 40
0 – 20
date lipsesc

Figura 6.8

Anul 2024
Legendă:
100 +
80 – 100
60 – 80
40 – 60
20 – 40
0 – 20
date lipsesc
BRICENI 29,01
OCNIȚA 23,36
DONDUȘENI 37,75
SOROCA 20,01
EDINEȚ 26,53
DROCHIA 36,98
RÎȘCANI 28
FLOREȘTI 26,07
SOLDĂNEȘTI 37,59
BĂLȚI 0,4
GLODENI 30,86
SÎNGEREI 28,59
REZINA 71,29
FĂLEȘTI 22,92
TELENEȘTI 28,51
ORHEI 30,61
DROCHIA 85,55
UNGHENI 26,64
CĂLĂRAȘI 28,55
CRIULENI 33,7
NISPORENI 39,76
STRĂȘENI 31,49
CHIȘINĂU 0,57
CRIULENI
ANENII NOI 29,14
BENDER
HÎNCEȘTI 32,83
IALOVENI 35,95
CĂUȘENI 35,59
CIMIȘLIA 21,81
ȘTEFAN VODĂ 41,03
LEOVA 34,67
BASARABEASCA 15,09
COMRAT
CANTEMIR 42,07
UNITATEA TERITORIALĂ AUTONOMĂ GĂGĂUZIA 17,42
CEADÎR-LUNGA
TARACLIA
CAHUL 30,76
TARACLIA 20,28
GĂGĂUZIA
VULCĂNEȘTI
GĂGĂUZIA
Nistru
Prut

DECLARAȚIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

___ noiembrie 2025 Frunză Alexandru

CV-UL AUTORULUI

Informaţii personale Numele: Frunză | Prenumele: Alexandru

mun. Bălți, str. Bulgară, 19/4, ap. 8

+373(231)74437 | +37360117117

frunza.alexandru@gmail.com

Sexul: masculin | Data naşterii: 28 aprilie 1987 | Naţionalitatea: moldovean

Experiența profesională

01.09.2023 – prezent	șef al Serviciului detenție și escortă al Inspectoratului de poliție Sîngerei al IGP al MAI
17.11.2021 – 31.08.2023	șef al Secţiei coordonare operaţională a Inspectoratului de poliţie Rîșcani al IGP al MAI
06.05.2021 – 16.11.2021	șef-interimar al Secţiei coordonare operaţională a Inspectoratului de poliţie Rîșcani al IGP al MAI
24.02.2020 – 05.05.2021	ofițer principal de sector al Sectorului de poliție nr.1 (or. Rîșcani) al Inspectoratului de poliție Rîșcani al IGP al MAI
26.04.2019 – 23.02.2020	șef al Secției coordonare operațională a Inspectoratului de poliţie Bălţi al IGP al MAI
08.02.2017 – 26.04.2019	șef al Secției management operațional a Inspectoratului de poliţie Bălţi al IGP al MAI
01.08.2016 – 08.02.2017	ofițer principal al Dispeceratului Zonal Nord al Inspectoratului de poliţie Bălţi al IGP al MAI
16.05.2016 – 01.08.2016	inspector principal al Dispeceratului Zonal Nord al Inspectoratului de poliţie Bălţi al IGP al MAI
04.12.2015 – 16.05.2016	inspector al Serviciului supraveghere tehnică şi accidente rutiere al Secţiei securitate publică a Inspectoratului de poliţie Glodeni al IGP al MAI
23.03.2013 – 22.08.2014	ofițer patrulare rutieră al Companiei de patrulare nr. 1 Bălți a Regimentului de patrulare Nord al Inspectoratului național de patrulare al IGP al MAI
20.01.2010 – 22.03.2013	comandant de pluton al Plutonului nr. 3 de Carabinieri al Companiei nr. 1 de Carabinieri cu dislocarea pe lângă Statul Major al unităţii militare 1003 a Departamentului Trupelor de Carabinieri al MAI

27.06.2008 – 20.01.2010	comandant de pluton al Plutonului nr.3 de Carabinieri al Companiei nr.1 de Carabinieri a Batalionului independent mobil-operativ al Trupelor de Carabinieri (unitatea militară 1003) al Departamentului Trupelor de Carabinieri al MAI
27.07.2004 – 26.06.2008	cursant al Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI
Angajator	Inspectoratul General al Poliției al MAI, mun. Chișinău, str. Tiraspol, 11/1
Misiunea	▪ apărarea vieții, integrității corporale, sănătății și libertății persoanei, proprietatea privată şi publică, alte drepturi legitime ale persoanei şi comunității

Educație și formare

2018 – în curs	Studii de doctorat: Specialitatea: 554.02 – Criminologie, Academia „Ștefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne
2008 – 2010	Studii de master: Specializarea „Științe penale și criminologie", Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți
2004 – 2008	Studii de licență: Facultatea Drept, Academia „Ștefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne

Participări la manifestări științifice

1. Conferința științifică a doctoranzilor cu genericul „Prevenirea și combaterea criminalității - probleme, soluții și perspective", 24 ianuarie 2020, Chișinău, Republica Moldova.

2. Conferința științifică a doctoranzilor cu genericul „Prevenirea și combaterea criminalității - probleme, soluții și perspective" - ediția a II-a, 26 iunie 2020, Chișinău, Republica Moldova.

3. Conferința științifică interuniversitară a studenților-doctoranzi cu genericul „Prevenirea și combaterea criminalității - probleme, soluții și perspective" - ediția a III-a, 25 martie 2021, Chișinău, Republica Moldova.

4. Международная научно-практическая конференция юридического факультета СПбГЭУ, Право и современная экономика: новые вызовы и перспективы в условиях пандемии, 08 апреля 2021, Санкт-Петербург, Россия.

5. Conferința științifică cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice", 09 decembrie 2021, Chișinău, Republica Moldova.

6. Conferința științifico-practică internațională „Rolul științei în asigurarea securității naționale și a activității anticrimă", 21 decembrie 2021, Chișinău, Republica Moldova.

7. Conferința științifică națională interuniversitară a studenților-doctoranzi cu genericul „Prevenirea și combaterea criminalității - probleme, soluții și perspective" - ediția a IV-a, 27 ianuarie 2022, Chișinău, Republica Moldova.

8. Conferința științifică internațională „Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale”, ediția a III-a, 15 aprilie 2022, Chișinău, Republica Moldova.

9. Conferința științifică internațională „Strategia securității Uniunii Europene în contextul metamorfozelor relațiilor internaționale (II)”, 22 aprilie 2022, Chișinău, Republica Moldova.

10. Conferința științifico-practică internațională „Teoria și practica administrației publice”, ediția a XXVI-a, 20 mai 2022, Chișinău, Republica Moldova.

11. Conferința științifică cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, (Ediția a II-a), 08 decembrie 2022, Chișinău, Republica Moldova.

12. Conferința științifică internațională „Omul, criminologia, știința”, ediția a II-a, 24 martie 2023, Chișinău, Republica Moldova.

13. Conferința internațională de științe criminalistice cu tema: „Criminalistica - pilonul principal al probațiunii judiciare în procesul penal și civil”, ediția a XI-a, 20-21 octombrie 2023, București, România.

14. Conferința științifică cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, (Ediția a III-a), Chișinău, Republica Moldova, 07 decembrie 2023.

Premii, mențiuni, distincții, titluri onorifice etc.

1. Medalia jubiliară „15 ani ai Academiei Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne

2. Medalia „Pentru serviciu impecabil gradul III” a Ministerului Afacerilor Interne

3. Medalia „Pentru serviciu impecabil gradul II” a Ministerului Afacerilor Interne

4. Crucea „Pentru merit clasa II” a Ministerului Afacerilor Interne

5. Medalia comemorativă „30 de ani ai Ministerului Afacerilor Interne”

6. Insigna „Colaborator eminent” a Ministerului Afacerilor Interne

7. Crucea „Meritul Polițienesc Clasa II” a Inspectoratului General al Poliției

8. Crucea „Meritul Polițienesc Clasa I” a Inspectoratului General al Poliției

9. Insigna „Eminent al Poliției” a Inspectoratului General al Poliției

10. Medalia „Pentru devotament” a Inspectoratului General de Carabinieri

11. Medalia „Pentru cooperare” a Inspectoratului General de Carabinieri

Competențe personale

Limba maternă Română

Alte limbi străine cunoscute	Autoevaluare				
	Înțelegere		Vorbire		Scriere
	Ascultare	Citire	Participare la conversație	Discurs oral	
	începător	începător	începător	începător	începător
	bine	bine	bine	bine	bine

Competenţe de comunicare	Adaptabilitate și flexibilitate
Competențe dobândite la locul de muncă	Bune abilități de comunicare, spiritul de echipă, flexibilitate, capacitatea de a soluționa probleme, competențe și aptitudini de utilizare a calculatorului
Aptitudini și competențe de utilizare a calculatorului	▪ Utilizator independent al calculatorului ▪ Microsoft Office (Word, Excel, Power Point) ▪ Programe grafice (Adobe Photoshop, Paint)